

Plenum

Tisdag 23.9.2025 kl. 12.00—21.56

7. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026

Regeringens proposition RP 99/2025 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitterades till finansutskottet, som de övriga utskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet.

Efter finansminister Riikka Purras presentationsanförande följer en omgång gruppanföranden som får vara högst sju minuter långa. Efter gruppanförandena och ett replikskifte fortsätter remissdebatten som en snabbdebatt i gruppanförandeordning. Anföranden som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att även de inlägg som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa. I anslutning till detta ärende tillåts debatt också om ärende 8—36 på dagordningen. — Finansminister Purra, varsågod.

Debatt

12.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puemies! ”Tee, mitä voit, sillä, mitä sinulla on, siinä, missä olet.”

Tämän hallituskauden talous- ja finanssipolitiikka ei ole ollut helppoa. Ympäröivän maailman tai kansakuntamme omat ongelmat eivät ole pieniä. Mutta nyt jo kolmannen esittelemäni budjetin myötä totean Rooseveltin hengessä, että olen tyytyväinen, että juuri tämä hallitus on nyt ja näinä aikoina tekemässä, mitä se voi tehdä, niillä välineillä, joita sillä on.

Me kaikki tiedämme, miten tähän tilanteeseen on tultu. Suomalaisessa politiikassa valitsi vuosikymmeniä velto ote, jossa poliittisten pikavoittojen toivossa valtiontalous päästettiin rempalleen, julkisia palveluja lisättiin vailla lisääntyvää tulopohjaa. Jossain vaiheessa julkinen velkaantuminen hidastui, mutta sekin taisi olla pitkälti nollakorkomaailman ansiota. Korkotaso on taas normaali, mutta maailma ympärillämme ei ole.

Ukrainan sota on muuttanut turvallisuusasetelmaa perusteellisesti. Suomi liittyi Natoon, ja puolustusmäärärahoja kasvatetaan pysyvästi yli viidellä miljardilla eurolla suhteessa siihen tasoon, mihin olimme pitkään totuneet. Koko sotilasdoktriini on murroksessa. Kiitän oppositiota siitä, että tarve puolustusmäärärahojen nostolle jaetaan ja ymmärretään laajasti.

Mutta myös taloudellinen kantokyky, valtion maksukyky, on välttämätön edellytys sille, että maan turvallisuudesta voidaan huolehtia. Luottoluokituksemme laski heinäkuussa. Nyt käsillä oleva budjettiehdotus osaltaan pyrkii varmistamaan sen, että luottoluokituksemme ei laskisi enää lisää.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Suomi on Euroopan reunamaa, harvaan asuttu ja ikääntyvä. Taloudellinen kasvu on ollut toivottoman hidasta, ja valtion velka kasvaa. Valtiolla on kohta velkaa yli 200 miljardia euroa, siitäkkin huolimatta, että tämä hallitus on tehnyt säästöjä jo nyt yli kuuden miljardin edestä korjauspakettimme kokonaisuuden ollessa yli kymmenen miljardia.

Tällaista ei ole pystynyt tekemään kukaan sitten Esko Ahon hallituksen. Tuolloin valuuttavaranto oli loppumassa, ja valtiota uhkasi kassakriisi pankkikriisin ohella. Tilanne ei ole nyt akuutti, vaan ongelma on krooninen, ja siksi olennaisesti vaarallisempi. Valuutan kellunta ei ole vaihtoehto.

Jokaista säästöä vastustamalla ja uusia menoja esittämällä ei päästä eteenpäin: tällainen populismi johtaa turmioon. Jos maalla ei ole taloudellisia voimavaroja, se menettää suvereniteettinsa. Siksi näillä asioilla ei pidä leikkiä.

Ymmärrän, että oppositiossa monesti kaikki on helppoa, mutta olkaa niin hyvät ja ymmärtäkää tämä todellisuus. Kansanedustajien pitää keskittyä tähän todellisuuteen, ei teateriin eikä tosi-tv:n tekemiseen, [Hälinää — Puhemies koputtaa] vaan todellisuuden seuraamiseen täällä näin. Oppositiollakin on vastuu, teilläkin on vastuu, teitä kuunnellaan. Kansalaisia ei saa sumuttaa kuvittelemaan, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] että säästöjä voitaisiin olla tekemättä tai että hallitus on aiheuttanut ne ongelmat, joita se päinvastoin ratkoo.

Arvoisa puhemies! Vaikeina aikoina tarvitsemme päättäjiä, jotka kykenevät näkemään kansakunnan edun ja asettamaan sen oman etunsa edelle. [Timo Heinonen: Oikein!] Vaikeina aikoina tehdään vaikeita päätöksiä. Poliitikassa vastuunkannosta ei valitettavasti aina palkita, mutta siinä on vastuunkannon ydin: tehdään vaikeita päätöksiä, koska isänmaan etu niin vaatii, ja sitä on johtajuus. Opposition vaihtoehdottomuudesta päätellen siellä on johtajuusvaje. Hallituksen kymmenen miljardin kokonaisuudelle ja uudistus- ja kasvutoimille ei ole uskottavaa vaihtoehtoa, eikä ole mitään näkymää siitä, että vasemmistoppositiolla olisi kykyä tai halua pelastaa julkinen talous. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Vaikka te tästäkin sanasta pillastutte ja jatkatte huutoa, sanon sen silti: Suomen populistiset päättäjät olivat valmiita jatkamaan sosialismin tiellä, vaikka alta meni metsäteollisuutta, alta meni nokia, luvut näyttivät koko ajan, mitä tulee tapahtumaan, silti jatkettiin rahan lappamista ja huikentelevaa idealismia. Maahanmuuttoa oli pakko saada hinnalla millä hyvänsä, mistä hyvänsä, ja Kelasta Suomi nyt maailmalla tunnetaankin. Kouluasioita ajettiin seinään, ja sitäkin hintalappua ihmettelemme juuri nyt. Vihreän idealismin nimissä tehtiin päätöksiä, jotka moni nyt mielellään unohtaisi. [Hälinää vasemmalta — Oikealta: Kuunnelkaa!] Suomalainen naivismi on johtanut kärsimykseen, ja vain realismi ja tiukka linja, rajat ja rakkaus, voivat pelastaa Suomen.

Arvoisa puhemies! Hallitus on päättänyt mittavasta valtiontalouden ja laajemmin julkisen talouden sopeutuskokonaisuudesta jo neljä kertaa. Säätytalolla päätimme kuudesta, kehysriihessä 2024 kolmesta miljardista ja puoliväliriihessä taas uusista toimista kasvutoimia rahoittamaan. Ja nyt syksyllä onnistuimme vielä sopimaan miljardin euron lisätoimista. Hallituksen toimintakyky on erinomainen, ja vastaamme ajan haasteisiin päättäväisesti. [Vasemmalta: Hienosti menee!] Tämä on täysin erilaista kuin edellisellä hallituksella, joka vietti riihissään jopa päiväkausia, peruutti joka ikisen säästötoimen ja palasi kameroiden eteen kertomaan jälleen uusista menoista.

Nyt parlamentaarisessa käsittelyssä olevan velkajarrun tarkoituksena on ohjata tulevia hallituksia sopeuttamaan riittävästi, jotta Suomen maksukyky säilyy jatkossakin. Olen itse arvioinut, että seuraavan hallituksen on tehtävä uusia säästöjä noin kymmenen miljardin

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

euron edestä. Kun edessä ei ole enää kuin vaikeampia säästöpäätöksiä, on selvää, että eduskuntavaaleista 2027 tulee säästövaalit. Jokaisen puolueen on tuotava ehdotuksensa kansalaisten läpivalaisuun vaalien alla. Se on demokratian kannalta oleellista.

Arvoisa puhemies! Luvut budjettiehdotuksessa ovat edelleen huomattavan karut. Valtiontalouden todellinen alijäämä on noin 11 miljardia euroa. Jos hallitus ei olisi sopeuttanut valtiontaloutta, Marinin hallituksen jäljiltä alijäämä olisi jo miltei 20 miljardia euroa. Ilman tämän hallituksen sopeutustoimia velkasuhde nousisi nykyennusteen valossa — kun puolustusmenot menevät 3,5 prosenttiin — yli 120 prosenttiin bkt:sta vuonna 2035, kun nyt tehtyjen sopeutustoimien myötä arvio on alle 100 prosentissa suhteessa bkt:hen. Velkaantumisen näillä näkymin taittuu 2027, ja hallituksen keskeinen finanssipoliittinen tavoite saavutetaan. Uusi velkajarru pyrkii varmistamaan, että velkasuhde saadaan laskevalle uralle 2027 lähtien.

Säästöpäätöksistä huolimatta hallitus tekee merkittäviä kasvutoimia — aivan kuten pitääkin. Toisin kuin ennen, kasvumantralla ei piilotella tekemättömyyttä, vaan sekä menosäästöt että täysin välttämättömät rakenteelliset uudistukset ja kasvun edellytysten vahvistaminen ovat molemmat avainasemassa.

Työn verotusta kevennetään miljardilla eurolla ensi vuonna. IMF:n arvion mukaan korkein marginaaliverotus ei saisi ylittää 44:ää prosenttia. Hallitus laskee nyt himoverottavaa veroasteikkoa siten, että ylimmät marginaalit rajataan 52 prosenttiin. Suunta on terve, ja työn tekemisen kannustimia lisätään. Pieni- ja keskituloisten työtulovähennystä korotetaan yli 600 miljoonalla eurolla. Työätekevien lapsiperheiden asemaa helpotetaan lapsivähennyksen korotuksella, 100 miljoonalla eurolla. Ruoan arvonlisävero laskee, samoin edelleen autoilun verotus.

Verotus menee siis oikeaan suuntaan, ja kokonaisveroaste laskee vaalikauden aikana. Kituliaan talouskasvun maana ja sosiaalidemokratiaan tukehtuneen elinkeinotoiminnan kärsiessä pitää tervehdyttää rakenteita ja tukea työtä ja yrittämistä.

Työttömyys on tämän hetken suurin ongelmamme. Hallitus paitsi tekee uusia täsmätoimia sen eteen myös toteuttaa jo päättämiään. Me kuitenkin ymmärrämme sen perusteet, ymmärrämme kansainvälisen ja turvallisuustilanteen, ymmärrämme suhdanteen. Ymmärrämme kysynnän ongelmat. Emme kuvittele, että hokkuspokkuskkeinoilla tai yksinkertaisesti rahalla voisimme asian tuosta noin vain kestävästi korjata. Tärkeintä on jälleen vaikuttaa erityisesti niihin asioihin, jotka ovat meidän käsissämme, ja auttaa kansakuntaa pääsemään yli tästäkin vaikeasta tilanteesta niin, että tulevaisuus olisi parempi.

Työnteko, yrittäminen, vienti, niistä me lopulta elämme, ja niillä rahoitamme niin vanhustenhoivan kuin aseet itärajaa suojaamaan.

Arvoisa puhemies! Tässä budjettiehdotuksessa lisäämme puolustusvoimien tilausvaltuuksia kuudella miljardilla eurolla. Maavoimien uudistustyö pääsee toden teolla käyntiin.

Suomen turvallisuus, Suomen itsenäisyys — kaikkein tärkeintä. Me pärjäämme ja me selviämme, ja tällä budjetilla tulevaisuus on taas hieman parempi. [Sari Sarkomaa: Isänmaallinen puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Purra. — Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

12.13 Jukka Kopra kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työn, yrittämisen ja kasvun edellytyksille kylvetään siemenet aina silloin, kun porvarihallitus johtaa

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

maata. Näin on erityisesti pääministeri Orpon hallituksen aikana. Ei taida lähihistoriassa olla hallitusta, jota olisi sitonut näin vahva tahto kammata Suomi ylös siitä suosta, johon se on vuosien aikana upotettu. [Välihuutoja]

On vielä tuoreessa muistissa vasemmistohallituksen taival, [Hälinää — Puhemies koputtaa] jossa punamultaliitto tärväsi lähes tasapainoon saadun julkisen talouden kroonisesti 10 miljardia alijäämäiseksi. Jätitte suomalaisille laskun, jonka maksamiseen menee vuosia. Tarjolla ollut halpa lainaraha ja kyvyttömyys tehdä vaikeita päätöksiä olivat vasemmiston käsissä tuhoisa yhdistelmä, mutta eniten ihmetyttää, että edes velkarahan turvin ette saaneet suomalaisten palveluja parannettua: peruskoulua uudistettua, poliisien resursseja turvattua tai ihmisiä jonoista hoitoon. [Vasemmalta: Aika paksua!] Työllisyydenkin te jätitte heikkenevälle uralle. Kokoomus haluaa mieluummin panostaa palveluihin kuin maksaa velkalainojen korkoja pankkiireille.

Arvoisa puhemies! Parasta lääkettä velkaantuneelle ja ikääntyvälle Suomelle ovat rakenteelliset uudistukset, julkisen talouden sopeuttaminen ja kasvua vauhdittavat toimet. Näitä asioita me kansalaisille lupasimme, ja niitä me myös toteutamme.

Keskustaa suomalaisten asiat eivät vaalien jälkeen kiinnostaneet edes paperiarkin vertaa. SDP halusi jatkaa ”rahaa on” -politiikkaansa kädet syvällä tavallisten yrittäjien ja palkansaajien taskuissa.

Orpon hallitus on tehnyt yhden Suomen historian suurimmista urakoista julkisen talouden tasapainottamiseksi: yli 10 miljardin sopeutukset. Jokainen säästöpäätös, jonka teemme, teemme siksi, että jälkeemme jäisi muutakin kuin velkaa ja rapistuvat palvelut.

Kuuntelenkin mielenkiinnolla opposition puheenvuorot siitä, mihin suuntaan tuuliviiri tänään osoittaa: yhtenä päivänä sopeutamme liikaa, seuraavana velkaannumme liian paljon — yrittäkää päättää. Yhdessäkään puheenvuorossa emme tule tänään kuulemaan uskottavia omia ratkaisuja vaan pitkän listan asioita, mistä ei saa luopua, paitsi työn verotuksen kevennyksistä. [Välihuutoja — Vasemmalta: Mitäs muuta kristallipallossa on?] Niistä SDP haluaa luopua, jotta työn tehnyt saisi pitää mahdollisimman vähän oman työnsä hedelmistä ja valtion kassaan kilahtaisi lisää rahaa Lindtmanin lupauksien maksamiseen.

Arvoisa oppositio: Viimeistään tuoreiden väestöennusteiden tulisi kaataa kylmää vettä pumpulipilvienne päälle. Suomea ei pelasteta kantamalla vettä kaivoon ja pitämällä kynsin hampain kiinni saavutetuista eduista. Hallituksen toimet ovat merkittävästi hidastaneet velkaantumista. Ilman näitä määrätietoisia sopeutustoimia velka kasvaisi hallitsemattomasti. Sopeutuksilla on tehty tilaa myös tarpeellisille lisäyksille turvallisuuteen ja Ukrainan tukemiseen. Orpon hallitus nostaa puolustusmenot historiallisen korkealle tasolle. Kansalaisten oikeudesta elää rauhassa ja turvassa emme tingi milloinkaan.

Suomalaisille haluamme sanoa sen, että edessä ei ole vuosikymmenten sopeutusurakka. Vaikein sopeutus tehdään juuri nyt. Siksi vasemmiston löperölinjalle ei tule antaa sijaa. [Välihuutoja] Yhdenkään suomalaisen arki ei parane pitkällä tähtäimellä, jos rahaa tärvätään holtittomasti ilman suunnitelmaa.

Arvoisa puhemies! Suomen taloudessa tapahtuu nyt jatkuvasti hyviä asioita, mutta työttömyys koskettaa liian monia. Me ymmärrämme ihmisten huolen, ja juuri siksi lupaamme, että käänämme joka ikisen kiven, jotta jokaisella ihmisellä on mahdollisuus työhön, toimeentuloon ja parempaan huomiseen. [Välihuutoja] Tuoreet työllisyysluvut alleviivaavat entistä selvemmin, että kasvunäkymiä on vahvistettava määrätietoisesti. Emme saa luovuttaa.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Haluan viestittää myös yrityksille: Teidän työnne on avain Suomen nousuun. Me teemme kaikkemme, jotta voitte kasvaa ja työllistää ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Porvarihallituksen resepti ei ole velka ja veronkorotukset vaan työ ja toimi. On ollut arvovalinta tehdä lukuisa määrä uudistuksia, jotta työlle ja yrittäjyydelle olisi otollisemmat olosuhteet maassamme. [Välihuutoja] Hallituskauden aikana kevennämme työn verotusta 1,6 miljardilla eurolla. Yksikään palkansaaja ei jää veronkevennyksen ulkopuolelle. Työtulovähennyksessä otetaan käyttöön lapsikorotus jokaista huollettavaa alaikäistä lasta kohden. Yksinhuoltajille se tuplataan. Ei muistu heti mieleen, milloin vasemmisto-oppositio olisi vastaavalla tavalla panostanut palkansaajiin keventämällä verotusta ja kohentamalla perheiden ostovoimaa. Teot ovat kauneinta puhetta.

Yritysten verotus kevenee vihdoinkin, ja ylimpien marginaaliverojen alennus on todellinen kasvutoimi. Koko Suomi hyötyy, kun saamme tähän maahan enemmän hyvätuloisia veronmaksajia ja heidän työpanoksensa, ja ennen kaikkea ihmiset saavat vapauden päättää itse, mihin rahansa käyttävät.

Työmarkkinoilla olemme toteuttaneet historiallisen uudistuspaketin, jotta ihmiset pääsevät töihin ja yritykset voivat työllistää. Budjettiriihessä teimme lisää merkittäviä työllisyyttä vahvistavia päätöksiä. 30 miljoonan työllistämissetelillä avaamme tuhansille nuorille oven työelämään, siihen aivan ensimmäiseen työpaikkaan. Rakentamiseen laitetaan vauhtia, ja pienyrittäjien asemaa vahvistetaan. Jokainen näistä uudistuksista olisi jäänyt vasemmistohallitukselta tekemättä. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Terävöitetään muistia. Kun SDP:n johdolla viime kaudella ”parannettiin” työllisyyttä, niin perustettiin valtionyhtiö, josta johto kuittasi yli 800 000 euroa ja veronmaksajille jäi miljoonien lasku. Työllisiä tällä hintalapulla saatiin 17 — siis 17. [Välihuutoja — Miapetra Kumpula-Natri: Siinäkö kaikki?] Siinä on tulostaulussa murskaluvut teille.

Muistamme myös SDP:n esittämän lähes 3,5 miljardin veromoukarin yrittämiseen ja suomalaisen omistamiseen. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Yrittämistä ja omistamista voi kuitenkin verottaa vain niin kauan, kun niitä ylipäätään on olemassa. Sen jälkeen voidaan sulkea sitten valot Suomesta. [Suna Kymäläinen: Pitikö puhua ensi vuoden budjetista vai mistä?] Sitten voimme kysyä, millä turvataan palvelut ja turvallisuus epävakaina aikoina suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Nopeasti ikääntyvän Suomen ongelmilta ei saa ummistaa silmiä. Meillä on kaikki mahdollisuudet rakentaa vahva, elinvoimainen Suomi, kun uskallamme uudistua, tehdä rohkeita päätöksiä ja avata ovia työlle ja yrittämiselle.

Kokoomuksen linja on selvä: hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus ei synny menneestä kiinni pitämällä ja rahaa taskusta toiseen siirtämällä. Tulevaisuus syntyy etsimällä uusia, kestäviä tapoja rahoittaa menot ja turvata palvelut niille, jotka niitä tarvitsevat. — Kiitos. [Hälinää — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Arvoisat edustajat! Tämä öykkämyökyä on ajoittain niin kovaaänistä, että puhemiehen, edustajien ja varmaan istuntoa seuraavan yleisönkin on vaikea kuulla puheenvuoroja. Pyydän harjoittamaan itsehillintää. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

12.21 Miko Bergbom ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te tulette tänään kuulemaan oppositiolta, miten hallitus on jälleen tehnyt kaiken väärin. He julistavat

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

teille, hyvät suomalaiset, miten hirveitä arvovalintoja me teemme yrittäessämme pelastaa Suomen talouden sen katastrofin keskeltä, johon säästöpäätöksiin kykenemättömät sosialistipoliitikot maan ajoivat. Teille kerrotaan, kuinka hallituksen yli miljardin euron veronalennukset työntekoon ovat vääränlainen arvovalinta haastavan taloudellisen tilanteen keskellä. Mutta te ette tule kuulemaan, miksi samaisen opposition mielestä suomalaisten rahat pitäisi jakaa kehitysavun muodossa ulkomaille, ja, kuten tyyliin kuuluu, velaksi. [Pia Viitanen: Aika väsynyttä jo!]

Oppositio julistaneeksi totuutena, kuinka on hallituksen syytä, että suomalaiset eivät uskalla kuluttaa rahaa. He eivät tule kertomaan teille, että ostovoima on kasvanut hallituskauden jokaisena vuotena. Te ette myöskään kuule heiltä totuutta siitä, että viimeksi kun suomalaisten ostovoima koki historiallisen romahduksen, valtaa maassa käytti punavihreä Marinin ja Saarikon hallitus. [Timo Heinonen: Ohhoh!]

Saatte myös kuulla, kuinka juuri nyt hallitus on toimintakyvytön, koska se ei ole tunnistamassa Palestiinaa. Mutta te ette tule kuulemaan, miksi vasemmisto ei itse vallassa ollessaan Palestiinaa tunnustanut.

Varmasti he kertovat ivaillen, pilkaten ja jopa nauraen, kuinka hallitus ei ole vielä onnistunut vakauttamaan taloutta Marinin ”rahaa on” -hallituksen jäljiltä. Mutta vasemmisto-oppositio jättää kertomatta, mikä voimakkaimmin erottaa tätä ja edellistä hallitusta: [Antti Kurvisen välihuuto] kyky tehdä säästöpäätöksiä — kyky tehdä säästöpäätöksiä, edustaja Kurvinen. Kuten Helsingin Sanomat asian otsikoi vuonna 2021, ”julkinen paine on saanut Marinin hallituksen perumaan jokaisen leikkausta etäisestikin muistuttavan päätöksensä”. Juttu jatkuu toteamuksella: ”Hallituksen toistuvat mielenmuutokset osoittavat, että jos joku tuleva hallitus haluaa lähteä sopeuttamaan taloutta menoleikkauksilla, sen on kestävä kovaa julkista painetta.”

Arvoisa herra puhemies! Onneksi nyt Suomessa ei ole vallassa samppanjasosialismiin kallellaan oleva, veronmaksajia halveksiva ja vastuuta välttelevä vasemmistohallitus, vaan hallitus, joka työskentelee Suomen talouden ja turvallisuuden vahvistamisen puolesta. Me sanomme ”kyllä” rajaturvallisuudelle, sanomme ”ei” avoimille rajoille. Me sanomme ”kyllä” jalkaväkimiinoille ja vahvalle puolustuskyvylle, sanomme ”ei” menneiden aikojen sinisilmäisyydelle. Me sanomme ”kyllä” säästöille kehitysavusta, maahanmuutosta, hallinnosta ja Yleisradiosta, sanomme ”ei” opposition kyvyttömyydelle säästää toissijaisesta. Sanomme ”kyllä” autoilijoiden veronalennuksille, sanomme ”ei” autoilijoiden kurittamiselle. Sanomme ”kyllä” tiukalle maahanmuuttopolitiikalle, sanomme ”ei” halpatyövoimalle ja milanjaffeille. Ja tietenkin sanomme ”kyllä” vastuunkannolle ja ratkaisuille, mutta sanomme ”ei” vastuun välttelylle ja keskustan tyhjille papereille.

Arvoisa herra puhemies! Hyvä salin vasen laita, keskittykää ihmeessä jatkossakin arvosteluun, kaikesta valittamiseen vailla vaihtoehtoa ja koko maapallon halaamiseen. Me keskitymme toimimaan Suomen ja suomalaisten hyväksi.

Ensinnäkin suomalaisen päätöksentekijän tärkein tehtävä on huolehtia Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Se tarkoittaa, että esimerkiksi päätös siitä, kuka Suomen rajan saa ylittää, pidetään Suomella, eikä sitä luovuteta Venäjälle. Siksi säädimme rajojemme turvaksi historiallisen rajan poikkeuslain. Ymmärtävätkö vihreät, vasemmistoliitto ja osa demareista tätä vielä? [Eduskunnasta: Ei!] — Ei.

Toiseksi maamme maahanmuuttopolitiikka kokee hallituksen käsissä todellisen suunnanmuutoksen. Jatkossa vastuu Suomeen saapuvan ihmisen kotoutumisesta on yhä enemmän hänellä itsellään, ei suomalaisilla veronmaksajilla. — Vasemmistoliiton edustajat voi-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

vat varata oman puheenvuoron, jos haluavat tulla puhumaan tänne. [Aino-Kaisa Pekonen: Mitä mieltä te olette tästä budjetista?] — Suomen kansalaisuus ja esimerkiksi pysyvä oleskelupa eivät ole oikeuksia, joita jaellaan kuin leluja muropaketeissa, vaan palkintoja, jotka maahanmuuttaja ansaitsee työllä, kielen oppimisella ja nuhteettomuudella. Maassa maan tavalla tai maasta ulos. [Laura Huhtasaari: Jes!]

Kolmanneksi me alennamme verotusta, [Pia Viitanen: Paljonko jää muuten käteen jollekin myyjälle, paljonko jää käteen?] koska luotamme siihen, että suomalaiset tietävät tämän salin päättäjiä paremmin, mihin heidän rahansa pitäisi käyttää.

Kaikesta vasemmiston synkistelystä huolimatta moni asia on myös menossa parempaan päin. Veronmaksajien keskusliiton mukaan vuonna 2026 keskituloisen palkansaajan ostovoima on lähes 800 euroa vuodessa korkeampi edellisvuoteen nähden ja — nyt kuunnella tarkkaan — yli 2 300 euroa enemmän kuin tämän hallituksen aloittaessa työnsä.

Arvoisa puhemies, hyvät kansanedustajat ja Suomen kansa! Suomen itsenäisyys on puolustamisen arvoinen asia [Hälinää] — älkää viitsikö meluta tähän. Itsenäisyys mahdollistaa meille sen, että voimme olla eri mieltä siitä, miten maatamme pitäisi rakentaa. Älkäämme milloinkaan antako sitä ulkoisten vihollisten käsiin. Kiitän oppositiota siitä, että panoksissa puolustukseen olemme lähes yksimielisiä.

Perussuomalainen eduskuntaryhmä on valmis hakemaan samaa yhtenäisyyttä myös muihin Suomen tulevaisuuden kannalta oleellisiin kysymyksiin. Katsomme, että sosiaaliturvaetuudet tulee rajata koskemaan vain Suomen kansalaisia. Sosiaaliturvajärjestelmä ei ole yhteensovittavissa kehitysmaista vyöryvään massamaahanmuuttoon. Tämän laskun maksajaksi emme voi emmekä halua suomalaisen duunarin tai suomalaisen yrittäjän joutuvan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

12.27 Antti Lindtman sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! ”Jokaisen, kaikkien palkansaajien verotus kevenee.” [Eduskunnasta: Kyllä!] Näin juhlallisesti pääministeri Orpo vannoi budjettiriihen tiedotustilaisuudessa tasan kolme viikkoa sitten. Tätä painokasta lupasta sadattuhannet suomalaiset todistivat, ja pilkahdus toivoa heräsi. Vihdoin, ajateltiin monissa keskituloisissa kodeissa ja perheissä — siis siellä, missä oikeistohallitus on nostanut verorasituksen korkeimmalle tasolle kymmeneen vuoteen — [Vasemmalta: Oho!] siellä ajateltiin, että nyt vihdoin on tavallisten suomalaisten vuoro. Maan vaikutusvaltaisain henkilö lupasi: ”Jokaisen verotus kevenee.” [Oikealta: Niinhän se on keventynyt!] Kunnes tuli ankea huominen. Tuli Veronmaksajien laskelmat, joista paljastui kylmä totuus. Pääministerin papereihin olikin valikoitu vain osa hallituksen päätöksistä. Pois jätettiin pikku juttuja, kuten kahta miljoonaa palkansaajaa koskeva verosanktio ammattiliittoon kuulumisesta [Juha Mäenpää: Se on vapaaehtoista!] sekä työhuonevähennyksen poisto. Ja niiden päälle vielä lisälasku Euroopan surkeimmasta työllisyyden hoidosta, työttömyysvakuutusmaksun nousu.

Liittoon kuuluvan opettajan, insinöörin, myyjän tai teollisuustyöntekijän verotusrasitus ei siis todellakaan kevene, ei pysy edes ennallaan — se kiristyy. [Vasemmalta: Oho!] Opettajille kokoomus ehtikin jo hetken mainostaa eroamista ammattiliitosta, kunnes kampanja palautteen jälkeen keskeytettiin. Ja vaikka sitä liiton jäsenmaksua ei olisi, niin 4 000 euroa kuussa tienaa opettajan verotus kevenee nipin napin kahdeksalla eurolla kuukaudessa. Silläkö se arjen suunta kääntyy? Silläkö se keskiluokan luottamus palautuu?

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Statsminister Orpo, ni lovade att varje löntagare skulle få lägre skatt, men sanningen är att till exempel en lärare och en försäljare får högre skatt nästa år. Ni är skyldig finländarna en förklaring.

Pääministeri Orpo, luulen, että en ole ainoa, jolle olette nyt selityksen velkaa. Olette suomalaisille opettajille ja insinööreille selityksen velkaa. Taidatte olla sen velkaa kaikille palkansaajille. Pääministeri Orpo, puhuitteko pehmoisia vai oletteko valmis tänään tämän eduskunnan edessä uusimaan lupauksenne, että jokaisen — jokaisen palkansaajan — verorasitus todellakin ensi vuonna kevenee? Jäämme odottamaan.

Arvoisa puhemies! On toki yksi ryhmä, jolle hallituksen budjetin myötä koittaa ensi vuonna tilipäivä. Suurituloisten, yli 9 000 euroa kuussa ansaitsevien verotus kevenee kaikista eniten, ei siis vain euromääräisesti vaan myös suhteellisesti. Ministereiden tuloluokassa tilille kilahtaa noin 5 000 euroa vuodessa lisää. [Juha Mäenpään välihuuto] Yli miljoonan vuodessa tienavia pörssiyhtiöiden toimitusjohtajia Purra kannustaa uusiin sankaritekoihin vähintään 50 000 euron veronkevennyksellä. Kun ministeri Purra taas menee Keskuskauppakamarin jäseniltään, sieltä tulee varmasti ihan vilpittömästi kiitosta, mutta eivät ne kiitokset tavallista palkansaajaa lämmitä, eivät elätä.

Arvoisa puhemies! Eduskunta ryhtyy käsittelemään budjettia tilanteessa, jossa näkymät ensi vuoteen ovat epävarmat ja sumuiset. Tilanteessa, jossa Suomen työttömyysaste on Tilastokeskuksen mukaan korkeimmillaan yli neljännesvuosisataan. Suomesta uhkaa tulla jopa koko EU:n korkeimman työttömyyden maa. [Antti Kurvinen: Karnea lukema!] Hallitus aloitti kuitenkin ennätystyöllisyydestä.

Jälleen kerran ennustelaitos toisensa jälkeen reivaa ennusteita alaspäin ja povaa kasvun siirtymistä taas eteenpäin, ja tätä epäonnistumista pääministeripuolue on ryhtynyt selittämään Ukrainan sodalla ja Venäjän rajalla — siis sama sota ja sama raja, jotka olivat olemassa, kun puolue lupasi itsevarmasti ennen eduskuntavaaleja, että velkaantuminen loppuu ja uusia työpaikkoja syntyy satatuhatta, kunhan vain kokoomus pääsee toteuttamaan talouskäänteensä. [Timo Heinonen: Ottakaa loppuun niitä omia vaihtoehtoja!] Ja vaikka kuinka luen tätä teidän uuttakin keltaista budjettikirjaanne, en näe täältä velkaantumisen loppumista enkä löydä niitä työpaikkoja. [Jukka Kopra: Kaksi minuuttia aikaa kertoa teidän esitys!] Pääministeri näyttääkin jo hylänneen valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ynnä muiden ennusteet ja takertuu yhden pankin ennusteeseen, siis siihen kaikista positiivisimpaan.

Sinänsä aihetta optimismiin kyllä Suomessa pitäisi olla. Kasvun itse asiassa pitäisi olla jo käynnissä. [Laura Huhtasaari: Mitkä ne keinot on?] Inflaatio on tullut alas, korot ovat laskeneet, työmarkkinaosapuolten neuvottelemat sopimuskorotukset parantavat ostovoimaa. Kasvua on tullut, mutta se on tullut muualle Eurooppaan, ei Suomeen.

Arvoisa puhemies! Ennen pitkää kasvu kyllä tulee, mutta se ei tule ennen kuin luottamus huomiseen palaa tavallisiin suomalaisiin palkansaajiin ja perheisiin. [Laura Huhtasaari: Älkää sitten pelotelko!] Eikä tästä tavallisia suomalaisia pidä syyllistää. Moni laittaa nyt kaiken ylimääräisen säästöön, koska yhteiskunnan turvaverkkoja on revitty rikki ja oman työpaikan puolesta pelätään. [Vasemmalta: Just näin!] Pelkällä puheella kasvu ei käynnisty. Näyttääkin siltä, että kansalaiset eivät jaa pääministerin optimismia. [Arto Satosen välihuuto]

Arvoisa pääministeri, suomalaiset ovat antaneet lompakollaan epäluottamuslauseen hallituksen talouspolitiikalle.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Arvoisa puhemies! Syksyn riihen lähestyessä Purra julisti, että miljardin säästöt löytyvät helposti, ja helppoahan se tosiaan oli. Hallituspuolueiden työryhmä löysi rahat kikkaillemalla kirjanpitoa, kuivattamalla eläkerahastoja ja siirtelemällä varoja taskusta toiseen. Kolme neljäsosaa miljardista on väliaikaista tai virtuaalisäästöjä. Ei näillä julkinen talous käänny. [Timo Heinosen välihuuto]

SDP on kaksi kertaa tehnyt täsmällisen vaihtoehtoisen budjettiesityksen, ja niin tulemme jälleen kerran tekemään. Ensinnäkin kutsumme työmarkkinaosapuolet yhteistyöhön, laitamme rakentamiseen ja kotimarkkinoihin vauhtia. [Jani Mäkelän välihuuto] Teemme veronkevennyksiä, jotka antavat tavallisille suomalaisille enemmän liikkumavaraa. Emme keventäisi yhteisöveroja tehottomasti kaikilta yrityksiltä, vaan loisisimme tuntevan investointikannustimen. Karsisimme vanhentuneita yritystukia — niiden sijaan panostaisimme uuteen tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioiden synnyttämiseen. Emme syytäisi satoja miljoonia euroja tehottomia Kela-korvauksia yksityisen terveysbisneksen tukemiseen. Emme näpertelisi puolen prosentin ruuan arvonlisäveroalennuksen kanssa, vaan helpottaisimme pienyritysten tilannetta parantamalla kotitalousvähennystä. Ja ennen kaikkea tekisimme aitoja kasvu- ja työllisyystoimia, toimia osaamiseen ja rakentamiseen, startupien ja kasvuyritysten kasvurahoituksen vahvistamiseksi.

Kuten työ- ja elinkeinoministeriön legendaarinen kansliapäällikkö Erkki ”Leuka” Virtanen vastikään sanoi: ”Ilman kasvua näitä leikkauslistoja tehdään ikuisuuksiin.” Siksi on aika kääntää suunta kohti yhteistyötä, kohti luottamusta. — Kiitos, tack!

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

12.35 Mika Lintilä kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni nyt on käsittelyssä tämän hallituksen viimeinen koko vuoden budjetti, eli takana on kolme budjettivuotta. Ehkä nyt olisi oikea aika myös hiukan arvioida tätä hallituksen toimintaa ihan toteutuneitten lukujen valossa. Siihen meillä on tällä hetkellä olemassa lukuja.

Olen ollut tässä talossa töissä 26 vuotta, vähän yli, ja täytyy sanoa, että näin vaikeaa aikaa ei ole ollut koskaan. Aina on ollut vaikeita aikoja. Ne ovat olleet joskus ulkopoliittisia mutta pääsääntöisesti sisäpoliittisia. Mutta tällä hetkellä tämä turvallisuuspoliittinen tilanne on tietysti ottanut ihan uuden kulman tähän meidän työskentelyyn. Tämä turvallisuuspoliittinen tilanne me tietysti kaikki tunnustetaan ja tunnustetaan. Keskustalle on ollut aina tärkeintä pitää huolta Suomesta ja Suomen turvallisuudesta. Meidän pitää olla varautuneita, ja meidän pitää olla varustautuneita, ja niin pitää olla jatkossakin. Yksi asia, joka tällä hetkellä minua huolestuttaa: Meillä on aina ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehty hyvin yksimielisesti. Toivon ja uskon siihen, että täälläkään kukaan ei ala tekemään ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa vaali- tai puoluepoliittisista lähtökohdista, koska sitä on aina tehty Suomen lähtökohdasta.

Puhemies! Tietenkään me emme tälle ulko- ja turvallisuuspoliittiselle ympäristölle voi suuriakaan tehdä. Suomi pienenä maana vaikuttaa sen, mitä me diplomaattisesti voidaan. Liittyminen Natoon oli tietysti sitä.

Mutta kotimaan asiat meillä ovat omissa käsissä, ja niitä kotimaan asioita on tuo keltainen kirja taas jälleen täynnä. Hallituksen mukaan taloustilanne paranee, on myönteiset näkymät. Valitettavasti se ei näy tavalla kansalaisille eikä yrityksille, ja sen muuten vahvistavat ennustelaitokset. Kaikki ennustelaitokset, viimeisenä eilen VM virallisena, ovat tiputtaneet ennusteitaan. Eli ei ole näkyvissä nopeaa muutosta, on näkyvissä hiljainen muutos.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ehkä se suurin ongelma meillä on se, joka tänä aamuna jälleen vahvistui: meidän erittäin kova työttömyys. Eli tänä aamuna puhkaistiin oikeastaan se merkittävä 10 prosentin raja, joka on työttömyysprosentissa. Käsittääkseni tällä mittaustavalla edellisen kerran se on tapahtunut vuonna 98. Eli meillä on aivan selvästi erittäin iso työttömyysongelma. Siihen lukeutuu nuorisotyöttömyys, pitkäaikaistyöttömyys. Meillä on kasvussa akateeminen työttömyys. Sellainen, joka itseäni erityisesti huoletti, oli se, että yksityisen sektorin työllisyys on kääntynyt laskuun. Varmasti kaikki erityisesti hallituksessa toivoivat sitä, että yksityinen sektori on se, joka tulee vetämään ylöspäin, mutta näin ei ole käynyt. Me olemme kriisitilanteessa työttömyyden kanssa, ja oikeastaan sen siivittämänä keskustan eduskuntaryhmä valmistelee tällä hetkellä välikysymystä hallitukselle.

Tosiasia on se, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on epäonnistunut. Hallituksen tavoite oli 100 000 uutta työpaikkaa, meillä on tällä hetkellä 60 000 uutta työtöntä. Ei kukaan voi perustella, että työllisyyspolitiikka on silloin onnistunut. Tämä työttömyys asettaa monet kodit synkän varjon alle — pelko työttömyydestä, nyt jo oleva työttömyys — ja se näkyy meillä tällä hetkellä joka puolella. Samaten on ehkä liian helppoa sanoa, että tämä johtuu kansainvälisestä tilanteesta. Kyllä sitä samaa tilannetta on muillakin, meidän kumppanimailla. Ei tämä ole mikään ainutlaatuinen tilanne. Totta kai me kärsimme erittäin paljon siitä, että itäraja on suljettu, mutta se ei selitä tätä missään nimessä.

Meidän tulisi tällä hetkellä koota voimat, käydä yhdessä läpi sitä tilannetta: mitä meillä on tehtävissä? Pelkällä velkajarrulla tätä ei hoideta. Velkoja voidaan hoitaa velkajarrun kautta, mutta aika pitkässä on sekin. Oikeastaan tässä työttömyydessä myös pelko on yksi tekijä. En yhtään hämmästele sitä, että tavan kansalainen säästää omassa kulutuksessaan sen jälkeen, kun hallituksen puolelta on käytetty erittäin vakavia puheenvuoroja leikkauksista ja säästämisestä ja niitä on vielä ryydytetty kera saksien. [Juha Mäenpää: Kesällä 23 jätitte teidän paperin!] Kyllä tavan kansalainen alkaa jo uskomaan sitä.

Työttömyyden lisäksi velkatilannehan tulee jäämään täältä hallitukselta perinnöksi. Ensi vuonna 11 miljardia, tämän kolmen vuoden aikana 36 miljardia — kaikki lisää velkaa. Julkisen talouden alijäämän tavoite oli yksi prosentti vuoteen 27. Eilissä VM:n ennusteessa se oli 3,4 prosenttia, mikä tarkoittaa reilua seitsemää miljardia: 7,4 miljardia on vaje tällä hetkellä. Ei voi perustella, että talous olisi onnistunut. Velkasuhteen tasaaminen ja velkasuhteen vakauttaminen eivät näytä onnistuvan, koska tällä ennusteella me tulemme olemaan noin kymmenen prosenttiyksikköä lähtötilannetta korkeammalla. Nämä ovat faktisia lukuja ennusteen mukaan.

Puhemies! Me tarvitsemme tähän tietysti suunnanmuutosta. Sipilän hallitus teki 3,3 prosenttia bkt:n kasvua. Kyllä me pystymme siihen samaan, ja siihen meidän pitää lähteä menemään. Keskusta on osoittanut omia mallejaan: yritysverotuksen uudistusta, kattoa etuuksille, työperäisen maahanmuuton pisteyttämistä, Itä-Suomen erityisaluetta ja niin edelleen. Me esitimme noin 50 eri keinoa, joita voidaan tuoda. Kyllä keinoja on, jos tahtoa on. Ehkä meidän pitäisi tämän vastakkainasettelun sijaan tuoda yhteistyötä, yhteisesti pohtia tätä tilannetta ja luoda ennustettavuutta niin kansalaisille kuin yrityksille siitä, mikä heidän tulevaisuutensa on, ja siitä, että tästäkin vielä selvittää.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmän mielestä Suomi ansaitsee parempaa. [Antti Kaikkonen: Oli valtiomiespuhe! — Timo Harakka: Oli asiantunteva puheenvuoro, kyllä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

12.43 **Jenni Pitko vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen keskeinen tavoite on ollut talouden suunnan kääntäminen. Se on se syy, jolla hallitus itse tekemänsä perustelee. Hyvän hallitusohjelman nimissä on niin rasismikohut kuin ulkopoliittikan arvostiriidat painettu villaisella.

Hallituskausi on nyt yli puolenvälin. Miten hallitus on tuossa tärkeimmässä tavoitteessaan onnistunut? Ei kovin häävisti, sanoisin. Velkaantuminen on poikkeuksellisen korkealla, työttömyys on kasvanut edellisvuodesta kymmenillä tuhansilla, kuluttajien luottamus talouteen laahaa, ja tulevaisuus näyttää monelle, etenkin nuorelle ihmiselle, toivottomalta. Samalla korkoa kasvaa myös ilmasto- ja luontovelka.

Arvoisa puhemies! Haluaako hallitus vahvistaa hyvinvointivaltiota vai heikentää sitä? Me kaikki tiedämme, että me olemme vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, mutta nykyinen talouspolitiikka johtaa hyvinvointierojen kasvamiseen. Jokainen hallitus tekee toki oman näköistä politiikkaa. Ongelma Suomen kannalta on kuitenkin se, että tämän hallituksen talousajattelu on lyhytjänteistä ja ongelmia korjataan tavoilla, jotka tuottavat tuleville vuosille valtavan laskun. Suomelle tulee kalliiksi, jos me leikkaamme siivet talouden uudistumiselta ja kestävältä, inhimilliseen pääomaan ja luonnonvarojen rajallisuuden ymmärtämiseen perustuvalta kasvulta.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että tuottavuuden ja arvonlisän kasvattamiseksi ja uusien työpaikkojen synnyttämiseksi panostettaisiin rohkeasti koulutukseen ja tutkimukseen, hallitus haluaa leikata siitä. Ja väestön huoltosuhteen heikentyessä, kun kipeästi tarvitsemme tänne työikäistä väestöä, hallitus kiristää maahanmuuttoa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!]

Hallitus on päättänyt pitää kaksin käsin kiinni säilyttävistä yritystuista, vaikka taloutemme rakenteet kaipaavat uudistumista ja uutta yritystoimintaa, uusia työpaikkoja. Hallitus, ei kulttuurista leikkaaminen ole yritystuista leikkaamista. Se kertoo vain ja ainoastaan piittamattomuudesta taiteen vapautta kohtaan sekä esimerkiksi elokuva-alan kasvupotentiaalin ohittamisesta.

Arvoisa puhemies! Oletteko te laskeneet, minkälaisen tulevaisuuden hintalapun aiheuttavat 27 000 köyhyyteen työnnettyä lasta? Tai minkälaisia kustannuksia yhteiskunnalle ja yksilölle aiheuttaa jo nyt kaduillamme näkyvä lisääntyvä pahoinvointi, jota tuottaa muun muassa teidän sosiaaliturvaleikkausten aiheuttama osattomuus?

Minkälaisen hintalapun arvioitte lisääntyvälle asunnottomuudelle ja asuinalueiden eriytymisen aiheuttamille ongelmille? Hallituksen politiikka näkyy jo nyt lisääntyvinä häätöinä ja hätämajoituksen tarpeena meidän Suomessamme. Samalla te viette kaupungeilta tärkeimmän keinon estää eriytymistä romuttamalla pitkäjänteisen asuntopolitiikan. Taloudellisesti tämä on ollut järjetöntä myös siksi, että rakennusvalmiit kohteet ovat hallituksen huonojen päätösten vuoksi jäissä juuri nyt, kun rakennusalan työttömyys on syvimmillään. Tämä kuvaa valitettavan hyvin tämän hallituksen talouspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimimattomuudelle ilmastopolitiikassa on arvioitu miljardiluokan kustannus. Pääministerin epätoivoinen yritys vapauttaa Suomi EU:n hiilinielutavoitteista ja jatkaa metsien hakkaamista kuin ennenkin osoittaa piittamattomuutta myös kansallisesta hiilineutraaliustavoitteesta. [Hannu Hoskosen välihuuto] Keinoja saada maankäytön päästöt kuriin on — vieläpä tavoilla, jotka tukevat omavaraisuutta ja huoltovarmuutta.

Vielä kalliimpi lasku koituu, jos epäonnistumme vihreässä siirtymässä. Meillä on miljardien eurojen potentiaali päästöttömässä energiantuotannossa ja korkeaan osaamiseen pe-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

rustuvassa teollisuuden uudistumisessa. Hallituksen poukkoileva ja epäjohtomukainen ilmastopolitiikka uhkaa kuitenkin vesittää sen.

Arvoisa puhemies! Tärkein varallisuuden muoto, joka meillä on, on luontopääoma. Siihen nojaa kaikki taloudellinen ja inhimillinen toiminta. Hallitus kyllä ohjelmassaan lupasi vaalia luontopääomaa, mutta toisin on käynyt. Historialliset luonnonsuojeluleikkaukset ajavat yksityismaiden arvokkaita metsiä hakattavaksi samalla, kun valtio jatkaa hakkuita omissa arvokkaissa metsissään.

Ja jos te kantaisitte huolta maa- ja metsätalouden pitkän aikavälin huoltovarmuudesta, te myöntäisitte, että satojen suurin uhka tulee luonnon köyhtymisestä.

Yhden osan vihreiden esittämästä vihreästä verouudistuksesta hallitus toteuttaa. Vaikka kaivosveron nostaminen voisi olla vieläkin suurempi, on suunta kuitenkin oikea — kiitos siitä hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Vihreät eivät halua sitoa Suomea ylikireän velkajarrun vangiksi. Me haluamme varmistaa tarvittavat investoinnit ja pitkän aikavälin talouden tasapainon talouden rakenteita uudistamalla, osaamistasoa nostamalla ja ihmisten hyvinvoinnista huolehtimalla.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen olisi syytä muistaa näinä epävakaina aikoina, että ihmiset haluavat puolustaa ja palvella tätä maata, kunhan he kokevat olevansa osallisia. Siksi ihmisiä ei kannata jakaa meihin ja teihin. [Laura Huhtasaari: Ainahan te jaatte!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

12.49 Hanna Sarkkinen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasan 50 vuotta sitten Suomeen julistettiin hätätila työttömyyskriisin vuoksi. Silloin Suomessa oli 63 000 työtöntä ja työttömyysaste alle 3 prosenttia. Nyt työttömiä on lähes 300 000, ja työttömyysaste on jo 10 prosenttia. Missä on hätätila? Missä ovat toimet?

Oikeistohallituksen ”työllisyystoimet” perustuvat vahvaan uskoon siitä, että kun ihmisen sosiaaliturvaa tarpeeksi leikataan, ihminen menee töihin, ja vahvaan uskoon siitä, että yritykset kyllä työllistävät, jos niiden ei tarvitse välittää työntekijöiden oikeuksista. No, onko hallituksen sosiaaliturvan leikkaamiseen ja työntekijöiden aseman heikentämiseen perustuva työllisyyspolitiikka toiminut? Luvut puhukoot puolestaan: piti tulla 100 000 uutta työllistä, tulikin yli 70 000 työtöntä lisää. Lukujen valossa hallituksen työllisyyspolitiikka on epäonnistunut täysin. [Vasemmalta: Järkyttävää!]

Hallitus puhuu ylpeästi sen paperilla olevista työllisyysvaikutuksista, mutta tosielämässä näemme vain työttömyysvaikutuksia. Hallitus syyttää tilanteesta vaikeita suhdanteita ja ulkoisia kriisejä, ja on totta, että olosuhteet ovat vaikeat. Kuitenkin muut Euroopan maat takovat työllisyysennätyksiä, vaikka olosuhteet koettelevat myös niitä. Vähemmälle huomiolle onkin jäänyt hallituksen oma rooli matalasuhdanteen ja työttömyyden syventämisessä.

Arvoisa puhemies! Yritykset nostavat suurimmaksi kasvun esteeksi kysynnän puutteen. Tuotteille ja palveluille ei ole kysyntää. Työlle ei ole kysyntää. Töihin ei voi mennä, jos töitä ei ole. Sosiaaliturvaleikkaukset ja arvonlisäveron korotukset ovat syöneet suomalaisten ostovoimaa ja vähentäneet kysyntää. Pienituloiset kuluttavat lähes kaikki tulonsa Suomessa, joten heiltä leikkaaminen leikkaa kotimaan taloutta. Leikkaukset julkisiin palveluihin taas vähentävät suoraan työpaikkoja ja nakertavat myös kysyntää. Oikeistohallitus on

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

leikkauspolitiikallaan pitkittänyt Suomen taantumaa, leikannut tulevaisuudenuskoa ja lisannyt työttömyyttä. Siitä ei pääse yli eikä ympäri.

Arvoisa puhemies! Työllisyyspolitiikan pelkistäminen köyhiltä leikkaamiseen sivuuttaa täysin työllistymisen muut esteet. Jos ihmisellä ei ole oikeanlaista koulutusta tai täyttä työkykyä, on työtä vaikea löytää. Kun työttömyys pitkittyy, on työn syrjään yhä vaikeampi päästä kiinni. Pitkittyneet työttömyysjaksot heikentävät myös talouskasvun edellytyksiä pitkällä aikavälillä. Erityisen huolissaan meidän tulisi olla 90-luvun laman jälkeisiin luke-miin nousevasta pitkäaikaistyöttömyydestä ja korkeasta nuorisotyöttömyydestä. Mitä hal-litus on tehnyt asialle? Leikannut koulutuksesta ja vähentänyt työllisyydenhoidon määrä-rahoja. Nuorisolle kohdistettu työllistymisaseteli ei riitä massatyöttömyyden Suomessa.

Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus on tekemässä Suomesta eriarvoisemman maan, jos-sa kaikista rikkaimmille jää huomattavasti enemmän käteen ja kaikista köyhimmille vä-hemmän kuin aiemmin. Hallitus väittää parantavansa ostovoimaa veronkevennyksillä. Harmi vaan, että hallituksen veronalennuksista hyötyvät enimmäkseen suurituloiset. Eni-ten kiittävät miljonäärit, joille on luvassa todellinen kultainen kädenojennus. Pieni- ja kes-kituloisille on tarjolla lähinnä lämmintä kättä, ja osalla pienituloisista verotus jopa kiristyy.

Arvoisa puhemies! On uskomatonta, että samalla kun hallitus perustelee pienituloisilta leikkaamista valtion talouden tervehdyttämisellä, sillä on varaa antaa suurituloisille ja yri-tysten omistajille miljardiluokan veronalennuksia velkarahalla. Valtionvelalla näyttää ole-van hallitukselle väliä vain silloin, kun se pääsee sen verukkeella leikkaamaan köyhiltä. Kun kyseessä on rikkaat kaverit, huoli valtionvelasta näyttää haihtuvan olemattomiin.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että Orpon hallitus on epäonnistunut työllisyystavoitteis-saan, on se epäonnistunut myös vaalilupauksissaan velkaantumisen pysäyttämässä. Vel-kaantuminen ei ole pysähtymässä eikä edes tasaantumassa. Velkasuhteen kasvu pysähtyy hetkellisesti lähinnä eläkerahastokikkailujen ansiosta, minkä jälkeen se lähtee taas nou-suun.

Velkasuhdetta ei saada laskuun ilman talouskasvua. Tarvitsemme oikein ajoitettua ja suhdanteeseen mitoitettua finanssipolitiikkaa, tuottavuutta tukevaa tutkimus-, kehitys-sekä koulutuspolitiikkaa, pitkäaikaistyöttömyyttä vähentävää työllisyyspolitiikkaa, uusia innovaatioita ja korkeaa arvonlisää synnyttävää elinkeinopolitiikkaa sekä työkykyä tuke-vaa sosiaali- ja terveyspolitiikkaa. Tarvitsemme vihdoin ja viimein suhdannekannusteen edelleen kyntäville rakennusallalle, joka on talouden keskeinen ajuri.

Arvoisa puhemies! Vasemmistolla on vaihtoehto oikeistohallituksen kurjistavalle poli-tiikalle. Vasemmisto harjoittaisi politiikkaa, joka tukisi kokonaiskysyntää paremmin kuin hallituksen rikkaille jakamat veroporkkanat. Vasemmisto myös vahvistaisi valtiontaloutta tekemällä reiluja verouudistuksia, joilla varmistetaan hyvinvointivaltion kestävyys myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Lopulta ihmisten talous on kuitenkin sopimuksenvarainen asia. Ai-noat talouden kovat rajat tulevat luonnonvaroista — kaikki muu on lopulta sovittavissa ih-misten kesken.

On selvää, että tuotantoa ja kulutusta on ohjattava ekologisesti kestävämpään suuntaan, luonnon kanssa kun ei voi neuvotella. Ilmaston kuumeneminen etenee hirvittävällä vauh-dilla, ja aika elinkelpoisen planeetan turvaamiseksi on loppumassa. Ilmaston kuumenemi-sen rahalliset ja inhimilliset kustannukset tulevat olemaan korkeat. Siksi olisi halvempaa toimia nyt, kun voisimme vielä hillitä pahimpia vaikutuksia. Kustannukset tulevat ole-maan suuret, niin suuret, ettemme vielä aivan ymmärrä edes mittakaavaa. Se ei ole kuiten-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kaan syy jättää tekemättä, päinvastoin, se on syy tehdä entistä enemmän. Erityisen kiireellinen tehtävä on Suomen romahtaneiden hiilinielujen elvyttäminen. Hiilinielujen romahdus uhkaa ilmastopolitiikkamme uskottavuutta ja myös talouden kestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Ensisijainen velvollisuutemme päättäjinä on varmistaa, että jätämme jälkeemme elinkelpoisen planeetan myös tuleville sukupolville. Toivon, että myös hallitus muistaa tämän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, var så god.

12.56 Otto Andersson r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen talouden kannalta kaikkein tärkeintä on saada kasvu käyntiin. Tarvitsemme lisää työpaikkoja, enemmän menestyviä yrityksiä ja uusia investointeja. Vain siten voimme turvata hyvinvoinnin ja palvelut tulevaisuudessa.

Siksi on välttämätöntä, että hallitus pitää kiinni kevään puoliväliriihen voimakkaista kasvutoimenpiteistä. Työn ja yrittämisen verotusta kevennetään, ja sillä parannamme työnteen kannattavuutta ja yritysten toimintaedellytyksiä. Samalla hallitus nostaa tki-rahoituksen tasoa. Yhdessä paikallisen sopimisen edellytysten parantamisen kanssa tki-panostukset ovat tehokkaimmat keinot tuottavuuden nostamiseksi Suomessa. Tuottavuuden lisääminen taas on talouskasvun edellytys. Tässä olemme olleet selkeästi verrokkimaita jäljessä.

Arvoisa puhemies! Teollisuuden vihreä siirtymä on talouskasvun suurin potentiaali, ja siksi vihreän siirtymän investointien verokannustinta jatketaan. Panostukset vihreään siirtymään ovat myös tehokkaimpia keinoja päästöjen vähentämiseksi. Suuria investointihankkeita on vireillä pitkin Suomen rannikkoa, alkaen itäisestä Kymenlaaksosta ja Itä-Uudeltamaalta, läntiseen Vaasan seutuun ja Kokkolaan. Nyt nämä investoinnit on saatettava maaliin.

Arvoisa puhemies! Työllisyystilanne on vakava, ja siihen tulee suhtautua vakavasti. Sen takia hallitus panostaa nyt erityisesti nuoriin esittämällä 30 miljoonan euron määrärahan nuorten työllistämisseteliin, jolla kannustetaan yrityksiä palkkaamaan puoleksi vuodeksi erityisesti niitä nuoria, joilla ei ole juurikaan työkokemusta.

Ärade talman! Samtidigt vet vi att det finns branscher som lider av en stor arbetskraftsbrist. Därför är det bra att regeringen inför en skattemorot för de finländare som flyttar tillbaka till Finland. Vi tror att det här kan locka hem till exempel sjukskötare och vårdpersonal från Sverige och övriga nordiska länder.

Suomen talous ei ole kasvanut 18 vuoteen, joten talouden sopeuttaminen on ollut välttämätöntä. Se ei suoraan sanottuna ole koskaan helppoa. Mutta valtiontalous on hyvin tiukoilla ja vahvasti alijäämäinen. Siksi tämänkin budjettiriihen yhteydessä on päätetty uusista sopeutustoimista.

Att göra anpassningar är aldrig lätt, särskilt inte efter att ekonomin under denna period redan anpassats väldigt mycket. I SFP är vi nöjda över att det inte i samband med budgetrian beslöts om nya nedskärningar i utbildning, i kommunernas statsandelar eller i finansieringen av social- och hälsovårdsorganisationer i tredje sektorn. De gör ett oerhört viktigt arbete. Att flyktingkvoten hålls på nuvarande nivå och att inga nedskärningar föreslås i stöden

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

för sjöfart är nödvändigt för ett exportberoende land som Finland. Helt centralt är också att den nya anpassningen inte heller innehåller nedskärningar i välfärdsområdenas finansiering.

Budgetförslaget innehåller också positiva satsningar. Värdet på moderskapsförpackningen, det vill säga mammalådan, höjs äntligen efter många år — en åtgärd som efterlysts från många håll i denna sal. Måltidsstödet för studerande stärks.

Våld mot kvinnor är ett stort samhällsligt problem. Därför ökar vi mängden skyddshemsplatser. Låg- och medelinkomsttagare får skattelättnader. Den högsta marginalskatten sänks och det gör också samfundsskatten. I det rådande säkerhetsläget är det viktigt att vi även satsar på försvaret.

Arvoisa puhemies! Venäjä jatkaa brutaalia hyökkäyssotaansa Ukrainassa. Tässä turvallisuustilanteessa on välttämätöntä, että jatkamme voimakkaita panostuksia Suomen puolustukseen. Talousarvioesitys vuodelle 2026 sisältää 6 miljardin euron uudet tilausvaltuudet puolustuksen materiaalihankintoihin. Tämä moninkertaistaa kuluvan vuoden budjetissa olevan tilausvaltuuden. Uusien tilausvaltuuksien avulla Puolustusvoimat käynnistää Maa-voimien uudistamisen.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat täällä salissa! On tärkeää tunnistaa, että taloudessa on myös kyse psykologiasta ja tunteesta. Suomi ja suomalaiset tarvitsevat nyt ennen kaikkea luottamusta ja uskoa tulevaisuuteen. Siksi myös sillä on merkitystä, miten me täällä salissa puhumme tulevaisuudennäkymistä, kasvusta ja Suomesta investointikohteena. [Suna Kymäläisen välihuuto] Elinkeinoelämästä ja yrittäjäkentältä tulee nyt vahva viesti siitä, että hyvin polarisoituneen poliittisen keskustelun sijaan ja uhkakuvilla maalailun sijaan meidän tulisi jatkossa yhdessä jatkaa vahvaa kasvupolitiikkaa ja ratkoa työllisyyden ongelmia. Vaikka en kaikesta ollut samaa mieltä edustaja Lintilän kanssa, niin arvostan sitä hyvin rakentavaa tapaa, millä hän esitti asiansa.

Me RKP:ssä uskomme vahvasti, että Suomi voi paremmin, jos me tässä salissa edes hetken pysähtyisimme kuuntelemaan, mitä toisillamme on sanottavaa. [Pia Viitasen välihuuto] Se koskee meitä kaikkia. Tässä meillä kaikilla tässä salissa on parannettavaa. Suomalaiset ansaitsevat enemmän yhteistyötä, vähemmän keskinäistä kinastelua ja öyhöttämistä. [Välihuutoja vasemmalta] — Kuten sanoin, voi olla hyvä välillä keskittyä kuuntelemaan. [Naurua] — On tärkeää, että tulevaisuudessa näkyisi muutakin kuin pelkkiä uusia kustannuksia ja sopeutuksia. Meidän tulee jatkaa entistä vahvemman, turvallisemman ja kilpailukykyisemmän Suomen rakentamista yhdessä. — Tack, kiitos.

13.02 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävä Suomi rakentuu nyt ja tulevaisuudessakin kannattavalle työlle, yritystoiminnalle, osaamiselle ja perheiden hyvinvoinnille. Taloudellinen kasvu syntyy yrityksissä, ja hyvinvoinnin tulevaisuus rakennetaan perheissä. Kristillisdemokraattien keskeinen tavoite on, että Suomessa on jatkossakin turvallista tehdä työtä, yrittää, perustaa perhe ja vanheta. Luottamus on peruskallio, jonka varaan tulevaisuuden investoinnit niin kodeissa kuin yrityksissäkin voidaan rakentaa.

Tähän budjettiriiheen käytiin maailmanpoliittisesti haastavissa lähtökohdissa, jotka luovat epävarmuutta globaaleille markkinoille. Tehtyjen päätösten tavoitteena on varmistaa voimavarat valtion tärkeimmälle ydintehtävälle: sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

huolehtimiselle. Laajaa palveluverkkoa ja sosiaaliturvaa tarjoava hyvinvointiyhteiskunta ei pitkällä aikavälillä voi nojautua kasvavaan velkaan velan päälle.

Pidämme kiinni tavoitteesta vakauttaa valtion velkasuhde vuoteen 2027 mennessä. Kevästä edelleen heikentyneen taloustilanteen vuoksi oli välttämätöntä löytää vielä miljardin euron lisäsäästöt. Koska olemme eläneet velaksi viimeiset lähes kaksikymmentä vuotta, eivät korjaustoimetkaan olleet helppoja. [Hanna Sarkkisen välihuuto]

Välttämättömien sopeutustoimien ohella on erityisen tärkeää luoda edellytykset kestäväälle talouskasvulle. Työn verotusta alennetaan ensi vuonna yli 500 miljoonalla eurolla. Tämä luo kannustimia työntekoon ja parantaa palkansaajien ostovoimaa. Lisäksi ruuan ja lääkkeiden arvonlisäveroa lasketaan, mikä tukee perheitä ja pienituloisia. [Suna Kymäläinen: Ensin nostitte!]

Yhteisöveroa alentamalla kannustetaan työhön ja yrittämiseen ja parannetaan yritystoiminnan kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Teollisuudesta saamme nyt uutisia täysistä tilauskirjoista, ja useat suuren mittaluokan investoinnit ovat lähteneet liikkeelle.

Erityisen tärkeitä ovat toimet nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Jokainen menetetty työvuosi nuoren elämässä rapauttaa luottamusta tulevaisuuteen ja lisää pitkäaikaisemman syrjäytymisen riskiä. Nuorten palkkaamiseen kannustavaan työllisyysseteliin onkin nyt varattu 30 miljoonaa euroa.

Yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia helpotetaan, Viron yrittäjätilin kaltaisen mallin käyttöönottoa ryhdytään selvittämään, ja yli 25-vuotiaiden laajemmat opinnot avoimessa korkeakoulussa työttömyysturvalla mahdollistetaan.

Iloitsemme siitä, että uusia säästöjä ei kohdisteta sosiaali-, vanhus- ja terveyspalveluihin, sosiaaliturvaan ja järjestökenttään. Tavoitteemme omaishoidon parantamiseksi toteutuu: tuen vähimmäispalkkio nousee 58 eurolla kuukaudessa.

Hallitus laajentaa lahjoitusvähennystä koskemaan laajasti eri järjestöjä, mikä parantaa myös kansalaisyhteiskunnan mahdollisuutta tukea urheilua ja liikuntaa. Säännöllisellä arkiliikunnalla on merkittävä terveyttä ja hyvinvointia parantava vaikutus. Uusien liikunta- paikkojen rakentamiseen ei kohdisteta säästöjä. [Välihuutoja vasemmalta]

Hyvinvoinnille ja terveydelle haitallisten alkoholi- ja tupakkatuotteiden — myös nikotiinipussien — verotusta sen sijaan korotetaan. Tämä tukee talouden tasapainottamista niin verokertymän kasvun kuin käytön vähenemisestä syntyvien terveysvaikutusten kautta.

Vuosille 2025—2027 on varattu myös yli kymmenen miljoonaa euroa huumekuolemien ehkäisyyn. Toimia päihteidenkäytön vähentämiseksi ja huumeista irrottautumiseksi tarvitaan erityisen kipeästi nyt, kun vaaralliset muuntohuumeet, kuten alfa-PVP, tuhoavat monen nuoren elämää.

Eduskuntaryhmämme tavoitteet lapsiperheiden aseman turvaamisesta toteutuivat. Mitavista talouden sopeutuksista huolimatta kotihoidon tuki on turvattu, lapsilisä on korotettu, perusopetukseen ja oppimisen tukeen on osoitettu lisäresursseja. Lasten ja nuorten terapiatakuu on toteutettu. Lapsiperheiden verotusta kevennetään korottamalla työtulovähennyksen lapsikorotusta [Suna Kymäläinen: Paitsi työttömille!] 105 euroon. Lisäksi uusia perheitä tuetaan nostamalla äitiyspakkauksen arvoa.

Eduskuntaryhmämme kiirehtii hallitusohjelmaan kirjattua väestöpoliittista selontekoa. Syntyvyyden romahdusmainen lasku ja väestörakenteen muutos uhkaavat talouden kestävyyttä, työvoiman saatavuutta ja eläkejärjestelmää. Siksi on välttämätöntä edelleen löytää uusia toimia syntyvyyden lisäämiseksi. Myös asennemuutosta tarvitaan. Jokainen vauva

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

on tervetullut ja toivottu. Tarvitaan myös tukea yllätysraskauksissa, jotta yhä useammalle lapselle turvattaisiin oikeus elämään.

Nykyisessä turvallisuustilanteessa omavaraisuuteen, huoltovarmuuteen ja kokonaisturvaaan on erityisen tärkeää panostaa. Hallitus huolehtii Suomen turvallisuudesta ennätysellisellä kuuden miljardin euron panostuksella puolustuksen materiaalihankintoihin. Myös kotimainen ruoka on osa huoltovarmuutta, ja siksi kotimainen ruuantuotanto rajataan säästöjen ulkopuolelle.

On tärkeää, että Suomi kantaa myös vastuutaan hädänalaisten auttamisesta kriisipesäkkeissä. Humanitäarisen katastrofiavun rahoitukseen lisätään 20 miljoonaa euroa, joista viisi miljoonaa euroa kohdennetaan Gazaan. Sen sijaan opposition ehdotukset Palestiinan valtion tunnustamisesta eivät auta Gazan kärsiviä siviileitä eivätkä lisää turvallisuutta vaan ovat pelaamista aluetta tosiasiallisesti hallitsevan ja omaa kansaansaakin polkevan terroristihallinnon pussiin. [Miapetra Kumpula-Natri: Kerro tuo muille länsimaille! — Eduskunnasta: Kerro tuo presidentille!]

Arvoisa puhemies! Valtion taloudenhoito ei ole vain yhden hallituskauden mittainen projekti. Pitkän aikavälin vastuullisen talouslinjan rakentaminen määrittelee sen, millaisen maan jätämme perinnöksi seuraaville sukupolville. Vakaa talous luo kestävyyttä kohdata tulevia haasteita, joita vaikeasti ennakoitavassa maailmantilanteessa kohtaamme.

Suomi tarvitsee nyt toivoa ja luottamusta. Kristillisdemokraatit näkevät, että päätöksen teon ytimessä tulee olla vahva arvopohja: huolehdimme heikoimmista, tuemme perheitä, lapsia ja nuoria, takaamme jokaiselle arvokkaan ikääntymisen sekä arvostamme rehellistä työtä ja yrittämistä. Terveiden arvojen kalliopohjalle rakennettu yhteiskunta kestää maailman myrskyissä. — Kiitos. [Suna Kymäläinen: Mites ne työttömien lapset? — Pia Lohikoski: Mites ne 27 000 lasta?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja... [Hälinää] — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

13.10 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos paljon! [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Minä aloitan heti, kun nuo lopettavat tuon keskustelun. [Naurua]

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi tarvitsee uskottavan ja pidemmän tähtäimen suunnitelman. Tänä aamuna tuli viimeisin herätys: työttömyys on ennätyslukemissa 15 vuoteen. Nyt tarvitaan nopeita ja rohkeita päätöksiä, ja meidän ohjelmassa niitä on.

Suomelta puuttuu tarina. Suomelta ja suomalaisilta puuttuu usko tulevaisuuteen. Suomi on pieni maa, ja pieni maa ei voi olla kaikessa mahdollisessa mukana. Meidän on löydettävä omat vahvuutemme ja keskityttävä niihin, ja niissä meidän pitää yrittää ja haluta olla maailman parhaita. Vain sitä kautta voimme menestyä tulevaisuudessa.

Meillä on mahdollisuuksia esimerkiksi kaivos- ja puolustusteollisuudessa, mutta niissä pitäisi toimia paljon nopeammin, rohkeammin ja itsekkäämmin. Pelkästään budjettiehdotuksen haukkuminen ja pilkkominen tässä ei oikeasti johda mihinkään.

Politiikasta on tullut hengästyttävää tempoilua, jossa tärkeintä on vain pitää omasta suosista ja vaalimenestyksestä kiinni. Puolueiden tehtävä on oikeasti löytää yhteisiä intressejä ja tehdä tuloksekkaista neuvotteluista pysyvämpi olotila.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen tilanne on oikeasti erittäin hankala. Suomesa on länsimaiden kallein julkinen sektori, EU:n toiseksi korkein työttömyys ja varmaan kohta korkein, yrityksiä menee konkurssiin ja talouskasvu on laahannut jo kohta 20 vuotta.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ihmiset ovat maksaneet veronsa ja eläkkeensä ja saaneet lupauksen, että heistä huolehditaan vanhoina. Nyt sitä lupausta ei ole pidetty. Näin emme voi jatkaa.

Hallituksen tuore budjetti on siitä huolimatta täynnä vippaskonsteja ja silmänkääntötemppeja. Esimerkiksi viimeisin leikkaus asuntorahoituksesta on kirjattu 365 miljoonaksi, vaikka oikeasti budjettisäästö on neljä miljoonaa. Tämä 360 miljoonan euron bluffi kertoo kaiken hallituksen toimista.

Hallitus puhuu 10 miljardin euron sopeutuksesta, mutta ei yhtään siitä, mitä on oikeasti toteutumassa. Esimerkiksi Valtion Eläkerahastosta lainaaminen on kuin siirtäisi rahaa taskusta toiseen. Rahastosta otetaan yhteensä yli miljardin euron laina, ja se on kuin otettaisiin pikavippi, jota ei koskaan makseta takaisin. Ja se on tyhmää, koska Eläkerahasto tuottaa selvästi enemmän kuin on valtion lainojen korko. Ja muutenkin tehdään ”säästöjä” hankkeista, jotka ovat vasta suunnitelmia.

Totuus on, että Suomen julkinen talous on surkeassa jamassa. Pelkästään lainojen korkoihin menee tulevana vuosina 4–6 miljardia euroa vuodessa ja puolustukseen yhtä paljon. Erittäin vaikea yhtälö. Puolustuksesta ja turvallisuudesta kun ei voi tinkiä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomalaisista yrityksistä voi sanoa, että tuntuu kuin rahaa olisi enemmän kuin ideoita. On hyvä, että joku uskaltaa sanoa, että suuret osingot on huono uutinen. Pitäisi uskaltaa investoida ja hankkia kasvua. Pitäisi lähteä valloittamaan maailmaa niin kuin ruotsalaiset tekevät. [Laura Huhtasaari: Niinpä!] Pitäisi olla enemmän nälkää kasvaa. Pitäisi olla enemmän ahneutta odottaa. Suomessa yritykset myydään liian nopeasti ja liian aikaisin. [Laura Huhtasaari: Toi oli hyvä!] Sitä paitsi julkiset tuet pitäisi maksaa takaisin silloin kun yritys myydään.

Yrittämisestä ei täällä oikeasti ymmärretä kovin paljoa. Hallituksen miljardin euron alennus yhteisöveroon valuu osinkoina suurten yritysten omistajille. Täällä ehdotellaan yrityksille myös Viron mallia, mikä ei toimi edes Virossa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Satun tietämään jotakin yrittämisestä, ja siksi kannattaa tutustua meidän rohkeaan kasvuohjelmaan. Teen siitä tässä nyt muutamia nostoja:

Suomea ei pidä säästää kuoliaaksi. Vain talouskasvu kuittaa velat. Prosentin kasvu ei riitä mihinkään ja kahden prosentin kasvulla pysymme paikallamme, kun inflaatio on sen verran. Tarvitsemme siis yli kahden prosentin kasvua, että selviämme tästä.

Yksityiset yritykset ja uudet yrittäjät ovat Suomen talouden selkäranka, ja niiden kasvua meidän pitää tukea. Tavoitteena pitää olla 200 000 uutta työpaikkaa yksityisiin yrityksiin ja 80 prosentin työllisyysaste. Yritystuet on puolitettava. Pienten yritysten alvia pitää vapauttaa 40 000:een ja nostaa portaittain 80 000 euron liikevaihtoon. Ulkomaalaiset yritykset, jotka aloittavat liiketoiminnan Suomessa, saavat toimia kolme ensimmäistä vuotta ilman yhteisöveroa. Uusi kotimainen perustettu yritys saa toimia ilman yhteisöveroa kolme ensimmäistä vuotta. Yhteisövero pitäisi pudottaa 15 prosenttiin, kun kerrotaan, mihin investoidaan.

YEL-maksun on perustuttava todellisiin tuloihin. YELin valuvika on korjattava välittömästi eikä selvitysten jälkeen joskus vuosien päästä. Nyt menee terveitä yrityksiä turhaan konkurssiin samalla vauhdilla kuin 1990-luvun pahimpina lamavuosina.

Eläkevakuutusyhtiöiden on sijoitettava 3–5 miljardia kotimaisiin kasvuyrityksiin.

Ja viimeiseksi: kotitalousvähennystä olisi pitänyt nostaa eikä laskea. Kotitalousvähennystä nostettiin Ruotsissa.

Eli siinä oli muutamia nostoja meidän rohkeasta kasvuohjelmasta, ja koko kasvuohjelma on tietysti hallituksen käyttöön.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi on pieni maa. Meidän on löydettävä omat vahvuutemme ja keskityttävä niihin. Ja kun me ne löydämme, meidän pitää olla niissä maailman parhaimpia. Vain sitä kautta pystymme luomaan uskoa ja näkymää tulevaisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan valtiovarainministeri Purralle nyt vastauspuheenvuoron, jonka aikana edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Ministeri Purra, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

13.17 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Hyvä oppositio, kiitoksia tästä keskustelusta.

Sosiaalidemokraateille: Minusta tuntuu, että te itse pelottelette kansalaisia ja ankeutatte tilannetta [Joona Räsänen: Meidän vikahan tämä on!] samaan aikaan, kun te sumutatte edelleen ihmisiä sillä, että ilman teidän omia vaihtoehtojanne haluatte saada heidät uskomaan, että sopeuttaminen, jota hallitus tekee, on poikkeuksellista [Pia Viitasen välihuuto] ja se voidaan lopettaa tähän kauteen, mutta tämä ei pidä paikkaansa. Samaan aikaan te väitätte olevanne huolissanne julkisen talouden tilasta ja velkaantumisesta, mutta niin kauan kuin teillä ei ole selkeitä vaihtoehtoja, jotka koskettavat euroja ja numeroita, se on pelkkää puhetta.

Edustaja Lindtman, te sanoitte, että velkaantuminen ei ole taittumassa hallituksen kaudella. Se kuitenkin siitä keltaisesta kirjasta sivulta Y 13 löytyy, samoin talousennusteesta. Tämä hallitus on neljä kertaa tehnyt tarvittaessa lisää toimia reagoidessaan ulkoapäin tuleviin paineisiin ja siihen, että finanssipoliittista tavoitetta ei oltaisi saavuttamassa, ja juuri siksi tälläkin hetkellä me olemme tässä tavoitteessa kiinni.

Toinen syy sille, että jouduimme hakemaan miljardilla eurolla lisätoimia, liittyy tietenkin luottoluokituksen laskuun. Suomella ei ole varaa odottaa enempää. Näitä toimia on tehtävä. Haluan huomauttaa, että hallituksen toimia ei tässäkään luottoluokittajan päätöksessä pidetty väärinä, vaan niitä haluttiin lisää.

Korkojen nousu ei ole hallituksen aiheuttama ongelma, vaan viime vuosikymmenien olemattoman kasvun ja runsaan velanoton aiheuttamaa. Puolustusmenojen korottaminen on täysin välttämätöntä Venäjän toiminnan takia. Mikäli valtionlainan korot ja puolustusmenot olisivat vuoden 2022 tasolla, julkisyhteisöjen rahoitusasema lähestyisi jo tulevana vuosina tasapainoa. Tämän sanon juuri siksi, että kaikki ymmärtäisivät, miten valtionlainan korkomenot ja puolustus itsessään selittävät paljon niistä rumista luvuista, joita meidän budjettikirjan viivojen alla on.

Olen varma siitä, että oppositiossa tämä olisi hoidettu toisin, ehkä veronkorotuksilla, laiminlyömällä menoleikkauksia, mutta ne takaisivat sen, että ongelma jatkuu ja pahenee.

Edustaja Lindtman, teidän puheessanne, vaikka te nyt teitte siinä luetteloa, ei ollut yhtään vaikeaa päätöstä. [Antti Lindtman: Ahaa!] Te luettelitte enimmäkseen mukavia asioita, joihin niihinkään teidän vaihtoehdossanne ei kuitenkaan ole rahaa. Minua kiinnostaa se, mitä sellaista te olette valmiita tekemään, joka ei ole helppoa, sillä helppoheikit osaavat kyllä luetella helppoja asioita, [Naurua ja hälinää] mutta sen sijaan vastuunkanto politiikassa ja vaikeiden asioiden ja päätösten tekeminen on se, mikä on vaikeaa.

Tai sitten toisaalta, edustaja Lindtman, te luettelitte sellaisia säästöjä, jotka me olemme jo tehneet. Esimerkiksi se, että tämä hallitus kykenee yritystukiin tekemään selvästi suu-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

rempia säästöjä kuin aiemmat hallitukset, on mielestäni jotakin — siitäkin huolimatta, että olen samaa mieltä siitä, että vieläkin parempaan pitäisi pystyä. [Joona Räsänen: Te olitte siis samaa mieltä, mutta silti kritisoitte!]

Veronalennuksista, arvoisa puhemies: Tämä hallitus alentaa työn verotusta lähes 1,8 miljardia euroa koko hallituskaudellaan. Tämä on huomattavan suuri summa, [Pia Viitanen: Paljonko jää lompakkoon?] erityisesti kun otetaan huomioon se, että me samaan aikaan teemme merkittäviä sopeuttamistoimia, ja erityisesti se, että kokonaisveroaste tällä kaudella laskee. Valitettavasti oppositiossa monet linjanvedot ovat verotusta lisääviä joko kotitalouksille tai yrityksille tai molemmille, ostovoimaa heikentäviä. Mekin olemme joutuneet tekemään vaikeita veronkiristyksiä, ja silti kokonaisveroaste laskee.

Ymmärrän, että tämä ylimpiin marginaaleihin kohdistuva kevennys häiritsee salin vasenta laitaa, mutta samaan aikaan sen lähde, että suomalaisten korkeatuloisin kymmenys maksaa 70 prosenttia tuloverokertymästä, ei ole Keskuskauppakamari eikä Eteläranta vaan STTK.

Edustaja Sarkkinen, te sanoitte, että velkaa ei saada alas ilman talouskasvua. Se on juuri näin, mutta tällä hetkellä se on myös niin, että velkaa ei saada enää alas edes pelkällä talouskasvulla, vaikka se säällistä olisikin. Sopeuttamisesta, menojen priorisoinnista ja niiden saamisesta vastaamaan meidän tulopohjaa ei vain yksinkertaisesti pääse kiemurtelemaan ulos. Siitä ei pääse vasemmistokaan kiemurtelemaan, mikäli haluaa asioista päättämään.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä haluan kiittää keskustaa hyvin tasapainoisesta puheesta. Ihan jokaisesta kohdasta en ollut samaa mieltä, mutta arvostan suuresti tätä teidän lähestymistapaanne tähän.

Yleisesti oppositiolle: Monet ongelmat, joita kuvataan, ovat täysin tunnistettavia — kysynnän puute, turvallisuus, vientimarkkinoiden ongelmat, velan kasvu — mutta oppositiossa näihin on huomattavasti helpompi reagoida kuin hallituksessa.

Lopetan siihen, mistä äsken aloitin, eli olen tyytyväinen siitä, että juuri tämä hallitus on nyt ja näinä vaikeina aikoina tekemässä näitä päätöksiä, mitä se voi tehdä niillä eväillä, joita sillä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia ministeri. — Sitten siirrymme debattiin. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

13.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen taloudellinen tilanne johtuu ennen kaikkea siitä, että tämä hallitus on hoitanut yhtä asiaa kaikista heikoiden koko EU:ssa ja sen myötä koko julkinen talous on näin raskaasti alijäämäinen, ja se on nimenomaan työllisyys. Nämä tämän päivän karneat työttömyysluvut, siis Tilastokeskuksen mukaan pahimmat jopa yli neljännesvuosisataan — eivätkö ne herätä hallitusta tarkistamaan linjaa? Ja pääministeri Orpo, jäämme odottamaan vastausta kysymykseen: oleteko valmis tänään tässä salissa lupaamaan, että tästä vuodesta ensi vuoteen jokaisen, siis ihan jokaisen, palkansaajan verotus, verorasitus kevenee, vai ei? Vai puhuitteko pehmoisia kolme viikkoa sitten?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

13.24 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! RKP:n ryhmäpuheenvuorossa ryhmäpuheenjohtaja Andersson sanoi hyvin, että talous on vähän niin kuin henkimaailman asia ja ilmapiiri vaikuttaa siihen hyvin paljon. Valitettavasti tällä hetkellä ehkä se ilmapiiri, joka hallituksesta välittyy, ei ole sellainen, joka kannustaa [Vasemmistoliiton ryhmästä: Juuri näin!] yrittäjiä, joka kannustaa investoimaan.

Peilaan tämän siitä, että olen tavannut useampia vanhoja kollegoitani, ja he kysyvät, mitä Suomessa on tapahtumassa — he ovat osa vielä politiikassa, osa liikemaailman puolella. Mutta jos muissa maissa kysellään, mitä Suomessa tapahtuu, kun meidän pitäisi olla, että ”tervetuloa investoimaan meille”, niin ehkä sellainen asia, jonka hallitus voisi tehdä ja joka ei maksa mitään, olisi, että me pystyttäisiin viestimään Suomesta, että ulkomaiset investoinnit ovat Suomeen tervetulleita, meillä on selkeä roadmappi olemassa energiateollisuuden kanssa, luvituksien kanssa, eikä siitä ruveta käymään sisällä taistelua. Tämä olisi sellainen asia, jota tuolla ulkona odotetaan [Puhemies koputtaa] aika paljon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

13.25 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri sanoi, että Suomi tunnetaan Kelasta. [Jani Mäkelä: Se oli hyvin sanottu!] Oli aika, kun Suomi tunnettiin innovaatioista, teknologisesta edelläkävijyydestä, ilmastotyöstä. Ymmärrättehän te, hallitus, että teidän omillakin puheillanne on vaikutusta siihen, millaiseksi suomalaiset ja millaiseksi suomalaiset yritykset näkevät meidän tulevaisuuden. Nyt me tiedämme, että kuluttajien luottamus on matalalla, osittain myös teidän tekemänne politiikan vuoksi. Nyt olisi hyvä hallituksen miettiä, miten me saamme palautettua luottamuksen tulevaisuuteen. Suomen keskeiset valtit turvallisuus ja keskinäinen luottamus ovat koetuksella, kun ihmiset eivät voi enää luottaa, että kaikista pidetään huolta, ja eriarvoisuus kasvaa. Näinä vaikeina taloudellisina aikoina te olette antaneet velkarahalla veronkorotukset rikkaille ja muun muassa laskeneet bensaverotusta. Olisiko ollut järkevää tämä liikenevä raha kuitenkin laittaa esimerkiksi koulutukseen ja tutkimukseen ja vahvistaa näin meidän talouden näkymiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

13.26 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset eivät nyt uskalla kuluttaa vaan kasvattavat säästöjä, [Jani Mäkelä: Mitäs pelottelette!] ja ihmekös tuo, kun he näkevät, miten sodat ja kauppasodat riehuvat maailmalla, miten leikkauksen vuoksi irtisanomiset lisääntyvät, miten pienituloisten tilanne heikkenee, miten työttömyysturvaa on heikennetty, miten julkiset sotepalvelut natisovat liitoksissaan riittävän rahoituksen alla, miten arvonlisäveron korotus nosti hintoja. Ja tämän päälle, kun he vielä näkevät sen, miten päättäjät riehuvat saksien kanssa ja horisevat sosialismista, voi siinä tulevaisuudenusko olla aika vähissä. Mutta kyllä, nyt olisi löydettävä askelmerkkejä, joilla me voimme mennä eteenpäin niin, että meillä olisi tarjota kansalaisille joitain muitakin tulevaisuudennäkymiä kuin ikuisia ja loputtomia leikkauksia.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuudenuskoa ei rakenneta uskosta ja toivosta puhumalla vaan tekemällä sellaista politiikkaa, joka luo uskoa ja toivoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

13.27 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tulosvastuu, vaalien jälkeen hallitusvastuun ottavat päättäjät ottavat vastuun myös tuloksista. Nyt nämä tulokset ovat kaikkien nähtävillä: ennätystyöttömyys, kymmenen prosentin työttömyys, Suomi kohta Euroopan kärkisijoilla. Tämä on hallituspolitiikan tulosta. Työllisyyslupaus on petetty.

Ja kun te, arvoisa hallitus, halusitte tehdä luottamusta talouteen näillä massiivisilla veronkevennyksillä, niin kuinkas siinä kävikään, kuinkas siinä tavalliselle suomalaiselle palkansaajalle kävikään? Nämä huomattavat veronkevennykset menevät kaikkein varakkaimmille suomalaisille, niille, jotka tienaa yli 9 000 euroa kuukaudessa, samaan aikaan kun tavallinen myyjä, opettaja ja insinööri jäävät käytännössä mopen osille. Kun te, pääministeri, olette tullut luvanneeksi, että jokaisen verotus kevenee, niin voitteko te nyt toistaa tämän lupauksen, tuleeko jokaisen tavallisen suomalaisen palkansaajan verotus todella keventymään? Voidaanko tämä lupaus antaa? [Aleksi Jäntti: Hallituskaudellako?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

13.28 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aika masentava on tämä opposition viesti mutta ei kuitenkaan yllättävä. Mitään hyvää ei siis löydetä hallituksen toimista. Vähän nyt kyllä sentään osattiin esittää joitain toimia mutta hyvinkin pintaliidonomaisesti. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Antaa tulla!] Miksi te ette nyt käytä tätä tilaisuutta ja tätä keskustelua hyväksenne kertomalla, mitä te tekisitte, millä pannaan talous kuntoon? [Hälinää]

Orpon hallitus on tehnyt kaikkensa ja tulee tekemään aivan kaikkensa, että kasvua vauhditetaan. Ollaan sitouduttu velkasuhteen taittamiseen hallituskauden loppuun mennessä [Timo Harakka: 100 000 uutta työllistä?] ja on tehty kymmenen miljardin sopeutukset. Eivätkö nämä kelpaa? Perutteko te ne kaikki?

Taloukasvua ei ole meillä ollut 15 vuoteen, tai lähes 20 vuoteen, riippuen vähän laskutavasta, ja samassa ajassa velkaa on otettu lähes sata miljardia euroa. Kyllä nyt on aika panna tämä homma kuntoon ja menot suu säkkiä myöten eikä tehdä vain velkaa, koska rahaa muka on. [Timo Harakka: Kuuleeko pääministeri?] Nyt korjataan menneiden hallitusten perintöä. Useat merkit kertovat siitä, että talouden kasvu kuitenkin nyt on lähdössä käyntiin. [Suna Kymäläinen: Ai taas lähtee?] On kuitenkin niin, että suhdanne on todella vaikea. Siksi hallitus tekee kaiken sen, [Puhemies koputtaa] mikä omissa käsissä on: kevennetään verotusta, uudistetaan työmarkkinoita, [Puhemies koputtaa] sujuvoitetaan luvitusta, panostetaan osaamiseen. Näin me saadaan Suomi kasvuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

13.30 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun olen kuunnellut näitä kokoomuksen ja perussuomalaisten ryhmäpuheita, niin hätähuuto tulee mieleen, sellainen liskoaivoista tuleva hätähuuto. [Naurua] Ymmärrän sen, kun katsottiin niitä aamun työttömyyslukemia. Teillä ei ollut yhtään kommenttia tästä keltaisesta kirjasta, Suomen valtion budjetista ensi vuodelle, ei tulevaisuudensuunnitelmia. Käytiin edellistä hallitusta, lähihistoriaa läpi, peloteltiin ihmisiä. Siinä se psykologinen vaikutus tulee.

Totean nyt kuitenkin, herra puhemies, että keskusta on esittänyt jo nyt yli 50 erilaista keinoa, joilla kasvua saataisiin liikkeelle, asuntoreformia, kotitalousvähennyksen paranta-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

mista, kokeneitten työntekijöitten veroalea, yritysverotusuudistusta. Nämä kaikki ovat teillä, hallituksella, käytössä tarvittaessa.

Mutta, puhemies, jo meidän perustuslaissamme lukee, että julkisen vallan tehtävä on edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan kaikille oikeus työhön. Miten, arvoisa pääministeri, hyvä hallitus, te olette mielestänne onnistuneet, kun meillä on enemmän työttömiä Suomessa kuin Espoon väkiluku, 340 000, ja Euroopan toiseksi pahin työttömyysaste, yli 10 prosenttia? [Puhemies koputtaa]

Ja, puhemies, tämä on se syy, miksi keskusta tulee jättämään välikysymyksen Suomen työttömyysilanteesta [Puhemies koputtaa — Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] ja epäonnistuneesta työllisyyspolitiikasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

13.31 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totuus on myös se, että aika moni suomalainen, pienituloisen suomalainen, on tällä hetkellä hyvin huolissaan siitä, että vasemmiston kannatus gallupeissa on niin korkealla kuin se on, [Naurua vasemmalta] koska se saattaa johtaa siihen, että vasemmisto pääsee valtaan, ja jos katsotaan, minkälaisen vaihtoehdon he sitten tarjoavat, niin se on veronkorotuksia suomalaisille.

Kun eduskunnan tietopalvelu eli riippumattomat asiantuntijat arvioivat vasemmistoliiton vaihtoehtoa, niin siellä lukee, että 50 000 uutta työtöntä Suomeen — 50 000 uutta suomalaista työttömäksi, eli heidän tulotasonsa tippuu, eli he tippuvat käytännössä matalatuloisiksi. [Hälinää] Se on vasemmistolaista politiikkaa, ja sitten neljä vuotta velkaa, jonka jälkeen tarvitaan taas oikeistohallitus pelastamaan taloutta vasemmiston velkarallin jäljiltä.

Ymmärrätkö te, että pienituloisille kaikista haitallisinta on sellainen politiikka, jossa ei pidetä valtiontaloudesta hyvää huolta? [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Teidän jälkiänne tässä korjataan, koettakaa ymmärtää se. Kritisoida voi, ja arvostan sitä, miten osa teistä sen tekee, mutta toivoa saisi, että esittäisitte myös vaihtoehdon. [Veronika Honkasalon välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

13.32 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra: Te pyysitte meitä täällä oppositiossa keskittymään todellisuuteen teatterin ja tosi-tv:n sijaan. En tiedä, miltä se todellisuus sinne aitioon näyttää, mutta meille se näyttää siltä, että Suomessa on ennätyksellisen paljon työttömiä suomalaisia. Meille se näyttää siltä, että Suomessa on teidän hallituksenne myötä entistä enemmän köyhiä lapsia. Meille se näyttää siltä, että yhä useampi suomalainen nuori kuolee huumeisiin, yhä useampi suomalainen on ilman kotia, yhä useampi kansalaisjärjestö joutuu lopettamaan toimintansa, tai että meillä on vaikka ammatillisissa oppilaitoksissa vähemmän opettajia.

Mitä tulee siihen teatteriin ja tosi-tv:hen, niin nekin taitavat kuihtua, kiitos kulttuurileikkauksienne, ja silti se Suomi-laiva purjehtii kohti velkahorisonttia todella lujaa.

On ymmärrettävää, että te ennemmin noudatatte tällaista trumpillaista pelikirjaa puheisanne, koska teillä ei ole hallituksena vastauksia siihen, mistä suomalaisille työtä, toimeentuloa, hoivaa, terveyttä ja parempia kouluja. [Jani Mäkelä: Trumpillahan niitä keinoja olisi! — Laura Huhtasaari: Nimenomaan!]

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Miksi te ette tartu vihreiden ehdotukseen siitä, että panostetaan koulutukseen, jotta saadaan tuottavuutta, jotta saadaan yrityksiä ja innovaatioita? Miksi ei tehdä vihreää verouudistusta, [Puhemies koputtaa] jolla hinta menee haittoihin, ei työhön, ja miksi ette hae miljardien säästöjä [Puhemies koputtaa] haitallisista yritystuista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

13.34 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Jos taas keskittyisimme tähän tärkeään kysymykseen kasvun edistämisestä, niin tosiaan teollisuuden vihreä siirtymä on Suomen suurin mahdollisuus tältä osin. Potentiaali on sadoissa miljardeissa euroissa. Kyse on työpaikoista, verotuloista, investoinneista, ja samalla ilmasto kiittää. Siirtymän vauhdittamiseksi hallitus on luonut verokannustimen, sujuvoittaa lupaprosesseja ja lisää tki-rahoitusta.

Olisin kysynyt pääministeri Orpolta tai ministeri Puistolta: Miten näette nyt nämä tämänhetkiset aihiot ja lupaavat hankkeet? Onko meillä toivoa odottaa, että kohta tulee hyviä uutisia, ja onko vielä jotain, mitä me voisimme yhdessä tehdä, jotta nämä tärkeät projektit saatettaisiin maaliin? — Kiitos. [Matias Mäkynen: Ensi vuonna nolla tuulivoimalaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

13.35 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyystilanne on tällä hetkellä kammottava. Tilastokeskuksen mukaan työttömyyden trendiluku on mitaushistorian korkein. Pääministeri Orpo, te sanoitte kyselytunnilla 4.9., että vasemmistoliitolla on väärät luvut liittyen teidän asuntopoliittisiin heikennyksiinne, mutta kävi ilmi, että meidän lukumme olivat aivan oikeat. Tuolla samalla kyselytunnilla te, pääministeri Orpo, sanoitte myös, että työllisyyskehitys on lähtenyt parempaan suuntaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Oho!] Kysyisin nyt, kun meillä on entistä kehnommat työllisyysluvut tältä aamulta: onko hallituksen tilannekuva näin harhainen, vai onko teillä, pääministeri Orpo, väärät luvut?

Sitten haluaisin myös todeta valtiovarainministeri Purralle, että onhan se vähän ironista, että täällä syytätte sosialismia, kun tämänkin työttömyyskehityksen takana on Suomen historian mahdollisesti oikeistolaisin hallitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

13.36 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritin avoimin mielin kuunnella opposition puheenvuoroja. Parhaimmillaanhan tämä keskustelu käytäisiin tosiasioihin perustuvan yhteisen tilannekuvan pohjalta mutta siihen erilaisia vaihtoehtoja tarjoten, ja tästä kyllä täytyy antaa tunnustus edustaja Lintilälle ja keskustan ryhmäpuheelle: mielestäni se täytti nämä edellytykset. Mutta jos vasemmisto-opposition keskeinen vaihtoehto on kuroa tämä miljardien velkaongelma veronkiristyksillä, veroratkaisuilla, niin talouskasvua on turha odottaa. Se hydyttäisi Suomen taloutta entisestään. [Timo Harakka: Nythän se oikein kohisee!] Velaksi rahoitettu hyvinvointi ei ole kestäväällä pohjalla. Ennen muuta on kysymys siitä, millaisen perinnön jätämme lapsillemme ja lastemme lapsille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

13.37 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, te toden totta sanoitte kolme viikkoa sitten, että jokaisen, kaikkien palkansaajien verotus kevenee, ja nyt me tiedämme, että esimerkiksi järjestäytyneen myyjän, opettajan ja insinöörin veroale voi mennä jopa pakkasen puolelle — siis pakkasen puolelle. Toki joillain on iso tilipäivä: Iso tilipäivä koittaa kaikkein suurituloisimmille. Esimerkiksi siellä ministeriaitiossa voi koittaa 5 000:kin euron tilipäivä.

Arvoisa pääministeri, minä kysyn teiltä nyt: missä ovat teidän lupaamanne veronkevenykset tavallisille suomalaisille? Te olette nostaneet tavallisen suomalaisen verotuksen korkeimmilleen kymmeneen vuoteen, ja minä kysyn teiltä: missä ovat lupaamanne veronkevennykset kaupan myyjille, insinööreille ja opettajille? Pääministeri, mielestäni edustaja Lindtman esitti erittäin tärkeän kysymyksen, johon toivon, että te tänään tässä eduskunnan edessä vastaatte: lupaatteko, että jokaisen palkansaajan, kaikkien, verotus kevenee? [Keskustan ryhmästä: Erinomainen tavoite!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

13.38 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen lähtökohta on se, että talouden kantokykyä vahvistetaan sitä kautta, että mahdollisimman moni voisi osallistua ja osallistuisi työmarkkinoille. Tämä on tämän hallituksen punainen, tarkoitan, sininen lanka. [Miapetra Kumpula-Natri: Ja kuinka meni?]

Työllisyys alkoi, arvoisat opposition edustajat, heikentyä jo Marinin kaudella. [Miapetra Kumpula-Natri: Puhuttiin työvoimapulasta!] Jo Rinteen-Marinin hallitus tunnisti tarpeen esimerkiksi niille työmarkkinauudistuksille, joita meidän verrokkimaissamme, muissa Pohjoismaissa, oli toteutettu jo vuosikausia sitten. [Timo Harakka: Ennätystyöllisyys!] Niitä ei kuitenkaan saatu toteutettua, päätöksiä ei nähty. Mutta nyt Orpon hallituksen toimesta nämä rakenteelliset uudistukset on saatu toteutettua. Niiden vaikutukset näkyvät kuitenkin valitettavasti viiveellä, ja tämä aiheuttaa meille vaikean tilanteen, koska olemme jo lähtökohtaisesti olleet muita Pohjoismaita jäljessä. [Timo Harakka: Ette pääse edes alkupäähän!]

Arvoisat opposition edustajat, mikä on teidän vaihtoehtonne? Ne uudet työpaikat eivät synny poliitikkojen tai valtion toimesta vaan yritysten toimesta. Te olette ehdottaneet yritysverotuksen kiristystä. [Antti Kurvinen: Keskusta ei ole!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

13.39 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tänään kuulleet Tilastokeskukselta, että työttömyys on yli 10 prosenttia korkeammalla kuin kertaakaan 90-luvun laman jälkeen, mutta myös, että heinäkuussa myönnettyjen rakennuslupien määrä alitti historiallisen matalan tason, jolla se oli jo vuotta aiemmin.

Vienti ja investoinnit osoittavat varovaisia elpymisen merkkejä, mutta huonosti ajoitettujen ja pienituloisiin kohdistettujen leikkausten myötä niin julkinen kuin yksityinen kulu- tus ovat romahtaneet, ja se syö kasvun. Tämä on teidän politiikkanne ja pelottelunne tulos. Kotitalouksien säästämisaste onkin korkeammalla kuin finanssi- ja eurokriiseissä, koska ihmiset eivät luota hallituksen toimiin vaan pelkäävät työttömyyttä, kun irtisanomisia hel- potetaan ja työttömyysturvaa romutetaan.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ymmärrätekö, hyvä hallitus, että kun lisäätte epävarmuutta suomalaisten elämässä, eivät ihmiset uskalla ostaa asuntoa, perustaa perhettä tai kuluttaa? Poliitiikkanne heikentää luottamusta. Siksi tämä budjetti ja hallituksen politiikka edelleen heikentävät Suomen kasvua ja työllisyyttä eikä hallitus tule saavuttamaan edes omia tavoitteitaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

13.41 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että oppositio on kehittynyt tällä kaudella. Nimittäin se keskustan tyhjä paperi, jonka te kiikutitte hallitustunnustelijalle, on nyt kierrätetty ja sen eteen on laitettu otsikko SDP:n säästölista. Se on aivan yhtä tyhjä.

Kun tuolta oppositiosta kaipahti Trumpin pelikirjan perään, niin olisipa Suomellakin Trumpin pelikirja. Kyllä USA:n talous porskuttaa aivan toisella tavalla kuin Suomen talous tällä hetkellä. [Välihuutoja] Meillä voisi olla paljon opittavaa näistä ajatuksista, mitä sielläkin on sovellettu. Esimerkiksi meidän julkinen sektorimme on suhteessa liian raskas, ja se ei tule kevenemään näillä toimilla, mitä nyt ollaan tekemässä. Esimerkiksi jos Opetushallituksen lopettamisen kaltainen toimenpide ei etene mihinkään, niin emme me tule saamaan julkista sektoriamme [Antti Kurvinen: Olsipa persut hallituksessa!] pienenemään tulevaisuudessa, jollemme pysty tekemään rakenteellisia muutoksia valtionhallinnossa ja muuttamaan siellä oleellisesti toimintoja.

Meidän ilmastotoimemme ovat aivan liian kunnianhimoisia muuhun Eurooppaan verrattuna. Meidän on pakko tinkiä niiden tasossa. Säästämme sieltä miljardeja, [Välihuutoja] että saamme rahaa puolustukseen ja velan menojen kattamiseen. [Timo Harakka: Olsipa teillä valta! — Laura Huhtasaari: Niin meillä onkin, ja näitä me tehdään!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

13.42 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Massatyöttömyys ja julkinen velkaantuminen kulkevat käsi kädessä. Sen takia, kun katsomme, kuinka suuria ja valtavia nämä ongelmat ovat, voisi odottaa johtavilta hallituspuolueiltaakin puheissaan sitä sävyä, jota me muun muassa edustajilta Lintilä ja Andersson puheenvuoroissa näimme, jossa mieluummin kootaan suomalaisia ja päättäjiä tämän yhteisen ongelman edessä miettimään, miten me tätä ratkomme, kuin syytellään täällä toisia. Hallitushan on nimittäin tehnyt minusta sinänsä monia erittäin hyviäkin työelämän uudistuksia, välttämättömiäkin, joita on pitkään odotettu. Ne ovat teoriassa parantaneet julkista taloutta kahdella miljardilla eurolla, [Timo Harakka: Teoriassa!] teoriassa myös onnistuneet saamaan 100 000 työllistä lisää. [Timo Harakka: Teoriassa!] Mutta miten on käytännössä? Meillä on tullut 60 000 työtöntä lisää, ei siis lisää työllisiä. [Niina Malm: Se ei ole teoriaa!] Nyt oikeastaan kysynkin valtiovarainministeriltä: kumpi suomalaisille, jotka ovat nyt tässä ahdingossa, monet lapsiperheetkin, on tärkeämpi, se, mitä on tapahtunut teoriassa, vai se, mitä on tapahtunut käytännössä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

13.43 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hallituksen linja on ollut ainakin yhdessä suhteessa johdonmukainen, ja se on se, että hallitus ottaa köyhiltä

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

ja antaa rikkaille. [Jani Mäkelän välihuuto] Tuoreimpana nyt hallituksen veropäätöksistä ylivoimaisesti eniten hyötyvät kaikkein suurituloisimmat ja eniten kärsivät kaikkein pienituloisimmat. Valtiovarainministeri Purra luonnehti tätä hallituksen verolinjaa niin, että verotus menee oikeaan suuntaan, ja tästä varmasti ovat samaa mieltä kaikki ne suurituloisimmassa kymmenyksessä olevat ihmiset. Mutta miten pienituloiset, miten köyhät, miten edes keskituloiset? Voi olla, että heidän arvionsa hallituksen verolinjasta on vähän toinen.

Hallituspuolueiden puheenvuoroissa edustaja Anderssonin puheenvuoroa lukuun ottamatta oli niukanlaisesti sellaista, mihin saatoinkin itse yhtyä, mutta edustaja Bergbom totesi yhden asian, josta olen samaa mieltä, ja se on se, että hallitus tekee hirveitä arvovalintoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

13.44 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te olette hokenut tässä kahden vuoden ajan meille hyvästä hallitusohjelmasta, hyvästä hallitusohjelmasta, joka on nimenomaan toiminut tämän hallituksen liimana. Tämän teidän hyvän hallitusohjelmanne tuloksena kahden vuoden jälkeen on lähes EU:n korkein työttömyys, EU:n heikoin talouskasvu ja EU:n nopein velan kasvu. Te olette leikanneet suomalaisten sosiaaliturvaa, te olette heikentäneet työntekijöiden asemaa ja työttömien toimeentuloa. Nyt todella syystäkin suomalaiset ovat menettäneet luottamuksen omaan tulevaisuuteen, mikä heijastuu nyt sitten suoraan kansantalouteen. Arvoisa pääministeri, olen pannut merkille, että te olette useaan kertaan syyttänyt näistä hallituksen toiminnan tuloksista kaikkia muita paitsi itseänne. Olisiko aika katsoa peiliin? Nyt viimeisimpänä tässä olette syyttänyt kuluttajia siitä, että he eivät uskalla enää kuluttaa. [Jani Mäkelä: Tehän syytätte!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

13.45 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten tänään on useasti kuultu, Tilastokeskuksen mukaan työttömyysasteen trendi kipuaa jo 10 prosenttiin. Tämä on synkin lukema sitten 90-luvun laman. Jokainen prosentti tarkoittaa tuhansia perheitä, joiden tulevaisuudennäkymät romuttuvat. Helsingissä on tällä hetkellä enemmän työttömiä kuin Imatralla asukkaita. Hallitus on tehnyt politiikkaa, josta voi vetää johtopäätökset: ennätystyöttömyys, ennätyskonkurssialto, ennätyksellinen luottamuksen puute. Ja te, hyvä hallitus, sanotte ”ei” työllistymiselle, [Laura Huhtasaaren välihuuto] te sanotte ”kyllä” työsopimusten tekemiselle Puolassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

13.46 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta olisi hyvä tuoda vähän realiteettia tähän työllisyyskeskusteluun. Siis ensinnäkin 2022 meillä kääntyi jo työllisyys alenevalle trendille, [Timo Harakka: Ei pidä paikkaansa!] ja itse asiassa sitä ennenkään tehtyjen työtuntien määrä ei enää kasvanut. [Antti Lindtmanin välihuuto] Missään maailmassa ei toimi niin, että jos ei ole talouskasvua, niin työllisyys paranisi. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Sen sijaan sitä talouskasvua meillä olisi [Hälinää] — toivottavasti kuuntelette — nyt huomattavasti enemmän, jos ne työmarkkinauudistukset, mitkä tämän vaalikauden alussa tehtiin, olisi tehty jo vuosikymmeniä sitten, kuten

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

muissa Pohjoismaissa tehtiin. Eli sillä, että täällä on vuosikymmeniä onnistuttu jarruttamaan niitä uudistuksia, joita muun muassa edustaja Lohikin tässä piti välttämättöminä, me ollaan syöty pois sitä talouskasvua ja kilpailukykyä, ja sen takia, kun meillä nyt ollaan äärimmäisen vaikeassa suhdanteessa, se ei hetkessä ehdi tästä toipumaan. Tämä on pitkän kehityksen tulos, jossa me valitettavasti nyt ollaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Oliko ajoitus kohdallaan?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

13.48 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt entinen työministeri — vai pitäisikö oikein sanoa työttömyysministeri — Satonen totesi, että tähän työllisyyskeskusteluun pitää joitain realiteetteja saada, niin kuka meni lupaamaan ennen vaaleja, että satatuhatta työllistä tulee lisää kuin tyhjästä vaan? No, nykyinen hallitus. [Oikealta: Ei kukaan sellaista ole sanonut!] No, miten on käynyt? On tullut yli 60 000 työtöntä. Ja kun tätä keltaista kirjaa täällä katson, niin työllisyysaste tämän hallituksen jäljiltä jää matalammalle tasolle kuin se oli tämän hallituksen aloittaessa. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Matalammalle!] Sehän on se syy, minkä takia tässä keltaisessa kirjassa hallitus myös paljastaa sen, että alijäämä tämän hallituksen jäljiltä jää korkeammalle tasolle kuin se oli tämän hallituksen aloittaessa. [Antti Lindtman: Näin on!] Siis hallitus, joka lupasi lopettaa velkaantumisen, ihan täällä toteaa kissan kokoisin kirjaimin, että alijäämä jää korkeammalle tasolle kuin minkä te saitte, kun te aloititte. Kyllä nyt pitäisi peiliin katsoa eikä aina vain syytellä muita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

13.49 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä opposition mölykuoro on ihanan yhtenäistä kuultavaa. Te kaikki ikävöitte Marinin vasemmistohallitusaikoja. [Vasemmalta: Kyllä!] Te kaikki haluatte kylvää suomalaisten euroja ulkomaille ja lisätä haittamaahanmuuttoa Suomeen, mutta me emme. Ruokajonot täyttyivät ulkomaalaisista opiskelijoista. Kelan tuet valuvat ulkomailta tulleille. Poliisin resursseja tuhraantuu ulkomaalaisrikollisten karkottamiseen ja jengien välienselvittelyyn. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kouluissa kärsitään hätää monikielisten lapsiryhmien tuomien haasteiden edessä, ja ulkomaalaistaustaiset ovat yliedustettuja työttömyys- ja rikostilastoissa.

Toisin kuin vasemmisto-oppositio keskustaa myöten me perussuomalaiset näemme surkean maahanmuuttopolitiikan aiheuttaman hinnan taloudelle, ja siksi sen kiristäminen on itse asiassa tärkeä säästötoimi. Hyvä ministeri Purra, voisitteko kuvata maahanmuuton taloudellisia vaikutuksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Antti Kurvisen välihuutoja] — Onko edustaja Kurvinen lopettanut? — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

13.50 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen suurtyöttömyys ja velkaluvut vetävät hiljaiseksi. Lehterillä on nuoria, joita tapaan vielä tänään. Pohdin, että mitä he mahtavat ajatella valtiovarainministeri Purran puheenvuorosta aikaisemmin. [Laura Huhtasaari: Että onpa fiksua!] Sen sanoma itselleni oli, että lisää poliittista vihaa ja uhoa aikana, jolloin Suomea kohtaa suurtyöttömyys ja velkaantuminen. Se

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

ei varsinaisesti ole viesti, joka tuo luottamusta, kasvua, syntyvyyttä, yrittäjyyttä tai osaamista. Uhone ei myöskään muuta sitä tosiasiaa, että nuoria on tällä hetkellä työttömänä 37 000 tässä maassa. [Keskustasta: Ohhoh!]

Hallitus on unohtanut aikapäivää sitten, että talous on myös psykologiaa. Kun eväät ovat loppuneet, niin hallitus on valinnut hyökkäyksen, tyhjät lupaukset, joilla täytetään tyhjät paperit. Eikö nyt tulisi rakentaa talouden turvallisuutta ja luottamusta? Arvoisa pääministeri, miten te rakennatte luottamusta tässä ajassa poliittista sanomaa yhdistäen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministerin aikataulujen vuoksi annan hänelle nyt mahdollisuuden vastata keskustelussa esitettyihin kommentteihin tai kysymyksiin. Pääministeri, viisi minuuttia, olkaa hyvä. [Timo Harakka: Nyt kuullaan Lindtmanille vastaus!]

13.51 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka, tämä on hyvä ajatus.

Edustaja Lindtmanille ja demareille: Taas jälleen kerran emme kuulleet minkäänlaista vaihtoehtoa hallituksen politiikalle. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Te olette erinomaisia luettelemaan kaiken, mikä on huonosti, synkistelemään ja pelottelemaan, mutta ei todellista vaihtoehtoa. [Suna Kymäläinen: Vaihtoehto on tulossa!] Paljon tyhjää puhetta, yksittäisiä keinoja, jotka löytyvät hallituksen jo tekemistä päätöksistä, kuten esimerkiksi tämä sähköistämisen tuki, josta olette kertoneet, että te poistaisitte sen. Me olemme jo päättäneet siitä. [Joona Räsänen: Miksi se on täällä kirjassa?] Osaamiseen, opetus- ja kulttuuriministeriön budjetin pääluokkaan, miljardi enemmän kuin vuonna 22, ja niin edelleen. Eli se vaihtoehto! Suomalaisilla on oikeus tietää. Me ei voida eivätkä suomalaiset voi odottaa syksyyn 26, niin kuin te olette sanoneet, milloin te sitten kerrotte sen teidän oman vaihtoehdon — ja mielellään myöskin ne työllisyysvaikutukset.

Ja mitä tulee verotukseen: Valtiovarainministeriön tuoreessa muistiossa kerrotaan budjetin vuodelle 26 veromuutoksien vaikutuksesta tulonjakoon, ja kaikissa tuloluokissa, joissa on palkkatuloja, tämä käteen jäävä tulo kasvaa. Sen päälle — kyllä — tulee työttömyysvakuutusmaksu, joka nousee, mutta jos te sitä nyt moititte, niin, edustaja Räsänen, teidän talouseksperttinne syytti minua siitä, että pyrin pitämään sen mahdollisimman alhaisena, [Joona Räsänen: Enhän minä syyttänyt!] ja te olisitte halunneet korkeamman. Siis tämä on hyvä esimerkki SDP:n puheista eilen ja tänään. Ei järjen häivää, [Välihuutoja] ja epäilemättä sumuttamista, mistä te syytätte hallitusta jatkuvasti. Eikä ihme, että hermostutte. [Välihuutoja]

Mutta edustaja Lintilä, se puheenvuoro oli hienoa puhetta. [Antti Lindtman: No niin!] Ensinnäkin tosiasioiden tunnustaminen: kerroitte, että olette tosiaan olleet 26 vuotta eduskunnassa töissä ja näin vaikeaa aikaa ei ole ollut kertaakaan. Tämä on totta. Venäjän hyökkäyssota on jatkunut jo edellisen hallituksen kaudesta alkaen ja painanut Suomea, mutta sen vaikutukset ja sen vaarallisuus ovat entisestään pahentuneet, vai onko täällä salissa joku siitä eri mieltä? [Keskeltä: Ei ole!] Se vaikuttaa talouteen, se vaikuttaa ihmisten mieliin. Kyllä vaikuttaa. En minä syytä suomalaisia koteja siitä, että he eivät kuluta — käsittämätön väite. Ymmärrän suomalaisia, koska heillä on huoli turvallisuudesta ja tulevaisuudesta, mutta samaan aikaan haluan kertoa suomalaisille, että Suomessa ollaan turvassa. Hallitus panostaa merkittäväällä tavalla Suomen puolustukseen ja viranomaisien määrärahoihin. Ne löytyvät siitä budjettikirjasta: kuusi miljardia Puolustusvoimille, sisäiseen tur-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

vallisuuteen ja rajaturvallisuuteen. Suomessa voi olla rauhassa ja turvassa. Tänne ei ole kukaan hyökkäämässä.

Ja toiseksi: Ei tämä taloustilanne ole menetetty. Kyllä, alkuvuosi menetettiin kasvussa, koska oli Trumpin kauppasota, mutta tällä hetkellä talous kasvaa, kituliaasti, mutta kasvaa, ja ensi vuodelle kuitenkin ennustetaan parempaa kasvua. Me näemme tänä päivänä investointeja. Toivon nytkin kuulevani lisää hyviä investointiuutisia eri puolilta Suomea. Suomessa on huippuyrityksiä ja huippuosaamista. Me laitoimme miljardin lisää rahaa tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan, jotta yritykset menestyvät ja tulee uusia ideoita ja uusia työpaikkoja suomalaisille. Ei tämä ole toivotonta.

Edustaja Lintilä kertoi, että paljon kysymyksiä tulee siitä, että mitä Suomessa tapahtuu. No, ei se nyt ole ainoastaan hallitus, joka joutuu painimaan täällä näiden synkkien asioiden parissa, vaan se koskee meitä kaikkia. [Timo Hrakka: Mitä synkkiä?] Toivon myöskin, että te, sieltä arvon vasemmisto-oppositiosta, kiinnittäisitte huomiota niihin asioihin, jotka Suomessa ovat kunnossa. [Antti Lindtman: Minähän kerroin!] Annetaan yhdessä suomalaisille myös toivoa tulevasta. Innovaatiotoiminta, ja pk-yritysten barometri kertoo parempaa uskoa tulevaan kuin kertaakaan Venäjän hyökkäyssodan jälkeen.

Teollisuuden tilauskirjat ovat täynnä, tai ainakin täydempiä kuin ne ovat olleet aikoihin. Monet tunnusmerkit antavat pohjan talouden kasvulle, joka on alkanut. Kotitaloudet ovat paremmassa kunnossa, korot ovat laskeneet, inflaatio on alhaalla, ostovoima vahvistuu hallituksen päätöksillä — hallituksen päätöksillä ostovoima paranee. Palkat nousevat, eläkkeet ovat parantuneet. Meillä on kaikki edellytykset. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] — Edelleen kaikki huonosti, koko ajan kaikki huonosti, ja sitten syytetään, että me synkistellään. Kuka täällä synkistelee? Kyllä meillä on lupa uskoa. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Mites ne tilastot?]

Me olemme tehneet samaan aikaan töitä... [Välihuutoja — Laura Huhtasaari: Nyt puhuu pääministeri!] Me maksamme korkeammat korot, lähes kolme miljardia, kaksi ja puoli, me olemme suunnanneet miljardiluokassa lisää rahaa hyvinvointialueille suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluihin. Me panostamme peruskouluun 200 miljoonaa lisää, [Puhemies koputtaa] jotta meidän lapset ja nuoret saisivat hyvää koulutusta. Ja edelleen se tutkimus ja innovaatiotoiminta. Me ollaan uudistettu työmarkkinoita, paikallinen sopiminen, [Puhemies koputtaa] 60 000 yritystä mukaan paikalliseen sopimiseen ja niin edelleen. Kyllä toivoa on. Älkää menettäkö toivoanne. [Miapetra Kumpula-Natri: Mikä on viestisi työttömille?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, pääministeri. — Annan vielä lyhyet vastauspuheen-vuorot ministereille Puisto ja Marttinen, tässä järjestyksessä, yksi minuutti. Olkaa hyvä.

13.57 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kysyttiin kasvun ja investointien näkymistä. Jos minä otan muutamia aloja esiin, niin puolustusteollisuus, vaikka terveysteknologia, laivanrakennus näyttävät itse asiassa aika hyviltä. Minä olin viime viikolla kolme päivää Yhdysvalloissa keskustelemassa erilaisista murrosteknologioista, siis teknologioista, joilla tulee olemaan suuri vaikutus meidän ja muiden kilpailukyvyllä ja investointinäkymille. Oikeastaan suurimmassa osassa niistä murrosteknologioista, asioista, mitkä kiinnostavat, Suomi noteerataan ja aika isostikin. Kiinnostus oli hyvin suurta, myös niiden kymmenien yritysten joukossa, keiden kanssa tapasin. [Miapetra Kumpula-Natri: Valitettavasti datakeskusvero on täällä!]

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Tilastokeskukseen viitattiin täällä eri yhteydessä, mutta Tilastokeskuksen mukaan myös teollisuuden tilauskannat ovat kasvaneet ihan kuukausi kuukaudelta ja ovat tänä kesänä selkeästi suurempia kuin vuotta aikaisemmin. Myös rahtimäärät ovat kasvaneet vuoden ensimmäisellä puoliskolla hyvin.

Investoinneista vielä: Aika paljon kertoo sekin, että nyt kun meillä oli verohyvitysmaali Business Finlandilla, niin yli 20 miljardia tuli tätä investointihankeputkea sinne. Ja otetaan huomioon vielä [Puhemies koputtaa] nykyisen teollisuuden tekemät jatkoinvestoinnit.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

13.59 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! On täysin totta, että työttömyysluvut ovat tällä hetkellä hyvin huolestuttavia. On hienoa, että tämä sali käy keskustelua. Toivon myös oppositiolta konkreettisia, vahvoja esityksiä omalta osaltaan, koska me teemme kaikkemme, jotta tilanne saadaan taas vastaavasti käännettyä.

Tänä vuonna talous jo kasvaa, ensi vuonna taas kasvu vahvistuu, ja mitä vahvemmin talous kasvaa, sitä enemmän myös työmahdollisuuksia suomalaisille avautuu. [Suna Kymäläinen: Samaa puhetta puoli vuotta!] Sen takia nyt kaikki, mitä voidaan tehdä kasvun vahvistamiseksi, myös tehdään. Työmarkkinauudistukset tullaan viemään eteenpäin. Työn verotuksen keventäminen, yhteisöverotuksen keventäminen, yritysten rahoituksen saannin turvaaminen, mikä on noussut myös esille, on meillä vastaavasti työn alla. Normien purkaminen, startup-yritysten vaatimat veromuutosehdotukset ovat myös työn alla, tki-panostukset, nuorten työllistämisseteli — mainitakseni vain muutamia. [Timo Harakka: Aikuis-koulutustuki!]

Hyvät kansanedustajat! Älkäämme ripotelko tuhkaa päällemme, vaan kerrotaan kuitenkin suomalaisille myös se, mitkä asiat tässä yhteiskunnassa ovat hyvin, ja että me yhdessä teemme töitä sen eteen, että meidän maa saadaan paremmalle tolalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme debattiin. Edustaja Hopsu, olkaa hyvä. [Välihuuto] — Edustaja Hopsu... on paikalla.

14.00 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia puheenvuorosta, pikku hetki. — Täällä hallitus on kertonut, että hallitus on kiinnostunut suomalaisten turvallisuudesta ja hallitus on kiinnostunut velkamäärästä ja sen kuomisesta. Niin ollaan myös me oppositiossa.

Oikeastaan edustaja Mäkelän puheenvuoroon liittyen ja hallituksen puheenvuoroihin liittyen muutama kysymys: Kun lykkäätte ilmastotoimia ettekä huolehdi hiilinielujen riittävydestä, [Hannu Hoskonen: Suomi on hiilineutraali maa!] tulevaisuudessa voimme joutua maksamaan hiilinieluyksiköistä hyvin suuria summia. Myös ilmastotoimettomuus, kuten RRF-rahoituksen ehdoista luistaminen tai päästöoikeuksien mitätöinti — sekin tulee maksamaan. Haluaisin kysyä hallitukselta: Tiedättekö, paljonko, ja katetaanko nämä sadat miljoonat, mahdollisesti jopa miljardin lisälasku, jälleen lainalla tai uusilla leikkauksilla? Vai onko kuitenkin niin, että kannattaisi edetä ilmastotoimissa jo nyt?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

14.01 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä pääministeri, eikö olekin ihmeellistä, että kun, kyllä, moni kasvun elementti on nyt kohdallaan — korot ovat tulleet alas, inflaatio on tullut alas, sopimuskorotukset nostavat palkkoja, ja näistä muuten mikään ei ole hallituksen päätös — niin siitä huolimatta kasvu ei meinaa käynnistyä, koska ihmiset eivät luota huomiseen? Ainoa, joka teidän käsissänne on, on todella se verotustyökalu. Mutta mitä te olette tehneet? Nostaneet keskituloisen verorasituksen korkeammalle tasolle kuin kymmeneen vuoteen. Ja nyt kun te kehysriihessä päätitte jakaa kolmatta miljardia euroa veronkevennyksiin, niin ette saa siitä niin, että todellisuudessa jäisi myyjälle tai opettajalle käteen. Mutta, arvoisa pääministeri, minä tulkiten nyt niin, että tuossa teidän puheessanne te myönsitte, että näihin teidän puheisiinne ei laskettu työttömyysvakuutusmaksun nousua, joka johtuu teidän surkeasta työllisyyspolitiikastanne, [Puhemies koputtaa] tai verosanktiota järjestäytyneelle. Tulkitenko nyt oikein? [Puhemies koputtaa] Puhuitte pehmoisia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten pääministeri, olkaa hyvä, vastaus.

14.03 **Pääministeri Petteri Orpo:** Pehmoisista puhumisen sanankäytön kanssa on vähän niin ja näin, ja en tiedä, kannattaisiko teidän sitä itsekään kovin useasti käyttää. [Antti Lindtman: No kysyn!] Edelleen näytän hallituksen budjettipäätösten tulonjakovaikutukset, jotka keventävät kaikissa tuloluokissa pienimpiä lukuun ottamatta verotusta, koska pienimmät eivät maksa veroja.

Ja edelleen, mitä tulee työttömyysvakuutusmaksuun, se oli hallituksen aloittaessa 1,5 prosenttia ja nyt uusimman päätöksen mukaan, jonka Työttömyysvakuutusrahasto päätti esittää, se on 0,89. Edustaja Lindtman, kumpi on isompi ja kumpi pienempi luku: 1,5 vai 0,89? Hallituksen politiikka estää sen, että ihmisten verotus kiristyy. [Antti Lindtman: No siis kiristyyhän se!] Se kiristyy paljon enemmän. 1,8 miljardia — 1,8 miljardia — me kevennämme tällä kaudella palkansaajien verotusta, ansiotulojen verotusta. Edustaja Lindtman, se on vähemmän verotusta, 1,8 miljardia.

Ja sitten tämä on kyllä uutinen jälleen kerran, että SDP on huolissaan ihmisten verotuksesta. [Antti Lindtman: Kyllä!] Kaikissa paikoissa, missä minä olen politiikkaa tehnyt, paikallisella tasolla tai valtakunnan tasolla, te olette aina olleet sitä nostamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Yrtti-aho. — Kello 15:een asti pidetään debattia.

14.04 **Johannes Yrttiäho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Suurituloisten verohelpotukset, suunnattomat sotilasmenot ja näiden maksattaminen pienituloisilta leikkaamalla — siinä on Orpon hallituksen budjettiesitys jälleen kerran.

Taantuma jatkuu. Työttömyys ja köyhyys yleistyvät rajusti. Velka kasvaa. Suhdanteen taakse hallitus ei voi mennä, koska laskee siinä itse liukurilla. Teidän miljardin leikkaustenne vuoksi talouskasvu on hyytynyt ja työttömyys on pohjalukemissa. Kokoomuksen ja työnantajien paljon parkuma kustannuskilpailukyky on pian EU-ajan ennätyksessä, koska suomalaisten reaali-palkat ovat edelleen alhaalla. Nyt näemme, ettei tämäkään suinkaan johda työpaikkoihin ja investointeihin, vain osingot ja voitot kasvavat.

Hallituksen työnantajia ja suurituloisia suosiva politiikka kasaa varallisuutta etenkin isojen yritysten omistajille. Se tukee heidän talouttaan, ei Suomen ja suomalaisten taloutta.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Työttömyys ja sen uhka yhdistettynä alhaisiin palkkoihin, [Puhemies: Aika!] sosiaaliturvan ja palveluiden leikkauksiin heikentävät kotimaista kysyntää ja talouden kasvua. Siinä on tämä teidän konkurssipolitiikkanne pimeä ydin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Östman.

14.06 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisena vuonna vuoden ensimmäisenä päivänä valtiolla ei ole oikeastaan yhtään euroa, siis ei ole rahaa. Suomen valtiolla ei ole rahaa vaan on hirveä määrä vanhaa velkaa aikaisemmilta hallituskausilta, ja uuttakin velkaa joudutaan edelleen ottamaan. Valtionvelka on kohta 180 miljardia. Valtionvelka on myös kaikkien tavallisten suomalaisten yhteisvelkaa, ja ylivelkaantunut valtio menettää vähitellen itsenäisyytensä.

Ensi vuonna valtionvelka kasvaa edelleen euromääräisesti. Tämä hallitus ei ole luvannut lopettaa velkaantumista, kuten eräät edustajat väittivät, [Antti Lindtman: Mutta kokoomus on!] vaan taittaa velan suhdetta bruttokansantuotteeseen. [Joona Räsänen: Lupaa- ja juuri lähti tuolta ministeriäitiöstä!] Hallitus on tunnistanut Suomen vakavan tilanteen jo kauden alussa ja on tehnyt sopeutustoimia kuuden miljardin edestä ja viime syksynä kolmen miljardin edestä ja nyt budjettiriihessä miljardin verran edestä. Kysyn valtiovarainministeriltä: missä tilanteessa olisimme ilman tehtyjä sopeutustoimia ja rakenneuudistuksia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

14.07 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri ehti jo lähteä pois, mutta hän syytti meitä oppositiossa siitä, että me luomme synkkää kuvaa. Mutta kyllä nämä työttömyysluvut ovat todella synkkiä, ja ne pistävät ihmisten — vanhempien, nuorten, pitkäaikaistyöttömien — ilmeet synkiksi. Sille pitää tehdä jotain, ja siinä talouspolitiikka on ihan keskeisessä asemassa, mutta niin on myös työllisyyspolitiikka.

Tämä hallitus sai Marinin hallitukselta ennätyskorkean työllisyysasteen, [Vasemmalta: Näin on! — Perussuomalaisten ryhmästä: Velkaa!] ja nyt se on painettu sen alle. Työttömyys oli eurooppalaisella tasolla, siellä kuuden kieppeillä. Nyt se on 10 prosenttia. Helsingissä vuoden aikana nuorisotyöttömyys on kasvanut 30 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömyys 36 prosenttia. [Vasemmalta: Ihan hirveää!] Ne ovat valtavia lukuja, ja se kertoo myös niille, joilla on työpaikka edelleen olemassa, siitä, että ei uskalla kuluttaa, ei uskalla vaihtaa asuntoa, ei uskalla tehdä investointipäätöksiä, koska jokainen, jolla vielä on työpaikka, pelkää sen menettämistä. Siitä syystä tämä toivon luominen on aivan ydinasia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

14.08 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Niin, on aivan totta, että kansalaisten luottamusta omaan talouteensa on kasvatettava. On sinänsä mielenkiintoista, että itse asiassa tässä lyhyellä aikavälillä, kun kansalaiset säästävät, se heikentää myös julkista taloutta, koska talouskasvu ei lähde vauhtiin, mutta sitten taas pitkällä aikavälillä talouskasvu kasvaa nopeammin, kun ihmiset alkavat käyttämään säästöjä. Sitä kautta saadaan nopeammin talouskasvua.

Mutta tähän työllisyyskysymykseen: Hallitukseltahan on tulossa lokakuun loppuun mennessä uusi kasvu- ja työllisyystoimien kokonaisuus. Nythän tuli ilmoitus tästä työllis-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

syyssettelistä, mutta meidän täytyy saada myös muita uusia toimenpiteitä. Pohdin, kun oppositiosta on monesti esitetty sitä, että suojaosa täytyisi palauttaa, että voisiko suojaosan palauttaa vaikka siten, että se olisi kaksikymppiä päivässä, jolloin se toimisi ehkä fiksummin kuin se edellinen malli. [Aki Lindén: Tulitte SDP:n linjoille!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

14.10 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous on kuin lehmä nevassa — näin se on. Vuosien ajan te, arvoisa valtiovarainministeri ja myöskin pääministeri, pelottelitte suomalaisia Suomen talouden synkällä tulevaisuudella [Vilhelm Junnilan välihuuto] ja vielä mustemmalla sellaisella. Sakset kourassa heiluttiin, ja suurin piirtein heinäsiirakat olivat tulossa. Ja kyllähän siinä sitten niin kävi, arvoisa hallitus, että suomalaiset alkoivat teitä uskoa — suomalaiset alkoivat teitä uskoa, ja suomalaiset alkoivat pelätä. Viennin laskusuhdanne vahvisti tätä teidän synkistelyne tulosta. Työttömyys on noussut ennätystasolle sitten vuoden 1998. Kotitaloudet lopettivat kuluttamisen, ja yritykset lopettivat investoinnit. [Perussuomalaisten ryhmästä: Keskusta jätti tyhjän paperin!] Ja nyt sitten pääministeri yrittää sanomalla ”älkää peljätkö”, yrittää puhua lamaa nousukaudeksi siinä kuitenkin onnistumatta. Suomalaisilla olisi oikeus tietää, mihinkä tosiasioihin ja tietoihin nämä pääministerin kuvaamat, täällä eduskunnan edessä ilmoittamat luvut perustuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma.

14.11 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee täällä näitä opposition puheenvuoroja, niin ei voi välttyä ajatukselta, että vasemmistolla ei ole mitään kykyä eikä myöskään halua pelastaa Suomen taloutta.

Täällä esimerkiksi edustaja Tuppurainen vaati tulosvastuuta, [Tytti Tuppurainen: Nimi mainittu!] eli saimme punamultahallitukselta perinnöksi kasvavat korkomenot [Vasemmalta: Korkeamman työttömyyden pienemmällä alijäämällä!] ja holtittoman velkaantuvan julkisen talouden. Mitään priorisointeja ei tehty ja vaikeat päätökset jätettiin seuraavalle hallitukselle tehtäväksi, ja te täällä peräänkuulutat tulosvastuuta. Mikä oli teidän tulosvastuunne? [Vasemmalta: Ennätystyöllisyys!]

Täällä on valtiovarainministeri Purra todennut, että jos olisi jatkettu sillä polulla, minkä te aloititte, velkaa olisi jo 20 miljardia euroa. [Timo Harakka: Teoriassa!] Alijäämä olisi tätä luokkaa eli yli kaksi kertaa enemmän kuin se nyt on tässä budjetissa. Arvoisa valtiovarainministeri, voisitteko vielä vahvistaa näitä lukuja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

14.12 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies, kiitos! On oikein mainiota viitata tähän edelliseltä hallitukselta saatun perintöön, koska sehän, mitä sieltä Marinin hallitukselta tuli, oli se ennätystyöllisyys. [Juho Eerolan välihuuto] Sen tämä oikeistohallitus sai huomenlahjaksi ja sen myötä juhlitun työttömyysvakuutusmaksun alennuksen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Paljonko Fortumilta?] Ja se on siinä mielessä nasta juttu, tämä työttömyysvakuutusmaksu, että se nousee ja laskee sen mukaan, miten työllisyys kehittyy. Ja kuinkas tässä nyt on käynyt? Tämä ennätyksellinen työttömyys on johta-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

nut siihen, että työttömyysvakuutusmaksua on nyt jouduttu nostamaan ensi vuodelle, mikä taas vaikuttaa siihen, että kun se tavallinen suomalainen palkansaaja tarkistaa sitä omaa tilipussiansa, niin eivät ne veronkevennykset tulekaan myyjälle, opettajalle tai insinööriille, kun vielä otetaan huomioon nämä sanktiot, mitä järjestäytyneille palkansaajille järjestetään. Eli siis veronkevennyksiä ei tule tavalliselle palkansaajalle johtuen tämän työttömyyden ennätysluonosta hoitamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

14.13 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Budgeten som vi nu behandlar innehåller många goda satsningar. Vi är ju i en svår ekonomisk situation, och det är aldrig lätt att hitta överlopps pengar, men till vissa områden har vi lyckats hitta tilläggsfinansiering. Skyddshemmen får extra pengar, studerandes måltidsstöd höjs, vi tryggar sjöfartens bemanningsstöd, sote-föreningarna får statsunderstöd och vi höjer skogsavdraget och sänker alltså gåvoskatten, för att nu nämna några. Men diskussionen här i dag har kanske inte riktigt sporrat till tillväxt och investeringar.

Kuten tiedämme, suomalaisilla on pankkitileillään enemmän varallisuutta kuin koskaan ennen, ja yritykset haluavat ja aikovat investoida työpaikkoihin ja teknologiaan. Mutta valitettavasti ulkoisten tekijöiden, kuten kauppattullien ja globaalien epävarmuuden, lisäksi suomalaisten unelmat sammuttavat aivan liian usein pankit. On Suomen kasvun kannalta ensisijaista, että pankit myöntävät lainoja myös tulevaisuudessa, ja siksi kysynkin, arvoisa valtiovarainministeri Purra: aikooko hallitus helpottaa yksityishenkilöiden ja yritysten pankkilainojen saantia ja investointeja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

14.14 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt jokaisena työpäivänään 100 uutta työtöntä — joka päivä 100 uutta työtöntä. Toisinpäin sanottuna jokaisena työpäivänään hallitus on menettänyt 100 työllistä sen sijaan, että olisi syntynyt 100 000 uutta.

Me tietenkin kaikki toivomme, että tilanne helpottuu, mutta te ette enää pääse alkupisteeseen, ette lähellekään, vaan työllisyys jää kaikissa oloissa merkittävästi heikommaksi kuin teidän aloittaessanne mittaushistorian korkeimmassa työllisyydessä.

Olitte laskeneet työllisyyden varaan tasapainottamisesta kaksi miljardia. Täällä kehuutaan suuria sopeutussummia, viimeksi edustaja Östman, mutta Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa, että ette pääse edes puoleenväliin. Tämäkin lupaus siis petetään. Miten kommentoitte tätä puolueettoman tahon tuomiota, ministeri Purra? Kasvua tulee, mutta ainoastaan velkaan, alijäämään, lapsiköyhyyteen ja työttömyyteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

14.16 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kasvu odottaa nurkan takana. Sitä on tosiaan kaksi vuotta odotettu, ja siellä se pysyy. Tämän aamun työllisyysluvut sen osoittavat. Ollaan Euroopan pohjamudissa työllisyyslukuissa, vuoden

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

98 tasolla, ja ei tarvitse kummoinen ennustajaeukko olla, että lokakuussa olemme Euroopan heikoin — Espanjassa on talouskasvu päällä.

Jos sitten kunnan näkökulmasta katsoo, niin kuntien työttömyyden sakkomaksut olivat jo elokuussa tänä vuonna tapissaan, ennätysluvuissa, ja neljä kuukautta on vielä jäljellä tätä vuotta. Palkkatukirahat loppuivat jo helmikuussa tänä vuonna. Nyt kun budjettikirjasta yrittää niitä kasvu- ja työllisyystoimenpiteitä etsiä, niin kyllä täältä on vaikea etsiä.

Sitten jos vielä peilaa Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntiin ja sitä työttömyyden rakennetta, niin se on järjestyttävä: 40 prosenttia on pitkäaikaistyöttömiä siellä työttömien joukossa, ja sen porukan saaminen työelämään ei ole yksinkertaista. Eikä sitä pelasta pelkästään tämä sinänsä hyvä nuorison työllisyysseteli. Se työttömyyden kuva on tällä hetkellä karsea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

14.17 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Taloustilanne on erittäin vaikea, ja työttömyys on liian korkealla tasolla — ei sitä ole kiistäminen. On oikein, että hallitus tekee rohkeita toimia talouskasvun vahvistamiseksi. Yrityksiin työpaikat syntyvät, ja työn verotuksen keventäminen on tässäkin tilanteessa järkevää. Jos korkeat verot olisivat ratkaisu maamme ongelmiin, niin eihän meille näitä ongelmia olisi koskaan edes syntynyt. [Vasemmalta: Kyllä miljonäärit kiittää!]

Tarvitaan myös täsmätoimia. Eilen meidän työllisyysalueemme EHTAn johtaja kiitti työministeri Marttista tästä uudesta työllistymisasetelistä. Olisin työministerille nämä kiitokset täällä välittänyt, mutta ne menevät varmasti perille. Tämä on hyvä täsmätoimi. Tällä saadaan nuorille työpaikkoja [Naurua] ja työn syrjään heitä kiinni. Itse toivon, että hallitus etsii nyt lisää tällaisia täsmätoimia tähän vaikeaan työttömyystilanteeseen, sen helpottamiseksi. Tämä työllistymisaseteli on erinomainen juttu. Nyt tarvitaan lisää tällaisia keinoja myös esimerkiksi pitkäaikaistyöttömille. [Miapetra Kumpula-Natri: Kyllä, ja nopeasti!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

14.18 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki me täällä tiedämme, että Suomen talous on aidosti aika vaikeassa paikassa: tulevien vuosien menopaineet tapissa, työllisyys pohjamudissa, velkaantuminen vauhdikasta ja talouden kehitys hidasta. Siihen vaikuttaa toki muutama muukin seikka kuin hallituksen politiikka, mutta ette te voi kokonaan omaa vastuutanne väistää. Täällä on pääministeriä myöten peräänkuulutettu tosiasioiden tunnustamista, ja sitä samaa minä edellytän kyllä hallitukselta. 27 000 lasta köyhyyteen, kuumeneva planeetta, kiihtyvä luontokato — nämä ovat tosiasioita, joilta te valitsette sulkea silmänne.

Sitten näistä yritystuista, joista ylpeästi kerrotte leikkaavanne ja joita teidän mukaanne suomalaisetkin haluavat leikata. Totta vie, minäkin haluan leikata haitallisia yritystukia, mutta on melkoinen silmänkääntötempu väittää, että suomalaiset haluaisivat leikata vaikkapa uudistavia tki-tukia tai luovien alojen kasvua ruokkivia kulttuuritukia, saati kulttuurin perusrahoitusta. [Juho Eerolan välihuuto] Samaan aikaan satojen miljoonien, ellei miljardien edestä näitä aidosti ympäristölle haitallisia ja talouden kehitystä hidastavia tukia jää täysin koskemattomiksi. Tämä on aivan posketon arvovalinta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rydman.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

14.20 Wille Rydman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lintilä totesi aivan oikein omassa keskustan ryhmäpuheenvuorossaan, että koko hänen pitkän, vuosikymmeniä kestäneen parlamentaarisen uransa aikana ei ole eletty niin vaikeita aikoja kuin mitä tämä hallitus on joutunut elämään. Sota Ukrainassa jatkuu. Joudumme panostamaan miljardeja puolustuksemme vahvistamiseen. Edellisten hallitusten löysäranteinen velanotto näkyy meillä nyt erittäin voimakkaasti kasvaneina velanhoitokuluina, ja pelkäämään nämä menot selittävät ison osan siitä alijäämästä, mikä budjettiesitykseen nyt liittyy, vain muutamia mainitakseni. [Juho Eerola: Vetää hiljaiseksi!]

Kuitenkin tämä hallitus on tarttunut härkää sarvista ja tehnyt valtavan määrän uudistuksia, joilla on ruokittu talouskasvua, panostettu työn vastaanottamisen kannattavuuteen, on panostettu siihen, että valtiontalous olisi paremmassa tasapainossa, ja on tehty merkittäviä sopeutustoimenpiteitä. Kaikkia näitä toimenpiteitä vasemmisto-oppositio on vastustanut.

Kysynkin valtiovarainministeri Purralta: kuinka paljon huonompi tilanne Suomella olisi, jos hallituksen toimenpiteet olisivat jääneet tekemättä, niin kuin vasemmisto-oppositio on halunnut? [Suna Kymäläinen: Kristallipallo kehiin vaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.21 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua, ja tässä on kyllä talutettu tuomiolle näistä talouden tilanteista hallituksen ministereitä, totta kai, mutta kun katsoo hieman totuuden peiliäkin, niin 18 vuoteenhan meillä ei ole ollut kasvua. Että jos sinne tuomiolle jotakin viedään, niin kannattaa katsoa hieman pitemmälle historiaa. En syytä ketään, vaan katsokaa, hyvät ihmiset, mihin tilaan me Suomen olemme ajaneet.

Tällä hetkellä ainoa todellinen ongelma meillä on valtava julkinen hallinto, josta ainakin vasemmisto sanoo, että sitä pitää tehdä lisää: on erilaisia virastoja ja valtava lupabyrokratia. Tänä päivänä jos joku ilomantsilainen yritys hakee vaikka turvelupaa saadakseen aktiivihiilitehtaalle raaka-ainetta — valtava vastustus. Joensuuta myöten ajetaan linja-autolla porukkaa vastustamaan kaikkea. Sama on kaivosten osalta: pieniäkään lupia ei enää saa.

Elikä jos me haluamme tähän maahan parempaa kasvua ja hyvinvointia, se edellyttää aivan varmasti sitä, että yrityksille tulee toimintamahdollisuuksia. Julkista sektoria on supistettava paljon ja lupabyrokratiaa purettava. Tämä ei ole mikään silmänkääntötempu vaan ihan varma, toimiva menetelmä, jolla saamme Suomen nousuun. [Suna Kymäläisen välihuuto] Tällä menolla, että kasvatamme hallintoa ja teemme lupavirastoja, ei onnistu. Ei onnistu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen, Krista.

14.22 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään hyvin sanottu, että talous on paljon myös luottamusta, ja sen takia on hyvin valitettavaa, että hallitus on nimenomaan omilla toimillaan heikentänyt suomalaisten luottamusta. Te olette ilakoineet sakset kädessä uusista leikkauksista. Te olette pelotelleet kaksi vuotta velkapommista ja velan turmiollisuudesta ja kertoneet, että leikkaukset jatkuvat vuosikausia. Te olette saksineet turvaverkkoja urakalla ja viestineet vahvasti, että jokainen on täällä oman onnensa seppä. Te olette leikanneet kaikkein köyhimmillä, ja toimienne vuoksi

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

27 000 uutta lasta on pudonnut köyhyYTEEN, ja sitten te ihmettelette, miksi kotitaloudet eivät kuluta. No, niillä kotitalouksilla, jotka tarvitsisivat ruokaa ja lapsille uusia vaatteita, ei ole varaa kuluttaa, kun olette leikanneet, ja ne, joilla olisi varaa, eivät luota siihen, että jos sattuu joku onnettomuus, työttömyys tai sairaus, niin turvaverkot kantaisivat ja voisi luottaa siihen hyvinvointiyhteiskuntaan, mikä Suomi on ollut. Mutta valitettavasti te olette nyt murentamassa sitä kovalla vauhdilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

14.23 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siis kyllä todella huolissani nuorten tilanteesta tällä hetkellä. Tosiaan nuorisotyöttömyys on tällä hetkellä noin 70 000 Suomessa, ja se on niin katastrofaalinen luku, että täällä pitäisi olla vähintään parlamentaarinen ryhmä miettimässä, miten tähän tartutaan. Ja tämä vielä tilanteessa, jossa Orpon hallitus on leikannut eniten 18—24-vuotiailta nuorilta.

Opiskelijat ovat yksittäinen ryhmä, jolta on leikattu toimeentulosta kaikkein eniten. Opiskelijat valmistuvat tänä päivänä kymmenientuhansien lainan kanssa suoraan tilanteeseen, jossa meillä on nuorten massatyöttömyys tässä maassa. Meidän tehtävähän olisi tässä nimenomaan rakentaa tulevaisuutta nuorille, nuorille sukupolville, ja tällä hetkellä meidän tutkimukset osoittavat, että nuorten tulevaisuudenusko on kääntynyt laskuun.

Joten kysyisin ministeri Purralta: mitä te aiotte tehdä ihan aidosti tälle järkyttävälle työttömyystilanteelle, [Puhemies koputtaa] joka kurittaa ihan erityisesti nuorta sukupolvea?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.25 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä on syytä vielä tässä kyllä korjata pääministerin puheita näiden veronkevennysten kohdentamisesta ja sen vaikutuksista tavallisten suomalaisten tilanteeseen.

Hallitushan mainostaa, että ensi vuonna 1,8 miljardilla, kaikki muutokset huomioiden, kevennetään verotusta, niin että miten ihmeessä voi olla, että kaksituhatta tienaaavan myyjän verorasitus ensi vuonna kiristyy? Neljä tonnia tienaaavan opettajankin, joka kuuluu vaikka OAJ:hin, verorasitus kiristyy. Kuusi tonnia kuukaudessa tienaaavalle insinöörille ei jää näistä mitään. Ministerin tulotasoilla tuolla aitiassa: viisi tonnia puhtaana käteen vuodessa. Miljoonatuloilla: keskimäärin satatuhatta. Jos siis tienaat yhden miljoonan ansiotuloina, niin tulee yli 50 tonnia puhtaana käteen.

Eli kyllähän nyt näissä veronkevennyksissä pitäisi olla tavallisten suomalaisten vuoro. Kyllä on todettava, että pääministeri on puhunut tässä asiassa lööperiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

14.26 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se näin on, että työ on parasta sosiaaliturvaa, ja sen takia näitä 1,8 miljardin historiallisia veronkevennyksiäkin tehdään jokaiselle palkansaajalle, edustaja Lindtman. [Antti Lindtman: No ei siitä riittänyt myyjille mitään!] Me voimme vaikka katsoa tässä sitten jälkeinpäin, onko jokaisella palkansaajalla verotus alempi nyt näitten päätösten jälkeen kuin edellisen hallituksen aikana. Ja te voitte, edustaja Lindtman, ihan vaikka nousta seuraavaksi ylös ja sanoa, kummin on, ovatko ne nyt alempana vai olivatko ne viime kaudella.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Toisekseen, arvoisa puhemies, edustaja Lindtman itse asiassa kehui palkkaratkaisuja. Ei ole montaa kuukautta siitä, kun täällä puhuitte palkkakuoppalaista ja siitä, että kaikki hoitajat ovat ikuisessa palkkakuopassa. [Veronika Honkasalo: Eri asia!] Mitä kävi? Tämä kertoo siitä pelottelusta, mitä te tällä hetkellä teette. [Aki Lindén: Me saatiin tehtyä ennen kuin ne lait tuli voimaan!] Niin pitkään kuin te pelottelette tai ivailette esimerkiksi palkkaratkaisusta, eivät nämä asiat mene eteenpäin. Jos teiltä tulisi aitoja vaihtoehtoja ja ratkaisuja, me varmasti kuuntelisimme teitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kymäläinen.

14.27 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän äskeiseen puheenvuoroon: todellakin nämä palkkaratkaisut tehtiin ennen kuin te teitte tämän palkkakuoppalain, eli pieni korjaus tässä.

Todellakin itsekin pöyristelen näitä työttömyyslukuja. Yli 10 prosentin työttömyys on aivan järkyttävää, ja työttömyysluvut tulevat vain kasvamaan eivätkä paranemaan. Tästä nyt hyvänä esimerkkinä on teidän hallituksenne itsepintaisuus hyvinvointialueiden alirahoituksessa. Ette suostu alijäämien kattamiseen, ette myönnä lisärahoitusta ja pakotatte hyvinvointialueita mittaviin yt-toimiin, [Juha Mäenpää: Kuka sen lain teki?] ja tämän toimesta valitettavasti tulee lisää työttömiä. Nyt tässä leikitään isoilla asioilla, ihmisten hengellä ja terveydellä, palveluilla. Tästä muun muassa Ekhva [Sara Seppäsen välihuuto] Etelä-Karjalassa eilen antoi varoituksen yt:istä, [Juha Mäenpään välihuuto] ja tämä on sitä teidän Itä-Suomi-politiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Viitanen, ja sen jälkeen sitten ministeri Ikonen vastaa.

14.28 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu nyt siltä, että tänään taisi tulla se päivä, että pääministerikin täällä jollakin tavalla myönsi sen verotuksen kiristuksen. Ei käynyt niin, kuten kolme viikkoa sitten pääministeri sanoi, että kaikkien palkansaajien verotus kevenee. Nyt tiedämme, että näin ei tule käymään, ja monella todellakin jää se miinus sinne kukkaron pohjalle, mikä on todella ikävä asia. Pääministeri myös otti esiin tässä niitä työttömyysvakuutusmaksun korotuksia, ja toden totta, ne johtuvat siitä, että tämä hallitus hoitaa työllisyyttä surkeiden koko Euroopassa. Nämä viimeiset luvut ovat järäyttäviä, pahimmat yli neljännesvuosisataan.

Me tarvitsisimme, puhemies, kansalaisten luottamusta kasvuun, ja me tiedämme, että kansalaiset ovat hyvin huolissaan. Kansalaiset ovat huolissaan esimerkiksi työpaikkansa säilymisestä, ja tähän hallitus tarjoaa vastaukseksi potkulakia, niin että voidaan sitten irtisanoa helpommin. Tai kansalaiset ovat huolissaan siitä, riittääkö ostovoimaa siihen, että voisi vähän kuluttaakin enemmän, että talous kasvaisi, ja sitten sanotaan, että eivät ne verot muuten keventyneenkään pienituloisella tai sillä keskituloisella, vaan pienituloisella voi mennä jopa miinuksen puolelle niin kuin sillä keskituloisella. Eihän tämä, puhemies, nyt näin voi mennä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja ministeri Ikonen, kaksi minuuttia.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

14.30 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Aloitan ensin isosta kuvasta. Täällä on kaivattu toivoa. Jos me puhumme nuorista, niin tämä hallitushan on tehnyt aika paljonkin asioita. Jos katsotaan ihan sitä osaamisen pohjaa, 200 miljoonaa perusopetukseen ja oppimisen tukeen. Terapiatakuu on tuotu sitä varten, että me tiedetään, että mielenterveys on yksi näistä haasteista, mitä nuoret kohtaavat. Aloituspaiikkoja on lisätty, jotta nuorilla on mahdollisuuksia myöskin edetä elämässään. Ja nyt uusimpana on tämä työllisyysseteli, jolla mahdollistetaan nuorten siirtyminen työuran alkuun. Ja kun tässä kaivattiin vielä lisää keinoja muillekin ryhmille, niin ajattelen, että kunnillahan on nyt kokonaisvastuu myöskin työllisyyden hoidosta, ja siinä on myöskin mahdollisuuksia tehdä ja hakea ihan uudenlaisia vaikuttavia keinoja.

No, sitten kasvu toisena asiana toivon luomisessa. Ajattelen, että me olemme tehneet hyvin paljon toimia myöskin tällä kentällä. Ei tämä talouden tasapainon rakentaminen ole pelkkää punakynää vaan nimenomaan kasvuun satsaamista. Meillä on merkittävä veroratkaisu täällä, joka luo kasvua. Meillä on tuotuna investointikannustimia, tki-panostuksia lisätään tällä kaudella, aloituspaiikkoja on lisätty, liikenneyhteyksiä kehitetään, koska saavutettavuus on alueitten kasvulle keskeinen asia, ja edelleenkin luvitusta olemme nopeuttamassa. Ensi vuoden alusta aloittaa uusi Lupa- ja valvontavirasto, jossa tuodaan tällainen uudenlainen yhden luukun malli. Sanoisin, että tässä tapahtuu todella paljon asioita. Ja kun puhutaan tästä toivottomuudesta, niin meillähän on itse asiassa, vaikka on paljon huolia tässä ajassa, myöskin paljon sellaista, minkä varaan voisimme sitä luottamusta rakentaa: esimerkiksi suomalaisten ostovoima on vahvistunut.

Sitten vielä tähän hyvinvointialueitten rahoitukseen. Se on ensi vuonna tasolla 27,1 miljardia eli itse asiassa neljä miljardia korkeammalla tasolla kuin Marinin hallituksen aikana. [Juho Eerola: Oho!] Ensi vuonna tämä rahoitus kasvaa 890 miljoonaa euroa, ja kun me katsotaan sitä, että tänäkin vuonna koko maan tason tulos on nousemassa jo yli 200 miljoonaa plussalle ja samaan aikaan palveluitten yhdenvertaisuus on eri tutkimusten valossa kehittynyt, niin kyllä tässä ihan hyvään suuntaan ollaan menossa. Ja kyllä, me tuemme alueita. Alueet ovat erilaisissa asemissa. Meillä on kolme arviointimenettelyä käynnissä. Arvioimme lisärahoitushakemukset, jos niitä tulee, ja meillä on myöskin tämä määräaikalaki tällä hetkellä valmistelussa. Eli koetamme räätälöidä tukea alueita niiden tilanteissa. Haluamme, että ne onnistuvat. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Otto. — Otetaan ministeripuheenvuoroja sitten myöhemmin vielä.

14.32 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Arvostamani SDP:n kollega Eskelinen totesi tuossa hetki sitten, että kasvua on nyt odotettu kaksi vuotta. Se on toki ihan totta, mutta itse asiassa kasvua on odotettu 18 vuotta, ja sen myötä on ehkä hyvä meidän kaikkien miettiä, onko siihen joku syy, miksi Suomi ei verrokkimaiden lailla ole pystynyt saamaan kasvua aikaan. Yksi syy on ainakin se, että me emme ole pystyneet ennen tätä hallituskautta uudistamaan työmarkkinoita kunnolla. Nostan esimerkiksi esille paikallisen sopimisen edistämisen, ja se asia on nyt hoidettu. [Pia Lohikosken välihuuto]

Pääministeri totesi aivan oikein, että tuoreessa pk-barometrissä pk-yritysten kasvunäkymät ovat kohdentuneet, ja se on äärimmäisen tärkeä viesti tässä vakavassa työttömyystilanteessa, koska me tiedetään kaikki, että uudet työpaikat syntyvät ennen kaikkea pienissä

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

ja keskisuurissa yrityksissä. Vaikka tilanne on vakava, niin toivoisin hieman tasapainoa myös meidän keskusteluun, että on myös positiivisia asioita liikkeellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

14.34 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on oikeasti vakava paikka, ja valtiovarainministeri Purra toi sen ihan hirmu hyvin esille. Elikkä valtiolla on kohta velkaa lähes 200 miljardia, lähes 200 miljardia, ja siinä on tosiaan nolliissa pyörittelmistä tavallisilla kansalaisilla ja ihan jokaisella täälläkin salissa. Se 200 miljardia on oikeasti iso luku, elikkä se on kaksi, nolla, nolla, nolla, nolla, nolla, nolla, nolla, nolla, nolla, pilkku, nolla, nolla. Se on ihan valtava summa. Mitenkä tähän on tultu ja miten tästä päästään eroon, niin kyllä siinä pitää ottaa huomioon jatkossa myös tämä, että kehitysapuun ei laiteta rahaa, ei meillä siihen ole varaa laittaa sillä tavalla.

Meillä on turvallisuuskysymys, meillä on itäraja. Joku on jopa ehdottanut, että pitäisi avata raja. No ei missään nimessä, vaan meillä tarvitaan siihen puolustukseen rahaa.

Terveysturvallisuuteen ja hyvinvointialueille on laitettu rahaa. Tosin se on ihmeellistä, että siellä hallintoihin laitetaan valtavasti rahaa. Esimerkkinä voisin mainita, kun tässä puhuttiin hyvinvointialueiden rahoituksesta, että esimerkiksi meille Pohjois-Savoon on jysäytetty perustaa luottamuspaikkatehtäviä, ei-lakisääteisiä jopa enemmän kuin lakisääteisiä. [Puhemies koputtaa] Siis satoja [Puhemies: Aika!] semmoisia luottamustehtäviä, ja enemmän on niitä ei-lakisääteisiä kuin lakisääteisiä. [Puhemies koputtaa] Kyllähän siellä hyvinvointialueilla on aika paljon mätää, mihinkä sitä rahaa voidaan käyttää. [Puhemies: Aika!] Kyllä meidän pitää käyttää suomalaisten hyväksi rahat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

14.35 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suunnan korjaamisen ensimmäinen ja ehkä tärkein edellytys on se, että tilannekuvan kanssa ollaan avoimia ja suoria. Kyllä viimeistään tänään julkistettujen tuoreiden lukujen valossa olisi hallituksenkin jo syytä tunnustaa kaunistelematta, että Suomessa vallitsee suurtyöttömyys. Ja näitä karuja tilastofaktoja lukiessa on tietysti syytä muistaa, että nämä työttömyyslukemat eivät sittenkään ole vain numeroita Excel-taulukossa vaan se on ennen kaikkea arjen todellisuutta heille — sadoilletuhansille — ja heidän läheisilleen, joita työttömyys suoraan tai välillisesti koskettaa: Se on laskuja, joita ei saa maksettua. Se on perheitä, jotka miettivät, miten riittäisi rahaa ruokaan ja lasten harrastuksiin. Se on nuori, joka kokee, ettei ole paikkaa tässä yhteiskunnassa. Se on epävarmuutta, jonka keskellä eläminen on raskasta ja jonka ratkaisemisen pitäisi olla meidän kaikkien poliitikkojen työlistan kärjessä. Valitettavasti tänäänkään emme ole kuulleet riittävästi uskottavia toimenpiteitä tämän ongelman ratkaisemiseksi, ja siksi keskusta on pakotettu jättämään tästä aiheesta välikysymyksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.36 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katsoin, mitä valtiovarainministeri Purra sanoi vuosi sitten tässä vastaavassa tilaisuudessa 24. syyskuuta kello 12.01, kun esittelitte vuoden 25 talousarvion: talous kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 25, rakentamisen suhdannekuoppa on takanapäin. No, optimismi on ihan hyve ihmiselle, mut-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

ta kun se on näin katteetonta ja enemmän tämmöistä poliittista retoriikkaa, jota yleensä höystetään sitten — niin kuin tänäänkin — opposition haukkumisella, mihin menee sitten kaksi kolmasosaa koko siitä ministerin puheenvuorosta, [Juho Eerola: Oppositio haukkuu ihan itse!] niin kyllähän sitä täytyy vähän paheksua.

Täällä on puhuttu työttömyydestä, joka on tällä hetkellä suomalaisen yhteiskunnan suurin ongelma. Katsoin kymmentä suurinta kaupunkia. Lahden kaupungin työttömyysprosentti elokuussa oli 15,8, kakkosena tulee kotikaupunkini Turku, 14,7, sitten Jyväskylä, 14,4. Yli puolet Suomen työttömyydestä on kymmenessä suurimmassa kaupungissa, pelkästään Helsingissä 50 000 työtöntä. [Vilhelm Junnila: Mistähän johtuu?] Tämä on se asia, mihin hallituksen pitäisi nyt kaikki energia laittaa ja tehdä toimenpiteitä, joilla tämä tilanne helpottuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

14.38 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tuoda vielä esille korkokulujen merkityksen tälle julkisen talouden ja valtiontalouden alijäämälle. Edustaja Rydman siihen otti myös kantaa, mutta se tilanne ei ihan niin dramaattinen ole. Nimittäin meillä ensi vuonna valtio maksaa 3,3 miljardia euroa korkoa, joka on erittäin suuri summa, ja tämä ongelma pahenee koko ajan meillä. Vuonna 2022, kun korot olivat tosi matalalla, me maksoimme 800 miljoonaa, eli noin kaksi ja puoli miljardia selittyy tästä alijäämästä sillä. Mutta jäljelle jää senkin jälkeen kahdeksan ja puoli miljardia, eli valtaosa tulee ihan muusta kuitenkin. Mutta en vähättele sitä. Ongelma on korkokuluissa erittäin suuri.

Kun me odotamme kasvua, niin tulee jotenkin mieleen Mario Vargas Llosa. Hän sai Nobelin kirjallisuuspalkinnon 2010, ja hänen yksi parhaista kirjoistaan on muuten semmoinen kuin ”Paratiisi on nurkan takana”. Niin se tuntuu meilläkin olevan tässä, kun puheita kuuntelee, että huomenna alkaa sitten kasvu. Me toivomme sitä kaikki. Ja kun kysyin tuossa vähän retorisen kysymyksen valtiovarainministeriltä, että kumpi on tärkeämpää, se reaalitytanne työttömyydessä vai teoria, niin haluan ehkä sen aidon kysymyksen esittää: miten arvioisitte, kuinka kauan menee, että nämä monet sinänsä tarpeelliset työllisyystoimet ja työllisyyslainsäädännön uudistamiset alkavat puremaan meillä tässä kansantaloudessa kasvuna?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma.

14.39 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se taitaa olla niin, että yksi tekijä siihen, miksi tämä talouskasvu ei ole nyt lähtenyt hallituksen toivomalla tavalla liikkeelle, on se, että yksityisten kuluttajien, tavallisten suomalaisten, usko omaan talouteensa on heikolla tasolla, ja ei ole ihme, kun katsoo näitä työllisyyslukuja, jotka ovat surkeimmalla tasolla pitkään, pitkään aikaan. Hallitus on epäonnistunut täysin työllisyyden hoidossa. Työttömyys on korkeimmillaan lähes 30 vuoteen.

Myös täällä Uudellamaalla tilanne on erittäin hälyttävä. Alle 30-vuotiaiden pitkäaikais-työttömyys kasvoi elokuussa yli 63 prosenttia viime vuoteen nähden. Siis tästä uhkaa tulla iso nuorisopommi meidän yhteiskuntaan.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Nyt olisikin aika herätä tähän työllisyystilanteeseen, etsiä ne kaikista tehokkaimmat ratkaisut ja parantaa ihmisten tilannetta ja sillä tavalla saada kasvua liikkeelle. [Oikealta: Kerro yksi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

14.40 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituskaudella on nyt toteutettu noin kahden vuoden aikana enemmän rakenteellisia uudistuksia kuin suunnilleen edellisen 20 vuoden aikana melkein yhteensä. Monissa meidän verrokkimaissa, mihin tässä on nyt verrattu, joissa tilanne sekä taloudessa että työllisyydessä että tietysti työttömyydessä on meitä parempi, on nämä samat uudistukset tehty hyvin pitkällä aikajännteellä, vuosikymmenten aikana. En siis syytä tästä nykyisestä tilanteesta pelkästään Marinin hallitusta, vaan syytän lukuisia aiempia hallituksia. Sitten kun tähän vielä yhdistetään tämä vaikea suhdannetilanne, nämä miljardeihin kohoavat lainanhoitokorot, joihin tuossa äskenkin viitattiin, ja sitten satsaukset puolustukseen, niin helppoahan sitä on sieltä syytellä ja huudella. Mutta niillä toimilla, joita nyt tässä kuitenkin tehdään, tullaan nämä talouden edellytykset saamaan kuntoon, eikä sitten tulevien hallituksien tarvitse tätä edellistä syytellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

14.42 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! SDP mainostaa, että kaiken voi tehdä reilummin. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Totta!] Olisin kysynyt edustaja Lindtmanilta, joka juuri hiippaili tästä salista pois, [Eveliina Heinäluoma: Tulee kyllä takaisin!] onko se reilua, että hän petti lupauksen. Hän lupasi tässä salissa allekirjoittaneille useamman kerran, että te julkaisette piilottamanne vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutukset. Ei ole kyllä näkynyt. Onko se reilua, että SDP jatkaa äänestäjien sumuttamista? [Joona Räsänen: Arvoisa puhemies, vastauspuheenvuoro! Virheellinen väite!] Te jatkatte piilottelupolitiikkaanne. Nyt olette piilottaneet SDP:n sopeutustavoitteet ensi hallituskaudelle. [Suna Kymäläinen: Onko teillä niitä?] Vai oletteko sitä mieltä, ettei tarvitse sopeuttaa lainkaan? Olette kertoneet, että ne tulevat ehkä vuoden 2026 lopussa — tai sitten eivät. [Pia Viitanen: Mikä on se kokoomuksen tavoite?] Vai onko SDP:n vaihtoehto sittenkin varapuheenjohtaja, edustaja Mäkysen julistama velanotto, että velkaa kuulemma kannattaa ottaa ja sitä voidaan ottaa reilusti enemmän kuin Orpon hallitus ottaa? Sekö on teidän linjanne, sitäkö te, SDP, piilottelette? Olkaa nyt reiluja ja kertokaa, [Puhemies koputtaa] mihin te olette sitoutuneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.43 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon puhuttu työttömyydestä. Työttömyysluvut ovat järkyttävän korkealla tasolla, ja niihin pitäisi reagoida voimakkaasti, niin että pystyttäisiin työttömiä auttamaan. Nyt pitäisi tehdä kaikki, mitä siellä työttömyyden osalta voidaan tehdä.

Työttömyysmenot — täällä on mainittu kuntien osalta — ovat tänä vuonna tähän elokuun loppuun mennessä 480 miljoonaa ja loppuvuonna taitavat olla 740 miljoonaa, niin että puhutaan valtavista summista kunnissa. Sitten täällä puhutaan, että nyt me 30 miljoonaa

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

nalla paikataan nuorten työllistämistä, joita on 68 000. Sillä 30 miljoonalla ehkä joka kymmenes nuori saa tässä jonkinlaisen avun. Eli meidän mittaluokat ovat tässä pielessä. Ja siten muistetaan vielä, että viime vuonna juuri otettiin 38 miljoonaa palkkatuetusta työstä, ja tämä seteli on juuri palkkatuettua työtä. Se on toisella kerralla otettu pois, ja sitten mainostetaan, että nyt me teemme isoja juttuja tässä näin, ja näin näyttää tällä hetkellä olevan. Siinä mielessä mittaluokkien pitäisi olla toisenlaisia, [Puhemies koputtaa] kun ruvetaan katsomaan, [Puhemies koputtaa] että työllisyyttä hoidetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

14.44 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän aamun työttömyysluvut ovat olleet kyllä aivan jäätäviä, ja varmaan jaamme täällä salissa kaikki tämän yhteisen surullisen tilannekuvan. Itse tulen Outokummusta, ja valitettavasti täytyy sanoa edustaja Lindénille, että jos oikein aamulla lukuja katsoin, niin Lahti taitaa olla kakkonen, 15,8, ja Outokumpu taitaa olla kaupungeista ykkönen. Outokummussa oli nimittäin 16,9 prosenttia. [Aki Lindén: Minulla oli kymmenen suurinta kaupunkia!] — No, Outokumpu ei ole ehkä suuri kaupunki, mutta kaupunki kuitenkin. [Eduskunnasta: Omasta mielestään!] — Niin. [Naurua] — Eli Suomen kunnista pidämme sitä surullista piikkipaikkaa tällä hetkellä. Itse asiassa Pohjois-Karjalan kunnista kuusi kuntaa taisi olla kymmenen surkeimman piikkipaikan joukossa, joten täytyy kyllä sanoa, että työllisyysaloitteen rahojen loppuminen tulee näkymään tosi surkeana tulevaisuutena monen työttömän osalta.

Olen aina sanonut, että hallituksen tehtävä on luoda toivoa Suomelle. Hallituksen tehtävä olisi luoda toivoa myös itäiselle Suomelle, ja nyt kysynkin: Milloin on tulossa se erityistalousalue? Onko sitä tulossa, ja kerkiääkö se tälle vaalikaudelle? Nimittäin toivo alkaa olla hiipumassa meillä itäisessä Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä edustaja Mäkyne. Sen jälkeen mennään ministereitten puheenvuoroihin, ja sen jälkeen sitten varmasti meillä on täällä jo pääministerikin. — Mäkynen.

14.46 Matias Mäkyne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos puheenvuorosta. Täytyy aivan ensimmäiseksi sanoa, että SDP on julkaissut oman vaihtoehtobudjetinsa joka syksy. Siinä alijäämät ovat olleet pienempiä kuin hallituksen budjetissa ja myös-kin työllisyysvaikutukset parempia ja suurempia kuin hallituksen vaihtoehdossa. [Susanne Päivärinnan välihuuto] — Te löydätte ne edelleen, edustaja Päivärinta, SDP:n kotisivuilta, [Vasemmalta: Sdp.fi!] jos olette niistä niin kiinnostuneita.

Me olemme pitäneet esillä myös sitä, että tämä taloustilanne ei oikene pelkillä leikkauksilla. Te olette nyt syöneet kuluttajien luottamuksen, yritysten luottamuksen tulevaisuuteen, [Susanne Päivärinnan välihuuto] ja siksi kaikki vetävät tällä hetkellä liinoja kiinni, eivät uskalla investoida, eivät uskalla työllistää, eivät uskalla kuluttaa. Se on teidän politiikanne tulos. [Susanne Päivärinta: Otetaanko lisää velkaa?] Kyse ei ole pelkästään Venäjän vaikutuksesta. Myös muut Euroopan itärajan valtiot ovat ongelmissa taloutensa kanssa, mutta yksikään maa ei ole suoriutunut niin huonosti kuin teidän aikananne Suomi on suoriutunut. Työllisyys on heikentynyt Suomessa enemmän kuin Virossa, enemmän kuin Puolassa, enemmän kuin missään Itä-Euroopan maassa, ja se on teidän politiikanne tulos. [Susanne Päivärinta: Kertokaa nyt teidän linja, otetaanko lisää velkaa?]

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Suomen on pystyttävä myös investoimaan. Me kaikki olemme sitä mieltä, että koulutustasoa on nostettava. Se vaatii myös investointeja. Vihreä siirtymä vaatii investointeja. Sen kautta voidaan vahvistaa työllisyyttä ja talouskasvua. Sille te ette tee [Puhemies: Aika!] yhtään mitään, ja siksi olemme tässä, missä nyt olemme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministereitten vastauspuheenvuoroihin: Grahn-Laasonen, Ranne ja Purra. — Grahn-Laasonen, kaksi minuuttia.

14.47 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitän, arvoisa puhemies! Päätin etukäteen ennen tätä keskustelua, että kirjaan ylös kaikki uudet ehdotukset, millä tätä heikkoa työllisyystilannetta voitaisiin hoitaa. Ja tänne listalle ei kerry mitään, koska näissä puheenvuoroissa esimerkiksi edustaja Lyly, jota arvostan suuresti työmarkkinaosaajana, lueteli ongelmia. Odotin koko ajan, koska tulee ratkaisu. Ei kuulunut mitään. [Lauri Lyly: Tulee!] Edustaja Lindtmanilla, puheenjohtaja Lindtmanilla, tai ryhmäpuheenjohtaja Tuppuraisella ei ollut ehdotuksia. Siis se oli käytännössä se tilanne. [Eveliina Heinäluoma: Tuli-han Lindtmanilta ehdotuksia!] Eli ei synny mitään ehdotuksia, vaan tässä syntyy mielikuva siitä, että oppositio käyttää itse asiassa tätä heikkoa taloussuhdannetta ja turvallisuusympäristön luomaa epävarmuutta hyväkseen haukkuakseen hallitusta, [Petri Honkosen välihuuto] arvostellakseen hallitusta.

Keskusta tekee välikysymyksen työllisyystilanteesta. Aihe on erittäin vakava, ja vastaamme tähän mielellään. Mutta sekin kuulostaa ja tuntuu hiukan siltä, että vaihtoehtojen puutteessa nostetaan omaa kannatusta tai omaa asiaa esille ikään kuin tämän työllisyystilanteen, tämän heikon suhdanteen varjolla. [Suna Kymäläisen välihuuto] Vaikka tässä tilanteessa ollaan siitä syystä, että edellinen hallitus, jossa keskusta oli mukana, jota vasemmisto johti, [Antti Kaikkonen: Muistellaanpa sitä, muistellaanpa sitä!] Sanna Marin johti, ei kyennyt niihin työllisyysuudistuksiin, jotka olisivat olleet välttämättömiä. Työllisyys kääntyi vaalikauden lopussa laskuun, ja sitä laskua tämä hallitus tässä nyt maksaa ja pyrkii korjaamaan.

Tämä hallitus on tehnyt varmuudella enemmän työllisyyden eteen kuin yksikään lähihistorian hallitus. On tehty työllisyysuudistuksia laajasti, on tehty sosiaaliturvauudistuksia, on tehty myös erittäin kipeitä julkisen talouden säästöjä. On tehty kasvu-uudistuksia, ensi vuoden budjetissa vahvistetaan suomalaisten ostovoimaa veronkevennyksillä, on tehty paikallista sopimista, yrittäjyyden edellytyksiä, lisätty tki-rahoitusta miljardilla — lisätään tällä hallituskaudella — luvitusta nopeutetaan. On tehty lukematon määrä uudistuksia, [Petri Honkosen välihuuto] joilla saadaan Suomen talous kasvuun. Se, mikä sitä hidastaa tällä hetkellä, on epävarmuus ympäristössämme, siis Venäjän hyökkäys Ukrainaun, sen luoma Euroopan yllä oleva turvallisuushuoli, [Petri Honkonen: Ei muissa rajamaissa näy, Baltiassa talous kasvaa!] ja Trumpin kauppasota ja tullit alkuvuodesta ovat hidastaneet talouden kasvun kiihtymistä. Mutta ollaan menossa parempaan suuntaan, ja Suomi tekee maan hallituksen toimesta kaikkensa niillä keinoilla, mitä meillä on omissa käsissämme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Ranne, kaksi minuuttia.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

14.49 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensin totean, että tämä hallitus kyllä vahvistaa investoinneillaan nimenomaan taloutta ja turvallisuutta. Tämä keskustelu on jäänyt aika pieneksi.

Meillä on 3,3 miljardin edestä investointeja, ja näistä jo liki kaksi miljardia on tiehankkeita. Suomi pyörii tien päällä kumipyörillä, venti vetää satamiin kumipyörillä. Jos verrataan aikaisemman hallituksen kehittämishankkeisiin, niin niitä oli 708 miljoonan edestä, ja meillä on linjauksia jo liki kahdesta miljardista. Me saamme kaikki ne tärkeimmät valtatiehankkeet, joita on kymmeniä vuosia haikailtu, eteenpäin tämän hallituksen aikana, ja nämä hankkeet työllistävät 30 000 suomalaista, vahvistavat nimenomaan sitä työllisyyttä, ja me emme rakenna turhaa vaan juuri niitä, jotka on katsottu Suomen tärkeimmiksi hankkeiksi.

Nämä päätökset, joita me olemme tehneet ja joita toivottavasti seuraavakin hallitus jatkaa, ovat juuri niitä, mitä tarvitaan myös sinne itäiseen Suomeen. Meillä on itse asiassa koko itäisen Suomen osalta jo puolen miljardin edestä investointeja, joita käynnistetään, ja tämän päälle meillä on tietenkin vielä korjausvelkahankkeet, päällystämishankkeet.

Tämä hallitus on autoilijamyönteinen, toisin kuin aikaisempi, joka nimenomaan ajoi alas tierahoitusta. Jos me katsomme korjausvelan kehitystä edellisen kauden aikana, niin olihan se aika huimaa. Ja kun usein tuodaan esiin myöskin sitä, että miksi te ette tee kaikkea, niin kyllä me teemme hyvin paljon, paljon enemmän kuin mitä suurin osa hallituspuolueista on tehnyt omina aikoinansa. Korjausvelka on kasvanut siis liki parikymmentä vuotta, mutta se työ ja se muutos, mikä liikennepoliitikassa jo nyt on tapahtunut, ovat nimenomaan sitä, mitä Suomi tarvitsee: turvallisuutta ja taloutta vahvistavaa ja kasvattavaa yrityksille ja arjelle hyväksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Purra, viisi minuuttia.

14.52 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua, ja oikeastaan se, mihin eniten kiinnitän huomiota, on tämä sama, minkä ministeri Grahn-Laasonen edellä otti esille. Minusta tuntuu, että oppositio käyttää heikkoa työllisyystilannetta, kansainvälisen puolen ongelmia, turvallisuustilannetta, vientimarkkinoiden heikkoa kykyä, myös meidän velkakehitystä eräänlaisena suojana sille, että se saa arvostella tätä hallitusta poliittisesti. [Aki Lindén: Eikö se ole sallittua?]

Nyt oikeastaan vasemmisto ja erityisesti vihreät edellä — täällä ainakin edustajat Pekonen ja Virta mutta myös sosiaalidemokraatti, edustaja Räsänen — ovat käyttäneet sellaisia puheenvuoroja — ja tietenkin taitavina retorikkoina opposition puhujat aina tekevät niin —, että yhdistelevät asioita, joilla saavat hallituksen näyttämään mahdollisimman huonolta. Mutta minä esitän teille puolestani kaksi hyvin suoraa kysymystä ja toivoisin, että te pystytte näihin vastaamaan.

Väittekö te oikeasti, että Suomen velka, valtion velka tai julkisen sektorin velka, johtuu tämän hallituksen toimista? Vastatkaa.

Toinen: Väittekö, että tämän maan heikko kasvu johtuu tämän hallituksen toimista? Ottakaa vaikka keski... [Minja Koskelan välihuuto] — Kyllä, sen, että heikko kasvu tässä maassa, jota siis 18 vuoteen ei ole ollut, johtuu tämän hallituksen toimista, sosiaalidemokraattien talousnero kertoi meille juuri. [Minja Koskelan välihuuto] — Tosiasiassa tämä hallitus tekee historiallisen määrän talouskasvun edellytyksiä vahvistavia toimia, työmark-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kinatoimia, joita yksikään hallitus tässä maassa ei ole kyennyt aiemmin tekemään. Sen lisäksi me teemme historiallisia sopeuttamistoimia. Kyllä, aivan kuten edustaja Lintilä täällä kuvasi puheenvuorossaan, näin paha tilanne Suomessa, pois lukien suorat turvallisuusongelmat, ei ole kyllä todella pitkään aikaan ollut.

Mikäli näihin kysymyksiin ei kykene vastaamaan, niin oikeastaan kaikki muu on sumutusta. [Joona Räsänen välihuuto] Kyllä, siitä me olemme tietenkin samaa mieltä, että on olemassa finanssipolitiikan kerroin, joka vaikuttaa tietenkin toimien kautta. Esimerkiksi jos hallitus tekee säästöjä, kuten se on tehnyt, valtionhallintoon, järjestöihin, me emme toisaalta jaa veronmaksajan rahaa emmekä pumpppaa sillä ilmaa. Totta kai tällä on jonkinlainen vaikutus hetkelliseen kasvuun, mutta tätä kroonista ja kestäväntä käyttötalouden alijäämää, jota me korjaamme, ei voi jättää huomiotta. Mikäli edelliset hallitukset olisivat edes nousukaudella kyenneet tekemään toimia, niin tällä hallituksella ei olisi näin suuri taakka, mutta kun tällaista perinnettä tässä maassa ei ole ollut, niin nyt tämä hallitus joutuu tätä tekemään. Helppoheikkien opeilla näitä ei vain ratkaista. Sillä saatetaan nostaa gallupkannatusta, mutta tämän isänmaan asioita sillä ei hoideta.

Edustaja Räsänen, samaan syssyyn kuvaan, että se, että te kutsuite ministeriä, joka pyrkii hoitamaan isänmaan asioita, työttömyysministeriksi, oli mielestäni jokseenkin asiaton. [Joona Räsänen välihuuto] Te olette loistava puhuja, mutta ainakaan minulle tämä ei ole teatteria. Myöskään Suomen työttömyystilanne ei ole minulle teatteria. [Joona Räsänen: Nyt on varmaan parempi, että vastataan!]

Edustaja Honkonen, onko teidän mahdotonta ymmärtää julkisen talouden ja reaalityalouden välinen ero? Julkisen talouden tila on juuri niin huono kuin olen täällä moneen kertaan sanonut, [Aki Lindénin välihuuto] ja te pystytte sieltä keltaisesta kirjasta edelleen näkemään, mitkä luvut edelleen heikkenevät. Julkisen talouden tilanne on huono. Sen sijaan reaalityalouden, se, että me pyrimme näkemään esimerkiksi, että vientiyritysten tilauskirjat täyttyvät ja että maahan tulee investointeja, luottamus on paranemaan päin sekä yrityksissä että kotitalouksissa, on toinen asia, mutta me joudumme näistä molemmista kantamaan huolta. [Välihuuto vasemmalta] Ja sama huomio edustaja Mikkoselle.

Toisaalta SDP:stä minua syytettiin myös liiallisesta [Petri Honkosen välihuuto] optimisista. Ehkä teidän pitäisi keskenänne puhua siitä, kumpi on suurempi syntini.

Edustaja Lohi, uudistuksemme näkyvät paremmin silloin, kun suhdanne on niille otollinen. Työllisyyden kanssa puhutaan keskipitkästä aikavälistä. Samaa aikaan julkisen talouden vahvistuminen näillä meidän toimillamme on valtiovarainministeriön todentamaa euroissa.

Useita kysymyksiä tuli siitä, kuinka paljon huonompi tilanne olisi, mikäli hallitus ei olisi näitä toimia tehnyt. Kuten avauspuheenvuorossani kuvasin, alijäämä hätyyttelisi nyt lähemmäksi 20 miljardia ilman näitä toimia. Se on 11:ssäkin hirvittävä luku, mutta kyllä tuo lähemmäksi 20 taitaisi olla vielä huomattavasti huonompi. Ilman näitä uudistuksia, historiallisia uudistuksia, työmarkkinoille, monelle muulle sektorille, ilman kasvutoimia, mikäli näitä ei olisi saatu tehtyä, mikäli ei samaan aikaan kyettäisi sopeuttamaan, niin silloin, hyvä oppositio, se luottamus olisi romahtanut. Se luottamus olisi romahtanut niin luottoluokittajilla kuin korkomarkkinoillakin. Esimerkiksi tällä hetkellä voitte katsoa, miten Ranskan valtionvelan korkomenot kehittyvät tilanteessa, jossa maa ei pysty tekemään velalleen mitään ja vielä poliittinen ympäristökin on epävakaa.

Arvoisa puhemies! Jäi vielä kommentoitavaa, mutta säästän seuraavaan puheenvuoroon.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän nyt edustaja Mäky-selle puheenvuoron, olkaa hyvä. [Oikealta: Talousnerolle! — Perussuomalaisten ryhmäs-tä: Ai tämä oli se talousnero?]

14.57 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olen tottu-nut tällaiseen nimittelyyn sosiaalisessa mediassa ja perussuomalaisten puheenvuoroissa, mutta on uutta kuulla sitä ministeriäitiöstä. [Juha Mäenpää: Mitä se sanoi? — Juho Eerola: Talousnero!]

Valtiovarainministeri Purra, te olette omissa puheenvuoroissanne vuosi toisensa jälkeen todennut, että nyt olemme tasapainottaneet julkisen talouden, nyt kasvu on lähdössä liik-keelle, ja sitten on mennyt kaksi tai kolme kuukautta ja olette tullut uudestaan julkisuuteen kertomaan, että nyt on leikattava lisää suomalaisilta, nyt on leikattava lisää pienituloisilta, koska suomalaiset eivät tee tarpeeksi töitä. Miten suomalaiset voisivat luottaa teidän halli-tukseenne, kun te kerta toisensa jälkeen epäonnistutte ja petätte lupauksenne, petätte pu-heet siitä, että talous tai työllisyys olisi lähdössä paremmalle uralle? Se johtuu siitä, että te itse aliarvioitte oman politiikkanne vaikutukset. Te leikkaatte pienituloisten toimeentulos-ta. Se suoraan pienentää kulutusta, pienentää talouskasvua, kysyntää. Te leikkaatte koulu-tuksesta. Se suoraan heikentää Suomen tulevaa talouskasvua tästä pitkälle eteenpäin. Nyt tässä budjetissa ensimmäisen kerran leikkaatte myös [Puhemies koputtaa] t&k-määräraho-jen nostosta. Sekin on poikkeuksellista, ja teette poikkeuksen parlamentaariseen sopimuk-seen, jonka olemme puolueiden välillä tehneet. [Puhemies koputtaa] Te itse teette tätä po-litiikkaa. [Puhemies: Aika!] Teidän politiikkanne tulos on se, että kasvu on heikkoa [Puhe-mies: Aika!] ja työllisyys heikkoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten tuli pääministeri paikalle, jotenka päästän hänet sitten käyttämään puheenvuoron. Vai haluaako ministeri Purra vielä vastata tähän äskeiseen? Haluatteko vielä tähän kommentoida? — Olkaa hyvä, minuutti.

14.59 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä mielelläni puutun tähän, eli siis ostovoimahan todellakin paranee tällä hetkellä. Sii-hen on toki muitakin syitä kuin hallituksen tekemät toimet, muun muassa korot ja inflaati-on heikkeneminen ja palkkaratkaisu ja samaan aikaan verotukseen tulevat kevennykset. [Välihuuto vasemmalta] Juuri tätä kautta kotitalouksilla on enemmän rahaa käytössään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten pääministerin pu-heenvuoro suunnitelmien mukaan kello 15, ja viisi minuuttia.

14.59 Pääministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edus-tajat! Pahoittelut, että jouduin olemaan lähes tunnin tässä välissä pois ja olen varmasti me-nettänyt tärkeitä puheenvuoroja paljon. Mutta jos vielä rauhallisella lähestymisellä voisi jotenkin kuvata vähän sitä, missä mielestäni mennään, mitä hallitus on tekemässä.

Aivan faktaa on se, että tämä toimintaympäristö todella on tällä hetkellä erittäin vaikea. Kuten edustaja Lintilä totesi, että hänen 26 vuoden kokemuksellaan tämä on vaikein paik-ka, niin se on ihan totta, eli kyllä siis Venäjän käytös ja hyökkäyssota vaikuttavat merkit-tävällä tavalla meidän toimintaympäristöön. Presidentti Trumpin toiminta, erityisesti poukkoileva kauppapolitiikka, on tuonut meille lisää epävarmuutta. Se näkyy erityisesti al-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kuvuoden kasvuluvuissa. Tämä, että vientivetoinen maa ei saa vientiä liikkeelle, tietenkin vaikuttaa silloin työllisyystilanteeseen, joka on vakava, erittäin vakava, mutta se vaikuttaa silloin myöskin verotulokertymiin ja julkisen talouden korjaantumiseen.

Mutta jos tätä talouspuolta koettaisi vähän palastella, niin siinä pitää nähdä kaksi koria: on julkinen talous ja sitten on reaalityalouden eli yritykset ja kodit. Ja kun hallitus tätä koko ongelmakenttää hoitaa, me ollaan tilanteessa, jossa me käytännössä joudumme painamaan kaasua ja jarrua samanaikaisesti, mikä ei ole helppoa, ei teknisesti eikä psykologisesti. Jarrua me joudutaan painamaan velkaantumiselle ja julkisen sektorin menojen kasvulle aikana, jolloin korkomenot kasvavat — muistaakseni 2,2 miljardia siitä, kun aloitettiin. Puolustukseen joudutaan käyttämään miljardeja lisää. Hoivan, sosiaali- ja terveystalveluiden, menot ovat kasvaneet odotettua nopeammin, vaikka nyt on hyvää kehitystä sillä puolella. Eli me joudutaan väkisin tehostamaan julkista sektoria. Me ollaan tehty suoria säästöjä noin kuuden miljardin euron edestä sekä muita sopeutustoimia. Nämä ovat jättimäisen suuria ja ovat olleet myös vaikeita. Siitä huolimatta velkaannutaan, koska talouden kasvu on jäänyt odotettua pienemmäksi. Jos se alkuperäinen valtiovarainministeriön virkamiesten ennuste olisi toteutunut, jonka pohjalle 2023 hallitusohjelma rakennettiin, niin meidän tilanteemme olisi tänään paljon parempi julkisen sektorin osalta ja myöskin työllisyys olisi erilainen.

Mutta on päivänselvää, että tämä tilanne ulkopuolella vaikuttaa nimenomaan näihin työllisyyslukuihin. Puolustan voimakkaasti sitä, että ne toimet, ne rakenteelliset uudistukset, joita on tehty työmarkkinoille, yrittämisen edellytyksiin laajasti, yritysten rahoituksen saantiin, luvituksen nopeuttamiseen, sosiaalityturvaan, verotukseen, byrokratian purkuun, panokset tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan, nämä kaikki, vaikuttavat työllisyyttä vahvistavasti ja sitä kautta talouskasvua vahvistavasti. Me ollaan valmiina — me ollaan laitettu konetta kuntoon — siinä vaiheessa, kun kasvu alkaa maailmalla. Siihen vaiheeseen uskallan ennustaa paljon nopeampaa talouden kasvua kuin mitä tällä hetkellä ennustetaan.

Mutta me emme odottele, me emme vain odottele, että talous lähtee kasvamaan, vaan me tehdään koko ajan lisää päätöksiä. Tässä budjetissa pannaan toimeen kasvuriihen päätöksiä, lukuisia, veropäätöksiä laajalla rintamalla. Me pannaan toimeen hallitusohjelman kasvupäätöksiä, ja me käytämme jokaisen tilanteen, mikä hallituksella on, miettiäksemme lisää toimia. Esimerkkinä siitä, miten reagoidaan vaikeaan tilanteeseen, on se, että työministerin johdolla valmisteltiin työllisyyspaketti tähän vaikeaan tilanteeseen budjettiriihen yhteydessä. Sieltä voisi nostaa esille esimerkiksi sen, että työttömyysturvaa voi käyttää jatkossa enemmän opiskeluun, jos on työttömänä. Lisäksi on 30 miljoonan euron panostus työllistymisaseteleihin, joilla pystytään työllistämään tuhansia nuoria. Me toimitaan koko ajan, me käännetään niin sanotusti joka kivi. Ja minä jaksan uskoa, kun näen eri puolilla Suomea esimerkkejä siitä, miten ihmiset uskovat, miten yritykset uskovat investointeihin — niitä tehdään — yritysten kasvuun, uskotaan tulevaisuuteen. Kaikki voivat mennä katsomaan vaikka Kainuuseen, Pohjois-Pohjanmaalle tai Vaasan—Kokkolan seudulle, missä nyt on tullut vierailtua — todella positiivinen näkymä. Totta kai sielläkin on työttömyyttä ja näköalattomuuttakin ihmisillä, mutta se on kuitenkin se perusvire, että kyllä tästä nousee. Sitähän me tarvitaan, sitä uskoa, koko Suomeen. Siksi myöskin positiivisia viestejä pitää uskaltaa ja niitä pitää voida kertoa, niitä hyviä uutisia, mitä meidän taloudessa kuitenkin lähes viikoittain ja päivittäin saadaan. Ne antavat uskoa ihmisille, ne antavat uskoa yrityksille, että Suomi pärjää, ja kyllähän me pärjätään.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten vastauspuheenvuorot V-painikkeella. — Ja sieltä edustaja Lindtman.

15.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä pääministeri, eihän tämä nyt hyvältä näytä. Velkaantuminen jatkuu. Kikkailemalla yritätte painaa vuoden 27 alijäämää pienemmäksi. Työttömyys uhkaa mennä ennätyskorkeaksi koko EU:ssa. Ja nyt myös ulkopoliitikassa ollaan tilanteessa, jossa hallituksen toimintakyky horjuu. Ulkopoliitikassa teidän hallituksenne ei saa päätöstä aikaiseksi Palestiinan tunnustamisesta tilanteessa, jossa Gazassa hätä kasvaa ja meille keskeiset EU-kumppanimaat ja muutkin ovat liittyneet eilen tunnustajien joukkoon.

Hyvä pääministeri, kokoomuksella on käsissään kaikki ulkopoliitikan johtopaikat, ja Suomi on ajautunut tilanteeseen, jossa erittäin paljon kuluu pääomaa siinä, että eilen maailman silmien alla Suomi ei ollut se maa, joka liittyi — jopa Tanska on tässä liikkunut. Lähetitte tasavallan presidentin tyhjin käsin eiliseen kahden valtion mallin huippukokoukseen. Pääministeri Orpo, miten kommentoitte? Ei tainnut olla kovin kunniakas päivä Suomen ulkopoliitikan historiassa. [Juha Mäenpää: Se oli erittäin kunniakas päivä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

15.06 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin nämä työttömyystilastot tältä aamulta ovat murheelliset: yli 300 000 työtöntä ja pitkäaikaistyöttömiä, yli vuoden työttömänä olleita on lähes 130 000, joita on yli 30 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. On totta, niin kuin pääministeri toi esille, että tarvitaan myöskin sitä positiivisuutta, mutta kyllähän niiden tietojen täällä täytyy perustua todellisiin tietoihin. Te olette täällä eduskunnassa aiemmin jo kertoneet, että työllisyys olisi jo lähtemässä paranemaan, ja se herättää kysymyksiä siitä, mihin hallituksen ja ministereitten talousluvut perustuvat. Tietenkin positiivisuutta tarvitaan, [Vasemmalta: Kyllä!] mutta sellainen hehkutus siitä, että kasvu on jo lähdessä, kasvu on jo oven takana, ei vie asiaa eteenpäin, jos se ei perustu todellisiin faktoihin. Nämä työttömyystilastot kertovat siitä, että moni elää tällä hetkellä kädestä suuhun, palkkakuitista toiseen, ja vaikka monella olisikin rahaa kuluttaa, [Puhemies koputtaa] niin eivät työttömyyden pelossa sitä tee. Suomalaiset ansaitsevat ja tarvitsevat toivoa, [Puhemies: Aika!] mutta sen täytyy perustua tosiasioihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lohikoski.

15.08 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Miten tämä työttömyyshallitus vastaa kasvavaan kriisiin? Entä miten se vahvistaa Suomen osaamis-pohjaa? Ei mitenkään. Hallituksen päätökset leikata korkeakouluilta ja kulttuurilta jatka-vat sivistyksen alasajoa.

Korkeakouluissa turvaudutaan yhä useammin määräaikaissuuksiin ja opetuksen laatu kärsii. Leikkauksilla ja heittelevällä rahoituksella heikennetään korkeakoulutusta ja rapautetaan mahdollisuuksia luoda kasvua.

Myös kulttuuri on ajettu ahtaalle, ja sieltä leikataan taas. Raju isku kohdistuu kotimai-seen elokuvaan. Se tehdään yritystukien karsimisen nimissä. Miksi ette leikkaa ympäris-tölle haitallisista yritystuista vaan kotimaiselta elokuvalta? Valtion budjetin tasolla tämä

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

leikkaus on pieni mutta suomalaiselle elokuvalle se on suuri ja kohtalokas. Eikö olisi järkevintä perua koko tämä leikkaus?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

15.09 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerin puheet sosialismilla pelottelulla ja muulla olivat kyllä raikas tuulahdus menneisyydestä, jollaista ei ole tässä salissa varmaan kuultu sitten lapuanliikkeen aikojen.

Mutta jos nostetaan esille tämä hallituksen työllisyyspolitiikka ja se, mitkä ovat ne puheet ja teot, ja se, että lähes kolmesataatuhatta työtöntä aiheuttaa epävarmuutta monien kansalaisten mielissä, niin täytyy nostaa esille, että kyllä tämä hallituksen ulkopoliittinen linjakin aiheuttaa epävarmuutta. Tällä hetkellä tasavallan presidentti on ilman mahdollisuuksia vaikuttaa YK:n yleiskokouksessa, ja siitä on kiittäminen arvon hallitusta. Kysyisinkin nyt: Miten hallitus aikoo nyt tässä ulkopoliittikan johdossa toimia? Aiotteko olla nyt niitten Länsi-Euroopan maiden joukossa, jotka ovat vahvistamassa tukeaan sille maltilliselle palestiinalaishallinnolle, joka taistelee olemassaolostaan toisaalta Hamasin ja Israelin oikeistohallituksen välissä, vai aiotteko johtaa Suomen tilanteeseen, jossa me olemme ainoa, viimeinen, maa ennen Israelia ja Yhdysvaltoja, joka tunnustaa Palestiinan valtion?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

15.10 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki tiedämme, että elämme haastavaa aikaa. Turvallisuusympäristön muutos huolestuttaa, vuosikausien velkaantuminen, vuosikausien talouskasvun puute. Ne kaikki kun pistetään yhteen, niin ei ihme, että aika monen arjessa tuntuu epävarmalta. Siksi ehkä juuri tässä ajassa on aivan keskeistä sanoa se ääneen, että meillä on kaikki edellytykset nousta tästä vahvempana ja olla se maailman paras maa jatkossakin.

Orpon hallitus on esimerkillisesti tehnyt rohkeita päätöksiä, joilla luodaan nimenomaan kasvun pohjaa. Työn verotusta on kevennetty merkittävästi, yritysten investointeja vauhditetaan, lupaprosesseja sujuvoitetaan. Tämä kaikki tulee tarkoittamaan enemmän työtä, enemmän yrittäjyyttä, enemmän vientiä ja parempaa ostovoimaa suomalaisille, siis kasvua. Suomi on aina noussut vaikeista ajoista. Kun pidämme kiinni osaamisesta, ahkeruudesta, yrittäjyydestä, toisistamme, näin pystymme turvaamaan palvelut tuleville sukupolville ja kestävän huomisen myös meidän lapsille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

15.11 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Joitain otsikoita mediasta vajaan kahden vuoden ajalta: Elinkeinoelämän keskusliiton Harri Broman: ”Itä-Suomen elinvoima on pelastettava.” Elinkeinoelämän keskusliitto: ”Itäisestä Suomesta erityistalousalue — elinkeinopolitiikan pilotit käyntiin.” ”EK:n Harri Broman vaatii itäisen Suomen ohjelmaan aikataulun ja konkretiaa.” ”Pääministeri Petteri Orpo on pyytänyt kauppaneuvos Harri Bromanin toimimaan Itä-Suomen erityisedustajan tehtävissä.” Ylen uutinen: ”Itä-Suomi yritetään pelastaa Ranskan ja Italian opein.” Ja vielä, Harri Broman: ”Rahoituksen saatavuutta on helpotettava yrittäjiksi aikoville ja kehittyville yrityksille.”

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Arvoisa puhemies! Mitä näille asettamanne erityisedustajan esille nostamille asioille kuuluu tällä hetkellä? Ja milloin hallitus tekee niistä konkreettisia päätöksiä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

15.12 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten ostovoima kasvaa, ja pääsemme vihdoin ostovoiman osalta ylös Marinin hallituksen kuopasta. Ensi vuonna keskituloisen palkansaajan ostovoima kohenee jopa 800 eurolla. Tähän vaikuttavat merkittäväällä tavalla käsittelyssä olevan budjettiesityksen veronalennukset pieni- ja keskituloisille. Erityisen paljon veronalennuksista hyötyvät lapsiperheet työtulovähennyksen lapsikorotuksen myötä. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Miljonäärit hyötyy!] Ruuan arvonlisäkantaa lasketaan. Polttoaineveroa kevennetään. Lisäksi ruokaa tuottavasta maataloudesta ei leikata. Nämä ovat tärkeitä arvovalintoja. Meidän ei tule ilmastotoimien nimissä ajaa alas maataloutta, ruokaturvaa tai kilpailukykyämme. Suomalainen ruoka on puhdasta ja tärkeä osa huoltovarmuuttamme.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä, että toissijaisista kohteista leikataan, jotta talouden kuntoon laittaminen haittaisi mahdollisimman vähän suomalaisia. Siksi leikkaamme hallituskauden aikana yli 500 miljoonaa euroa valtionhallinnosta ja yli 1 300 miljoonaa euroa kehitysavusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.14 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useammin on nyt tänään ministeriaitiosta todettu, että on niin ikävää, kun täältä oppositiosta puhutaan ikäviä, mutta tästä huolimatta täytyy edelleen todeta, että kyllä kun tätä Suomen taloudellista kehitystä katsoo ja vertaa muihin Euroopan maihin, niin emmehän me voi tästä ylpeitä olla: on sama suhdannetilanne, ja silti siis Suomen luvut ovat kaikista kauheimpia. Me olemme kohta työttömyydessä Euroopan kärkeä. Ainoastaan Espanja on meidän edellä. Meidän kasvuluvut ovat olleet Euroopan heikoimpia. Julkinen velkaantuminen on ollut Euroopan nopeinta. Jos tämän sanominen nyt sitten on hirveän kauheata ja se tällä kääntyy, niin voin lopettaa heti, mutta vähänpä epäilen, että eihän se näin helppoa ole.

Samalla kun katsomme nyt ulkopoliittikan saralla ja vertaamme meitä nyt muihin Euroopan maihin, niin kyllähän me olemme tässä jääneet jälkeen. Kaikki muut liittolaisemme ovat etenemässä Palestiinan tunnustamisessa, mutta jostain syystä tämä hallitus ei kykene sitä todella tekemään. Arvoisa pääministeri, onko tässä todella käynyt nyt niin, että tässä asiassa [Puhemies koputtaa] te olette vähemmistön panttivankina ja sen takia Suomi jää väärälle puolelle historiaa? [Antti Lindtman: Sekä eduskunnassa että hallituksessa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

15.15 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikan eräs perusvire on työntekijöiden neuvotteluaseman heikentäminen. Sitä on tehty monilla erilaisilla lakihankkeilla, ja tähän budjettiin sisältyy ammattiyhdistysjäsenmaksujen verovähennysoikeuden poisto. Sitähän perustellaan sillä, että se on talouden tasapainotus toimi, mutta ilmeistä on, että sillä pyritään heikentämään järjestäytymisastetta ja sitä kautta ammattiyhdistysliikkeen kykyä neuvotella jäsenille hyviä etuja ja palkankorotuksia. Pit-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

källä aikavälillä tämmöinen työntekijäaseman heikentäminen todennäköisesti voi johtaa palkkakehityksen heikkenemiseen kansantalouden tasolla ja sitä kautta myös valtion verotulojen heikkenemiseen, jotka ovat kuitenkin hyvin pitkälle sidoksissa palkkatuloista saataviin veroihin. Ja taas Suomen talouden veto on paljolti kotimaan kulutuksen varassa, joten jos palkkakehitys heikkenee, niin heikentää se myös valtiontaloutta.

Muualla Euroopassa on päinvastoin pyrkimyksenä vahvistaa kollektiivista neuvottelua, mutta Suomessa mennään toiseen suuntaan. Arvoisa pääministeri, kysyisin teiltä: miksi Suomi kulkee vastavirtaan tässä asiassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

15.16 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se vaan niin on, että hallituksen toiminna ei ole juurikaan hurraamista. Talous on kuralla, velka kasvaa kasvamistaan, ja, pääministeri, se teidän hallituksenne aikaansaannos on huolestuttava. Teidän ansiostanne Suomessa on pahin työttömyyskriisi vuosikymmeniin. Tämä on se, mitä te olette saaneet aikaiseksi.

Mutta, pääministeri, onnetonta on kyllä teidän toimintanne ja hallituksen toiminta myös ulkopolitiikan osalta. Muut maat ovat tunnustaneet Palestiinan valtion, ja mitä tekee meidän hallitus? Seisoo tumput suorina, kun muut maat toimivat. Pääministeri Petteri Orpo, miltä teistä tuntuu olla johtamassa hallitusta, mikä ei kykene tekemään tällaista päätöstä, missä muut maat pystyvät toimimaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

15.17 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opposition esittämät lääkkeet ovat täällä olleet: 1) Työttömiä ei saa patistaa, koska työpaikkoja ei ole. [Eduskunnasta: Kuka on näin sanonut?] 2) Tarvitaan ulkomaalaisia osaajia, koska on työvoimapula. Opposition talousnerojen logiikka on aivan pettämätön. Meillä on lähes 100 000 vieraskielistä työtöntä tässä maassa, osa toki kotoutumiskoulutuksissa ja tempputyöllistettynä.

Tämä hallitus tekee lähihistorian suurimman ja vastuullisimman, kymmenen miljardin sopeutuksen. [Aki Lindén: Teoriasopeutuksen!] Nyt otetaan käyttöön velkajarru, joka estää tulevana kausina SDP:n Lindtmanin ja vasemmiston holtittoman velanoton. SDP haluaisi nimittäin jatkaa velaksi elämistä ja elvyttää pää märkänä velkarahalla, mutta silloin Suomi menettäisi luottoluokituksensa ja velanhoitomenot paisuisivat.

Tämä hallitus turvaa Suomen tulevaisuuden vastuullisesti rakenteellisilla uudistuksilla ja säästää suomalaisille toissijaisista menoista, kuten kehitysavusta.

Arvoisa valtiovarainministeri, viisas presidentti Niinistö on sanonut, että köyhän paras turva on vakaa valtiontalous. Mikä olisi tilanne valtiontaloudessa, mikäli olisimme jatkaneet Marinin hallituksen talouslinjalla? [Arto Satonen: Itse asiassa se oli Outi Ojala, ja hän oli ihan oikeassa! — Miapetra Kumpula-Natri: Se oli vasemmistoliiton kansanedustajan Outi Ojalan siteeraus!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

15.19 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous vaatii luottamusta, rohkeutta ja johdonmukaisuutta, mutta niin vaatii myöskin ulkopolitiikka, ja ymmärrän, että kun puhumme täällä budjetista, niin voi olla hieman erikoista nyt kysyä pääministeriltä tilanteesta, jossa olemme ennen kaikkea ulkopolitiikan osalta.

Meillä presidentti edustaa Suomea YK:n yleiskokouksessa, ja vähintään voi täältä kotimaasta katsottuna sanoa, että Suomen asema on tällä hetkellä hyvin erikoinen. Suomi on selvästi jäämässä kumppanimaiden joukosta. On käynyt hyvin selväksi, että Suomi ei ole valmis tunnustamaan Palestiinan valtiota. Mutta kysyn nyt, pääministeri, teiltä: onko tämä viikko muuttanut hallituksen käsitystä tästä tilanteesta, ja onko tähän tulossa johdonmukainen muutos ja ennen kaikkea selkärankainen päätös?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

15.20 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo puhui aloituspuheenvuorossaan hallituksen toimintakyvystä ja siitä, miten reagoidaan vaikeisiin tilanteisiin. Katsoin eilen A-studiota, keskustelua Palestiinan tunnustamisesta, ja kävi ilmi, että perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit pitävät kuin pitävätkin hallitusta jarruna tässä vaikeassa tilanteessa, jossa valitettavasti näyttää siltä, että hallituksella ei ole reagointikykyä.

Palestiinan tunnustaminen on yksi keskeinen askel, jolla tulitauko voidaan saada aikaan, jolla rauhanprosessi voidaan aloittaa ja Israelin suorittama kansanmurha saada pisteeseen. Tämä on yksi askel, joka tarvitsee toki tuekseen paljon muutakin konkretiaa, kuten EU:n ja Israelin välisen assosiaatiosopimuksen jäädyttämisen, mutta tällä hetkellä me keskustelemme kuitenkin Palestiinan tunnustamisesta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Budjetista — budjettikeskustelu!] Perustuslaki toteaa niin, että silloin kun valtioneuvosto ja tasavallan presidentti ovat erimielisiä ulkopolitiikan linjasta tai jostain kysymyksestä, asia voidaan tuoda eduskunnan ratkaistavaksi, joten kysyisin, pääministeri Orpo: miksi [Puhemies koputtaa] te ette tuo tätä vaikeaa asiaa eduskunnan ratkaistavaksi, kun hallituksella ei ole tässä kysymyksessä toimintakykyä? [Tomi Immonen: Millä budjettikirjan sivulla se onkaan?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen.

15.21 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Realistinen ja loistava budjettikirja: pieni- ja keskituloisten verotus ei nouse, verotus laskee miljardeilla, ostovoima on kasvanut [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Siis miljonääreillä!] tämän hallituksen aikana joka vuosi, kuten myös tässä. Loistavia uutisia suomalaisille perheille. [Välihuutoja vasemmalta] Myös polttoaineen hintaa pidetään hallituksen toimenpiteillä alhaisena, jotta arjen kustannukset eivät nouse ja koska harvaan asutulla maaseudulla muuta mahdollisuutta liikkumiseen ei ole.

Salin vasenta laitaa pitäisi varmaan jo alkaa kohta kutsumaan vihervasemmiston sijaan harmaiksi ankeuttajiksi, joiden pessimistiset puheet halvaannuttavat suomalaisen kansan uskon tulevaisuuteen [Joona Räsänen: Kyllä se on meidän vika!] ja jotka pyrkivät tekemään kaikkensa, että ostovoimaa ei käytettäisi ja suomalaisen talouselämän rattaita ei saataisi liikkeelle. Tuo pelottelu ei todellakaan edistä suomalaisten talouskasvua, se on täällä monesti jo kuultu.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Kiitoksia loistavasta, realistisesta budjettikirjasta. Tästä on hyvä mennä eteenpäin. [Vasemmalta: Ei se nyt niin loistava ole!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti.

15.22 Aleksi Jäntti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan niin kuin kirjoitin eduskuntavaaliesitteessäni aikanaan, Suomen on saatava kaikki työkykyiset töihin. Vaikka työttömyysluvut eivät tällä hetkellä ole sitä, mitä me varmasti kaikki toivoisimme, hallitus on tehnyt valtavan määrän toimia, jotka parantavat edellytyksiä tuon tavoitteen saavuttamiseksi.

Yksi ihmisten käyttäytymistä ohjaavista tekijöistä on verotus. Työn verotuksen keventäminen on eräs konkreettinen keino varmistaa, että jokaisen suomalaisen palkkatasosta ja ammatista riippumatta kannattaa tehdä töitä. Pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään yli miljardilla eurolla tämän hallituskauden aikana. Keskituloisen kaksilapsisen perheen verotus kevenee jopa 1 500 eurolla vuodessa. Kyse ei ole vain ostovoiman vahvistamisesta vaan työnteon kannusteiden parantamisesta pitkällä aikajänteellä.

Pitkän aikavälin tavoitteita palvelee myös se, että verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta haitallisen kulutuksen verotukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

15.23 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo minusta erittäin hyvin nosti esille, että meillä on tällä hetkellä Suomessa monia alueita, joissa tapahtuu erittäin myönteistä talouskehitystä. Hän mainitsi sitten Vaasan seudun, [Arto Satonen: Mm, kyllä!] ja voisi oikeastaan lähestyä sitä niinkin, että kun katsoo niitä tämän päivän työttömyystilastoja, niin on muuten aika yllättävää, että meillä on useita maakuntia — Pohjanmaan maakunnat, Kainuu ja Lappi — joissa työttömyys on selvästi alemmalla tasolla kuin vaikka täällä Uudellamaalla.

Mitä nyt kannattaisi tehdä? Otan yhden esimerkin: Siellä Vaasassa, Pohjanmaalla, Kainuussa, Lapissa on omat vahvuudet, jotka voisivat palvella koko Suomea. Nyt kannattaisi lähteä voimistamaan niitä toimialoja. Meillä oli esimerkiksi matkailutase viime vuonna 1,9 miljardia euroa miinuksella, eli suomalaiset veivät ulkomaille matkaillessaan enemmän rahaa kuin mitä ulkomaalaiset toivat tänne matkustaessaan. Nyt kun tehdään Suomelle matkailustrategiaa, niin sen kyllä pitäisi olla erittäin tavoitteellinen ja kunnianhimoinen, niin että vuonna 2030 matkailutase on meillä nollassa ja sen jälkeen viedään se plussalle. Eli vahvistetaan niitä vahvuuksia ja otetaan ne koko Suomen hyödyksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

15.25 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Det är förstås väldigt utmanande tider som vi lever i då det gäller ekonomin, sysselsättningen och framför allt säkerhetspolitiken, men jag är glad över att vi i den här gula boken inte går desto mer åt basservicen och sparar in på basservicen, social- och hälsovården, kommunerna och också social- och hälsovårdsorganisationerna, som gör ett viktigt jobb.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Kun kuuntelee tätä keskustelua täällä, niin totta kai aika mollivoittoista on, kun ei 15 vuoteen ole ollut merkittävää kasvua ja miinusmerkkisiä budjetteja on ollut. Mutta kun puhutaan työllisyydestä, niin ihan kuten edustaja Lohi tässä kertoi, on alueita, joilla on vetovoimaa. Parempia lukujakin on tullut viimeisten kuukausien aikana, ja näitä voidaan nostaa esille.

Varsinkin yritysten investointihalu on ensisijaisen tärkeä, ja se pitää saada käyntiin. Mutta myös pankeilla on suuri vastuu tässä, koska olemme kuulleet, että monet yritykset eivät saa lainaa, mutta eivät myöskään yksityistaloudet. Elikkä millä tavalla hallitus keskustelee pankkien kanssa, millä tavalla he voisivat ottaa enemmän yhteiskuntavastuuta tulevaisuudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

15.26 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aika moni kotisohvalla pohtii, mitä ihmettä tälle maalle on tapahtumassa. Itsekin budjettiriihtä seurasin mielenkiinnolla. Pohdin, millainen on hallitus, joka käyttää puolet riihestä pohtiakseen, onko rasismi ok vai ei, mutta tänään tässä salissa, kun kuunteli valtiovarainministerin puhetta, kävi harvinaisen selväksi, että tämä on ilmeisesti enemmän tapa kuin poikkeus, että voidaan käyttää erilaista kieltä ja käydä siitä sitten keskustelua.

Mutta se, mikä ongelma tässä on, liittyy nimenomaan luottamukseen. Siitä on käytetty tänään monta erinomaista puheenvuoroa. Yksityinen kulutus pienenee kolmatta vuotta putkeen, ja sen taustasyynä on nimenomaan luottamus. Meillä pitkäaikaistyöttömyys on historiallisen korkealla, asunnottomuus on kääntynyt kasvuun ensimmäistä kertaa 12 vuoteen, lapsiperheköyhyys kasvaa. Teidän reaktionne siihen on käyttää puheenvuoroja, joiden tarkoitus on vain ja ainoastaan lyödä mahdollisimman kovaa, haukkua sosialisteja, pohtia, miten vihervasemmisto argumentoi täällä väärin.

Pääministeri Orpo, suomalaisten luottamus hallitukseen on ennätysalhaalla. Nuoriso ei luota tulevaisuuteensa. Oletteko aivan varma, että haluatte aidosti oikeasti jäädä historiaan kirjaimellisesti toivottomimpana hallituksena?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

15.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tärkeää Suomelle olisi huomata nyt, mistä meillä vientitulot tulevat. Totta kai tämä digitaalipuoli ja palvelutuotanto tuovat meille rahaa, [Vilhelm Junnila: Seuraavaksi mainitsette metsät!] mutta teollisuuden aloista ehdottomasti metsäteollisuus, metalliteollisuus, kemianteollisuus. Se kehitys, mikä Suomessa on nyt menossa: meillä metsiä ollaan museoimassa valtavia määriä. [Välihuuto] No, kyllä meillä metsäkatoasetusta tulee. Ei se ole edustaja eikä mikään, jos ei miljoonaa hehtaaria viikossa esitä suojeltavaksi. Ja sitten siitä paikallislehdet kirjoittavat, että nyt taas menee Ilomantsista puolet ja ensi viikolla se toinen puoli. Arvatkaa, mikä on investointihalu tällaiseen maahan. Metsäteollisuus on kansainvälistä toimintaa tänä päivänä. Kaksi firmaa kolmesta isosta on jo ulkomailla omistettua, ja se kolmas on vielä suomalaisomisteinen. Eiköhän lyödä hynttyyt yhteen tässä asiassa ja ruveta puolustamaan suomalaista metsien käyttöä ja metsäteollisuutta.

Tämä päästökauppahomma on mennyt aivan hulluksi. Meillä on yksi promille maailman päästöistä, ja oikeasti olemme hiilineutraali maa, mutta 15 miljoonaa tonnia väärää

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

päästöjä jatkuvasti. Tämä jasso on kuin entinen pajatso, millä ne laskee näitä päästöjä. Se arpoo aina luvun, ja viikon välein tulee aina Ympäristökeskuksesta tai jostakin Lukesta ihminen kertomaan, että taas ollaan vielä enemmän hiiliposiitivisia. Korjataan tämä hurjuus ja opetellaan elämään oikeasti ja tehdään työpaikkoja ja pidetään metsät kunnossa. Vihreätkin tykkäävät siitä, kun metsässä kasvavat marjat eivätkä mitkään homesienet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, ja sen jälkeen edustaja Kumpula-Natri, jonka jälkeen pääministeri vastaa.

15.29 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tähän ostovoimakykyyn. Ajattelin niin, että meidän kannattaisi varmaan kaikkien olla tyytyväisiä siitä, että me ollaan saatu käännettyä tämä ostovoiman kehitys.

Edellisellä vaalikaudella ostovoima putosi kuusi prosenttia, [Oikealta: Ohhoh!] enkä nyt lähde siitä syyttämään edellistä hallitusta, mutta se on totuus, koska silloin inflaatio nousi enemmän kuin palkat. Korot lähtivät myöskin nousuun, ja energian hinnat nousivat. Nyt me ollaan päästy aivan toisenlaiseen tilanteeseen. Korot ovat tulleet neljästä kahteen, palkkaratkaisu noin 2,5 prosentin korotustasolla on ollut ihan järkevä. [Hannu Hoskonen: Kenes ansiota?] Sitten vielä työn verotusta kevennetään. Nämä kaikki yhdessä ovat saaneet aikaan sen, että ihmisillä on enemmän ostovoimaa. No okei, osa heistä käyttää sitä ostovoimaa, osa maksaa ehkä vanhoja velkoja pois. Sekin on sinänsä positiivista, että kotitalouksien taloudellinen tilanne paranee, mutta minusta meidän pitäisi nähdä se, että tässä on saatu aika paljon aikaan, että tämä ostovoima on kääntynyt oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

15.30 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä kovassa talousshetkessä valtion ensi vuoden budjetti, mutta tuntuu, että useimmat hallituspuolueiden puheenjohtajat kaipaavat vanhaa hallitusta tai tekivät sitä informaationsumutusta, että nyt pitäisi puhua vaihtoehtobudjetista. Siitä on puhemieshistorian oma päivämäärä, jolloin sitä esitellään. Tämä tiedoksi myös ministereille, joilla oli kaipausta vaihtoehtobudjettiin: ne teemme kyllä.

Joskus sanottiin, että jos toisen pitäisi antaa olla rempallaan, niin olkoon se sitten sisäpolitiikka. Nyt vaikuttaa siltä, että molemmat ovat. Meidän ulkopoliittinen toimintakyky näyttää lamautuneen. Me olemme väärässä seurassa eurooppalaisissa maissa, meidän pohjoismaisissa maissa. Mietin, pääministeri, miltä sinusta näyttää Orpon hallituksen ulkopoliittinen perintö. Eilinen päivä — oliko se hallitukselle ylpeyden aihe, että meidän tasavallan presidenttimme ei voinut edes puheenvuoroa käyttää keskustelussa, jota käytiin Palestiinan turvallisuudesta tulevaisuudessa, YK-puheenvuoroa?

Samaan aikaan Euroopan maista meillä on korkeinta työttömyyttä — toiseksi korkein Espanjan jälkeen, jossa kasvu on jo viittä prosenttia — ja heikoin talouskasvu ja sitten ajatellaan, että se johtuu tästä turvallisuudesta.

Valitettavasti nämä vertailut pitävät myös itärajan maiden kanssa kutinsa. Puolassa on korkea kasvu, Baltian maissakin ollaan vielä kasvupuolella. Eli silloin tulemme hallituksen toimintakykyyn, ja arvovalintoja te puolustatte kovasti, että miljoonia tienaaville pitää tulla viisituhatta, [Puhemies: Aika!] mutta opettajille ei tarvitse mitään, kun katsotaan kaikki laskut yhteen.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Aika. — Istunnoissa teititellään toisiamme. — Sitten olisi pääministerin vuoro vastata. Viisi minuuttia.

15.32 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Ensin tähän Palestiinan kysymykseen. Loppujen lopuksi keskustelu tiivistyy siihen, mikä on tunnustamisen ajankohdasta. [Antti Lindtman: Mikä teidän kanta on?] Jos katsotaan tosiasiallisesti Suomen pitkää linjaa, vahvaa tukea kahden valtion mallille — kun tekin, koko joukko, olitte viime hallituksessa samassa positiossa, niin ette tunnustaneet. Eli siis tuki oli kahden valtion mallille, ja sen eteen on tehty töitä ja se työ jatkuu tälläkin hetkellä. Meidän edustajat, ulkoministeri ja presidentti, osallistuvat keskusteluihin siitä, miten kahden valtion mallissa päästään konkreettisesti eteenpäin. Tällä hetkellä esimerkiksi YK:ssa Arabimaiden ryhmä hakee kompromissiesitystä, mikä loisi edellytykset kahden valtion mallille, miten palestiinalishallintoa vahvistetaan, jotta päästään tilanteeseen, että on mahdollisuus tunnustaa. [Antti Lindtman: Miksei ollut oikea aika?] Me tuemme kahden valtion mallia, ja se on se pääasia tässä. Me annamme kaiken tukemme, että eteenpäin päästään.

Mutta sitten tähän talouskehitykseen. Minulla on ilo kertoa teille positiivinen uutinen taloudesta, toivottavasti kaikki ilahtuvat siitä. Juuri äsken on tullut tieto siitä, että Royal Caribbean Group sekä Meyer ja Suomen valtio Finnvera apunaan, ovat tehneet puitesopimuksen, ei pelkästään puitesopimuksen vaan sopimuksen vuoteen 36 asti: Icon 5 jättiristeilijän, arvo luultavasti yli kaksi miljardia, tilaus on vahvistettu. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Hieno juttu! — Perussuomalaisten ryhmästä: Loistavaa! — Keskustan ryhmästä: Lisää näitä!] Optiot on 6:een ja 7:ään, ja mikä tärkeintä, yhteistyösopimus vuoteen 36 asti. Telakkakapasiteetti on noin yksi jättiristeilijä vuodessa tällä hetkellä, laivojen arvo noin kaksi miljardia euroa. Tämä voi tarkoittaa jopa reilusti yli 20 miljardin euron tilauksia ja näkymää vuoteen 36 asti. Yksi Suomen teollisuushistorian suurimpia uutisia, iloitamme tästä yhdessä. 20 000 työpaikkaa verkostossa, 12 000 suoraan tällä Meyerin telakalla, 1 200 yritystä eri puolilla Suomea. Tämä iso telakka, Meyerin telakka, on aivan oleellinen koko Suomen meriteollisuusklusterin kannalta. Telakat Helsingissä, Raumalla, Porissa, Salossa, kaikki hyötyvät tästä. Tämä on aivan huikea uutinen.

Näistä minä olen puhunut: ei meidän pidä menettää toivoamme. Suomessa on todellakin sellaista osaamista ja sellaisia yrityksiä, jotka pärjäävät ja menestyvät. Ja tässäkin väitän, että yksi syy on ollut se, että hallitus on laittanut kilpailukykyä kuntoon, yritysten toimintaympäristöä kuntoon Suomessa. Se on fakta. Sillä näitä investointeja tänne saadaan, sillä yritykset kasvavat, sillä vain yritysten työpaikoilla, yrityksiin syntyvillä työpaikoilla me voimme pitää yllä niin turvallisuutta kuin hyvinvointiyhteiskuntaa kaikkine palveluineen. Me tarvitaan elinvoimainen, dynaaminen, kilpailukykyinen yrityssektori, ja tämä on huipuesimerkki siitä.

Pidän tätä myöskin hallituksen suurena onnistumisena, koska tämän parissa on... [Mia-petra Kumpula-Natri: Tietenkin! — Naurua vasemmalta] — No, tämä on tyypillistä. Nauattaa. — Tämän parissa hallitus on työskennellyt kahden vuoden ajan, omalta osaltaan hakenut tätä ratkaisua, tehnyt sen mahdolliseksi, ja se on minusta hieno asia. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Onnittelut!]

Meidän pitää kaikkien siis uskoa siihen, että asiat menevät parempaan suuntaan. Pidetään huolta siitä, että esimerkiksi alumiinitehdasinvestointi Kokkolaan menee eteenpäin. Pidetään huolta siitä, että Itä-Suomessa on kantaverkko sellaisessa kunnossa, että sinne syntyy myöskin teollisia investointeja ja myöskin energiantuotantoon investointeja. Pide-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

tään huolta siitä, että datakeskusinvestoinnit ympäri Suomen lähtevät liikkeelle — tuhansille ihmisille työpaikkoja pelkästään rakentamisvaiheessa. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Pelkästään rakentamisvaiheessa. Me teemme tällä hetkellä datatalouden tiekarttaa, työskentelemme yhdessä sen alan kanssa. Ja taaskaan ei kannata yhtään puistella päätä, vaan me teemme töitä hands on näiden asioiden parissa tehdäksemme totta näistä investoinneista. Me emme voivottele emmekä valita emmekä synkistele, me teemme kaikemme. Koska näiden kautta niitä ihmisten työpaikkoja syntyy, näiden investointien kautta, vaikka yksi kerrallaan. Yhdessä kaupunkien, kuntien päättäjien kanssa. Tapasin tällä viikolla suurten kaupunkien, C21-kaupunkien johtajat tai johtoa, ja henki oli hyvä. Haetaan yhdessä, tehdään näistä investoinneista totta. Kaupunkeihin, kuntiin ne yritykset sijoittuvat, siellä on työvoima, osaaminen. Tehdään yhdessä näitä asioita. Tämä on kaikki mahdollista.

Totta kai meillä on ongelmia, totta kai meillä on liian korkea työttömyys. Tehdään koko ajan toimenpiteitä, millä saadaan ihmisille töitä, autetaan työttömänä olevia, [Veronika Honkasalo: Leikkaamalla!] niin kuin ministeri Martinen tekee koko ajan etsimällä uusia keinoja. [Veronika Honkasalo: Leikkaamalla työttömyysturvaa!] Näin meidän täytyy toimia. Jos me vain synkistelemme, jos me pelottelemme... Siihen varmaan syyllistyvät kaikki, mutta jos vaikka yhdessä sovittaisiin, että keskitytään enemmän niihin mahdollisuuksiin kuin uhkiin. [Puhemies koputtaa] Kyllä niistä uhista saa lukea ihan riittävästi lehdistä päivittäin, ja ihmiset lukevat niitä, ja siksi varmasti kulutuskäyttäytymisenkin on varovaisista. Mutta samaan aikaan ihmiset kaipaavat toivoa. Annetaan me sitä heille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Jatketaan jonkin aikaa vielä debattia, ja nyt painotan niitä henkilöitä, jotka eivät ole vielä saaneet tässä viime aikoina puheenvuoroa. — Edustaja Marttila.

15.38 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi ei lähde kasvuun yksin kotimaisin investoinnein, ja vilpittömästi iloitsen tästä uutisesta, minkä pääministeri juuri kertoi, mutta sen vuoksi maineemme maailmalla on tärkeä.

Valtiovarainministeri Purra täällä aiemmin julisti, että Suomi on tunnettu maailmalla Kelasta. Tämä kertoo paljon hallituksen umpinaisesta maailmankuvasta. Aiemmin Suomi oli tunnettu muun muassa ilmastotoimistaan ja valitettavasti juuri tänään jättäytymässä ulkopuolelle tässä Palestiina-kysymyksessä. Kyse on ennen kaikkea siitä, missä joukossa seisomme, ja tämä on yhtä häpeällistä kuin Suomen sijoitus Euroopan työttömyystilastoissa. Nyt tarvitaan ennen kaikkea luottamusta niin hallituksen talous- kuin ulkopoliittikkaan.

Arvoisa pääministeri, kyllä herää kysymys tästä hallituksen toimintakyvystä. Olisiko aika pohtia kuitenkin suunnanmuutoksia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

15.39 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viimeisen tunnin uutiset toden totta ovat olleet aikamoisia. Ensin uutinen Royal Caribbean -aiesopimuksesta Turun telakan kanssa: satoja työpaikkoja, kuten pääministeri kuvasi. Paljon onnea, upea uutinen — kaikki me olemme siitä ylpeitä. Mutta heti perään muutosneuvottelut: Valmet Automotive aloittaa muutosneuvottelut. Yli tuhat henkilötyövuotta on kyseessä tässä muutosneuvottelussa. [Joona Räsänen: Se on opposition vika!]

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Pääministeri vakuutti, että te olette tehneet kaikkenne kasvun eteen, mutta kysyn, oletko te tehneet kaikkenne myös työttömyyden hoitamiseksi ja työttömyyden estämiseksi. Ministerit kertovat täällä, että kaikki on hyvin.

Pääministeri, totesitte tänään, että teollisuuden tilauskirjat ovat täynnä. Olen käynyt toistakymmentä yritystä läpi vastikään — tämä oli kello 14, pari minuuttia ennen istuntoa. Olen käynyt toistakymmentä yritystä läpi, ja yritykset eivät tuo samaa viestiä: erittäin lyhytjänteisiä tilauksia. Arvoisa pääministeri, mitä hallitus voisi tehdä enemmän, että teollisuuden tilauskirjat olisivat täynnä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

15.40 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa pääministeri, hallituksenne on sitoutunut vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteeseen, mutta te ette ole vielä tänään tuoneet niitä toimia, miten tähän tavoitteeseen päästään. Päinvastoin, te olette peruuttaneet ilmastotoimia, lisänneet fossiilisten tukea ja nyt leikkaatte teknisistä nieluistakin, joiden piti olla se teidän suurin ilmastotekonne. Ilmastotyössä ei siis todellakaan ole oltu hands on, vaan päinvastoin, olette seisonneet kädet taskussa ja potkineet purkkia eteenpäin. Ilmaston kuumeneminen aiheuttaa nyt jo merkittäviä kustannuksia myös meillä Suomessa, ja nämä kustannukset tulevat vain kasvamaan, jos toimiin ei ryhdytä.

Arvoisa pääministeri, Suomi on ollut edelläkävijä ilmastotyössä. Määrätietoinen ilmastotyömme on tehnyt Suomesta kiinnostavan investointikohteen vihreille hankkeille kuin myös tuonut vientituloja yrityksillemme, ja siksi myös elinkeinoelämämme on mukana, kuten Finlandia-julistus kertoi, mutta nyt tämä nykyisen hallituksen ilmastotoimettomuus ja poukkoileva ilmastopolitiikka ovat myrkyä elinkeinoelämälle. Kysynkin nyt hallitukselta ja pääministeriltä: oletko te edelleen sitoutuneet hiilineutraalisuustavoitteeseen 2035?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

15.41 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on hyvä, että työttömyydestä on puhuttu täällä paljon tämän päivän aikana, koska se on varmasti hallituksen tämän hetken suurin ongelma. On hienoa kuulla, että näitä uusia investointeja on tullut ja uusia työpaikkoja tulee, mikä on todella tärkeää tässä vaikeassa hetkessä. Pitää kuitenkin myös muistaa, että nämä hallituksen massiiviset leikkaukset, jotka ovat nyt tulleet, ovat saaneet ihmiset pelkäämään rahojen riittävyyttä ja oman työpaikan pysyvyyttä, ja se on aika paljon tässä nyt takana ja ihmisten ajatuksissa. Kun hallituspolitiikan peruskaava on ollut vain leikata, leikata ja leikata ja samalla myös antaa siinä sivussa vähän lisää rahaa jo valmiiksi varakkaille, niin ei ole ihme, että suomalaisten luottamus on kadoksissa. Tämän takia olen ihan samaa mieltä, että nyt sitä luottamusta pitää rakentaa. Nämä suuret investoinnit ovat tärkeä tie siihen, mutta on myös annettava muuta valoa ihmisille — sitä kautta ihmiset luottavat tulevaisuuteen ja uskaltavat myös käyttää omia rahojaan tästä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.43 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On eletty yli varojemme ja otettu velkaa ilman kasvutoimia useiden edellisten hallitusten toimesta.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Valtionvelan korkomenot nousevat ensi vuonna 3,2 miljardiin euroon. Tämä on samaa suuruusluokkaa kuin sisäministeriön ja oikeusministeriön määrärahat yhteensä, mikä havainnollistaa tilanteen vakavuutta. Jokainen korkomenoon käytetty euro on pois peruspalveluista, investoinneista ja kansalaisten arjen turvallisuudesta. [Veronika Honkasalo: Te itse leikkaatte niistä!] Velkaantumista on pakko hillitä, jotta tulevien sukupolvien taloudellinen vapaus turvataan ja hyvinvointivaltiomme palvelut säilyvät. Ilman korkokuluja ja välttämättömiä puolustuspanostuksia budjetti olisi jo lähellä tasapainoa.

Hallitus toteuttaa mittavaa sopeutusohjelmaa, joka yhdistää menojen hallinnan ja verotuksen kevennykset kasvua tukien. Tämä vastuullinen linja varmistaa, että Suomen julkinen talous pysyy vakaana myös vaikeina aikoina. Tähän vastuulliseen toimintaan on myös opposition tultava mukaan tämän jatkuvan ”mikään ei käy”- ja naureskeluasenteen sijaan. Arvoisa pääministeri, miten arvioitte tulevan hallituskauden 2027—2031 sopeustoisimet ja minkä suuruisina, olivatpa siinä sitten mitkä puolueet tahansa mukana?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.44 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Viime vuonna tähän aikaan olimme hyvin erilaisessa asemassa, tilanteessa. Meillä on olemassa nyt useita luotettavia arvioita siitä, että ensi vuonna talouden kasvu kiihtyy 0,9—2 prosentin vauhtia. Tämä ei ole sattumaa. Hyvä oppositio, halusitte tai ette, se on seurausta tämän hallituksen tekemistä historiallisista veronkevennyksistä, yritysten luottamusta vahvistavista päätöksistä, rakenteellisista uudistuksista. Kansalaisten ostovoima vahvistuu, investoinnit ovat jo kääntyneet nousuun ja teollisuuden tilauskannat ovat kasvaneet.

Sen sijaan, että oppositiossa keskitytte kansalaisten pelotteluun ja epäluottamuksen kylvämiseen, siis juuri siihen, mikä on myrkyä talouden elpymiselle, olisi teidänkin jo aika myöntää, että Suomi on menossa kohti oikeaa suuntaa. Kysynkin oppositiolta: uskotteko te todella, että synkkyyden lietsominen luo työpaikkoja, vai uskallatteko myöntää, että suomalaisten luottamus ja rohkeus [Puhemies koputtaa] kuluttaa on kasvun todellinen avain? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

15.45 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä todella tämän päivän keskustelua kuunnellessa vaikuttaa siltä, että hallituksella ei yksinkertaisesti ole jäljellä enää mitään muuta kuin hyökkäys ja uho, ja se, jos mikä, on hyvin surullista.

Pääministeri Orpo, kaikki luvut osoittavat, ettei hallitus tule tämän kauden aikana saavuttamaan ainuttakaan itselleen asettamaansa talouden tavoitetta, ja itse asiassa VM on oman ennusteensa mukaan kertonut, että vuonna 29 velkasuhde kohoaa jo yli 90 prosentin.

Tämän konkurssiaallon keskellä ihmiset pelkäävät suunnattomasti työttömyyttä. Te olette luoneet suomalaisiin koteihin hätää, pelkoa ja epävarmuutta tulevaisuudesta ja heikentäneet yrityksiltä kasvun edellytyksiä. Ei voi olla niin, että syytä vieritetään suomalaisten niskaan, kun nämä eivät uskalla kuluttaa, kun isolla osalla suomalaisista ei yksinkertaisesti edes ole, mitä kuluttaa.

Arvoisa pääministeri, koska tämä selittely ja syyttely loppuu ja rupeatte kantamaan vastuuta edes jossain määrin omista toimistanne?

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

15.47 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition puheiden perusteella voisi kuvitella, että on marraskuu, niin ankea klangi on noissa puheissa. Toisin kuin oppositio on nyt väittänyt, niin pieni- ja keskituloisten työn verotus kevenee tällä hallituskaudella yli miljardilla. Se on erittäin tervetullut uudistus, jotta työnteko olisi entistäkin kannattavampaa.

Työtulovähennyksen lapsikorotuksen korottaminen on myös lapsiperheitä silmällä pitäen oikeansuuntaista politiikkaa. Väestönkasvumme ei voi perustua vain ja ainoastaan maahanmuuton varaan, vaan suomalaisten lapsilukua on saatava pikkuhiljaa ylöspäin. Taloudelliset haasteet ovat monesti seikka, miksi lapset jätetään tekemättä tai saamatta. Tällä hallituskaudella ostovoima on kuitenkin kasvussa, aivan kuten pitääkin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

15.48 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, palaan tähän Palestiinan tunnustamiskysymykseen. [Oikealta: Missä kohtaa talousarviossa?] — Koska se liittyy aivan olennaisesti hallituksen toimintakykyyn.

Sanotte, että hallitus tekee töitä kahden valtion mallin puolesta. Nyt erittäin iso osa, suurin osa YK:n jäsenmaista, ja nyt eilen erittäin moni meidän läheinen kumppanimaa näki, että nyt on juuri se oikea hetki tunnustaa Palestiina. Presidentti on nähnyt, että nyt on oikea hetki, uskon, että laaja enemmistö eduskunnassa näkee, että on oikea hetki. Se, mihin emme ole saaneet vastausta emmekä edelleenkään ole saaneet, on se, mikä teillä on se parempi tieto, jota presidentillä tai Kanadalla tai Ranskalla tai Isolla-Britannialla ei ole. Minä takia te katsotte, että nyt ei ollut oikea aika tunnustaa Palestiina?

Itse asiassa me emme tiedä teidän kantaanne, kokoomuksen kantaa. Voisitteko avata kokoomuksen, teidän oman kantaanne? Katsoitteko, että nyt olisi ollut hyvä olla mukana tässä muiden maiden joukossa New Yorkissa eilen maailman silmien alla, vai katsotteko, että tähän on olemassa jokin toinen ajankohta, ja mihin tietoon se perustuu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

15.49 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tervehdin ilolla sekä pääministerin positiivisyytteistä puhetta että iloisia uutisia telakka-maailmasta. Me eletään tilanteessa, jossa valtionvelan kehityksen tietävät kaikki, ja meillä ei ole kasvua ollut 18 vuoteen. Meillä puolustusmenot kasvavat kohta miljardiluokalla vuodessa, samoin kuin korkomenot, ja meidän pitäisi pitää myös hyvinvointipalveluista huolta, mistä kaikki ovat varmasti samaa mieltä. Itse näen, että ainoa tapa tehdä se on pitää huolta työllisyydestä, yrittämisestä ja investoinneista. Siinä mielessä nämä ovat erinomaisia uutisia.

Haluaisin palata sosiaalidemokraattien ryhmäpuheeseen, missä yhdeksi kulmakiveksi heidän sopeutustoimissaan nostettiin Kela-korvaukset ja niistä luopuminen. Siellä nytten ollaan tiputtamassa se 30 euron korvaus kahdeksaan euroon. Mitä sinne jää, on hedelmöityshoidot, valinnanvapauskokeilu sekä yksimielisesti SDP:n kannattama gynekologien, suuhygienistien ja fysioterapeuttien korvaus. Voitteko tarkentaa, mistä näistä te olette luopumassa? Ja sitten jos pystytte jonkun kombinaation ilmoittamaan, niin paljonko te ajatte-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

lette sen vaikuttavan tähän valtiovarainministeriönkin viittaamaan kymmenen miljardin sopeutustarpeeseen, mikä meillä on edessä seuraavalla kaudella? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

15.51 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan nyt tähän synkistelyyn: Nehän ovat nämä ennustelaitokset, jotka kertovat talouden tosiasioita. Tänäänkin ovat kertoneet synkistä luvuista. Ne synkät luvut ovat tosiasioita ihmisten elämässä, perheissä, joissa koetaan ja kärsitään työttömyydestä, joissa ei ole enää varaa sellaisiin asioihin, mihinkä aikaisemmin on ollut, ei saada asuntoa kaupaksi, vaikka pitäisi muuttaa, ei saada pankista rahoitusta. Nämä ovat tosiasioita, ja ne eivät puhumalla toiseksi muutu, vaikka täällä ihan pääministeriä myöten nyt on haluttu antaa Suomen talouden toiseikoista kauniimpikin kuva kuin mikä se todellisuudessa on.

Ja mitä tulee tähän — valtiovarainministeri tässä aikaisemmin opetti allekirjoittanutta reaalitalouden ja julkisen talouden eroista: On aivan selvää, että sillä, miten Suomen talouspolitiikkaa kulloinkin johtava Suomen hallitus toimii, puhuu, minkälaisen kuvan se Suomen taloudesta antaa. Sillä on vaikutus niin yksityisten ihmisten kuin yritystenkin toimintaan ja ratkaisuihin, jotka sitten näkyvät siellä talouden toteutuneina lukuina. Tästä on aivan turha yrittää pyristellä irti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

15.52 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusta syytetään vaikeassa tilanteessa leikkaamisesta ja kasvun viipymisestä. [Vasemmistoliiton ryhmästä: No niinhän te teette!] No, tämä muun muassa syystä, että vasemmistohallitukset keskustan tuella eivät ole pystyneet parempina aikoina leikkaamaan menoja eivätkä supistamaan velkaantumista. Nyt ei enää ole varaa odottaa. Suomen luottoluokitusta laskettiin kesällä, [Miapetra Kumpula-Natri: Mieti sitä, tämän hallituksen aikana!] eikä hallituksen toimia pidetty siinä yhteydessä väärinä, vaan niitä haluttiin jopa lisätä.

Leikkaukset on vastuullisesti jaoteltu. Hallitusohjelman mukaisesti tarkoitus on kahdessa vaalikaudessa saavuttaa tasapaino. Leikkaamme menoja, kevennämme veroja ja sat-saamme kasvuun tki-rahoituksen kautta. Seuraavalla kaudella on edessä samankokoinen leikkaussavotta, ja tämän on SDP:n johtokin myöntänyt. Kysymys on vain siitä, tehdäänkö se menoleikkauksilla vai veronkorotuksilla. Enemmistö suomalaisista kyllä ymmärtää, että jo valmiiksi maailman korkeimpiin kuuluvaa veroastetta ei voi loputtomasti korottaa. [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä demarit voi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.53 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella hieno tuo Turun telakan uutinen, ja täytyy muistaa, että kun vuosikymmeniä on katsottu, niin aina siinä valtio on ollut mukana, kun sitä telakkaa ja muitakin telakoita on pelastettu, ja tässäkin sama toistuu. Mutta hyvä, että se toteutuu.

Sen vuoksi kun täällä on puhuttu paljon työllisyydestä ja työttömyydestä, niin nyt kun on työttömiä yli 300 000, pitäisi miettiä kaikkia niitä keinoja, joilla työttömien työkykyisyyttä parannetaan. Nyt pitäisi hakea niitä keinoja, ja olen huolestuneena seurannut, että

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kuntien työllistämistoimet, aktivointitoimet, ovat pudonneet 79 000:sta noin 29 000:lla, eli näin paljon tänä vuonna, elokuun lopun tilasta. Kuntien menot ovat TE-palveluista nyt se 740 miljoonaa tänä vuonna, ja työttömyysturvan osalta se oli 300 miljoonaa viime vuonna, eli se on kasvanut 2,5-kertaiseksi.

Nyt pitäisi miettiä, mitä aktivointitoimia kunnat pystyvät tässä jatkossa tekemään, ja olisi hyvä hakea sellaisia toimia, millä voidaan kouluttaa työttömiä työttömyysturvalla työvoimapula-ammatteihin ja -aloille. Se on tärkeä alue, ja sitä polkua pitäisi [Puhemies koputtaa] yrittää laventaa enempi kuin mitä tämä yksi työllistämisseteli [Puhemies: Aika!] tässä on. [Arto Satonen: Sitä lisättiin justinsa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Norrback.

15.55 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Politikens uppgift när det gäller tillväxt är att skapa förutsättningar, och ingen kan väl påstå att den här regeringen inte har jobbat med det. Man gör tki-satsningar, man har gjort arbetslivsreformer som gör att företagen lättare kan anställa, och det här kommer nog att börja bära frukt. Som vi hörde av statsministern börjar de första större tecknen komma, men också mindre tecknen hör åtminstone jag när jag rör mig bland småföretagarna. Småningom börjar det stabilisera sig.

Arvoisa puhemies! Yhä useampi pienyrittäjä, yhä useampi perhe lähestyy minua ja sanoo, että nyt ei pankeista saa lainaa, vaikka on vakuuksia, vaikka on vakituinen työpaikka, vaikka kaikki näyttää olevan kunnossa. Omassa suvussani oli sellainen tilanne, että vaimo oli Ruotsista ja mies oli Suomesta. He halusivat muuttaa Espooseen, mutta suomalaiset pankit eivät antaneet lainaa. Sitten he menivät Ruotsiin. Sieltä ensimmäisellä yrityksellä saatiin lainaa. Eli onko hallituksella dialogia nyt pankkien kanssa siitä, mikä on heidän riskinottohalunsa tässä tilanteessa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Honkasalo.

15.56 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouspolitiikka ja ulkopolitiikka nivoutuvat toisiinsa sikäli, että tuntuu siltä, pääministeri Orpo, että teille on tällä hetkellä tärkeämpää tehdä politiikkaa, joka leikkaa pienituloisilta, kasvattaa eriarvoisuutta tässä maassa, kasvattaa polarisaatiota. Te teette tämän kaiken, jotta hallitus pysyy kasassa, ja sen takia te ette ratkaise tätä Palestiina-kysymystä. Sen takia te annatte kaikenlaisen rasismin mennä läpi. [Eduskunnasta: Ratkaiskaa Palestiina-kysymys!] Me olemme tällä viikolla nähneet, kuinka teidän oman puolueenne edustaja järjestää valtavan myllyn yksin Suomeen tulleiden asumisyksikön henkilökuntaa kohtaan. Siellä yksikössä on jouduttu turvatoimia lisäämään. Tämä olisi pääministerin hyvä selvittää, mistä on kyse. Onko todella nyt niin, että te annatte kristillisten ja perussuomalaisten pitää teitä panttivanhina tämmöisessä historiallisessa tilanteessa [Vilhelm Junnila: Gazassa on vähän muita panttivankeja!] ettekä ole kykeneväisiä tekemään minkäänlaisia toimia Gazan kansanmurhan pysäyttämiseksi? Yhtäkään konkreettista toimea me emme ole vielä nähneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä edustaja Rantanen, Piritta, ja sen jälkeen pääministeri.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

15.57 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu siitä, että oppositio synkistelee. Eikö se olisi sitten niin, että jos oppositio synkistelee, niin hallitushan voi sitten kertoa ne faktoihin perustuvat hienot uutiset? Mutta aika vähissä ne ovat. [Oikealta: Ne on kerrottu!] Tässä on tullut kyllä välillä semmoinen tunne kuin olisi jossakin uskonnollisessa herätystilaisuudessa, eli että uskoa pitää. Mutta jos ne faktat eivät uskottavuutta kovin paljoa tuo, niin ei siinä oikein tahdo muuta pystyä kuin synkistelemään.

Työttömyyden kasvu on tosiasia, ja nyt nämä rakenteelliset uudistukset, jotka ovat niitä työntekijöitten oikeuksien heikentämisiiä, teidän puheittenne mukaan tähtäävät siihen, että yritykset uskaltavat työllistää enemmän. Tämähän on se mantra, mitä te jatkuvasti pidätte yllä. Missä ovat ne avoimet työpaikat? Missä ovat ne avoimet työpaikat, joita te olette luvanneet? Tilanne on sellainen, että 2025 niitä avoimia työpaikkoja on vähän yli 37 000. Tammikuussa 23 niitä avoimia työpaikkoja oli 95 000 ja päälle — siis nyt 37 000, kun niitä tammikuussa 23 oli 95 000. Ja kun te puhutte, että nyt niitä työpaikkoja tulee, kun te teette näitä rakenteellisia uudistuksia, niin missä ne ovat? [Petri Honkonen: Jokainen tulee autuaaksi omalla uskollaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten pääministeri, olkaa hyvä, kolme minuuttia.

15.59 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkein tehtävä on saada aikaan muutos, joka takaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, sen palvelut ja kestävyiden pitkälle tulevaisuuteen. Hallituksen tehtävä on se eikä pystyssä pysyminen. Tämä on ensimmäinen asia, mikä on hyvä hahmottaa, ja sitä muutosta tehdään, koska minä uskon vakaasti siihen, että vain rakenteellisilla uudistuksilla luodaan pohja sille, että yritykset voivat investoida ja työllistää.

Minä kerroin täällä äsken esimerkiksi jättimäisestä uudesta uutisesta. Näitä uutisia me saamme, koska me ollaan laitettu rakenteita kuntoon, koska me ollaan pidetty huolta Suomen kilpailukyvyistä. Kannattaa miettiä, miten tämä logiikka menee.

No, mitä tulee sitten tähän velkasuhteeseen tai velkaantumiseen, niin tämäkin on hyvä käydä läpi. Siis Suomen velkaantuminen Marinin hallituksen jäljiltä — joo, kyllä, syytän tässä asiassa. Se meni suoraan kohti koillista. [Naurua] Me olemme tehneet nämä isot sopeutustoimet, joilla me ollaan saatu se velkaantumiskäyrä vaakatasoon. Se on vaatinut valtavan työn. Jos tämä politiikka ei jatku, se tarkoittaa, että se lähtee kyllä nousuun. Kyllä, valtiovarainministeriö ennustaa, että se lähtee nousuun uudelleen, jos politiikka muuttuu, jos ei tehdä lisää sopeutustoimia. Siksi SDP:n vaihtoehto, joka perustuu velkaan, veronkorotuksiin ja kykenemättömyyteen tehdä säästöjä ja rakenteellisia uudistuksia eli parantaa kilpailukykyä, johtaa vääjäämättömästi siihen, että ensi kaudella velkaantuminen lähtee uudelleen kasvuun, jos te olette tekemässä sitä politiikkaa. [Vasemmalta: Ei kun teidän politiikalla!]

Tämä on tämän hallituksen ja opposition ero. Tämän vuoksi me käymme tätä velkajärjestyksellistä keskustelua, joka suomeksi tarkoittaa sitä, että pyritään siihen, että jokainen puolue tässä salissa sitoutuu siihen, että pidetään Suomen julkinen velka kurissa. Onko se liikaa vaadittu? Pidetään Suomen julkinen velka kurissa, koska liian korkea velka uhkaa meidän hyvinvointiyhteiskuntaa. [Antti Lindtman: Saa suorittaa!] Onko se liikaa vaadittu, että siihen sitoudutaan? On. Tai se, että pyritään laskemaan se nyt ensi alkuun edes siihen EU-tasolle,

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

mihin me ollaan yhdessä sitouduttu — sekin on liikaa kuulemma joidenkin mielestä. [Antti Lindtman: Mitäs se budjettikirja näyttää?]

Me olemme 20 vuotta opettaneet muille Euroopan maille, että pitää elää niin kuin on sovittu. Eikö myöskin meillä itsellämme olisi tarkoitus mennä sinne, mikä on sovittu, [Mia-petra Kumpula-Natri: Sinun kirjassa 4,7 prosenttia!] eli ensin siihen 60 prosentin tasoon ja sitten pohjoismaiselle tasolle? Kyse on politiikkavalinnoista. Minä uskon siihen, että laite-taan kilpailukyky kuntoon, luodaan pohjaa investoinneille, pärjäämiselle, ihmisten työllis-tymiselle, siihen, että työ kannattaa ottaa vastaan, että siitä jää enemmän käteen. [Antti Lindtman: Myös opettajalle!] Siihen minä uskon. Uskon siihen, että kannattaa mieluum-min tehdä töitä kuin elää sosiaaliturvalla, ja siihen, että niitä työpaikkoja syntyy vain näi-den uudistusten kautta. Ja minä haluan kuulla sen vaihtoehtoisen politiikkamallin, sen rei-lun mallin, millä niitä työpaikkoja syntyy oikein reilusti ja että ihmiset saavat vielä enem-män reilusti rahaa käteen. Odotan todella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonas Räsänen.

16.02 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totesin pääministe-rille, että alkää olko huolissanne, tulette näkemään jälleen tänäkin syksynä sen reilumman vaihtoehdon, koska jos muistelen viime vuoden vaihtoehtoa, niin siinähan itse asiassa yli yhdeksän kymmenestä suomalaisesta voitti enemmän kuin hallituksen esityksillä, jos muistelen oikein. [Aleksi Jäntti: Mitkä oli työllisyysvaikutukset?] Taisimme esittää silloin pienempää verorasitusta kaikille suomalaisille kuin mitä hallitus oli esittänyt, koska tähän nostitte tälle vuodelle verorasituksen korkeimmilleen kymmeneen vuoteen. Muistaakseni siinä vaihtoehdossa valtionvelkaakin otettiin vähemmän kuin mitä hallitus esitti. Ja jos en aivan väärin muista, niin eduskunnan tietopalvelun laskelmat vielä todistivat, että työllisyysskin olisi kehittynyt positiivisemmin kuin hallituksen vaihtoehdossa, [Antti Lindtman: Kyllä luulisi kelpaavan!] joten alkää huoliko, varmasti teemme sen tänäkin vuonna.

Mutta, arvoisa pääministeri, jos te olette sitä mieltä, että kaikki positiiviset uutiset ovat hallituksen ansiota — ja minä toivon niitä lisää, joka ilta ristin käteni ennen nukkumaan-menoa, että tämä tilanne tästä kääntyy — niin silloin teidän on myös todettava, että myös negatiiviset uutiset ovat teidän vastuullanne. Jos otatte kunnian kaikesta positiivisesta, niin kantakaa vastuu sitten myös tästä negatiivisesta kehityksestä. Kun tätä budjettikirjaa kat-soo, [Puhemies koputtaa] niin tähän esitätte täällä, että velkasuhde [Puhemies: Aika!] ylit-tää ennustekaudella yli 90 prosenttia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo, minuutti.

16.04 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli sen verran paksu väite, että tämä on pakko korjata. Minä en ota kunniaa siitä, että yritykset investoivat. En ota positiivisista uutisista kunniaa muuta kuin siltä osalta, kun hallitus on ollut tekemässä puitteita ja edellytyksiä sille, että yritys investoi. Minä annan kaiken kun-nian niille yrityksille, jotka investoivat Suomeen, niille, jotka palkkaavat yhdenkin ihmi-sen Suomeen. [Veronika Honkasalo: Nyt elokuva-alalle!] — Jokaiselle, jokainen ala. — Me luomme puitteita sille, että ala toimii markkinatalouden ehdoilla, ja sille, että Suomes-sa on oikeasti hyvät edellytykset yrittää. Tässä voin olla kyllä aivan varma, että yksikään

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

hallitus ei ole Suomessa tehnyt yrittämisen edellytysten kuntoon laittamiseksi niin paljon kuin tämä. [Veronika Honkasalo: Luovat alat!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.05 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tämä Suomen talous tinkaamalla kasvaisi, niin nyt se olisi aika kovassa nousukunnossa. [Naurua]

Mutta vakavasti ottaen, kyllähän tämä tunnelma on huolestuttava, mikä meillä taloudessa on, koska talous on pitkälti tunnetta, sitä, miten ihmiset luottavat tulevaisuuteen. Silti, vaikka olen sitä mieltä, että kyllä hallituksien — edellisen, nykyisen, tulevienkin hallitusten — on tehtävä sopeutuksia, jotenkin se tilanne on hankala tilanne meillä, kun... Helsingin Sanomat teki juuri kyselyn, miksi suomalaiset eivät kuluta, ja he saivat parituhatta vastausta. Tässä on esimerkki, tämä on suora lainaus: ”Tukia on vähennetty ja kaikesta kiristetty niin paljon, että jos sairastuu tai tulee muita ongelmia, niin tuntuu, että nyt on pärjättävä omillaan. Yhteiskunnalta ei ihan helposti apua saa.” Toinen sanoo: ”Työskentelen julkisella sektorilla vakituisessa virassa, mutta varaudun mahdollisiin irtisanomisiin ja lomautuksiin säästämällä aktiivisesti.” Ihmisillä on siis aito syy, eikä sitä voi aliarvioida, ja tämä on meidän yhteinen ongelma ja huoli, miten me saisimme tämän jotenkin muutettua nyt myönteisemmäksi, ettemme maalaisi ainakaan turhan synkkää kuvaa tulevaisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

16.06 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että oli hieman vitsikästä nyt kuunnella näitä pääministerin kertomuksia alijäämästä. Jos nyt käydään läpi tätä sieltä Marinin kaudelta, mistä itse aloititte, niin vuonna 22 velkaantumisen oli jo taittumassa. Tänä vuonna alijäämä olisi 11 miljardia euroa, ellette te olisi ottaneet kertaluontoisesti 2,3:a miljardia Valtion asuntorahaston jäljellä olevasta kassasta ja tulouttaneet sitä valtion budjettiin. Tämä tuloutus ei vähennä valtion ja julkisen talouden velkaantumista, mutta se saa sen täksi vuodeksi näyttämään paremmalta. [Pia Lohikoski: Pikavippi!] No mitä tapahtuu vuonna 27? Te otatte pikavipin Valtion Eläkerahastosta. Tämä on VM:n arvio, että velkaantuminen lähtee uudestaan nousuun sen jälkeen, kun tämä hallituskausi on jo mennyt. Eli toisin sanottuna tällä rahastokikkailulla te saatte nämä velkakäppyrät näyttämään kivalta kätevästi juuri vaalivuotta varten, ja minä toivon, että jokainen kansalainen pistää tämän muistiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

16.07 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen on retorisesti lahjakas — unohti kyllä sen, että taisi siellä SDP:n vaihtoehdossa olla se kolmen ja puolen miljardin pieni veromoukari myös yrityksille ja yrittäjille. Mutta se siitä. [Joona Räsänen: Väärä todistus! — Joona Räsänen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu julkisesta velasta, ja jos nyt tässä vertaamme vaikka viime hallituskautta ja tätä, niin itse asiassa siellä taisi olla nelisen, viisi valtiovarainministeriä viime kaudella, ja oliko se loppusumma noin 300 miljoonaa plus miinus jotain, mitä sillä hallituskaudella leikattiin suoria menoja. Tällä hallituskaudella on tehty jo yli kuudella miljardilla suoria leikkauksia, yli 20-kertaisesti. Edustaja Lindtman, en minä

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

voisi ainakaan sanoa noilla lukemilla, ettei tämä hallitus olisi toimintakykyinen. Ja kun puhutaan luottamuksesta, niin kumpaan suomalainen luottaa enemmän, hallitukseen, joka pystyy tekemään säästöjä, kääntää jokaisen kiven, vai siihen, joka jatkaa hallitsematonta velkakierrettä? Minä ainakin veikkaisin, että sitä, joka etsii kaikki mahdolliset säästöt, ja sitä me teemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

16.08 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on jo aika erikoista, jos alijäämäkin oli jo vitsikästä.

Pääministeri hyvin tietää, että luottamuksesta on paljolti kiinni niin Suomen rahoitus- aseman suhteen, luottoluokittajien suhteen kuin sitten esimerkiksi eri indikaattorien suhteen. Tilastokeskushan tilastoi kuluttajien luottamusta, ja se valitettavasti on hieman tipah- tanut. Mutta yhtäältä, kuten Turun iloisista uutisista voimme tänään päätellä, Elinkeinoelä- män keskusliiton indikaattorien mukaan teollisuudessa, rakentamisessa ja palveluissa kai- killa toimialoilla vähittäiskaupan ulkopuolella käänne on tapahtunut parempaan suuntaan. Kysynkin pääministeriltä: kuinka tärkeää on luoda myönteistä, luottavaista mielikuvaa tä- män ankeuden ja synkkyyden ohella?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

16.10 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen työttömyysluvut ovat katastrofaaliset, ja tämä on meidän kaikkien yhteinen huoli. Olen sa- maa mieltä pääministerin kanssa siitä, että me tarvitsemme luottamusta, mutta me tarvit- semme myöskin rohkeutta, rohkeutta kokeilla, yrittää sekä myöskin työllistää.

Arvoisa pääministeri, palaan nyt kuitenkin tähän Palestiinan tunnustamiskysymykseen, koska tämä asia on erittäin ajankohtainen tällä hetkellä YK:n yleiskokouksessa. Voi olla niin, että me katsomme asiaa taaksepäin, kuka maa tunnusti ja missä vaiheessa ja milloin olisi pitänyt, mutta se, mitä me tiedämme, on se, mitä edessämme tapahtuu juuri nyt: jär- kyttävä tilanne Palestiinassa, Gazassa, kansanmurha. Ja tämän takia monet maat toimivat juuri nyt. Aivan kuten täällä kysyttiin teiltä: miten voi olla niin, että Suomella on niin eri- lainen tilannekuva kuin tällä hetkellä meidän kumppanimailla? Enkä läheskään ymmärrä sitä logiikkaa, että tuemme kahden valtion mallia, mutta toista osapuolta emme ole valmi- ta tunnustamaan. Miksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindberg.

16.11 Jarmo Lindberg kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääminis- teri on tässä useaan kertaan käynyt läpi perusteellisesti toimenpiteitä yritystoiminnan edel- lytysten parantamiseksi tässä maassa, ja nyt sitten kuultiin erinomainen uutinen sieltä Meyerin telakalta.

Täällä vallitsee yhtenäisyys siitä, mitä Suomen turvallisuudelle pitää tehdä, ja puolus- tukseen panostetaan useita miljardeja. Nyt kysyisinkin pääministeriltä: miltä se sitten näyt- tää puolustusteollisuuden osalta, kun niitä miljardeja panostetaan? Nato on pitänyt tässä juuri kokouksia ja toteaa, että Naton itärajalle tehdään toimenpiteitä ja tänne High Northiin asti tehdään toimenpiteitä, ja EU on tehnyt jo päätöksiä. Miltä, arvoisa pääministeri, tämä

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

näyttää teollisuuden alana? Miltä se näyttää Itä-Suomeen, ja miltä se näyttää Suomen rajalla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

16.12 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Norrback puhui aikaisemmin viisaita. Nimittäin pienet ja keskisuuret yritykset isossa osassa maata eivät saa lainaa esimerkiksi riittämättömien vakuuksien, pankkisääntelyn lisääntymisen ja pankkien kilpailujen vähentymisen myötä eri puolilla Suomea. Tämä on iso pulonkaula taloudelle ja investoinneille. Rahoituksen saamisen helpottaminen olisi kiireellisin asia, johon me yhdessä voisimme etsiä ratkaisuja tässä ajassa.

Keskusta myös verottaisi yrityksen sisään jätettäviä voittoja vähemmän kuin ulos nostettavia. Tämä loisi yritykselle kannustimen esimerkiksi investointien tekemiseen ja positiiviseen työllisyyskehitykseen. Toteuttaisimme investointihyvityksen myös pienemmille yrityksille. Hallitushan tekee sen vain isoille yrityksille, mutta sitä tarvittaisiin myös pienille yrityksille. Lisäksi parantaisimme yrittäjävähennystä ja kotitalousvähennystä. Voisiko tästä listasta löytyä sellaisia toimia, joilla hallitus kirittäisi positiivista työllisyyskehitystä varsin vaikeana aikana?

Hallitus on kertakaikkisesti epäonnistunut [Puhemies koputtaa] työllisyyden johtamisessa, ja siihen tarvitaan muutos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

16.13 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin nyt vaikeina aikoina luottamus on kaiken a ja o, mutta valitettavasti hallitus tekee sellaista politiikkaa, joka ei lisää kansalaisten luottamusta. Se, että nyt kaikkein suurituloisimman kymmenyksen käytössä olevia tuloja lisätään sekä suhteellisesti että euromääräisesti ja samanaikaisesti sen kaikkein köyhimmän osan tuloja leikataan, ei ole ihmisistä reilua. Se ei ole sitä luottamusta, mitä me nyt tarvitaan. Samanaikaisesti hallituksen toimet tiputtavat 27 000 lasta köyhyYTEEN. Ei, tämä ei ole sitä luottamusta siihen, että kaikista pidetään huolta. Se ei sitä kasvata.

Pääministeri, kysyin äsken teiltä, miten suhtaudutte tähän hiilineutraalisuustavoitteeseen. Tiedätte varmaan, että hallituksen oma energia- ja ilmastostrategia ja siinä esitetyt toimet tarkoittavat sitä, että Suomi on hiilineutraali vasta 2050-luvulla, siis myöhemmin kuin meidän oma tavoitteemme, myöhemmin kuin EU:n yhteinen tavoite. Tämähän on tämän hallituksen ilmastolinja? Oletteko te luopuneet hiilineutraalisuustavoitteesta 2035?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

16.14 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen, että pääministeri ei muistanut, että suuri osa velasta toteutettiin, jotta suomalaiset yritykset pysyvät korona-aikaan pystyssä, ja olitte kuittaamassa sitä velkaa. Ei teillä tällaisia työllisyyttä olisi ollut kädessänne, kun hallituskaudelle lähditte. [Laura Huhtasaari: Ei oltu elvytyspakettia kuittaamassa, teille tuli kova lasku siitä, 12 miljardia!]

Mutta sitten Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmaan. Kun budjettikirjaa kahlasin ja yritin etsiä, mitä siitä on mainittu, niin siellä mainittiin ohjelman tavoitteet, alueellinen talouskas-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

vu ja elinvoima ja investointien liikkeelle laittaminen. Täällä lukee, että ohjelmien toimikausi kestää koko hallituskauden. Yritin niitä toimenpiteitä sitten etsiä budjettikirjasta. Vähän vaikeata oli.

Kiitoksia pääministerille, että erityislähettiläs Broman on nimetty tekemään töitä, ja hän maaliskuun loppuun 26 tekee, mutta kun tässä kello käy ja hakulistaa ei näy. — No, löysin minä sieltä sitten, Itä-Suomen osalta: Leikataan 140 pk-yrityksen kuljetustukea, toisen kerran peräkkäin, nyt 1,6 miljoonaa euroa. Lisäksi siellä oli Karjalan radalle pieniin hankkeisiin 2,7 miljoonaa, siitäkin on vedetty henkselit yli.

Ei tämä nyt hyvältä tunnu tämmöisten pienten... [Puhemies koputtaa] Nämä ovat tärkeitä rahoja Itä-Suomelle, mutta toivon... [Puhemies: Aika!] Tässä vaan aika käy, ja tosiaan ohjelmien toteuttaminen viipyy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.16 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Tästä on helppo jatkaa, mutta ensin tästä synkistelystä tosiaan vähän sarkastisesti iloiseen Itä-Suomeen. Meillä vaimo päätti, että tehdään keittiöremontti, ja minä sain vaihtaa räystäskourut, että me ollaan kyllä panostettu. Ja minä en osaa velasta puhua, kun minulla ei ole velkaa yhtään. [Naurua]

Mutta EU-komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen kävi Suomessa elokuussa, ja hän korosti, että kuluvan EU-ohjelmakauden koheesiovarojen joustomahdollisuuksia, eliikkä tätä niin sanottua ReArm-aloitetta, voidaan käyttää itäraja-alueen turvallisuuteen ja elinkeinojen kehittämiseen. Mutta samaan aikaan hallituksessa on linjattu toimintatavasta, jolla puolustusministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö voisivat ohjata tätä itäiseen Suomeen kuuluvaa rahoitusta muualle Suomeen.

Kysymys kuuluu: Mitä toimenpiteitä hallitus tekee varmistaakseen, että nämä koheesiopolitiikan joustomahdollisuudet hyödyntävät todellakin itäistä Suomea, sen elinvoimaa, eikä meille kuuluvaa rahoitusta siirretä muualle Suomeen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

16.17 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri: Katsokaa ja lukekaa nyt tätä budjettikirjaanne. Täällä lukee selvästi, että velkasuhde pysähtyy hetkeksi vuonna 2027 eläkerahastokikkailun ansiosta ja velkasuhde lähtee uudelleen kasvuun 2028 jälkeen. Tämä on siis teidän politiikkaanne. [Pia Viitanen: Teidän käyränne!] Sato: velkasuhde kasvaa, ja sitten te siirrätte vastuuta tuleville hallituksille. Onhan tämä nyt aika kornia.

Arvoisa puhemies! Mutta jos ollaan todella kiinnostuneita julkisen velkaantumisen taittamisesta, niin miten teillä on varaa suurituloisten ja yhtiöiden miljardiluokan veronalennuksiin, joista keväällä päätettiin? Tämä on suuri aukko veropohjaan ja heikentää julkista taloutta pysyvästi. Tämän aukon tilkitsemiseksi sitten päätettiin taas uusista leikkauksista esimerkiksi kulttuurialalle, suomalaiseen elokuvaan. Nämä elokuvateollisuudesta leikkavat rahat ovat valtiontaloudelle pieniä euroja, mutta ne ajavat kestävästi alas suomalaista elokuvaa, ja nämä leikkaukset tehtiin, jotta saadaan antaa veronalennuksia miljonäreille ja yhtiöille. Onko tämä kestävä politiikka?

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.18 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Historiallinen työn verotuksen kevennys on tämän hallituksen rohkea, koko vaalikauden yhtenäinen ratkaisu talouden nostamiseen. Kun palkansaajalle jää enemmän käteen, se lisää luottamusta talouden elpymiseen, vauhdittaa kulutusta ja tuo työtä suomalaisille yrittäjille. Tämä on vastuullinen linja, sillä kasvu syntyy työstä, ahkeruudesta ja yrittämisestä. Kasvua emme voi ostaa velkarahalla, veroja lisäämällä ja korottamalla, eikä julkista taloutta paisuttaen.

Te, hyvä oppositio, lupaatte aina reilumpaa politiikkaa, mutta jätätte kertomatta, mistä rahat otetaan. [Pia Lohikoski: Eikä jätetä!] Ei ole oikein kurittaa suomalaista työntekijää jatkuvilla veronkorotuksilla ja luvata uusia velkarahalla katettuja etuuksia. Joko tekin uskallatte myöntää, että juuri työn ja yrittämisen kannustimet ovat Suomen nousun edellytys, vai onko reseptinne edelleen sama? Jos ette kannata veronalennuksia, niin mikä on teidän konkreettinen keino palauttaa suomalaisten luottamus talouden elpymiseen ja kannustaa kansalaiset palveluiden pariin? — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari.

16.20 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä syytettiin siitä, että sysätään vastuuta seuraaville hallituksille, ja olen itse asiassa äärimmäisen huolissani siitä, millä me maksetaan se noin 12 miljardia korkoineen, se voi olla enemmänkin, eli tämä elpymispaketin takaisinmaksu, näihin italialaisten ikkunaremontteihin, minkä maksaminen alkaa vuonna 28. Millä olette ajatelleet maksaa sen, koska se on tulevaisuutta? Otetaanko se kaikki velaksi, vai onko teillä joku pussi, millä se aiotaan kuitata? Meillä ei 20 vuoteen ole ollut kasvua. Riippumatta siitä, ovatko oppositiopuolueet olleet hallituksessa kuinka monta kertaa vai eivät, meillä ei ole ollut kasvua, mutta hallituksissa on kyllä eroja. [Pia Viitanen: Kyllä!] Jos te istuisitte nyt hallituksessa, niin työllisyys ja talous eivät ainakaan olisi yhtään parempia, [Välihuutoja — Mika Kari: Ei varmaan!] mutta sitten ei panostettaisi tiestöön, teidän ilmastopolitiikka olisi haitallista yrityksille, te ette kiristäisi maahanmuuttopolitiikkaa, te ette leikkaisi maahanmuuttopolitiikasta, te ette leikkaisi myöskään kehitysavusta, ja bensa olisi kallista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

16.21 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, palaan sen verran tuohon edelliseen debattiin, että siinä te ette voinut uusia sitä kolmen viikon takaista lupaustanne siitä, että jokaisen, kaikkien palkansaajien, verotus kevenee. Ja ei se ole ihme, että te ette sitä pystynyt tekemään, sillä tosiasia on, että näin ei käy. Eihän se tietenkään tunnu kauhean reilulta, että täällä toisaalla yritetään antaa ymmärtää, että nyt pä sitten seuraava tilinauha vuodenvaihteen jälkeen antaa isoja veronkevennyksiä. Näin ei käy. Pienituloinen, 2 000 euroa tienäva myyjä: vero kiristyy. Järjestäytynyt esimerkiksi opettaja: verotus kiristyy. Ja miljonääreille sitten tietenkin tällä hallituksella riittää rahaa veronalennuksiin.

Puhemies! Täällä pääministeri Orpo ja jotkut muutkin ovat kyselleet ja ihmetelleet SDP:n huolta verotuksesta. Ette te meitä paljon ole, pääministeri, kuunnelleet. Nimittäin meidän olemme koko ajan täällä edellyttäneet, että nyt kun sitä veronkevennysvaraa olisi,

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

niin se kaikki pitää tietenkin laittaa pieni- ja keskituloisten hyväksi. Kyllä ne miljonäärit voivat odottaa. Samoin meidän vaihtoehdossamme yritysten verotus olisi keveämpää — [Puhemies koputtaa] pienten ja keskisuurten yritysten verotus olisi keveämpää kuin hallituksella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Lohikoski.

16.22 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus asetti itselleen nämä tavoitteet: 1) parantaa suomalaisten elintasoja, 2) kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja 3) taistaa velkaantumiskehitys.

No, miten on mennyt? Hallitus on heikentänyt etenkin pienituloisten suomalaisten toimeentuloa eikä se ole onnistunut luomaan Suomen talouteen kasvua. Päinvastoin, hallituksen politiikka on syventänyt ja pitkittänyt matalasuhdannetta. Velkaantuminen ei taitu, paitsi hetkeksi, kun hallitus ottaa pikavippiä Valtion asuntorahastosta ja Eläkerahastosta. Suomen työttömyys on Euroopan toiseksi korkein ja pitkäaikaistyöttömyys lähestyy 1990-luvun huippulukuja. Ja mitä tekee hallitus? Te leikkaatte koulutuksesta, te leikkaatte kulttuurilta, te leikkaatte suomalaisesta elokuvasta — lisää työttömiä sinnekin. Kysyin jo aiemmin, arvoisa pääministeri, ja kysyn uudestaan: Miksi ette leikkaa ympäristölle haitallisista yritystuista vaan kotimaiselta elokuvalta? Voisitteko vastata?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän väliin vielä edustajat Partanen, Koskela ja Lindtman ja sen jälkeen pääministerin vastaus, ja sitten vielä debatti jatkuu. — Edustaja Partanen.

16.23 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Eskelinen oli tässä kovasti huolissaan Savo-Karjalan tilanteesta ja Itä-Suomen tilanteesta. Viime hallituskaudella, Marinin hallituksen aikana, Savo-Karjala sai infrahankkeisiin yhteensä 290 miljoonaa euroa. Tällä hallituskaudella Orpon hallitus on investoinut meidän vaalipiiriimme jo yhteensä 560 miljoonaa euroa. Voisin sanoa, että suhdanne on melko suuri.

Itä-Suomeen on tulossa ensi vuonnakin paljon tieliikenneinfrahankkeita Savon radalla. Kuopion ja Kouvolan välisen radan nopeuden ja kapasiteetin kohentamiseen ehdotetaan ensi vuodelle miljoonaa euroa. Lisäksi välin nopeuden ja kapasiteetin noston suunnitelmaan ehdotetaan 1,7 miljoonaa euroa. Kuopion ja Kouvolan väliselle rataosuudelle on osoitettu melkein 41 miljoonan euron valtuutus vuosille 2026—29, ja niin eteenpäin.

Edustaja Eskelinen on kunnostautunut viikonlopun aikana antamalla useita haastatteluja lehdistölle ja luvannut, että kun hänestä tulee hallituspuolueen edustaja ensi kaudella, [Seppo Eskelinen pyytää vastauspuheenvuoroa] niin Karjalan ratakin lähtee kukoistukseen. Kerrotteko nytten, paljonko se on sitten ensi hallituskaudella saamassa rahoitusta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tässä poikkeuksellisesti väliin edustaja Eskelinen ja sen jälkeen mennään niin kuin sanoin.

16.25 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): No niin, tässä on Partasen kanssa koko viikonloppu tätä keskustelua somessa käyty, [Karoliina Partanen: Kyllä!] ja se on, miten näitä hankkeita laskee. Jos lasketaan edellisen kauden väyläinvestointiohjelma, missä oli

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Luumäki—Imatra, koko pätkä, niin tuleehan sieltä se 500. Sen voi ihan yhtä hyvin laskea edelliselle hallitukselle, miten näitä hankkeita nyt sitten sinne juoksutetaan ja mitkä ovat edellisen hallituksen ja tämän hallituksen rahoittamia meidän päätöksiä. [Laura Huhtasaari: Eikö se ole hyvä, että sinne tulee?] Sama tilannehan tulee nyt tässä vaihteessa. Tätä keskustelua voidaan vaikka tuolla kuppilassa jatkaa. [Joona Räsänen: Me muut tullaan seuraamaan!] Itse kovasti toivon, koska tässä nyt tämä Itä-Suomen keskinäinen liikennesopimuspaperi meni vähän nurin niskoin, kun Karjalan radan investoinnit pysähtyivät kakkosraiteen osalta ja Savon rata nyt painoi päälle, mutta tätä keskinäistä skabaa voidaan jatkaa tuolla kuppilassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

16.25 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Kuten tänään täällä ollaan paljon puhuttu taloudesta, niin Suomihan tarvitsee nyt sellaiset työmarkkinat, jotka joustavat suhdanteiden mukana. Tätä joustavuuttahan olisi pitänyt tietysti tehdä jo euroon liittyessä, koska oma valuutta ja korko eivät enää jousta. Mutta eikö olekin hyvä, että tämä hallitus on edistänyt paikallista sopimista ja tuonut päätökset lähemmäksi työpaikkoja? Jatketaan tällä tavalla. Madalletaan työnantajan kynnystä palkata ensimmäinen työntekijä. Jos jokainen maamme pienyritys kykenisi palkkaamaan yhden uuden työntekijän, ei meillä olisi tällaista julkisen talouden ongelmaa. Kun pelisäännöt ovat ennakoitavat ja riskit kohtuulliset, yritykset uskaltavat kasvaa, palkankorotukset voidaan sitoa tuottavuuteen, ja näin Suomi pysyy kilpailukykyisenä. Näin varmaan on oppositiokin samaa mieltä tästä asiasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

16.27 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden lähes historiallisen heikkojen työttömyyslukujen keskellä — viimeksi tänään siis tämä Valmet Automotiven viesti muutosneuvotteluista — ja näiden kaikkien synkkien uutisten keskellä tämä Turun telakan saama tilaus on hieno valonpilkahdus, ja siitä on syytä iloita. Meillä on maailmanluokan osaamista täällä telakan puolella, ja on erinomainen asia, että se saa luottamusta tällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Olisin vielä kahteen asiaan palannut ja kysynyt pääministeriltä, ensinnäkin tästä teemasta, että puhuttiinko tässä hiukan pehmoisia: Viittasitte tähän työttömyysvakuutusmaksun alenemiseen vuonna 23 vuodelle 24. Sehän oli juuri hyvän työllisyystilanteen ansiosta, jonka te saitte käsiinne silloin kun hallitus pääsi aloittamaan, ja nyt kun työllisyystilanne on heikentynyt, niin te ette voi mitenkään vastuutanne tästä väistää.

Sitten toisena asiana kysyisin vielä kerran, noin kolmannen kerran: Mikä on se teidän presidentistä, Ranskasta, Kanadasta ja Isosta-Britanniasta poikkeava arvio, [Puhemies koputtaa] minkä takia, jos on niin, te ette nyt kannattaneet Palestiinan tunnustamista? Mikä on se poikkeava arvio, jota presidentillä, Ranskalla ja muilla ei ole? [Tomi Immonen: Budjetti!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Pääministeri Orpo.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

16.28 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Koetan vastata nyt mahdollisimman moneen kysymykseen.

Palestiinan tunnustamisesta: Jos kannattaa kahden valtion mallia, niin silloin kannattaa tien päässä myöskin Palestiinan valtiota ja sen tunnustamista. [Antti Lindtman: Nyt!] Sen Suomi teki omilla ehdoillaan ja hallitus teki omilla ehdoillaan. [Antti Lindtman: Miten se poikkeaa?] Kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi Tanskalla, joka nyt ilmaisi tunnustamisensa, on erittäin vahva ehdollisuus, erittäin vahva. Samoin Britannialla on vahvat ehdot. Me tuomme kahden valtion mallin. Me tehdään kaikkemme sen eteen, että siihen tilanteeseen päästään mahdollisimman nopeasti.

No, sitten ihan nopeasti vastauksia.

Edustaja Lindberg kysyi puolustusteollisuuden mahdollisuuksista. Ne ovat valtavat. Nähdään, että meillä on jo nyt noin kolmesataa puolustusteollisuuden yritystä. Isoimmilla menee todella vahvasti — Patrialla, Vihtavuorella, Nammolla, Iceyella. Sitten on paljon uusia, nousevia ja vanhoja, perinteisempiä. Mutta on todella hienot näkymät. Rauman telakalla tehdään korvetteja, ja toivottavasti niistä saadaan vientituote Nato-maihin.

Itä-Suomen osalta voisi vastata samalla edustaja Eskeliselle ja Kalliollekin. Eli Itä-Suomea on todellakin erityisesti huomioitui ja ajateltu. Siis EU:n suunnalta rajaturvallisuuteen 1,6 miljardia — miljardi enemmän kuin viime kaudella — jota mielestäni pitää käyttää myöskin elinvoimaan Itä-Suomessa. Sen lisäksi on jo tullut näitä rajaturvallisuutta vahvistavia rahoja lähes sadan miljoonan euron edestä. Ja sitten on ne, mitä me ollaan päätetty, ja nämä ovat suoraan Itä-Suomen maakuntien toivelistalta: Maakuntalennot jatkuvat. Kanta-verkkoa vahvistetaan, uutta neljäsataista linjaa rakennetaan. Tiet ja raiteet, lähes puolen miljardin investoinnit itäiseen Suomeen. On nimetty erityislähettiläs, joka katsoo kaikkien näiden perään ja oikein vielä vahtii meitä, hallitusta, että me tehdään niitä Itä-Suomen asioita. Opiskelupaikkoja on lisätty. Ja koheesiorahoista: vaikka koheesiorahoja voidaan käyttää esimerkiksi military mobilityyn, niin niitä käytetään itäisessä Suomessa.

Sitten edelleen edustaja Mikkoselle: Siis hallitus on sitoutunut ilmastotavoitteisiin, edustaja Mikkonen, ja tuemme myöskin EU:n ilmastolainsäädäntöä. Päästöt vähenevät. Sen eteen Suomessa on valtavan hyvää osaamista. Yritykset tekevät töitä, investoinnit, kaikki vievät oikeaan suuntaan. Meillä on valtava ongelma maankäyttösektorin kanssa, ja siinä hyviä neuvoja ja keinoja todella tarvitaan. — Puhemies, jos voin jatkaa hetken vielä.

Yritystuista, edustaja Lohikoski: Me olemme päättäneet lopettaa viime hallituksen aloittaman sähköistämisen tuen, joka oli erittäin merkittävä. Päätökset tehdään tänä vuonna, siinä ovat viimeiset maksatukset ensi vuonna. Se on yritystukileikkaus. Kun te sanotte, että me emme niistä leikkaa mitään, niin kyllä leikkaamme, [Veronika Honkasalo: Elokuvala!] ja me ollaan se päätetty, ette te.

Sitten mitä tulee elokuva-alaan, niin me haemme ratkaisuja tähän seitsemän kahdeksan miljoonan ongelmaan. Me haemme siihen ratkaisuja. Katsotaan, mitä me voidaan tehdä. Suomalainen kulttuuri on sen arvoinen, että siitä pitää huolehtia. Katsomme, mikä on mahdollista. [Veronika Honkasalo: Hyvä, otamme tämän lupauksena!]

Sen lisäksi vielä kerran tästä velkaantumisesta: Suomen velkaantumisen käyrä, kun meidän hallitus aloitti, oli suoraan koilliseen. Sipilän hallituksen aikana me saatiin talous lähes tasapainoon. Sen jälkeen, kyllä, oli covid, tuli Ukrainan sota, ja velkaantuminen lähti hurjaan nousuun, samaan aikaan korot. [Vilhelm Junnila: Ja demarit!] Ongelma oli, että niitä menoja lisättiin pysyviin menoihin eikä tehty rakenteellisia uudistuksia. Me saamme tällä vaalikaudella taas kovalla työllä talouden noin tasapainoon. [Pia Viitanen: Mihin sen jäl-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

keen, vuoden 27 jälkeen?] Se, onko siinä sitten kymmenys jonnekin, ei ole merkityksellistä siinä isossa kuvassa, jossa valtiovarainministerin mukaan eroa on jopa 20 miljardia siihen, jos me olisimme jatkaneet samaa politiikkaa, minkä edellinen hallitus jätti. [Välihuutoja vasemmalta] Eli me saamme tämän tasaantumaan. Me ollaan taas samassa tilanteessa, että seuraavan hallituksen pitää jatkaa samaa politiikkaa, jossa ei ole ylimääräistä rahaa jaettavaksi [Puhemies koputtaa] vaan pitää tehostaa julkista sektoria ja tehdä kasvutoimia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Marttinen.

16.33 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen, että jouduin olemaan hetken aikaa pois salista.

Lähdetään liikkeelle, hyvät kansanedustajat, tästä Valmet Automotiven tilanteesta. Voi sanoa, että on ollut lounaiseen Suomeen aika ristiriitaisten talousuutisten päivä. Toisaalta Turun telakalle erittäin merkittävä, erittäin suuri sopimus, joka tulee turvaamaan vuosiksi eteenpäin Turun telakan toiminnan, ja sillä on erittäin merkittävä työllisyysvaikutus. Samaan aikaan sitten huonoja uutisia Uudestakaupungista Valmet Automotivelta. Olen äsken keskustellut yhtiön toimitusjohtajan kanssa ja samoin Uudenkaupungin kaupunginjohtajan kanssa. Kaupunginjohtajalle totesin, että he eivät ole yksin, heitä tuetaan, heitä autetaan. Olen jo laittanut ministeriössä liikkeelle oman valmistelun liittyen alueen tilanteisiin ja aion ensi viikolla vierailla Uudessakaupungissa käymässä läpi tätä tilannetta sitten tarkemmin.

On hyvä huomata se, että me emme tällä hetkellä tiedä tarkalleen ottaen, mitkä tulevat olemaan tämän yt-prosessin päätökset, mikä määrä tullaan irtisanomaan, mikä määrä tullaan henkilöstöstä lomauttamaan, ja samaan aikaan kuitenkin yhtiö tähtää strategiassaan myös siihen, että se hakee myös uutta tuotantoa, uusia tilauksia muun muassa puolustusteollisuuden saralta. Eli mennään nyt siis askel askeleelta tässä eteenpäin, mutta tässä kohtaa, hyvät kansanedustajat, kun asia nousi myös täällä esille, haluan todeta sen, että meillä valmistelutyö on jo lähtenyt liikkeelle ja tässä vaikeassa taloustilanteessa mieluusti tätä työtä tekisi myös ilman tällaisia uutisia. Mutta samaan aikaan on myös näin, että me olemme tukena mukana kaikissa tilanteissa, missä taas vastaavasti voimme olla tukemassa alueita, ja se on tässä kohtaa meidän yhteinen tärkeä tehtävämme.

Rouva puhemies! Näihin muihin kysymyksiin ja teemoihin liittyen:

Meidän hallitushan tekee nimenomaan nyt Suomeen näitä rakenteellisia uudistuksia, joita on, kuten täällä edustaja Satonen toi aikaisemmin esille, jätetty tekemättä vuosikymmenten aikana. Me näemme sen, että tällä hetkellä Suomen talous kasvaa jo. Talouskasvu vahvistuu taas ensi vuonna, ja se avaa näkymää taas vastaavasti vahvemmalle työllisyyden kasvulle. Tässä kohtaa oikeastaan voi todeta vain sen, että on äärimmäisen tärkeää toimeenpanna ja toteuttaa kaikki ne talouteen, työllisyyteen, elinkeinopolitiikkaan liittyvät uudistukset, mitä hallitus on taas vastaavasti tekemässä.

Haluan myös todeta oppositiolle sen, että totta kai te tuotte teidän oman vaihtoehtonne esille — luonnollisesti se kuuluu suomalaiseen parlamentaariseen demokratiaan — mutta samaan aikaan kyllä haastan teitä myös siinä, että aika monta kertaa tässä salissa, varsinkin vasemmiston suunnasta, kuulee sanottavan, että mikä asia ei käy teille. Samaan aikaan voidaan pohtia myös siis sitä, millä tapaa sitten parannetaan vaikka sitä suomalaisen pk-yritysjäyyden näkymää ja tilannetta, mistä tässä salissa on pidetty tänään minusta erinomaisia puheenvuoroja. Potentiaali työllistää on vahva. Jos samaan aikaan heille tarjotaan siis sitä,

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

että työmarkkinauudistukset perutaan ja verotusta kiristetään merkittäväällä tavalla, niin ymmärrän kyllä hyvin, että ei se puhe kyllä ainakaan paranna näiden yrittäjien näkymää ja luottamusta investoida, kasvaa ja työllistää lisää työntekijöitä tässä maassa.

Viimeisenä, rouva puhemies: Aivan tässä hiljattain julkaistiin Mikro- ja yksinyrittäjien tutkimus, johon pääsin vasta tänään paneutumaan paremmin, ja siellä he totesivat, että 11 prosenttia mikroyrityksistä suunnittelee tulevan vuoden aikana työntekijöiden palkkaamista. Jos ajatellaan kuitenkin sitä, miten valtava määrä Suomessa on onneksi — se on hieno asia — nimenomaan näitä kaikkein pienimpiä yrityksiä, niin tämä 11 prosenttiakin tarkoittaa sitä, että jos se toteutuu, niin puhutaan kuitenkin jo useammasta kymmenestä tuhannesta työpaikasta. [Eduskunnasta: 20 000!] Tämän takia on myös äärimmäisen tärkeää, että nämä toimenpiteet, mitä hallitus tekee työmarkkinapolitiikkaan, -ratkaisuihin, kohdistuvat voimakkaasti nimenomaan näihin pienempiin yrityksiin, jotta sitä kynnystä työllistää saadaan madallettua, koska me näemme myös tutkimuksista sen, että potentiaalia työllistää ja kasvaa on paljon. Tämä tilanne vain korostaa, hyvät kansanedustajat, sitä, että vaikka tänään on saatu myös huonoja uutisia, ilmapiiri on synkkä, niin tässä hetkessä pitää vain jatkaa voimakkaasti Suomen talouden uudistamista, [Puhemies koputtaa] koska meidän paimme tästä läpi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

16.37 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan niitä keskusteluja, joissa otetaan todellisesti koppia yhteistyön mahdollisuudesta. Äskeisestä työministerille tiedoksi vain, että Helsingissä on nuorten työllistämisseleitä, mutta niitä ei saa käytetyksi. Ne jäävät käteen nuorille. Tässä tarvitaan asennemuutosta, tässä tarvitaan yrityksiltä halua ottaa siihen se 30 miljoonaa, ja hyvä avaus Suomeen ei itsestään käy siihen.

Olipa ilo kuulla perussuomalaisista yksi puheenvuoro, jossa ei enää sanottu tempputyöllistämiseksi myös mahdollisuuksia ottaa työtä vastaan eikä niin, että se leikkaa heti toimeentuloturvaa, niin kuin hallituksen uudistus teki, että osa-aikaisuudelle naurettiin ja nähtiin, että he siirtyivät työttömyyskortistoon eivätkä täysiaikaisiin töihin. Tämä on minusta kamalaa.

Mutta tämän päivän uutinen tuli pääministerin suusta, kun te sanoitte, että suomalainen kulttuuri saa toimia markkinatalouden ehdoin. Näin sanoitte, ja ajattelin, että sen tarkistan tuolta, mutta kuulin sen selvästi. Se ei ole osa suomalaisen kulttuurin puolustamista, että markkinatalouden ehdoissa sitä tarkistellaan. Pieniä elokuvateattereita on 150, joissa 60—80-prosenttisesti katsotaan suomalaista elokuvatuotantoa. Toivon, että pääministerillä on tässä eri asenne kuin valtiovarainministerillä, joka alkuesittelyssä naureskeli suomalaiselle teatterille, sisällöntuotannolle ja tosi-tv:lle. Minun mielestäni suomalaista televisiosisältöä pitäisi nähdä enemmän kuin Amerikasta ostettua. Sieltä ei tule hyviä arvomaailmoja meidän yleisöllemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

16.39 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, kun saan vastata tähän, jos olen ilmaissut itseni epäselvästi. Siis me tarvitaan myöskin markkinataloutta, koska tärkein rahoittaja suomalaiselle kulttuurille on kulttuurin kuluttajat, pää-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

sylipputulot, taiteen ostajat, mutta me tarvitsemme myöskin suomalaiselle kulttuurille julkista tukea. Hallituksen budjetissa, jos oikein muistan, OKM:n sektorilta noin puoli miljardia tukea ohjataan suomalaisen kulttuurin tukemiseen, muista ministeriöistä lähes yhtä paljon, ja kun siihen laitetaan päälle kunnat ja kaupungit, niin päästään myöskin lähelle miljardin. Nämä ovat siis julkista tukea, mutta totta kai tarvitaan myös markkinataloutta.

Kulttuuri on mitä suurimmassa määrin tänä päivänä myöskin työllistävää teollisuutta, ja se iso volyymi lähtee myöskin siitä, että niillä on kuluttajia, ostajia, ihmisiä, jotka ovat valmiit niistä maksamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström.

16.40 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut loistavia puheenvuoroja siitä, että meidän tehtävänä on luoda toivoa ja uskoa tulevaisuuteen. Tästä on helppo olla samaa mieltä, varsinkin kun kansainvälinen toimintaympäristö on poikkeuksellisen epävarma. Me tarvitsemme talouskasvua, ja kyllähän se niin on, että kestävä talouskasvu syntyy yksityisiin yrityksiin. Siksi kasvumyönteisyyttä tarvitaan juuri nyt.

Mitä tulee vuoden 2026 valtion talousarvioon, niin me toimeenpanemme yli miljardin euron työn verotuksen kevennykset, kevennämme perintö- ja lahjaveroa sekä jatkamme vahvoja t&k-panostuksia. Työnteosta tehdään entistä kannattavampaa sekä yrittäjyyteen rohkaistaan ja kannustetaan esimerkiksi purkamalla haitallisia normeja ja kehittämällä YEL-järjestelmää siten, että maksut vastaavat enemmän todellisia työtoluja.

Itse olen erityisen iloinen siitä, että hallitus edistää yrittäjämönteisyyttä ja tukee pienyrittäjiä. Hallitus muun muassa takaa nopeammat maksut yritysten välillä, parantaa toiminnimiyrittäjien luototusta ja mikroyrittäjien rahoituksen saatavuutta. Mikroyritysten osuus kaikista yrityksistä on noin 96 prosenttia. Heidän yhteenlaskettu liikevaihtonsa on noin 100 miljardia, ja voidaankin puhua, että tämä on Suomen talouden yksi kivijaloista. Kiitos näistä toimista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.41 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kaiken synkkyuden keskellä aloitan oman puheenvuoroni positiivisella kulmalla. Pääministerin kertoma telakkatilaus on aivan loistava uutinen, totta kai hieno asia. Itsekin aikanaan Raumalla telakalla töissä olleena ymmärrän, mistä siinä on kysymys.

Sitten ehkä vähän siihen synkempään puoleen. Pääministeri kertoi työelämäuudistuksista ja niitten tärkeyksistä, mitä hallitus on tehnyt. Meillähän on tiedossa se, että valtiovarainministeriökään ei ole pystynyt kaikille näille työelämäuudistuksille laskemaan tarkkoja työllisyys- ja talousarvioita. Kysynkin nyt sitten, kun julkisuuteen on noussut se epäily, että hallituksella olisikin vielä mielenkiintoa toteuttaa työelämäuudistuksia niin, että työntekijöitten sunnuntai- ja ylityökorvauksista olisitte mahdollisesti leikkaamassa: onko tällainen työelämäuudistus teillä vielä tulossa siellä työkalupakissa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

16.42 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, ”kaiken synkkyden keskellä” on kuultu moneen otteeseen tänään, mutta minä toivoisin, että me kuitenkin ymmärtäisimme sen, että tämä synkkyys, jossa me olemme, ei ole syntynyt hetkessä. Se ei myöskään johdu pelkästään edellisen hallituksen toimista, vaan tämä synkkyys johtuu siitä, että Suomella on ollut väärä suunta vuodesta 2009.

Mutta eikö se valo nyt ole siinä, että tämä hallitus on vihdoinkin tarttunut tähän synkkyYTEEN ja väärään suuntaan tekemällä rakenneuudistuksia, tekemällä verotuspuolella sellaisia uudistuksia ja kevennyksiä, jotka tulevat näkymään vasta pienellä viiveellä? Siis eihän me olla jouduttu tähän tilanteeseen yhtäkkiä, vaan se on pitkän linjan ja pitkän ajan tulos. Silloin kun hallitus tekee uudistuksia, niin nekin näkyvät sitten viiveellä.

Sen uskallan minun kokemuksellani sanoa, että kyllä ensi hallituskaudellakin tulee olemaan tarpeita sopeuttamiseen. Eli pitääkää mielessä se, että joku saattaa muistaa sitten ensi kaudella ne puheenvuorot, mitä te pidätte tänä päivänä, sen, mitä tuli sanotuksi tämän keskustelun aikana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

16.43 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun katsoo tätä asialistaa, niin tässä on käsittelyssä nimenomaan hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 talousarvioksi. Niihin erityisesti sieltä salin oikealta laidalta tuleviin huutoihin, että missä on opposition vaihtoehto: käsittääkseni eduskunnan työjärjestyksen mukaisesti ne käsitellään sitten marraskuussa. Siinä suhteessa pidetään tämä keskustelun taso oikealla puolella.

Mutta kun te niitten vaihtoehtojen perään koko ajan huutelette, niin kehotan kyllä lukemaan, kun meillä on myös tämä meidän edellisvuoden vaihtoehtobudjetti vuodelle 25, jossa on ihan lukuja [Laura Huhtasaari: Ei ole yhtään kuningasideaa siellä!] säästötoimenpiteistä. Jo silloin todettiin, että SDP:n vaihtoehdossa säästöjen miljardiluokka on hallituksen tasolla. Se on meidän vaihtoehdossa vain tehty oikeudenmukaisemmin. [Joona Räsänen: Reilummin!] Ja kuten edustaja Räsänenkin on nostanut esille, eduskunnan tietotomiston laskelmat myös pitävät paikkansa, joten tässä suhteessa toivoisin, että keskitytään nyt debatissa nimenomaan hallituksen vaihtoehdosta käytävään keskusteluun ja keskustellaan sitten marraskuussa mielellään näistä meidän opposition vaihtoehtoista. [Laura Huhtasaari: Joo, mielellään keskustellaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

16.45 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, nyt todellakin toivon, että otatte koppia tästä elokuva-alan hätähuudosta. Se leikkaus, jota te esitätte Elokuvasäätiölle, on kolmasosa Elokuvasäätiön budjetista, ja se tarkoittaa sitä, että niitä tuotantoja ei nimenomaan saada käyntiin, ei saada kansainvälistä rahoitusta, jos ei sitä julkista rahoitusta tule nimenomaan siellä alkuvaiheessa. Istun Pohjoismaiden neuvoston kulttuurin ja osaamisen valiokunnan puheenjohtajana, ja siellä meillä tämä elokuva-ala on ollut myös pohjoismaisessa kontekstissa tarkastelussa. Se on erittäin huolestuttavaa muutenkin, mitä tämä ala kohtaa, kun meillä on nämä isot kansainväliset suoratoistopalvelut ynnä muuta, joten toivon todella, että voitte vielä katsoa sen läpi. Se on aivan dramaattinen leikkaus. Se on tietenkin valtion budjetissa pieni, mutta tällä alalla se on aivan todella iso leikkaus. Siinä on kyse myös siitä, että meiltä menevät pienet suomalaiset

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

tuotantoyhtiöt nurin, meillä menevät elokuvateatterit ympäri maan nurin, ja tämä vaikuttaa myös elokuva-alan työntekijöiden asemaan koko Suomessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kvarnström.

16.46 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä tänään paljon keskusteltu tarve optimismiin ja eteenpäin suuntautuvaan asenteeseen on varmasti aito, mutta se ei kuitenkaan saa olla tekosyy lakaista ongelmia maton alle. Päinvastoin tarvitsemme rakentavaa keskustelua, joka ei väistä realiteetteja, tärkeitä realiteetteja, kuten työttömyystilannetta. Tämä budjettiesitys annetaan tosiaan vakavien ja vaikeiden taloudellisten haasteiden aikana, ja se, että työttömyysaste on nyt peräti kymmenen prosenttia, on merkki tästä ja realiteetti, joka vaatii pikaisia toimia. Mietin, miten nykyminen voisi olla oikea suunta, kun on näin korkea työttömyysaste ja meillä on huolestuttava ennuste pitkäaikaistyöttömyydestä.

Myös ulkopoliitikassa on ongelmia. Meidän pitäisi tietenkin toimia päättäväisesti ja tehdä kaikki mahdollinen, jotta Israelin Gazassa tekemät rikokset ihmisyyttä vastaan saadaan loppumaan. Minäkin kysyn vielä kerran: jos nyt ei ole aika tunnustaa Palestiina, niin milloin on?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

16.47 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion velkaantuminen on hallitsematonta: toissa vuonna 12 miljardia euroa velkaa, viime vuonna 13 miljardia euroa velkaa. Mitä seuraavaksi? Kehitys on ollut tämän näköistä viimeiset vuodet.

Haluan kysyä, mikseivät nämä suuret puheet velkajarrusta näy tässä keltaisessa kirjassa tai päivän keskusteluissa. Velkasuhde jatkaa nousuaan ja on ylittämässä jo 90 prosentin rajapyykin tämän vaalikauden lopussa, ja se on vakava asia se. Hallitus on ilmoittanut esittävänsä velkajarrua vuodesta 2031 eteenpäin — ei siis vielä Orpon hallitus eikä seuraavaakaan hallitus vaan vasta sitä seuraava hallitus ottaisi vastuun velkaantumisen taittamiseksi. Tämän velkajarrun sisältö on se, että velkaantuminen lyhentyisi yhdellä prosenttiyksiköllä joka vuosi, eli tavoitteen saavuttaminen tarkoittaisi sitä, että minäkin olisin yli 90 vuotta. Avainkysymys kuuluu: millä lähivuosien aikana saadaan talous siihen malliin, että alenevalle velkauralle voidaan päästä, ja voisiko tähän tulla yhteinen pöytä, [Puhemies: Aika!] jossa nurkkapultit lyödään kiinni ja sen ympärille rakennetaan vaaliohjelmat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

16.48 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kyllä edustaja Kokon tavoin hieman ihmettelen tätä hallituksen jatkuvaa tarvetta asettua oppositioon, kun me ollaan täällä käsittelemässä teidän budjettiesitystänne ja silloin käsittääkseni voidaan puhua niistä esityksistä ja opponoida niitä esityksiä, joita te olette tehneet. Tosiaan omat vaihtoehtobudjettimme esittelemme myöhemmin.

Ehkä haluaisin todeta ministeri Marttiselle, joka ehti lähteä mutta mahdollisesti kuulee nämä terveiset jossain vaiheessa, että emme me suinkaan ole täällä oppositiossa ainoastaan verotuksen kiristämistä esittäneet. Me olemme esimerkiksi esittäneet vasemmistolii-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

tossa arvonlisäverokantojen noston perumista nimenomaan sen vuoksi, että ne ovat haitallisia pienyrittäjille. Silloin, kun minä aloitin puheenjohtajana — voin yleensä kertoa — lähes ensimmäinen ohjelma, joka julkaistiin, oli pienyrittäjäohjelma, ja siellä me olemme esittäneet esimerkiksi ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottamista sillä tavalla, että suhteutettaisiin työnantajamaksuja yrityksen liikevaihtoon, mikä on nähdäkseni paljon parempi keino kuin tämä määräaikaisuuksien helpottaminen, mikä johtaa pahimmillaan raskausryjintään.

Eli kyllä meiltä tulee vaihtoehtoja, mutta kuten edustaja Kokko sanoi, marraskuussa on niiden aika, ja nyt minusta voidaan käsitellä tätä teidän esitystänne, joka on monella tavalla [Puhemies: Aika!] ei kovin onnistunut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.50 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon puhuttu velasta. Tällä hetkellä taitaa olla valtionvelka 184 miljardia Valtiokonttorin mukaan — elokuun lopussa. Meillä on paraikaa meneillään velkajarrukeskustelu parlamentaarisen työryhmän osalta, ja nyt olisi erittäin tärkeätä, kun pääministerikin mainitsi tuossa aiemmin velkajarrusta, että löydetäisiin parlamentaarisesti yhteinen näkemys siitä, minkälainen raami tässä tehdään tulevaisuuteen, tarvitaanko me EU:n fipo-sääntöjen lisäksi jotain muuta sääntelyä täällä. Nyt pitäisi yrittää hakea tähän yhteistä näkemystä siinä työryhmässä. Sitten tämän työryhmän osalta on vielä semmoinen ongelma, että kun parin viikon aikana pitäisi tämmöinen vuosikymmenten asia saada ratkaistua, niin tämä aikataulu on aika tiukka. Toivoisin, että kun myös hallitus nyt sitä hallituksen esitystä on muotoilemassa, niin siellä on liikkumatilaa, että pystytään hakemaan ratkaisuja. Oppositiolla on keskustelujen mukaan erittäin hyvä tahtotila siihen, [Puhemies koputtaa] että velkaa pitää jarruttaa ja velkakehitystä pitää suitsia. [Puhemies: Aika!] Siinä mielessä tahtotila on yhteinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

16.51 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun pohjaviire oppositiolla on se, että kaikki, mitä hallitus tekee, on huonosti, niin kyllä mielestäni silloin, kun keskustelua käydään hallituksen vaihtoehdosta, on myös ihan kohtuullista toivoa, että oppositiolla olisi joku oma ratkaisu, joku oma ajatus, eikä vain se, että kaikki on huonosti, kaikki pitää perua ja ei tästä enää ikinä nousta. Tämä on se ongelma.

Kun itse katson hallituksen budjettia ja sitä työtä, mitä pääministeri Orpon johdolla on tehty suomalaisen yrittäjyyden, suomalaisen työn, investointien eteen, niin siinä on kyllä paljon hatun nostamisen aihetta. Kyllä täytyy sanoa vielä tässä yhteydessä se, että se into ja ilo, millä pääministeri näistä asioista jaksaa päivästä toiseen kovan kritiikkivyöryn keskellä puhua, on mielestäni aika esimerkillistä johtamista, ja siitä sopisi myös saada kunniaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

16.52 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on ollut valan kahvassa jo yli kahden vuoden ajan. Budjettejakin olette ehtineet jo tehdä kolme. Vallassa siis ei ole enää Marinin hallitus, jota edelleen syytätte lähes kaikesta. Tässä ajassa ta-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

louden suuntaa olisi kyllä ehtinyt jo muuttamaan oikeilla toimilla. Ihmiset ovat ihmeissään, ja syystäkin. Tätäkö ennen vaaleja tehdyt lupaukset ovat tarkoittaneet? Näinkö jokaiselle suomalaiselle luvattu veroale tulee näkymään? Loppuhallituskautta on enää kaksi vuotta jäljellä, ja perintö alkaa muodostua. Herää kysymys, tullaanko Orpon hallitus muistamaan vain työttömyydestä, velasta ja toivon menetyksestä.

Nämä salipuheet SDP:n vaihtoehtojen puutteesta ovat taas selkeää harhaanjohtamista. Olemme jo kahden vuoden ajan esittäneet johdonmukaisesti useita perusteltuja kasvutoimia vaihtoehtona hallituksen leikkaus- ja kurjistamispolitiikalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt katson, että sinä aikana, kun olen ollut tässä puhemiehenä, niin täällä on vielä kaksi edustajaa, jotka eivät ole saaneet vastauspuheenvuoroa. Antaisin ne, ja sen jälkeen pääministerille puheenvuoron. — Edustaja Rantanen.

16.54 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jotenkin kun tulee sellainen olo, että me täällä mieliksemme puhuisimme esimerkiksi tästä karmeasta työttömyystilanteesta, niin näinhän se ei ole, vaan me haluamme tietenkin puhua tästä sen vuoksi, että se on niille ihmisille inhimillinen tragedia. Sitten kun täällä on kuntaministeri Ikonenkin paikalla, niin onhan tämä tilanne myös kuntien ja kaupunkien osalta erittäin haasteellinen. Kunnat ovat maksaneet jo tänä vuonna 111 miljoonaa enemmän Kelan sakkomaksuja työttömyydestä johtuen samassa ajassa kuin viime vuonna. Esimerkiksi omassa maakunnassani Keski-Suomessa keskustaupunki Jyväskylä, jossa työttömyysprosentti on jo 14,4, maksaa näitä sakkomaksuja noin 30 miljoonaa euroa, ja lähes 70 prosenttia tästä summasta tulee nimenomaan pitkäaikaistyöttömien kasvun määrästä. Onhan se nyt ihan erikoista, että hallitus ei yritäkään löytää minkäänlaisia toimia esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisemiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

16.55 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Telakkauutinen oli tänään tosiaan erittäin mieluisaa kuultavaa, ja meidän pitäisikin täällä salissa puhua enemmän teollisuuspolitiikasta, ja ihan konkreettisesti selontekoon kirjattaisiin myös teollisuuspoliittisia toimia, jotta näitä hankkeita ja hankeuitisia kuultaisiin myös tulevaisuudessa lisää.

Mutta nyt on kuitenkin menty työllisyydessä pahasti pakkasen puolelle eli suunnilleen saman verran kuin Porissa on asukkaita. Pori taitaa olla muistaakseni kymmenenneksi suurin kaupunki, eli niitä on aikamoinen määrä. Heikennätte myös työuran aikaista opiskelua ja ammattitaidon lisäämistä, ja tämä vaikeuttaa tietenkin työmarkkinoilla menestymistä. Näitä asioita ei nyt vain pääse karkuun, vaan vahinko on jo tapahtunut.

Olette myös synkkää maailmankuvaa osanneet luoda tässä kaksi vuotta, ja olette niin hyvin sitä osanneet luoda, että ihmiset eivät ole kuluttaneet, edes ne, keillä olisi varaa kuluttaa. He tulevat saamaan verohelpotusten myötä vielä lisää sitä kulutettavaa, ja samalla käy niin, että ne, jotka ovat heikoimmassa asemassa olevia, tulevat siinä kärsimään. Se pelotelturetoriikka on pitkittynyt vähän liian pitkälle. Mutta, arvoisa hallitus, olisiko kannattanut vaihtaa sitä moodia vähän aiemmin ja luoda uskoa tulevaisuuteen, [Puhemies koputtaa] niin sanoilla kuin myös teoilla?

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

16.58 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Aloitetaan ensin näistä työmarkkina-asioista. Hallitus ei valmistele, ei suunnittele puuttumista arkipyhiin tai ylityökorvauksiin eikä ole sitä missään vaiheessa tehnyt. Valtiovarainministeriön laatimisessa pitkissä säästölistoissa nämäkin olivat esillä, mutta niitä ei käsittäkseni tuossa ryhmässä otettu edes käsittelyyn. Minun mielestäni voidaan nyt päättää tämä keskustelu. Ei luoda tältääkään osin turhia pelkoja suomalaisille palkansaajille.

Sitten vielä kerran tähän velkajarrukysymykseen. Siis nyt on nimenomaan kyse siitä, mistä edustaja Lylykin puhui, eli haetaan yhteistä sitoutumista siihen, miten Suomen velka pidetään kurissa, eikä suinkaan aloiteta viiden vuoden päästä, vaan aloitetaan nyt. Kyse on minusta siitä, miten jo ensi vaalikaudesta lähtien. Sovitaan tämän vaalikauden päätteeksi valtiovarainministeriön lukujen pohjalta, mikä on se rahoitusaseman taso ensi vaalikauden lopussa. Päätetään se hyvissä ajoin tämän vaalikauden puolella ja sovitaan se yhdessä — tuossa on se parlamentaarinen sopu, on se sitten yksi pinna alas velkasuhdetta vuodessa tai jotain muuta. Sitten taas sen vaalikauden lopussa päätetään, mitä seuraavalla vaalikaudella tavoitellaan. Meitä sitovat tai kannustavat siinä nämä EU:n Emu-kriteerit, EU:n omat velkasäännöt ja sitten meidän yhteinen sopimus. Tämä on juuri se asia, mistä esimerkiksi Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn on puhunut, juuri tämä mekanismi, joka on hyvin lähellä tätä Ruotsin mekanismia. Ei tätä mihinkään lykätä. Pitää ehdottomasti saada aikaan nyt, ja seuraavan hallituksen pitäisi rakentaa se oma menokehyksensä tähän samaan. Kun me ollaan kaikki täällä oltu huolissamme velkaantumisesta, niin sitoudutaan siihen tasoon, ja sitten jokainen puolue esittelee oman näkemyksensä, miten sinne päästään. Toinen tykkää veroista, toinen ei tykkää veroista. Joku haluaa julkiselta sektorilta leikata, toinen ei. Sittempähen päästään puhumaan niistä keinoista, miten saadaan lisää työllisyyttä, miten saadaan lisää verotuloja. Se olisi politiikkaa, se.

Ehkä vielä ihan viimeiseksi, kun oma vuoroni tältä osin päättyy, kyllä minä haluan nyt kuitenkin kiittää tästä keskustelusta. Toivoisin, että me puhutaan nyt oikeasta asiasta, siitä, miten me saamme Suomen kasvuun. Kiitos siitä kaikille, niin hallituspuolueiden edustajille kuin opposition edustajille. Meillä on erilaisia näkemyksiä. Saa olla huolissaan. Minä en yhtään yritä estää, etteikö saisi olla huolissaan, etteikö saisi olla murheissaan. Suomalaiset ihmiset kodeissaan ovat tällä hetkellä huolissaan, mutta en minä kyllä ota piikkiäni tätä synkistelyä tai tätä yleistä ilmapiiriä. Kyllä se on herra Putin, joka sen tekee, herra Putin ja hänen kaverinsa, jotka saavat aikaan tämän pelon ilmapiirin, tai ehkä Suomessa ei ole pelon ilmapiiriä, mutta huolestuneen ilmapiirin. Tällä hetkellä mietitään Suomessa ensimmäisen kerran aikoihin, mitä tässä maailmassa tapahtuu, ja minä luulen, että silloin ei mietitä niin paljon hallitusta vaan mietitään, mitä tässä maailmassa tapahtuu. Tähän me kyllä vastataan yhdessä. Jos otetaan taas positiivinen asia loppuun, niin yhteistä on se, että tämä sali on lähes yksimielisesti sitoutunut puolustusmäärärahojen nostoon, Nato-jäsenyyteen, sen kehittämiseen, turvallisuuden vahvistamiseen, niin sisäisen kuin ulkoisenkin. Lähetetään tämä viesti yhdessä suomalaisille, että kyllä Suomi on turvassa ja me yhdessä pidämme sen turvassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset pääministerille. — Tehdään niin, että otetaan ministeri Ikoselle kahden minuutin puheenvuoro, ja sen jälkeen ministeri Strandilla on tämä varsinainen kokonainen oma settinsä. — Ministeri Ikonen.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

17.00 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä keskustelusta.

Kysyttiin, missä tämä velkajarru näkyy. Kyllä ajattelen, että se näkyy meillä ihan kaikessa. Tämä esimerkki, mitä pääministeri kertoi tästä telakkainvestoinnista — ajattelen, että tällaiset kasvutoimet ovat niitä, jotka tuovat meille talouteen dynamiikkaa, tuloja ja sitä kautta helpottavat sitä talouden puolta, jossa ei jouduta sitä velkaa ottamaan. Ja toisaalta, jos me katsomme koko tätä julkisen talouden puolta, niin myöskin sitä menojarrua on käytetty vähän kaikkialla. Meillä on tietysti tässä valtiontaloudessa haettu erilaisia keinoja jarruttaa, mutta sitten jos puhutaan vaikka hyvinvointialueitten menojen kehityksestä, niin jos ne aikaisemmin kasvoivat hyvinkin kovalla kulmakertoimella, niin nyt se on saatu painettua sinne noin kolmen prosentin menokehitykseen, mikä on jo varsin maltillinen taso näissä. Vastaavalla tavalla, jos katsotaan kuntien menoja, niin nekään eivät ole nousseet niin paljon kuin mitä aiemmin on arvioitu. Sielläkin näkyy se jarrutusliike, mitä kunnissa on tehty talouden hallitsemiseksi.

Ja vielä, kun täällä kysyttiin tästä kuntien taloudesta, niin kaiken kaikkiaan nämä hallituksen päätöspäätökset vahvistavat kuntataloutta vuoden 26 tasolla 200 miljoonalla, eli kyllä tämä koko hallituksen toimenpidekokonaisuus on kuntataloutta vahvistava tällä kehyskaudella. Se on tärkeää nähdä.

Myöskin, mitä tulee tähän TE-rahoitukseen, meillä on valtionosuusjärjestelmän uudistus käynnissä, ja siinä on tarkoitus kanssa osaltaan korjata joitain kulmapalasia, mitkä liittyvät tähän TE-puolen rahoitukseen.

Vielä niihin toimiin: Kunnillahan on tällä hetkellä kokonaisvastuu näistä työllisyydenhoidon toimista, ja siellä on myöskin paljon keinoja hakea niitä vaikuttavampia toimia. Toivon, että niitä kunnissa myöskin innovatiivisesti käytetään. Valtio tekee myöskin tällä hetkellä sellaista norminpurkoa, jolla luodaan liikkumatilaa kunnille näitten vaikuttavimpien keinojen löytämiseen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset. — Ja sitten ministeri Strand, olkaa hyvä.

17.02 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand (esittelypuheenvuoro):

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen asema Euroopan unionissa on keskeinen niin talouden, turvallisuuden kuin tulevaisuuden kannalta. Juuri aloitetut EU:n rahoituskehysneuvottelut määrittävät pitkälle sen, millaisia resursseja meillä on käytettävissä ja mihin niitä suunnataan.

Suomen ensivaiheen kannat neuvotteluihin ovat hyvin selkeät. Aktiivisen ennakko vaikuttamisen ansiosta komission esityksen sisällölliset painopisteet vastaavat hyvin pitkälle tavoitteitamme. Rahoitusta suunnataan aiempaa enemmän puolustukseen sekä kilpailukyvyn parantamiseen. Samalla Suomi tukee komission esitystä budjettirakenteen yksinkertaistamisesta. Esityksen kokonaistaso on kuitenkin liian korkea. On välttämätöntä löytää taso, joka ei kohtuuttomasti kasvata Suomen maksuja mutta mahdollistaa tärkeimmät painotukset: puolustuksen vahvistamisen, kilpailukyvyn parantamisen sekä maatalouden rahoituksen turvaamisen.

Arvoisa puhemies! Suomi katsoo, että erityistä huomiota on kiinnitettävä asemaamme unionin itäisenä ulkorajavaltiona ja EU-budjetin nettomaksajana. Tämä asema luo meille erityisiä velvoitteita mutta myös oikeudenmukaisia odotuksia. Suomi vastustaa komission

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

esittämiä yhteisvelkaan perustuvia uusia lainarahoitteisia investointivälineitä, kuten kriisivälinettä ja Catalyst Europe -välinettä. Olemme kuitenkin avoimia erilaisille rahoitusratkaisuille, jotka tosiasiallisesti vahvistavat Euroopan kokonaisturvallisuutta sekä Ukrainan tukemista.

Erityisen tärkeää on, että puolustusrahoitusta kohdennetaan nimenomaan itäisen etulinjan maille. Lisäksi Suomelle on keskeistä varmistaa, että komission meille esittämä merkittävä lisäys sisäasioiden rahastoihin turvataan. Sen toimeenpanon on oltava joustavaa, ja sen on tuettava raja-alueiden elinvoimaa. Tämä on osa Suomen kokonaisturvallisuutta mutta myös osa EU:n yhteistä vastuuta.

Det är viktigt att komma ihåg att Finlands östra gräns mot Ryssland också är EU:s yttre gräns och det är också Natos yttre gräns. Finland ska vara en aktiv, konstruktiv och pålitlig medlemsstat i Europeiska unionen.

Ärade talman! Käänny nyt toiseen vastuualueeseeni eli valtion omistajaohjaukseen.

Valtion omistajapolitiikan lähtökohtana on yhtiöomistusten hallinnointi vastuullisesti, ammattimaisesti ja omistaja-arvoa pitkäjänteisesti kasvattaen. Tavoitteena on ennakoitavat omaisuustulot sekä strategisten intressien ja erityistehtävien toteuttaminen. Valtio toimii omistajana tavalla, joka kunnioittaa reilun kilpailun pelisääntöjä. Me emme syrjäytä yksityistä omistajuutta vaan täydennämme sitä. Taloudellisten ja yhteiskunnallisten tavoitteiden on kuljettava rinnakkain. Omistajaohjaus perustuu lakiin valtion omistajaohjauksesta ja yhtiöomistuksista, osakeyhtiölakiin ja hyvään hallintotapaan. Mahdolliset omistujajärjestelyt toteutetaan aina huolellisesti, suunnitelmallisesti ja valtion kokonaisuutta palvelleen.

Valtion yhtiöomaisuussalkusta tuloutettavat omaisuustulot, osingot, pääoman palautukset ja osakemyynnit ovat merkittävässä roolissa hallitusohjelman investointiohjelman rahoittamisessa. Tämän hallituskauden aikana niitä kertyy noin kolme miljardia euroa.

Valtion on oltava omistajana ennen kaikkea strateginen. Tietyillä yhtiöillä on ratkaiseva merkitys huoltovarmuuden, infrastruktuurin ja kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. Näissä yhtiöissä valtio pysyy jatkossakin vahvana ja vastuullisena omistajana. Omistajaohjauksen tehtävä on varmistaa, että nämä yhtiöt ovat toimintakykyisiä kaikissa tilanteissa ja kykenevät vastaamaan myös uusiin uhkiin ja kriiseihin.

Arvoisa puhemies! Kun valtio arvioi omistuksiaan, jokaiselle yhtiölle määritetään selkeä intressi: joko strateginen intressi, finanssi-intressi tai erityistehtävä. Valtio-omistajan pitää myös tarjota omistamilleen yhtiöille luonnollisia kehityspolkuja yritysten kasvun tukemiseksi. Valtion vastuullisella ja pitkäjänteisellä omistajapolitiikalla tuetaan omistajan keinoin Suomen kilpailukykyä, kestäväää kasvua ja vakautta.

Som ägare ska staten även erbjuda bolagen i sin ägo naturliga utvecklingsvägar för att stödja deras tillväxt.

Samalla on huolehdittava siitä, että valtion omistamat yhtiöt ovat suunnannäyttäjiä myös puhtaassa siirtymässä ja digitalisaatiossa. Strateginen omistaja voi vauhdittaa ratkaisuja, joilla turvataan Suomen kilpailukyky ja koko yhteiskunnan resilienssi pitkälle tulevaisuuteen. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja nyt on ilmeisesti halukkuutta lyhyttahtiseen keskusteluun, elikkä pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin puheenvuoron, painamaan V-painiketta. — Edustaja Rantanen.

17.07 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos tästä esittelystä ministerille. Menen tähän CAP-uudistukseen ja sen erityispiirteisiin. Nythän on niin, että nämä aiemmin olleet ykkös- ja kakkospilari ollaan yhdistämässä. Tästä kakkospilaristahan Suomen tuotto on ollut keskimääräistä parempi aiempina vuosina. Ei tietenkään voi verrata suoraan edellisiin vuosiin, mutta nythän näyttää siltä, että esimerkiksi maatalouden tuet voivat laskea jopa 15 prosenttia. Tietenkin olemme huolissamme ruokaturvasta ja siitä, että kun taloudellinen tilanne Suomessa on jo tällainen, niin kuinka kansallinen kompensatio sitten näihin summiin koskaan riittää.

Mutta erityisesti olisin kiinnostunut siitä, että siellä on lisäksi tulossa tämä erityinen rajavaltioiden erityistuki. Miltä sen kokonaisuus nyt näyttää? Mitä ne käytännön asiat ovat, mitä tällä tuella mahdollisesti Suomi voisi ostaa, ja mihinkä sitä voisi hyödyntää? Ja näyttääkö sen taso olevan teidän mielestänne riittävä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

17.09 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Menen omistusohtauskysymyksiin. Valtiohan on strategisena omistajana muun muassa energiasektorilla merkittävässä yhtiöissä. Silloin kun omistetaan vaikkapa jopa yli puolet osakkeista tai äänivallasta, on tärkeää, että valtio uskaltaa rohkeasti käyttää omistajan ääntä ja näyttää suuntaa. On tärkeää, että kun yhtiöissä on investointihankkeita, niin tiedetään selkeästi, mikä on valtion tahtotila niitten suhteen. Siinä rohkaisisin ministeriä jatkossa myös linjaamaan poliittisesti, ettei kävisi niin kuin meillä on käynyt lähihistoriassa, että on jopa kymmenkunta vuotta valmisteltu, laitettu omistajien rahaa jopa kymmeniä miljoonia ja sitten hankkeet kaatuvat. On tärkeätä, että ei tuhlaa rahaa turhaan, vaan on selkeästi jo alussa tiedossa, mikä on valtio-omistajan tahtotila, ja valtio-omistaja toimii sen tahtotilan mukaisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

17.10 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! EU är vår naturliga samarbetspart, mina frågor går också dit. EU är en säkerhetsaspekt men det är också en ekonomisk aspekt och en konkurrensaspekt. Jag vill tacka minister Strand för det arbete han gör där och också den information som har kommit om den nya finansieringsperioden som är på kommande. Där finns förstås fortfarande vissa frågetecken som i viss mån också oroar när det gäller lantbruket och också en del andra delar.

Siksi, arvoisa puhemies, Suomi on perinteisesti pitänyt tärkeänä, että unionin varoja käytetään tehokkaasti ja siten, että jokainen euro tuottaa lisäarvoa kansalaisille ja koko unionille. Kysynkin siksi, ministeri Strand: miten Suomi aikoo tulevissa neuvotteluissa edistää sitä, että budjettikehitys olisi sekä kestävä että tasapainoinen ja että Suomen näkemykset saavat riittävästi painoarvoa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

17.11 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut vastuulliseen ja pitkäjänteiseen omistajapolitiikkaan. Valtion yhtiöomistuksia hallinnoidaan ammattimaisesti omistaja-arvoa kasvattaen ja osakeyhtiölain periaatteita kunnioittaen. Omistajapolitiikkaan eivät kuulu poliittiset äkkikäännökset. Olemme valmiit investoimaan omilla omaisuustuloillamme, emme velalla, suunnitellun investointiohjelman mukaisesti. Tämä tuo kasvua, työllisyyttä ja elinvoimaa koko Suomeen.

Vastuunpakoilun sijaan tämä hallitus tekee juuri sen, mitä suomalaiset odottavat: hoitaa valtion omistukset ammattimaisesti ja turvaa vakaat osingot ja investoinnit ilman, että hyvinvointimme lasku siirretään tuleville sukupolville. Turvallisuutemme ja hyvinvointimme rakennetaan terveen ja luotettavan talouden avulla. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.12 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On asiaa kahteen aiheeseen, omistajaohjaukseen ja sitten EU-politiikkaan, mutta aloitan tästä omistajaohjauksesta ja katson, jos ehdin tuonne toiseen.

Nyt meillä on strategista omistusta, finanssiomistusta ja sitten erityistehtävien omistamista, ja niitä ohjataan valtion omistajaohjauksesta. Nyt meillä on sitten myös semmoinen tilanne, että budjettia täytetään myymällä valtion omaisuutta ja niitä rahoja käytetään esimerkiksi Kela-korvauskokeiluihin ja kaikkiin muihin tällaisiin asioihin. Nyt kun meillä tässä juuri viime päivinä on tullut asia, että Posti aiotaan laittaa pörssiin, niin onko tämä yksi niistä toimenpiteistä, joilla omistusta järjestellään uudella tavalla, jotta päästäisiin investointien rahoittamiseen tai Kela-korvausten kokeilujen rahoittamiseen?

Tämä on nyt ensimmäinen. Otan toisen puheenvuoron. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.13 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tullut kuljetua nyt näiden istuntokausien aikana lähestulkoon viikoittain Mikkelin ja Helsingin väliä junalla. Silloin keväällä 23 alkanut kulkeminen osoitti jo heti, että Mikkeli—Kouvola-välillä ei juurikaan pysty töitä tekemään — Kouvolasta Lahden kautta Helsinkiin oli semmoinen kohtuullinen. Nyt kesän jälkeen, kun uusi istuntokausi alkoi tai työt täällä jatkuivat, huomasin heti, että on mennyt huonompaan suuntaan niin, että nyt oikeastaan valtaosassa matkaa eli kilometri Mikkelistä etelään päin katkeaa ja Helsingistä lähtiessä pahimmillaan Töölönlahden kohdalla. Se on hiljainen vaunu, ja me ollaan opittu siellä vaunussa tällainen pään sisäisen kiroilu, muuten olisi tämmöistä aika moniäänistä noitumista siellä vaunussa. Aika paljon tulee keskusteltua ihmisten kanssa siitä aiheesta.

Mutta olen kysynyt tästä ministeri Ranteelta useamman kerran, ja hän siirtää tämän aina teille, että se kuuluu teille, niin että kysymys kuuluu: onko tulossa jotakin, jotta VR:n kautta tai ylipäätään jollain konstilla tämä tilanne kohentuisi tästä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

17.14 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä tulevalle kaudelle neuvotellaan parhailaan, ja yksi Suomen kannalta keskeisimmistä osista on yhteinen maatalouspolitiikka, mei-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

dän yhteiset tukemme, CAP. Komission ensimmäinen ehdotus uudeksi rahoitukseksi näyttää erittäin heikolta: leikkaukset ovat jopa 30 prosenttia. Tätä emme voi hyväksyä, erityisesti kun koko budjetti kasvaa. Kun Suomi neuvottelee nyt CAPin koosta, on ratkaisevan tärkeää, että viljelijä ei jää laskun maksajaksi, kun EU-rahoitusta uudistetaan.

Det är bara genom en stark primärproduktion som vi kan trygga vår självförsörjning och vårt matutbud. Jag tar för givet att Finland som land gör allt vi kan för att säkerställa den inhemska matproduktionens framtid, och då behöver de framtida EU-stöden tryggas.

Europaminister Strand, ser regeringen allvarligt på de potentiella konsekvenserna av EU:s jordbruksbudget, om den går igenom såsom den är, för konsumenterna och för vår försörjningsberedskap?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

17.15 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Strandille ja koko hallitukselle siitä, että maakuntalennot jatkuvat aina vuoteen 2028 saakka. Toivotaan, että myös tulevilla hallituksella on samanlainen arvovalinta. Meillä on paljon tutkimustietoa siitä, että lentoliikenteellä on suuri riippuvuus alueen yrityksille ja monet investoinnit ja myös suuret verotulot ovat kiinni näistä maakuntalennoista. Myös useita työpaikkoja, jopa kymmeniätuhansia, syntyy lentoliikenteen takia maakuntiin.

Lennot ja vuorojen lisääminen ovat talouskasvun näkökulmasta erittäin tärkeitä maakunnille, ja vuonna 2026 on esimerkiksi Kuopiolle luvattu Finnairin toimesta yksi ylimääräinen lentovuoro. Nyt on kuitenkin kuulunut ikävää uutista siitä, että Finnairilla ei mahdollisesti ole tarvittavaa kalustoa näitten luvattujen lentovuorojen lisäämiseksi. Kysyisinkin nyt ministeri Strandilta: pidetäänhän me huolta siitä, että alueilla on mahdollisuus kasvaa myös niin, että näitä lentovuoroja lisätään? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

17.17 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on nyt koko päivä puhuttu Suomen ennätysurkeasta työllisyyskehityksestä ja tahmeasta kasvusta.

Suomessa on huikeaa kasvupotentiaalia uuselinarvikeyrityksissä, mutta pullonkaulaksi ovat osoittautuneet jopa vuosia kestävät EU-lupakäytännöt. Vaikuttaa oikeastaan siltä, että nämä uudet ruokainnovaatiot ovat vähän väliinputoajia eivätkä kuulu oikeastaan maatalous- ja ruokakomissaarin pöydälle, mutta ei niitä toisaalta mielletä myöskään perinteisinä innovaatioina. On aito riski, että nämä mahdolliset kasvun moottorit lähtevät pois Suomesta tai koko Euroopasta. Kysynkin eurooppaministeriltä: kuka ministeri toimii suomalaisten uuselinarvikeyritysten edunvalvojana Euroopassa, ja onko hallitus tunnistanut näiden yritysten kasvupotentiaalin? Esimerkiksi nykyinen EU-puheenjohtajamaa Tanska on ottanut vahvasti uudet kasvipohjaiset elintarvikkeet strategiseksi painopisteekseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

17.18 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Kiitoksia eurooppa- ja omistajaohjausministerille esittelystä.

Ehkä isoin kysymykseni ministerille kuuluu seuraavasti: Hallitus on rahoittamassa neljän miljardin euron investointiohjelmaansa ensi vuonna ja tulevaisuudessa. Vuodelle 26 investointiohjelman rahoittamiseksi on budjetoitu 1,72 miljardin euron edestä tuloja. No, viime viikolla luimme uutisesta, että Posti laitetaan pörssiin — sieltä tulee 150—200 miljoonaa. Näen siinä paljon riskejä Suomen kansan edun nimissä, mutta ehkä se isoin kysymys nyt kuuluu: mitä omaisuusjärjestelyjä valtio on tekemässä Postin lisäksi, että saadaan tunnin juna Turkuun ja yksityislääkäreiden kelakorvausten lasku maksetuksi? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kuka edes haluaa tunnissa Turkuun? — Eduskunnasta: Pois sieltä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

17.19 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille erinomaisista esityksistä.

Tanska puheenjohtajamaana sanoi viikko sitten, että tuleva byrokratia ja normit voivat maksaa yrityksille ja julkiselle sektorille 124 miljardia euroa lisäkustannuksina per vuosi. Siksi he sanovat, että on tärkeää jatkaa norminpurkua ja simplifikaatioprosessia EU:ssa. Suomi tukee tätä, ja hallituksen linja on erittäin hyvä.

Min fråga till minister Strand är hur arbetet med simplifiering på EU-nivå fortgår och hur viktigt det är för att stärka konkurrenskraften i en tid där stormaktsrivaliteten växer i världen. I den globala verklighet vi lever i behöver Europa och EU bli starkare för att skapa resiliens. Då det nu är nästan exakt ett år sedan Draghi kom med sin rapport om att stärka tillväxten om konkurrenskraften, vill jag också fråga ministern om hur han ser på fokuset i EU-kommissionen på de här frågorna, som är viktiga både för Åland, energiklustret och hela Finland.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

17.20 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä.

Oikeastaan itse keskityn yksityiskohtaisemmin Cinia-yhtiöön, joka on omistajaohjauksessanne. Se liittyy myös eurooppaministerin rooliinne sikäli, että tämän kaapeliyhtiön suunnitelma rakentaa Japanista Alaskan kautta Pohjoiskalottiin tällainen Far North Fiber-tietoliikenneyhteys on yksi Euroopan unionin rahoittama kärkihanke. Nyt emme ole kuulleet siitä juurikaan mitään pitkään aikaan, ja voi sanoa, että viimeaikaisten huoltovarmuushaasteiden osalta se on osoittautunut entistäkin tärkeämmäksi, puhumattakaan siitä, minäkölaista roolia Suomi voi näyttää korkean teknologian maana.

Siitä tulee mieleen sitten vielä se, onko teillä lukuja siitä, että jos Euroopan unionin budjetissa on kilpailtua tutkimusrahoitusta, paljonko Suomi saa takaisin jäsenyyseuroistaan, ja vastaavasti mikä se luku olisi sitten [Puhemies koputtaa] esimerkiksi alue- ja maataloustukien osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

17.21 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä nostan esille näistä monivuotisista rahoituskehyksistä sen, kuten meillä on tiedossa, että unionin budjetin kautta ollaan myös turvallisuussektorille allokoimassa rahaa, mikä on ymmärrettävää tässä tilanteessa, mutta kannan valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana myös huolta siitä. Kun meillä Naton piirissä on nyt sitten sovittu, että puolustusbudjetit nostetaan kolmeen ja puoleen ja aina sitten viiteen prosenttiin bruttokansantuotteesta, jos otetaan kaikki huomioon, niin jotenkin olisi varmasti viisasta, että jos me sitten välillisesti unionin budjetin kautta rahoitamme tätä samaa sektoria, niin se huomioitaisiin tässä meidän bkt-osuudessa jotenkin — siis se välillinen osuus, mitä me maksamme EU:hun, ja sitten sieltä EU rahoittaa. Meillä on nytkin erittäin kovat haasteet, kun me tiedämme tämän valtion velkatilanteen ja sen, että puolustusmenot kasvavat. Me joudumme aivan mahdottomaan tilanteeseen, jos me joudumme suoraan lisäämään valtavasti sitä ja sitten vielä välillisesti unionin kautta eikä näitä lasketa tavallaan yhteen. Uskon, että tämä on huoli, jonka me kaikki voimme jakaa. Tämähän olisi viisasta katsoa näin, vaikkakin on niin, että rahamäärähän ei ratkaise vaan suorituskyky näissä puolustusasioissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

17.23 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitys EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä on paisunut kuin pullataikina viime aikoina, ja taitaa olla jo 1 900 miljardia se lopullinen summa, mistä nyt käydään keskustelua. Siinä mielessä on hyvä, jos Suomella on selkeä linja sen suhteen, että tämä budjetin paisuttaminen ei käy, ja nimenomaisesti sen, mitä siellä sisäisesti sitten tullaan tekemään. Jos katsoo vaikka, mitenkä nyt tätä EU:n maatalouspolitiikkaa hoidetaan ja sen sisäistä rahoitusta, niin varmasti siellä on huomattavaa justeeraamista, että sille veronmaksajan eurolle tullaan saamaan suuri hyöty irti.

Erityisesti ehkä nyt olisi syytä jo katsoa pidemmälle tulevaisuuteen. EU on erittäin halukas laajentumaan Länsi-Balkanilla, mutta jäsenyysneuvottelut on jo hyvin avattu myös Moldovan ja Ukrainan kanssa. Käsittääkseni, jos muun muassa nämä maatalouskriteerit pidetään nykyisellään, siinä vaiheessa, kun Ukraina liittyy unioniin, he yksinään saavat yli 40 prosenttia tästä yhteisestä maataloustukipotista. Millä tavalla siellä eurooppalaisissa pöydissä tätä tulevaisuuskuvaa ollaan jo visioimassa samalla, kun nyt tätä rahoituskehystä viedään eteenpäin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on nyt neljä pyydettyä vastauspuheenvuoroa, ja niiden jälkeen annan ministerille puheenvuoron. Jos ei palavaa halua ole enää käydä debattia sen jälkeen, niin sitten siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Löfström.

17.24 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Partanen nosti esille, kuinka tärkeää lentoliikenne on monelle maakunnalle. Se on totta, ja se on erittäin tärkeää. Ahvenanmaa ja Maarianhamina eivät ole mukana tässä ostoliikenneohjelmassa, koska Finnair lentää Maarianhaminaan markkinaehdoilla, mikä on hyvä, koska se tarkoittaa, että on kysyntää. Huono asia on vain se, että Finnair lentää vain neljä kertaa viikossa Maarianhaminaan, ja se ei riitä. Kun ministeri Ikonen oli Ahvenanmaalla muutama viikko sitten, hänen piti lentää Tukholman kautta Ahvenanmaalle.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ärade minister Strand, som är ägarstyrningsminister också för Finnair, jag vill tacka ministern för det goda samarbetet som vi haft i de här diskussionerna om hur man kan få Finnair att också på marknadsmässig basis flyga mer aktivt till Mariehamn, vilket är av otroligt stor vikt för företagen, för turismen och för kontakterna mellan Åland och fasta Finland överlag.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

17.25 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun todella nyt sitten ynnätään yhteen — tämä monivuotinen rahoituskehys ja ne paineet, joita komissio sinne on esittänyt, oikeastaan kaikkien eurooppalaisten valtioiden kansantalouden haasteet ja sitten vielä tämä valtava tarve puolustusmäärärahojen kasvattamiselle — niin ei tämä nyt vaadi kummoistakaan taloustieteilijää, että voi todeta, että eihän tämä yhtälö mene umpeen. Tosiasiahan on, että kaikkia niitä tarpeita, mitä pöydällä on, ei kyllä kyetä tässä maanosassa hoitamaan, ja sen takia minusta on realismia lähteä siitä, että esitetty taso on kyllä liian korkea.

Mitä tulee sitten siihen, että Suomi nyt onnistuisi vaikuttamisessa tämän asiakokonaisuuden osalta — ottaen huomioon, että ratkaisuja luultavasti tehdään vasta sitten meidän seuraavalla vaalikaudella — niin olisi kyllä järkeä nyt kasata tähän vähän laajempaa parlamentaarista pohdintaa, miten me huolehdimme nyt tässä siitä, että meidän kansalliset intressit ulevat toteutumaan, ja huolehdimme myös siitä, että loppulasku eurooppalaisille veronmaksajille ei tule kohtuuttoman suureksi, koska se tässä se suurin pelko tällä hetkellä on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.27 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! ”Ex oriente lux, ex occidente lex.” En yritä olla itseäni viisaampi, [Eduskunnasta: Kuulosti siltä! — Nau-rua] mutta huomasin tämmöisen lausunnon kerrankin. Idän suunnasta nousee edelleen aurinko meille itäiseen Suomeen, mutta hallituksen työ luo hieman varjoa siihen päälle.

Ministeri Strand, esititte Maaseudun Tulevaisuuden haastattelussa kesäkuussa kysymyksen, kuinka laajoja verovaroin kustannettuja posti- tai sosiaali- ja terveystaloudellisten toimipisteitä on tulevaisuudessa mahdollista ylläpitää joka puolella harvaan asuttua maata. Meitä itäisessä Suomessa tämä kysymys kiinnostaa kovasti, kansalaisia, yrittäjiä, järjestöjä, oppilaitoksia, perheitä, vanhuksia, lapsia, syrjäytyneitä ja joitain meitä harvoja vielä siellä olevia kansanedustajiakin, joiden usko on hieman koetuksella, vaikkei tämä uskon asia olekaan.

Arvoisa puhemies! Mitä tarkalleen ottaen tarkoittitte tällä kysymyksellä, ja oletteko löytänyt siihen vastauksen? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.28 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä tuli esiin EU-budjetin kasvaminen aika merkittävästi seuraavalla seitsemänvuotiskaudella, ja siihen on vielä paljon duubioita olemassa.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Kysyisin nyttan eurooppaministeriltä: nyt kun meidän nettorahoitus tavallaan EU:n suuntaan on abouttiarallaa 150 euroa per asukas, jos karkeasti muistelin, niin kuinka tämä tulee muuttumaan tässä lähivuosina, jos budjettia nostetaan, ja minkälaiset näkymät tältä osin ovat? Toivoisinkin, että tätä mittaluokkaa aina käytettäisiin myöskin ihmisille, kun heille kerrotaan, minkä suuruudesta välineestä oikeasti vain on kysymys, kun EU:sta puhutaan.

Toinen kysymys liittyy siihen, kun mainitsitte aikaisemmin täällä, että vastustatte yhteisvelkaa mutta olette avoin uusille rahoitusvaihtoehdoille ja ratkaisuille. Olisi kiva kuulla, minkä tyyppisiä sellaisia vaihtoehtoja sen tilalle sitten voisi löytyä, jotka olisivat sellaisia, että ne käyvät Suomen hallitukselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Strand. [Joakim Strand: 20 minuuttia, 25!] — maks.5.

17.29 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand: Kiitos erinomaisista kysymyksistä. Minä voisin oikeastaan aloittaa, arvoisa puhemies, näistä junien mobiilikuuluvuuksista. Eliikkä nehan ovat äärimmäisen tärkeitä sekä junamatkustajille että työmatkalaisille. Itse asiassa heti kun aloitin, otin tästä itse koppia ja kutsuin koolle pyöreän pöydän keskusteluun, missä oli VR:n edustajia, missä oli näitten operaattoreiden omistajia, ja niitä on nyt kaksi rundia takana, ja aion jatkaa sitä käytäntöä. Jos miettii VR:ää, jonka omistajaohjaus on minun vastuullani, niin VR on tehnyt itse asiassa aika paljon junakuuluvuuden parantamiseksi. VR investoi viime vuonna itse viisi miljoonaa euroa junavaunujen langattomiin verkkoyhteyksiin. Sillä noin viisinkertaistettiin nettiyhteyksien nopeus, ja asiakastytyväisyys itse asiassa wifi-toimivuuteen on sen jälkeen pysynyt ennätyslukemissa. Töitä riittää vielä, mutta VR tsemppaa siellä.

Lisäksi VR on kilpailuttanut vaunujen ikkunoiden laseroinnin, jolla parannetaan radio-signaalien läpäisyä junaan, ja se auttaa puhelinkuuluvuuteen siellä, missä signaali on saatavilla. Ongelma sekä mobiilidatan että puheluiden suhteen on tietenkin se, että raiteiden varrella on katvealueita, joilla verkon kapasiteetti on riittämätön tai yhteydet eivät toimi tukiasemien puutteiden takia. Tätä ongelmaa VR ei voi ratkaista, mutta VR on mittaauttanut riippumattomalla taholla tukiasemien kapasiteetin raiteiden varrella, ja operaattoreilla on nyt tiedossaan tarkasti — varmaan teilläkin, arvon kollegat, on tiedossa tarkasti — missä ei toimi, mutta nyt on myös operaattoreilla tiedossa, missä oman verkon peitto on riittämätön. Eliikkä toivotaan, että teleoperaattorit investoivat sinne, ja sen takia minä käyn niitä keskusteluja heidän kanssaan säännöllisesti.

No, tässä oli monta hyvää kysymystä, kiitos niistä.

Ensinnäkin CAPista ja maataloudesta: nyt kun ne kaksi pilaria yhdistettiin, niin sehän näyttää siltä, että se voisi ns. laskennallisesti tippua sen 10—15 prosenttia, ei todellakaan 30:tä, mutta kyllä itse luotan siihen, että Suomi kansallisten ja alueitten suunnitelmien sisällä pystyy sen pelaamaan järkevästi niin, että me saadaan homma pelittämään.

Bland annat ledamot Ingo lyfte — väldigt viktigt — upp det här med primärnäringarna, vad de har för roll också för försörjningsberedskapen, för hela livskraften på landsbygden och i Finland och i Europa, så vi kommer garantera att kämpa för jordbruket. Därför nämnde jag, förutom försvar och konkurrenskraft, jordbruket som topp tre i min inledning.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Myös Rantanen puhui tästä.

Också Norrback pratade väldigt bra. Norrback pratade också om hur vi ser till att pengarna går till rätt ändamål. Om man ser på EU-nivå så kan man ju prata om den här konditiona-liteten och att man följer rule of law, det att man kan hålla inne med pengar om man inte an-vänder dem till rätt ändamål, vilket till exempel har hänt med Ungern. Men sedan när det gäller Finland specifikt är det ju jätteviktigt att man ser till att man är så pass aktiv redan i förhandslobbandet att man får in sådana skrivningar som möjliggör en effektiv använd-ning av våra pengar.

Edustaja Lohella oli hyvä, yleinen puheenvuoro omistajapolitiikasta ja omistajan tahtoti-last ja myös siitä, että jos me kerran omistetaan jotain yhtiötä jopa yli 50 prosenttia ja olemme arvioineet, että se on strategisesti merkittävä, niin kyllä sen omistajan äänen täy-tyy sitten kuulua ja siinä täytyy olla semmoinen strategia ja visio, miten tämä yhtiö palve-lee Suomea sekä taloudellisesti että yhteiskunnallisesti.

Postista tuli muutamia kysymyksiä, muun muassa edustaja Lylyltä. On totta, että sillä myös rahoitetaan osittain, ehkä hyvin pieneltä osin tätä investointiohjelmaa, mutta kyllä-hän Postin potentiaalisessa listaamisessa — Nythän puhutaan vasta aikeesta mahdollisesti listata. Ja kyllä sitä on yritetty monta kertaa. Muun muassa Sipilän hallitus sitä yritti. — kyse on ennen kaikkea siitä, että halutaan antaa Postille mahdollisuus kasvaa. Olin erittäin iloinen, kun huomasin joissain uutisissa, että muun muassa edustaja Räsänen kommentoi hyvin fiksusti. [Joona Räsänen: Voitte luottaa!]

Väldigt balanserat uttalande om att om Posten utvecklas och stärks så kan man till och med få större dividender med en potentiellt mindre ägarandel.

Kiitos siitä.

Sitten tässä oli maakuntalennoista. Itse olen niitä aina puolustanut, ja on myös totta, että meillä on sitten näitä kaupallisesti toimivia kenttiä, jotka eivät saa mitään tukea, ja nyt on ihan fakta se, että tällä hetkellä on vähän tavallaan... Se on tietty pullo. Meillä on Lappi ja Helsinki, sitten meillä on nämä maakuntakentät, mutta siinä välissä ovat nämä hyvin vah-vat teolliset paikkakunnat, joissa on purkit täynnä jatkuvasti. Itse tulen tapaamaan Kuopi-on, Oulun ja Vaasan kaupunginjohtajat lähiviikkoina, ja heidän kanssaan käydään dialo-gia, myös Maarianhaminan kanssa. Tietenkään ministeri ei Finnairin vuoroja itse päätä, mutta on tärkeätä, että pidetään esillä ne tarpeet, mitä on.

Edustaja Harakalle: Ciniasta voidaan ottaa separaatti sitsi ja käydä läpi sitä tämän päi-vän tilannetta, mutta haluan kiittää siitä työstä, mitä itse teitte tämän asian eteen, kun olitte ministerinä.

Jag har i flera sammanhang stött på folk som har tackat för Harakkas aktivitet.

Puhuitte vähän näistä suhteista, ja jos ihan kamreerimaisesti katsoo vaikka sitä edellistä EU-budjettia, niin jos vaikka Horisontti-, Horizon-rahoitusta katsoo Suomen näkökulmas-ta, niin voi sanoa niin, että yhdellä eurolla saadaan tavallaan 1,70 takaisin. Kun koheesios-ta ihan näin niin kuin Excel-taulukosta katsottuna saadaan ehkä 23 senttiä. Tilanteessa, jos-sa koheesio on tavallaan edistynyt, meillä ovat Itä-Euroopan maat hyvin kehittyneet, niin

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Suomen näkökulmasta ei kannata Brysselin kautta kierrättää liikaa sellaista rahaa, jotka voimme suunnata itse järkevämmiin. Elikkä mieluumminhan laitetaan se euro itse itärajalle kuin 23 senttiä Brysselin kautta, jos 77 senttiä jää sinne matkan varrelle. [Joona Räsänen: Järkipuhetta! — Keskustan ryhmästä: Tämähän on ihan hyvä ministeri! Parhaasta päästä!]

Tässä nyt aika käy, mutta kysymyksiäkin oli paljon. Edustaja Kokko, laajentumisesta: Minulla on itselläni Länsi-Balkan-turnee tulossa, ja minä olen tavannut nämä lähes kaikki ehdokasmaat henkilökohtaisesti, ja kyllä se on iso kysymys. Totta kai joudutaan uudestaan katsomaan maatalouspolitiikkaa ja kaikkea muuta. Ukraina maailman suurimpana viljan-tuottajamaana. No, me tiedetään, että ne ovat pärjänneet aika hyvin ilman EU-tukeakin. Tuskin sellaista järjestelmää rakennetaan, että se näillä spekseillä menisi, ei tietenkään. Mutta Suomen mielestä on erittäin tärkeätä, että me saadaan nyt ihan virallisesti ne ensimmäiset neuvotteluklusterit auki sekä Ukrainan että muun muassa Moldovan kanssa. Minä olen itse myös keskustellut pariin otteeseen Ukrainan varapääministerin kanssa, joka vastaa heidän EU-integraatiostaan, ja ilmaissut Suomen tuen sille.

Edustaja Räsänen puhui myös budjetin tasosta ja parlamentaarisesta yhteistyöstä. Itse koen, että EU-politiikka, myös omistajaohjauspolitiikka, on samalla tavalla kuin ulko- ja turvallisuuspolitiikka pitkäjänteistä joukkuepeliä, ja totta kai valiokunnissakin on semmoinen avoimempi ja järkevämpi keskustelukulttuurikin. Itse olen hyödyntänyt paljon myös opposition kontakteja ja verkostoja tuolla Brysselin päässä, ja mielelläni jatkan sitä työtä.

Voi olla, että ne lopulliset päätökset MFF:n osalta tulevat sitten keväällä 27. Emme tiedä, mikäli silloin on Suomessa vaalit, ovatko ne ennen vai jälkeen, mutta hyvin tiiviisti me pidetään nyt yhteyttä heihin, jotka tulevat olemaan puheenjohtajamaina ennen sitä, muun muassa Irlanti vuoden päästä. Minä olin itse Dublinissa viime viikolla, olen tavannut heitä useampaan otteeseen. Se on hyvä, että on nettomaksajamaa silloin pitämässä kynästä kiinni. Nythän on Kypros tässä välissä. Heihinkin on hyvät yhteydet, ja totta kai Tanska tällä hetkellä. Tässä on Tanskan ystävyysryhmän puheenjohtajakin ollut siinä mukana. Puolan-kin kanssa, jopa Unkarin kanssa homma kyllä toimi tämän osalta.

Vielä lyhyesti, arvoisa puhemies! Kallio puhui Itä-Suomesta. Olen huomannut, että teillä on ollut paljon iloa siitä yhdestä irrallisesta lauseesta jostain omasta vanhasta Maaseudun Tulevaisuuden haastattelusta. Kyllä se lähti ihan aidosta huolesta siitä, että minun mielestä täytyy pitää huoli siitä, että koko Suomen, eri alueiden vahvuudet huomioidaan. Suomi on alueidensa summa. Eri puolilla Suomea on sellaista huippuosaamista, joka omassa kansainvälisessä arvoketjussaan on maailman parasta, ja silloin täytyy olla yhteyksien kunnossa, silloin täytyy olla riittävät palvelut kaikkialla päin Suomea. Olen itse ollut vuosikausia myös maakuntahallinnossa mukana, maakuntahallituksen puheenjohtajana tehnyt paljon yhteistyötä pohjoisen ja itäisen Suomen kanssa. Tavallaan se kulma, mikä teillä on ollut siihen irralliseen lauseeseen, ei ehkä vastaa sitä ainakaan minun vilpittömää tahtoa olla jatkossakin jeesaamassa itäistä ja pohjoista Suomea. Se, että nyt miljardi lisää tässä ehdotuksessa on rahaa, niin ei se mikään pikku asia ole. Pidetään yhdessä huolta siitä, että se käytetään järkevästi.

Ihan viimeisenä: Kun ollaan avoimia muille instrumenteille, niin vaikka tämä SAFE, se, että osittain kimpassa tehdään yhteishankintoja puolustuksen saralla, ja siinä sitten voi olla jotain lainamuotoista elementtiä mukana. Tietenkin kun puhutaan puolustukseen panostamisesta ja turvallisuudesta, niin tärkeintähän on se, että ne panostukset suunnataan sinne, missä Eurooppaa potentiaalisesti joudutaan puolustamaan, elikkä itäiselle eastern flankil-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

le. Siksi samalla kun pyritään saamaan tätä budjetin kokonaistasoa alas, niin kunhan ne fokukset ovat Suomen intressien mukaisia, niin ei se nettorahoitus toivon mukaan aivan tolkuttomasti nouse. Mutta rehellisyyden nimissä kyllä se tulee nousemaan, vaikka saadaan lisää tutkimusrahaa ja muuta. Kyllä minä siitä olen valitettavasti aika varma.

Mutta kiitos hyvistä kysymyksistä ja hyvästä yhteistyöstä. Jatketaan. — Tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Kun tässä vielä nousi näitä vastauspuheenvuorotarpeita, niin otetaan nämä, mitä nyt on pyydetty, ja sen jälkeen ministeri voi halutessaan vielä kommentoida. Ne menevät tähän meidän tunnin aikarajaan. Eli nyt jos on tarve vielä pyytää puheenvuoroja, niin painakaa V-painiketta tuttuun tapaan. — Edustaja Kokko.

17.40 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan tähän ministerin salkun toiseen osuuteen, nimenomaan tähän omistajaohjaukseen: Se on tietysti hyvä, että valtio on aktiivinen omistaja. Ainahan on tietysti toivottavaa, että nämä välillä varsin suuretkin osinkotulot onnistuttaisiin käyttämään uutta kasvua, uusia innovaatioita luoviin aloihin ja että valtio voisi sitten olla siinä uusien yritysten rahoituksessa mukana eikä niinkään käyttäisi sitä siihen syömävelkaan. Tämä Postin vieminen pörssiin sinällään varmasti on erittäin perusteltua, mutta kyllähän tämä on tietysti varsinkin kansalaisten keskuudessa aiheuttanut huolta siitä, miten se postinkuljetus, joka jo nykyisin toimii vähän sinnepäin, pystytään tulevaisuudessa turvaamaan. Meillä on esimerkkejä siitä, miten vaikka sähköverkkojen yksityistäminen aikanaan ei ollut ehkä kuluttajan kannalta se parhain ratkaisu, niin että tähän olisi ne näkemykset valmiina.

Loppuun vielä: Mitä tulee näihin lentäviin purkkeihin tuolla taivaalla, jotka menevät maakunnista Helsinkiin, niin sen voin kyllä itse sanoa — olen ihan joskus jopa näitä Jyväskylän purkkeja joutunut aikataulusyistä käyttämään — että niissä on sen verran vähän ihmisiä, että jos jotain rahoja laitatte, niin laittakaa ne mille tahansa muulle reitille kuin sinne Jyväskylän reitille. Se on kyllä Kankkulan kaivon veronmaksajien rahojen heittämistä. Mielellään otamme ne rahat tehokkaamman junayhteyden saamiseksi Tampere—Jyväskylä-välille. Kiitos tästä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontu. — Edustaja Kontu, mikrofoni ei varmaankaan ole päällä.

Mauri Kontu kesk: No niin, kuuluuko nyt? Anteeksi. — Arvoisa rouva puheenjohtaja! Asia liittyy valtion omistajaohjaukseen. Nyt puolustusteollisuuden... No, hetki. — Otetaan seuraava puheenvuoro, kun saan koneen auki.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tehdään näin. — Edustaja Lohi.

17.42 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja lentoliikenteen, maakuntalentojen, turvaamisesta, ja ministerikin käytti hyvän puheenvuoron. Haluaisin tuoda tällaisen aika rohkaisevan esimerkin, vaikka ymmärrän sen, että niitten yhtiöiden omistajaohjaus on vähän haastavampaa, jotka ovat pörssissä noteerattuja. Siinä yksittäinen omistaja ei pysty lähtemään kauheana sanelemaan. Mutta muistan, kun muutama vuosi sitten, alle kymmenen vuotta sitten, kävin edus-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

tajakollegan kanssa Finnairin johtoa tapaamassa ja Finavian johtoa tapaamassa, että pitäisi Lappiin saada lisää lentoja ja pitäisi avata mahdollisuus kansainvälisille suorille reittilennoille. Lähes 40 Euroopan maasta oli viime talvena Rovaniemelle suoria reittilentoja. Tänä talvena sesonkina Finnair lentää Helsingistä Rovaniemelle isolla koneella 16 päivittäistä edestakaista lentoa, sunnuntaisin 15 päivittäistä. Asiat voivat muuttua, kun tehdään yhdessä töitä myönteisessä hengessä. Tämä olkoon rohkaiseva esimerkki.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

17.43 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Jag vill tacka ministern för presentationen och det svar som han gav just till exempel gällande tågförbindelser men också kring regionflygen och hur viktiga de är för livskraften regionalt.

Sitten koskien esimerkiksi lentoja ulkomailta Lappiin: käytiin talousvaliokunnan kanssa Ranskassa ja siellä puhuttiin lämpimästi tästä Suomen-matkailusta.

Toki Ranskasta puheen ollen, suuri eurooppalainen maa: Siellä ei tällaista vastaavaa kirjaa ole, [Puhuja osoittaa budjettikirjaa] kun he arpoivat vielä. Katsotaan, jos he saavat nyt sitten talousarvion tehtyä. Hyvä, että meillä tässä on yksi edessämme.

Koskien aluekehitystä ja MFF:ää, joka ei nyt sitten ole ruotsalainen jalkapalloseura: millä tavalla voitaisiin vientiyritysten näkökulmasta hyödyntää tätä MFF:ää tulevaisuudessa, että saataisiin paremmin hyöty irti tästä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

17.45 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet kiitokset ministeri Strandille. Mielelläni pidän Ciniasta separaatin sitsin kanssanne ihan valitsemassanne kahvilassa.

Mutta toinen kysymys — joka liittyy nimenomaan tähän keltaiseen kirjaan — liittyy Ciniän emoyhtiönä hoitamaan Habilito-nimiseen yhtiöön: tämä on siis pyrkimys todistaa nyt, että Suomi aidosti on digitalisaation kärkimaa ja huolehtii kyberturvallisuudesta ja niin sanotusta krypto-omavaraisuudesta luomalla tällaisia salausteknologioita. Nyt Puolustusvoimat on nähnyt tämän aivan olennaisena kysymyksenä meidän turvallisuuden kannalta, ja myös VTT on tuottanut tähän valtio-omisteiseen yhtiöön sitä osaamista, jota Eurooppaan on ehditty tässä hetken aikaa jo viedä, saada sekä Naton vaatimuksenmukaisuudet että EU-markkinoiden vaatimuksenmukaisuudet salaustuotteisiin, jotka paitsi ovat välttämättömiä kansallisen ja eurooppalaisen turvallisuuden ja omavaraisuuden kannalta myös olisivat teknologian vientituotteita parhaasta päästä.

Ja nyt tässä keltaisessa kirjassa ei ole tälle yhtiölle yhtään rahoitusta, joten se ei pysty hakemaan nyt yksityisiltä markkinoilta kasvurahoitusta. Voisitteko, arvoisa ministeri, [Puhemies: Aika!] korjata tämän ehkäpä vahingossa tapahtuneen laiminlyönnin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontu.

17.46 **Mauri Kontu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asia liittyy valtion omistajaohjaukseen. Nyt puolustusteollisuuden kehitys on ollut hyvin vahvaa eri teollisuuden aloilla, mikä on hieno ja myönteinen asia koko Suomelle, niin kuin on puhuttu. Toi-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

saalta perinteinen teollisuus on osittain kärsinyt matalista tilauskannoista. Syistä on myöskin tänään puhuttu laajasti. Valtio ja hallitus ovat monin tavoin pyrkineet olemaan mukana. Tavoitteena on pyrkiä pitämään teollisuuden pyörät pyörimässä myös tulemalla omistajiksi yrityksiin. Näen suunnan oikeaksi turvataksemme osaamisen säilymisen ja kehittämisen Suomessa.

Yksi esimerkki on kehitys Valmet Automotive -tehtaalla tuolla Uudessakaupungissa ja sen osaamisen suhteen, kun valtio lunasti kiinalaiset osakkaat pois, suomalaisen omistukseen. Ymmärtääkseni juuri tuolla rakenteella pyritään turvaamaan kulkuneuvo-osaaminen täällä ja sen hyödyntäminen tulevaisuuden tarpeisiin.

Arvoisa puhemies! Arvon ministeri: Valitettavasti juuri tänään kuulin ison uutisen, että tämä tehdas on ryhtynyt merkittäviin muutosneuvotteluihin ja tämä koskee lähes 1 300 työntekijää Uudessakaupungissa. Kysymys: onko hallituksella mahdollisuutta ryhtyä nopeisiin toimenpiteisiin tehtaan osaamisen hyödyntämiseksi Puolustusvoimien kulkuneuvojen valmistuksessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

17.48 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ministeri Strandia kiittää näistä vastauksista. Voi kai todeta, että tässä paras ministeri säästettiin viimeiseksi, ja sillä on varmaan puolin ja toisin vaikutusta myös ylipäättänsä tähän keskustelun tasoon, joka mielestäni on tässä jo hyvälle tasolle noussut.

Olisin vielä puuttunut tässä toisessa puheenvuorossa tähän omistajaohjauksen kokonaisuuteen. Niin kuin ministeri oli aivan oikein huomannut, olen ihan ymmärtäväinen niille aikomuksille, joita valtio-omistajalla on ollut esimerkiksi Postin suhteen. Siinähan tärkeintä nyt suomalaisten kannalta on se, että emme nyt lähde pilkkomaan yhtiötä, jolloin juuri olisi sitten se suurempi uhka sille, että esimerkiksi kirjepostit jäisivät tulematta eri puolilla maata, ja tästä on tärkeää pitää kiinni. Mutta nyt kun todella tämän kirjan mukaan neljään miljardiin nousee jo tämä investointiohjelma, mutta tuloutukset ovat siellä noin puolessavälissä, niin millä tavoin nyt tämä kahden miljardin aukko tässä saadaan umpeen tulevien vuosien aikana?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

17.49 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ärade minister! Halusin tulla tänne sivistämään itseäni, kun tunnen ministeri Strandin hyvin.

Jag tackar för många år av väldigt, väldigt bra samarbete för Vasa valkrets. Jag hoppas att det fortsätter efter mitt tal också.

Puhemies! En vaivaa nyt tällä EU-politiikalla. Uskon, että ministeri tuntee myös siitä ajatuksiani, mutta kysyn nyt tästä omistajaohjauksen puolesta: Ministeri Strandin tunnen erittäin hyvin elinkeinoelämää ja talouselämää ymmärtävänä poliitikkona, ja siksi kysyisinkin siitä, että kun meillä on keskustalla tavoitteena talouskasvun tuplaaminen ja me nähdään, että tämä Suomen talousjumi ei aukea millään muulla kuin sillä, että me saadaan talouskasvu liikkeelle, niin miten te näette valtionyhtiöt ja valtion omaisuuden hoitamisen välineinä siinä, että saataisiin vivutettua uutta kasvua. Mehän tiedetään se, että suomalaiset

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kasvuyhtiöt usein myydään ulkomaille hyvin varhaisessa vaiheessa. Olisiko tässä jotakin tekemistä sijoitusten muodossa valtion omaisuudella?

Lisäksi, arvoisa puhemies, haluan nyt kysyä vähän semmoisesta ikävästä asiasta, että tuntuu ainakin tällaisen härmäläisen piensijoittajan näkökulmasta hölmöltä, että myydään valtion tuottavaa omaisuutta ja laitetaan esimerkiksi yksityislääkäreitten Kela-korvauksiin, täysin syömämenoihin ja vielä toimintaan, [Puhemies koputtaa] josta tiedetään, että ne eivät juuri hyvää yhteiskunnallista vaikutusta saa aikaiseksi: Mitä omistajaohjausministeri ajattelee tästä omaisuuden myymisestä, ja mihinkä se tulee käyttää, [Puhemies: Aika!] ja miten se tase, Juha Sipilän sanoja ehkä lainaten, lähtisi fiksulla tavalla töihin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

17.51 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ehdin viime hetkellä hätiin, kun edustaja Kokko täällä lupaili maakuntalentaja raideliikenteen alttarille. [Naurua — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: On se kun ei saa mistään leikata!] Haluaisin muistuttaa vielä siitä, että siinä on tietynlainen muna—kana-tilanne kuitenkin näitten tyhjen purkkien kanssa. Niin kauan aikaa kuin siellä yhteydet ovat aamukuudelta tai puoliltaöin, toivoisin, että ennen kuin niitä lähdetään kokonaan ajamaan alas, kokeiltaisiin jollakin lailla käytännöllisempiä aikatauluja. Tiedän, että siellä kysyntää on, ja elinkeinoelämä on tehnyt ihan uskottavia selvityksiä siitä merkityksestä alueelliselle elinvoimalle. Tosiaan toivoisin, ja tiedän, että se on alueellinen toive, että jossain vaiheessa kokeiltaisiin vähän mielekkäämpiä aikatauluja, koska uskon vahvasti, että ne purkit saadaan täyteen, etenkin ottaen huomioon kansainvälinen liikenne ja elinkeinoelämä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

17.52 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Luottamus hallitusta kohtaan on heikko, mutta kun kuuntelee ministeri Strandia, niin tässähän alkaa olemaan ihan valonpilkahduksia. [Antti Kurvinen: Hän voisi olla enemmän pääministerinä, eikä vain pari päivää kesällä!] Kyllä maakunnan kepulaisen mieltä lämmittävät nämä ministerin puheet, kun puhutte niin kauniisti koko Suomen kehittämisestä ja tuotte myös Itä-Suomen esille. Kiitoksia siitä.

Täällä on puhuttu nyt EU-vaikuttamisesta, ja on mukava kuulla, että aktiivisesti ennakko-vaikutetaan. Puhuitte yhteisveloista ja siitä, että Suomi vastustaa niitä. No, perussuomalaisia ei nyt tällä hetkellä täällä isossa salissa ole, mutta heillekin yhteisvelka kelpaa silloin kun sitä tehdään tämän SAFE-puolustusvälineeseen käytettävän yhteisvelan nimissä. Ehkä kysymys nyt ministerille ennen kaikkea tuonne EU-vaikuttamiseen: kun näitä puhtaan siirtymän tai vihreän siirtymän hankkeita viedään eteenpäin, niin miten pidetään huoli siitä, että suomalaiset yritykset pysyvät kilpailukykyisinä eivätkä ne joudu suhteettoman byrokratian alle, EU-byrokratian ja sitten myös kansallisella tasolla byrokratian alle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

17.53 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun maakuntalennot ovat nousseet täällä vahvasti esiin keskustelussa, niin minäkin vähän siitä sanon muutamalla sanalla:

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Meillä Porissahan toimii kenttä, mutta kentän kanssa on jouduttu tekemään valtaista taistelua. Nyt olemme saaneet kenttämme, kiitos hallituksen, mukaan näiden maakuntalentojen rahoittamisen piiriin, mikä on meille erittäin tärkeä asia.

Porin lentoaseman vaikutusalueen yritysten liikevaihdosta 20 prosenttia on riippuvaisista lentoliikenteestä, ja kun meillä lentää tämä Pori—Helsinki-väli, niin se on tällä alueella myös paljon enemmän kuin pelkkä lento. Eli täytyy muistaa liikevaihdot, työpaikat, verotulot, investoinnit, kaikki, jotka liittyvät vahvasti tähän meidän kenttään.

Kiitokset ministeri Strandille. Me olemme myös Suomen Ilmailuopiston osalta käyneet paljon keskustelua, ja myös se on yksi keskeinen osa tätä meidän lentokenttäalueen kehittämistä. Kuten myös pitää ottaa huomioon Puolustusvoimien tarpeet maakuntakentissä ja kenttien tulevaisuuden suunnittelussa, ja me olemme erilaisessa tilanteessa myös siltä osin kuin aiemmin. Strateginen toiminta Puolustusvoimille pitää tältä osin myös turvata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministeri Strand, olkaa hyvä.

17.54 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand: Arvoisa puhemies! Minulla jäi edelliskierroksella Marttilalle vastaamatta näistä ruokainnovaatioista. Se oli aika silmiä avaavaa, kun tapasin EU:n innovaatioista vastaavan komissaarin. Hän tuli ensimmäisenä minulle puhumaan Solar Foodsista — siinä on hyvä esimerkki, miten on hereillä oltu. Kyllä se on semmoinen asia, mistä varmaan meidän kaikkien tarvitsee ottaa vähän enemmän koppia, koska nyt tuntuu, että se ei ole kellään. Mutta lupaan itse paneutua siihen, miten kaikki regulaatio ja muu siihen liittyy. Varmaan tässä edellinen erinomainen maa- ja metsätalousministeri Kurvinen nyökkäili, että ehkä tämä kuuluu kyllä ”kolmeen M:ään”, mutta minun mielestäni se on osa innovaatiopolitiikkaa ja ylipäätään näitä tulevaisuusaloitteita myöskin.

Edustaja Kokko, Postista: No, mitä tulee yleispalveluvelvoitteeseen, tämä mahdollinen listaaminenhan ei vaikuta siihen mitenkään. Se ei vaikuta sanomalehtien jakelutukeen mitenkään. Mehän ollaan ääneen sanottu, että kyllähän valtion on tarkoitus pysyä enemmistö- ja pitkäjänteisenä omistajana, vaikka Posti listattaisiin. Se on kanssa hyvä muistaa.

Edustaja Kontu, Valmet Automotivesta: Valtiohan hiljattain siirtyi pääomistajaksi Valmet Automotivessa ja meni kyllä siihen mukaan ihan tietoisina eurooppalaisen autoteollisuuden nihkeistä näkymistä, mutta samalla tiedetään myös, että Valmet Automotivella on uusi strategia, jossa muun muassa puolustusteollisuuden sopimusvalmistus on yksi kärki, ja itse näen siinä kyllä paljon potentiaalia. Tietenkin nämä muutosneuvottelut, mistä tänään uutisoitiin, ovat ikäviä. Ne kuuluvat operatiiviselle johdolle, totta kai, mutta huomaisin, että muun muassa työministeri oli jo siinä aktiivisesti pallon päällä ja oli ollut yhteydessä sekä kaupungin johtoon että yhtiön johtoon. Mutta toivomme, että se uusi strategia lähtee vetämään, ja itse uskomme siihen.

Edustaja Lohi puhui hyvin siitä, että kun yhteistyöllä tehdään, niin saadaan myös lentoja vaikka minne päin maailmaa menemään.

Ledamot Ollikainen pratade om hur man kan stärka exportindustrin via MFF, och där finns ju olika sätt.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

On hyvä sanoa, että Suomen saantohan ei ole valtava suhteessa niihin maksuihin, mutta kyllä Suomessakin niillä koheesiorahoilla ympäri maata on paljon hyviä asioita tehty, myös tutkimuksen, kehityksen — ammattikorkeakoulut, firmat — tavallaan r&d:n, tki:n ympärillä. Se, että voidaan tukea firmoja, myös konsernin sisäisessä globaalissa kilpailussa, sijoittamaan lisää toimintoja Suomeen, on monta kertaa se kaikista tärkein vipu: että tuodaan maailmalta kotiin sekä r&d:tä että sen mukana myös tuotantoa. Silloin pitäisi lähteä torille juhlimaan, kun tuodaan takaisin Suomeen tki-toimintaa, eikä vain silloin, jos Leijonat voittavat mestaruuksia — silloinkin saa tietenkin juhlia.

Yksi asia, mikä puuttui tuosta MFF:stä, oli tämä NSPA. Sitä meidän täytyy vahtia, että se erillistuki sinne jotenkin saadaan.

Edustaja Räsänen, kyllä me saadaan kasaan se raha, mitä ollaan luvattu. Se on selvä. Tietenkään etukäteen ei lähdetä spekuloidaan julkisesti millään järjestelyillä, mutta sovitusta pidetään kiinni.

Ledamot Kurvinen puhui hyvin, niin kuin aina. Itse näen, että kun meillä on noin 70 valtionyhtiötä — finanssi-intressi, strateginen intressi, erityistehtävayhtiöitä — niin kyllä niistä pystyisi saamaan vielä paljon enemmän potentiaalia irti siinä heidän omassa ekosysteemissään, arvoketjussaan, myös uudentyypisellä yhteistyöllä. Ne voisivat yhä enemmän toimia myös alustana tällaiselle uudentyypiselle yhteiskehittämiselle ja sitä kautta tukea muita firmoja, jotka eivät ole valtionyhtiöitä, ei rahallisesti vaan luomalla omalta osaltaan sitä ekosysteemiä, mikä sitten tuo kotiin jonkun muun globaalin firman olemassa olevaa tai uutta toimintaa, investointeja, tki:tä, tuotantoa, työtä Suomeen. Me totta kai puhutaan aina huoltovarmuudesta, turvallisuudesta, ympäristöstä, mutta kyllä yksi kärki on r&d. Nyt kun Suomi kerran panostaa siihen tki:hin valtavasti, niin minun mielestäni meillä on vielä petrattavaa siinä, että se on tarpeeksi yritysvetoista. Sen koko lisäpanostuksen pointti on se vipuvaikutus, että se yksi julkinen euro tuo sen kaksi, kolme, neljä, viisi, miksei kymmenenkin privaattieuroa, ja siinäkin voi olla omalta osaltaan valtionyhtiöillä rooli. Totta kai omistaja ei operatiiviseen toimintaan sotkeudu, mutta kyllä dialogin kautta näitä mahdollisuuksia tuodaan esille.

Totta kai Tesiä on vahvistettu huomattavasti. Siellä on paljon meneillään. He pyrkivät vivuttamaan sitä omaa, jopa 14 miljardin privaattirahaa myös. Solidiumilla on uusi johto, päivitetty strategia tulossa. Itse uskon, että me tarvitaan molempia. Se ei ole sekä—että. Joskus kuulee sanottavan, että miksi meillä on näitä isoja vanhoja. No, onneksi on edes niitä, globaaleja firmoja, joilla on pääkonttori Suomessa. Mehän tarvitaan lisää niitä. Vaikka kasvu osittain tapahtuu pienissä ja keskisuurissa, niin me tarvitaan ihan kaikenkokoisia ja mielellään vielä paljon enemmän myös isompia firmoja, että pienet ja keskisuuret [Puhemies koputtaa] kasvavat myös isoiksi.

Edustaja Kettunen, koko Suomi asuttuna, totta kai. Siis koko Suomen väki, viisi miljoonaa, on viidesosa Shanghain kaupungista. Me ollaan niin pieni porukka, että meidän on pakko tehdä kimpassa työtä ja pitää huoli siitä, että kaverin seutu pärjää globaalissa omassa arvoketjussaan. Harva meistä kilpailee toistemme kanssa, vaan meidän firmat kilpailevat globaaleilla markkinoilla. Sen takia täytyy pitää huoli niitten ekosysteemeistä, mihin kuuluvat myös julkiset palvelut. Niiden täytyy olla kunnossa ympäri Suomea. — Tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

18.00 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! SDP:n edustajien puheenvuorot tänään ovat osoittaneet, että talouden kasvu on SDP:n suurin pelko — ei siis pelko työllisyyslukuista vaan siitä, että talous lähtee kasvuun ja suomalaiset saavat veronkevennyksiä. Tätäkö Suomi todella tarvitsee? Ei, vaan Suomi tarvitsee toivon ja optimismin viestiä, ja sen takia hallitus tekee veronkevennyksiä kaikkiin veroluokkiin SDP:n vääristelystä huolimatta.

Arvoisa puhemies! SDP:n vastustuksesta huolimatta useat merkit ja ennusteet kertovat siitä, että Suomen talouden kasvu on lähdössä vihdoin kunnolla käyntiin. Tänään viimeksi saimme tärkeän uutisen Royal Caribbeanin pitkäaikaisesta aiesopimuksesta Turun telakan kanssa. Tämä uutinen tulee tuomaan Suomeen lukuisia työpaikkoja. Teollisuuden tilauskirjat siis täyttyvät, investoinnit kasvavat, [Niina Malmin välihuuto] kuluttajien ostovoima palaa ensi vuonna vuoden 2020 tasolle. Pienet ja keskisuuret yritykset kertovat odotusten paranevan, ja myös rakennusteollisuus odottaa kasvun alkavan.

Samaan aikaan kun talous kasvaa, oppositio puhuu Suomea syvemmälle suohon. Oppositio tuomiopäivän julistaminen on surullista ja vastuutonta politiikkaa. Suomi tarvitsee nyt optimismia ja tulevaisuudenuskoa.

Arvoisa puhemies! Alkavaa talouskasvua on tuettava juuri tässä hetkessä. Vuoden 26 budjetissa toimeenpannaan yli miljardin euron työn verotuksen kevennykset, kevennetään perintö- ja lahjaveroa sekä jatketaan vahvoja t&k-panostuksia. Kokoomuksen pitkäaikainen tavoite ylimpien marginaaliverojen laskemisesta toteutuu. Tämä on työnteon kunnianpalautus. Työn verotus kevenee hallituskauden aikana historiallisella tavalla. Ensi vuoden yli miljardin euron veronkevennykset parantavat ostovoimaa ja työnteon kannustimia kaikissa tuloluokissa — siis kaikissa tuloluokissa.

Hallitus keventää pieni- ja keskituloisten verotusta yli miljardilla eurolla tämän hallituskauden aikana. Keskituloisen kaksilapsisen perheen verotus kevenee jopa 1 500 euroa vuodessa. Kyse on ostovoiman vahvistamisesta sekä työnteon kannusteiden parantamisesta. Halusi SDP sitä tai ei, niin palkasta jää enemmän käteen vaalikauden lopussa kuin sen alussa. Milloin vasemmisto-oppositio olisi tehnyt jotain vastaavaa? Veronkevennykset tuntuvat erityisesti harmittavan pääoppositiopuoluetta SDP:tä, joka käy puheenjohtajansa suulla raivokasta kampanjaa ja yrittää viestittää, että kukaan ei ole tosiasiasa saamassa veronkevennyksiä. Tämä on osoitus SDP:n pelosta. Mikään ei tunnu pelottavan SDP:tä niin paljon kuin se, että Suomen talous todella lähtisi kasvuun ja ihmisten ostovoima paranee.

Arvoisa puhemies! Vaikka oppositio muuta väittää, tosiasia on, että Suomen työllisyystilanne lähti heikkenemään Marinin kauden aikana vuoden 2022 lopusta alkaen erityisesti johtuen heikosta suhdanteesta. Heikkoa suhdannetilannetta, [Antti Kurvinen: Nytkö huono suhdanne on edellisen hallituksen vika?] maailmanpolitiikkaa ja Suomen maantieteellistä sijaintia ei mikään puolue pääse pakoon.

Venäjän käymä aggressiivinen hyökkäyssota ja yhteinen 1 300 kilometrin rajamme näkyvät väistämättä siinä, miten voimakkaasti Euroopan laajuinen suhdannetilanne on vaikuttanut pieneen vientivetoiseen Suomeen. Hallitus on tehnyt lukuisia toimenpiteitä, joilla pyritään vahvistamaan rakenteellista eli suhdanteesta riippumatonta työllisyyttä. Hallituksen jo päättämät toimet vahvistavat työllisyyttä valtiovarainministeriön mukaan yli 90 000 työllisellä keskipitkällä aikavälillä. Tämä on tärkeää siksi, että kun talous lähtee kunnolla vetämään, on meillä tehty uudistuksia, jotka mahdollistavat kasvun kestävyys. Olemme työllisyydessä edelleen jäljessä muita Pohjoismaita. Rakenteellinen työttömyys on Suomessa verrokkimaita korkeammalla, sillä verrokkimaissamme työmarkkinat on tuotu ny-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kypäivään jo vuosikaudet sitten. Meillä nämä toimet tehdään nyt vihdoinkin ja viimein Orpon hallituksen toimesta.

Hallituksen historialliset uudistukset työmarkkinoille, kuten paikallisen sopimisen laajentaminen kaikkiin yrityksiin, poliittisten lakkojen rajaaminen ja yritysten rekrytointirohkeuden vahvistaminen monin keinoin luovat edellytykset talouden ja työllisyyden kääntymiselle kasvuun.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan kiittää siitä, että vuoden 26 budjetti sisältää tärkeän turvakotien rahoituksen lisäyksen. Rahoitusta korotetaan 3,45 miljoonalla eurolla. Viimeaikaiset tutkimukset ja uutiset osoittavat, että Suomi on naisille edelleen vaarallinen paikka ja naiset kokevat erityisesti kotona väkivaltaa. Määrärahan lisäys on tärkeää, jotta voimme turvata riittävän määrän paikkoja turvaa hakeville. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

18.06 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Täytyy sen verran korjata edeltävää puhujaa, että emme me SDP:ssä ole sanoneet, etteikö kukaan näistä hallituksen veronalennuksista hyötyisi. Parhain kymmenys niistä tulee hyötymään, se kaikista suurituloisin joukko, ja tämän on Veronmaksajain Keskusliittokin todennut, ketkä ovat ne parhaimmat hyötyjät näistä hallituksen veronalennuksista. Se on siinä mielessä mielenkiintoista, että edellisen hallituksen aikana eurooppalainen suhdanne oli nähtävästi se peruste siihen, että taloudella meni huonosti, mutta nyt sitten, kun ne samat suhdanteet osoittavat Euroopassa kasvua, Suomi ei jostain syystä ole tässä kasvussa mukana, niin en nyt sitten tiedä, pitääkö näitä suhdanteita katsoa vai ei. Tietysti se on hyvä, että tänään on saatu tieto siitä, että Royal Caribbean on saanut erittäin merkittävän tilauksen, mutta samalla Valmet Automotive on ilmoittanut tuhannen henkilön vähennyksestä, joten en nyt ihan ole varma tämän edellisen puhujan kanssa, missä se talouskasvu on oikein näkymässä.

Mutta, arvoisa puhemies, nyt käsittelyssä oleva talousarvio antaa kyllä karmean kuvan maamme talouden tilasta ja erityisesti sen tulevaisuudesta. Valtion menot tulevat olemaan ensi vuonna yli 90 miljardia euroa tulojen jäädessä noin 81,5 miljardiin euroon. Tulojen ja menojen epäsuhta tulee edelleen näkymään massiivisena velkaantumisenä, vaikka hallitus yrittääkin kirjanpidollisella kikkailulla eli Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan tulouttamisella valtion budjettiin paikata asiaa. Näin 8,7 miljardin euron alijäämä on todellisuudessa yli 11 miljardia euroa — tämä siis siitä huolimatta, että hallitus on jo toteuttanut merkittäviä leikkauksia suomalaisen hyvinvointivaltion peruspalveluihin. Massiiviset leikkaukset yhdistettynä hyvätuloisia suosivaan veropolitiikkaan saavat kyllä kysymään, missä se vastuullinen talouspolitiikka oikein piileksii. No, ei se ainakaan hallituksen riveissä ole. Myöskään näin vaalikauden puolivälin jälkeen velkaantumisen perusteluksi ei voi enää käyttää syytä, että ”koska edellinen hallitus”. Ei sitä toki ole voinut aikaisempikaan käyttää, jos on halunnut harjoittaa älyllistä politiikkaa, sillä mikään, mitä edellinen hallitus teki tai jätti tekemättä, ei anna oikeutusta nykyhallituksen harjoittamalle talouspolitiikalle, vaan nämä ovat valintoja. Esimerkiksi hallituksen ei ole pakko heikentää sosiaaliturvaa, työelämän pelisääntöjä ja toteuttaa suurituloisia hyödyttävää veropolitiikkaa. Nämä ovat kaikki valintoja — kaikki valintoja, joita hallitus on päättänyt tehdä. On hallituksen valinta laskea ministereiden tuloluokan verotusta, ja on valinta pudottaa 27 000 uutta lasta köyhyyteen.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Arvoisa puhemies! Kansalaisten heikko luottamus tulevaisuutta kohtaan on merkittävin syy nykyiseen heikkoon talouskehitykseen. Vaikka käytettävissä olevat tulot ovat suurimmalla osalla suomalaisia nousseet inflaation hidastumisen, korkojen laskun ja palkkojen nousun myötä, niin silti kotitaloudet varautuvat pahimpaan ja laittavat eurot mieluummin säästöön kuin kulutukseen. Epävarmuus tulevaisuutta kohtaan näkyy kyllä kotitalouksien tileillä, joiden yhteenlaskettu talletuskanta on jo valtiovarainministeriön arvioiden mukaan reilusti yli 100 miljardia euroa, kaikkien aikojen korkeimmalla tasolla. Siitä olen kyllä pääministerin kanssa samaa mieltä, että kansalaisten luottamusta tulevaisuuteen täytyy vahvistaa, mutta niiden keinojen täytyy olla oikeita. Se tarkoittaa sitä, että hallitus toteuttaisi politiikkaa niin, että töitä on tarjolla ja palkalla tulee aidosti toimeen; sitä, että jokaisella on mahdollisuus kouluttautua, että kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa; luottamusta siihen, että hyvinvointivaltio pitää kaikista huolen silloin, kun omat voimat eivät riitä; sellaista politiikkaa, jossa myös seuraava sukupolvi saa elinkelpoisen planeetan.

Nykyinen menojen ja tulojen epäsuhta kuitenkin haastaa hyvinvointivaltion antaman palvelulupauksen. On selvää, että suomalainen hyvinvointivaltio tarvitseekin perusteellisia uudistuksia, jotta tämä palvelulupaus pystytään myös tulevaisuudessa takaamaan, ja tämä edellyttää, että kansalaisten veroeurot käytetään mahdollisimman tehokkaasti kaikkien suomalaisten hyödyksi. Hyvinvointivaltion perustan vahvistamisessa keskeisessä osassa ovat muutama vuosi sitten työnsä aloittaneet hyvinvointialueet. Luotan henkilökohdaisesti aluepäättäjien vastuullisuuteen eli siihen, että he tekevät rohkeita, tulevaisuuteen katsovia ratkaisuja, joilla käytettävissä olevat eurot ja henkilöstö saadaan riittämään kansalaisten huolenpidon turvaamiseksi. Tähän työhön toivon myös hallitukselta tukea antamalla hyvinvointialueille työrauhan ja esimerkiksi pidentämällä alijäämän kattamisvelvoitetta nykyisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

18.11 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ihan tiiviisti: se, mikä on kaikista suurin ongelma tässä vuoden 26 budjettiesityksessä, niin kuin se on ongelma koko hallituksen talouspolitiikassa, on se, että Orpon hallitus on epäonnistunut suhteellisen totaalisesti sekä talouskasvun edellytysten luomisessa että sitten aktiivisessa työllisyyspolitiikassa ja siinä, että saataisiin suomalaisille — sillä tavalla, kuten meidän perustuslaissammekin todetaan — mahdollisimman paljon työmahdollisuuksia maassa. Meillähän vanhassa hallitusmuodossa puhuttiin siitä, että työvoima on valtiovallan erityisessä suojeluksessa. Nyt se on hieman modernimmin muotoiltu. Nykyisessä valtiosäännössämme todetaan, että julkisen vallan tehtävä on edistää työllisyyttä ja turvata mahdollisuuksien mukaan kaikille oikeus työhön.

Voi miettiä, mitenkä tämä perusoikeudeksi meidän perustuslakiin yhdessä kirjattu ajatuksemme toteutuu tilanteessa, jossa ihmisiä on Suomessa enemmän työttömänä kuin on koko Espoon kaupungin väkiluku. Meillä on pitkästi yli kolmesataatuhatta työtöntä, 10 prosentin työttömyysprosentti Suomessa, Euroopan toiseksi kovin työttömyys heti Espanjan jälkeen, erittäin syvä nuorisotyöttömyys, erittäin vaikea pitkäaikaistyöttömyys. Aikanaan 1970-luvulla Urho Kekkonen runnasi niin sanotun hätätilahallituksen pystyyn 60 000 työttömän kohdalla, ja nyt tosiaan mennään 300 000:ssa. Hieman ehkä työministeri rypistelee otsaansa, kun nyt jo tuhatta ihmistä koskevat muutosneuvottelut on tänään aloitettu.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Hallitus on tehnyt sellaista niin sanottua kuripolitiikkaa talouspolitiikassa: veroja on korotettu ja menoja on leikattu hyvin voimakkaasti. Me Suomen Keskustassa ymmärrämme tiettyyn rajaan asti tässä julkisen talouden velkatilanteessa nämä vaikeat toimenpiteet, mutta sitä me emme hyväksy, emme tässä budjetissa emmekä aiemmissakaan, että varsinkin nämä säästöt ovat kohdistuneet hyvin pitkälti samoille väestöryhmille. Ei ole arvioitu, millä tavalla esimerkiksi työttömänä olevan yksinhuoltajan perheeseen nämä leikkaukset osuvat. Siellä on kumuloitunut monta leikkausta yhtä aikaa, ja se ei ole yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, ja se ei ole sitä, että Suomea pidetään yhdessä kasassa.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet ovat syylistäneet edellistä hallitusta ja edellisiä hallituksia ja kaikkia muita puolueita kuin itseään siitä, että meillä on Suomessa niin paljon velkaa. Jos kuitenkin katsotaan sitten lukemia, niin me nähdään, että tämä Orpon hallitus tulee tekemään todellisen velkaennätyksen. Mikään muu hallitus ei ole onnistunut kerryttämään näin paljon velkaa yhteensä meidän taseeseemme. Nythän tilanne on se, että tässä budjettiesityksessä tehdään tietynlainen silmänkääntötempu, sillä nyt tuloutetaan 2,3 miljardia euroa Valtion asuntorahastoa purkamalla, ja ilman sitä meidän alijäämämme ensi vuodelle olisi 11 miljardia euroa, ja 8,7 miljardia on nyt sitten saatu aikaiseksi tällä yhdellä silmänkääntötempulla. Yli 50 miljardia tulee todennäköisesti tällä vaalikaudella [Puhemies koputtaa] tämä hallitus ottamaan velkaa, ja se meillä tällä hetkellä on tilanne.

Arvoisa puhemies! Keskusta tulee jättämään lähipäivinä välikysymyksen [Puhemies koputtaa] Suomen työttömyyskriisistä ja epäonnistuneesta työllisyyspolitiikasta, mutta jotta ei jäisi liian synkkä maku, kun nyt kokoomus on vaihtanut tämmöiseen positiiviseen linjaan [Puhemies koputtaa] ensin kaksi vuotta kaikkia peloteltuaan, niin päätän siihen positiiviseen, että hyvää tässä budjetissa on nuorten kesätyöseteli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan kaikkia edustajia aikarajoista. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.15 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Jos hallituksen talouspoliittista linjaa yrittää kiteyttää johonkin yhteen ajatukseen, niin se on ollut vaaleista lähtien velkaantumiskehityksen taittaminen. Se heijastui myös tänään meillä keskustelussa, kun vaikka kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa edustaja Kopra totesi, että säästöpäätökset teemme siksi, että jälkeemme jäisi muutakin kuin velkaa, tai vaikka kun kokoomus eilen julkaisi päivityksen, jossa kysyi, onko oikein, että elämme tulevien sukupolvien piikkiin.

No, nyt on kuitenkin niin, että kun katsoo tätä budjettiesitystä ja siivoaa sieltä eräänlaiset kirjanpidolliset kikat, niin valtion velkaantuminen valitettavasti jatkuu liki ennätystahdilla. Eli hallitus ei näytä onnistuvan tässä keskeisessä talouspolitiikan tavoitteessaan. On totta, niin kuin tänäänkin on hallituspuolueiden suunnalta moneen otteeseen kuultu, että olosuhteet ovat sekä maailmalla että kotimaassa monessa suhteessa haastavat, mutta hallitus on omilla päätöksillään valinnut pahentaa tätä velkaantumista, kun se on päättänyt myöntää merkittävät veronkevennykset suurituloisille ja muun muassa fossiilisille tuontipolttoaineille.

Samalla kun velkaantumisesta puhutaan, niin hallituspuolueet johdonmukaisesti unohtavat muun tyyppisen velan kuin euromääräisen velan. Hallitus omilla päätöksillään valitettavasti kasvattaa hyvinvointivelkaa, mistä ehkä se lohduttominkin kiteytys on, että hallitus on omilla päätöksillään suistamassa tässä maassa köyhyyteen 27 000 lasta. Hallitus myös kasvattaa ympäristövelkaa, mikä näkyy muun muassa hallituksen päätöksissä lisätä liiken-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

teen ilmastopäästöjä tai luonnonsuojelumäärärahojen leikkaamisessa, joka vaikeuttaa meidän luontokadon ratkaisemista. On siis kyse euromääräisestä velasta tai hyvinvointivelasta tai ympäristövelasta, niin kaikilla näillä rintamilla hallitus on nyt jäämässä kauas omistakin tavoitteistaan.

No, tämänpäiväisessä keskustelussa useissa puheenvuoroissa väitettiin, että hallitus olisi tekemässä parannuksia muun muassa lapsiperheiden asemaan. Tämä tuli valtiovarainministeri Purran puheenvuorossa ja vaikka edustaja Räsänen kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuorossa. Hallituspuolueista on toki mielellään tuotu esiin niitä yksittäisiä pienehköjä parannuksia, joita tässä budjetissa ja aiemmissa päätöksissä on saatu aikaan. Ne ovat kaikki toki tervetulleita, mutta ne valitettavasti kalpenevat sen ison kuvan rinnalla, joka on merkittävä leikkaaminen suomalaisten perusturvasta ja peruspalveluista. Arvio toisensa jälkeen osoittaa selvästi, että nämä hallituksen päätökset heikentävät erityisesti köyhimpien ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten, mukaan lukien lapsiperheiden, asemaa tässä maassa tavalla, jota pidän mahdollisesti vaarallisena ja kohtalokkaana tulevaisuuden kannalta. On totta kai hyvä, että vaikka äitiyspakkaukseen saadaan parannuksia, mutta me puhutaan useita kertaluokkia pienemmästä asiasta kuin se vahinko, jota hallitus saa aikaan, kun se leikkaa kaikkein köyhimpien toimeentulosta.

Edustaja Mäkelä debatissa aiemmin tänään toisti aiemmin esittämänsä väitteen, että ilmastotoimista voitaisiin tässä maassa säästää miljardeja. No jokainen, joka lukee tuon keltaisen budjettikirjan, aika nopeasti varmasti tekee sen havainnon, että Suomessa ei käytetä miljardeja euroja ilmastotoimiin, ja näin ollen sieltä ei voi myöskään miljardeja euroja säästää. No, edustaja Mäkelä on väittänyt toisessa yhteydessä, että nämä säästöt ovat saatavissa päästökaupasta, mutta päästökauppahan päinvastoin tuottaa valtiolle rahaa, koska päästöoikeuksien huutokauppatulot päätyvät valtion kassaan ja niillä voidaan rahoittaa niitä hyvinvointiyhteiskunnan välttämättömiä menoja, joita me kaikki tässä salissa kannatamme, tai vaikka määrärahalisäyksiä puolustukseen. Ei ole siis olemassa jotain sellaista tai kapussukkaa, josta on otettavissa ilmastotoimien otsikon alta miljardeja euroja, joilla voitaisiin tätä julkisen talouden tilannetta paikata.

Puhemies! Viimeisenä haluaisin palata muun muassa pääministerin ja monen muunkin hallituspuolueen edustajan tänään esittämään moitteeseen oppositiopuolueille, että oppositiopuolueet eivät muka esittäneet tässä keskustelussa riittävästi vaihtoehtoja. Tähän voisi tietysti vastata monellakin tapaa, mutta lähestyn sitä ensisijaisesti kahdelta suunnalta. Ensimmäinen on se, että meillä on eduskunnassa varattu aivan erillinen päivä tässä salissa keskustella oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjeteista, [Aino-Kaisa Pekonen: Juuri näin!] ja siinä on erinomainen tilaisuus pääministeri Orpolle ja kaikille muillekin hallituspuolueiden edustajille syynätä tarkkaan oppositiopuolueiden vaihtoehtoja ja esittää niistä omia näkemyksiään. On sen takia ehkä vähän kohtuutonta, että kun tänään on tarkoitus ollut arvioida hallituksen budjettiesitystä, niin juuri tässä tänään olisi pitänyt kaikki ne vaihtoehdot esittää. Toiseksi pääministeri Petteri Orpo on valitettavasti toistuvasti näistä vaihtoehtobudjeteista huolimatta väittänyt, että mitään uskottavaa vaihtoehtoa ei ole esitetty, ja kun hän näin väittää, niin se asettaa vähän kyseenalaiseksi sen ajatuksen, kuinka paljon täällä kannattaa oppositiopuolueiden omia vaihtoehtoja esitellä, jos ne sivuutetaan näin välinpitämättömästi joka tapauksessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

18.21 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Meidän on korkea aika keskustella hyvinvointivaltioista. Kyse on projektista, joka on varmistanut jokaiselle ihmiselle hyvän elämän edellytykset riippumatta siitä, millaiset lähtökohdat kukin on saanut. Kun hyvinvointi, koulutus, sivistykselliset oikeudet ja riittävä toimeentulo on varmistettu, sosiaali- ja terveysmenot laskevat ja ihmisten mahdollisuus työllistyä kasvaa. Kun tulo- ja varallisuuserot ovat pienemmät, vastakkainasettelu ja köyhyys vähenevät ja yhteiskunta on turvallinen kaikille. Muun muassa tätä tarkoitetaan, kun puhutaan hyvinvointivaltioista.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltio on projektina saanut yhteiskunnallisesti varsin laajan hyväksynnän. Valitettavasti niin ei enää ole. Perussuomalaisten puheenjohtaja ja valtiovarainministeri Riikka Purra on puhunut jopa ylipaisuneesta sosiaalivaltioista. Osittain tämä johtuu perussuomalaisten ihmisiä ihonvärin ja kotimaan perusteella arvottavasta politiikasta. Perussuomalaisille esimerkiksi paperittomuus on riittävä syy olla tarjoamatta ihmisille heidän tarvitsemiaan terveyspalveluita. Tässä budjetissa yksi esimerkki on lisäksi kotouttamistukien leikkaus, mutta kyse on kuitenkin myös muusta.

Perussuomalaiset ovat olleet mukana Suomen historian mahdollisesti oikeistolaisimmassa hallituksessa leikkaamassa sosiaaliturvaa köyhiltä suomalaisilta sekä heikentämässä suomalaisten työntekijöiden oikeuksia ja polkumassa suomalaisten duunareiden palkkoja. Perussuomalaiset puhuvat maahanmuutosta siksi, että haluavat siirtää huomion pois hyvinvointivaltion rakenteiden tietoisesta murentamisesta.

Hallituspuolueista pääministeripuolue kokoomuksella on perussuomalaisiakin suurempi rooli siinä, miten hyvinvointivaltiota ylläpitäviä rakenteita on heikennetty. Kokoomus on retorisesti taitava viestintäpuolue. Sen sijaan, että se myöntäisi avoimesti leikkaavansa hyvinvointivaltion toimintaedellytyksistä, kokoomus käyttää retorista ilmaisua ”hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen”. Laitoin tämän sanaparin hakukoneeseen. Enterin painalluksella kävi ilmi, että hyvinvointiyhteiskunnan pelastamista eufemisminä leikkaamiselle ovat käyttäneet kokoomuksessa ainakin pääministeri Petteri Orpo, entinen ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen sekä parlamentaarista velkajarrutyöryhmää luotsaava Ville Valkonen. Tänään tätä samaa ilmaisua käytti tässä salissa myös kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jukka Kopra.

Miltä hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen on sitten näyttänyt? Pelkästään ensi vuonna leikataan kohtuuhintaisesta asuntotuotannosta, tutkimus- ja kehitysrahoituksesta, vanhusten kotihoidosta ja vammaisten palveluista. Asunnottomuus, osattomuus, köyhyys ja leipäjonot ovat kasvaneet. Samalla ovat kasvaneet rikkaiden käteenjäävät tulot. Kokoomus leikkaa toisella kädellä viimesijaista tukea eli toimeentulotukea ja keventää toisella kädellä miljoonan tienaanavan ihmisen verotuloja 130 000 euroa vuodessa. Kokoomuksen sanoissa kyse on hyvinvointiyhteiskunnan pelastamisesta, mutta kokoomuksen teoissa kyse on köyhiltä ottamisesta ja rikkaille antamisesta, siis täysin päinvastaisesta kuin mitä hyvinvointivaltioilla tarkoitetaan.

Arvoisa puhemies! Jos haluamme pitää kiinni hyvinvointivaltioista, se edellyttää valtion tulopuolesta huolehtimista. Toisin kuin joskus kuulee väitettävän, kukaan ei lähtökohtaisesti halua verottaa enempää kuin on tarve. Tämä näkyy muun muassa Helsingin kuntapolitiikassa, jossa niin oikeisto kuin vasemmisto haluavat pitää veroprosentin mahdollisimman alhaisena muun muassa siksi, että asuminen on pääkaupunkiseudulla kalliimpaa. Mutta silloin, kun välttämättömiin palveluihin täytyy resursoida esimerkiksi siksi, että ikääntyvä väestö tarvitsee hoivaa ja ilmastonmuutoksen hillintätekoja, on verotuksen progression vahvistaminen keino varmistaa palveluiden toimivuus. Sen sijaan tämä hallitus on

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

päättänyt leikata vanhustenpalveluista ja ilmastotyöstä samalla, kun se antaa rikkaille veroaleja. Se on tahallaan ylenkatsonut valtion tulopuolta, jotta pääsee jakamaan rahaa eturyhmilleen. Tämä ei ole hyvinvointiyhteiskunnan pelastamista, tämä on hyvinvointivaltion heikentämistä.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa hyvinvointivaltiosta huolehtiminen edellyttää mitä ilmeisimmin enemmän puhetta siitä, mitä hyvinvointivaltiolla tarkoitetaan. Jos puhumme oikeiston kieltä, voimme heittää hyvät hyvinvointivaltiolle sekä käsitteellisesti että käytännöllisesti. Samalla tästä maasta katoavat hyvinvointi, työllisyys ja tasa-arvo. Siihen meillä ei ole varaa yksilöinä eikä yhteiskuntana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

18.26 Mikko Ollikainen r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Aina, kun käydään talousarviokeskustelua, riippumatta tasosta, tämä keskustelu on aika kiivasta. Myös tänään täällä on käyty kiivasta keskustelua, paljon työllisyydestä itse asiassa, mutta toki myös turvallisuuskulmasta.

Jos ajatellaan esimerkiksi tätä keltaista kirjaa, niin käytiin talousvaliokunnan kanssa tosiaan tuolla Ranskassa viime viikolla, ja siellä katsotaan, saavatko he ylipäättänsä tällaisen talousarvion tehtyä. Että kyllä tässä toimivuutta on oikein hyvin, ja kyse on kuitenkin vahvasta toimijasta EU:ssa.

On tosiaan myös niin, että meillä ei ole ollut merkittävää kasvua Suomessa yli 15 vuoteen. Myös tämä ensi vuoden budjetti on alijäämäinen 8,7 miljardia euroa. Me joudumme tekemään myös epämukavia päätöksiä tässä tilanteessa, mutta pitkässä juoksussa haluamme, että talous on kestävä. Kyse on siis kustannusten kasvun hillinnästä esimerkiksi sote-sektorilla. Tulee muistaa, että sote-sektorille myönnetään enemmän rahaa ensi vuonna kuin tänä vuonna.

Tämä tulevaisuudenusko, josta on puhuttu paljon täällä tänään kanssa, on ensisijaisen tärkeää, ja meillä täällä salissa on tärkeä rooli siinä, millä tavalla me puhumme ja rakentavasti puhumme. Esimerkiksi edustajat Lintilä ja Andersson ryhmäpuheenvuoroissa nostivat esille tätä, että me luodaan tulevaisuudenuskoa. Myös tässä haluaisin peräänkuuluttaa jonkun verran tulevaisuudenuskoa, että yhä useampi toimija tekisi toimenpiteitä tulevaisuudenuskon näkökulmasta. Esimerkiksi pankeista olen monet kerrat kuullut erilaisia kertomuksia siitä, että esimerkiksi yksityishenkilöt mutta myös yritykset eivät ole saaneet lainaa, vaikka vakuuksiakin olisi. Peräänkuuluttaisin nyt, että myös pankit ottaisivat enemmän yhteiskuntavastuuta tämän suhteen, että saataisiin pyörät pyörimään paremmalla tavalla.

Bästa talman! SFP har arbetat hårt med budgeten och kring att den ska vara rättvis och balanserad. Beskattningen sänks för låg- och medelinkomsttagare samtidigt som också bolagsskatten kommer att minska till 18 procent om ett år. Det är viktigt att vi främjar investeringar och skapar jobb och att vi har en köpkraft, vilket har kommit upp här tidigare i dag, och att folk konsumerar och håller hjulen i rullning. Det är jätteviktigt.

I dag kom annars sysselsättningssiffror, och till exempel för min egen hemkommuns del blev de bättre än de var i fjol, så även om det ser oroväckande ut så gäller det inte riktigt alla delar av Finland.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Inom social- och hälsovården lyckades vi också påverka den. Nedskärningarna i välfärdsområdena har varit påtagliga och stora under den här senaste perioden, och ramarna gör också att man tvingas göra ytterligare inbesparingar, men anpassningarna som skulle ha kommit ytterligare utöver det här kunde vi stoppa.

Sedan gläder jag mig också för att det inte blir tilläggsinbesparingar i social- och hälsovårdsorganisationerna. De gör ett jätteviktigt stödjobb som ett komplement till välfärdsområdenas arbete. Till exempel skulle inte den här servicen finnas överhuvudtaget på svenska om inte social- och hälsovårdsorganisationerna fanns.

Skyddshemmen lyftes upp här tidigare i dag, och det är en fin och bra sak att de också får tilläggsfinansiering.

Kommunernas basserviceandel beskärs inte. Den är 150 miljoner, vilket var förslaget, och det här är ju också bra med tanke just på undervisningen och småbarnspedagogiken, som är viktig.

Jag vill också lyfta fram att man inte skär i sjöfartsstödet. Det är otroligt viktigt för vår export och också beredskapsperspektivet, och om vi skulle ha minskat det här vill jag påstå att sjöfartsutbildningen skulle ha varit hotad på lång sikt. Det här kan säkert ledamot Löfström öppna närmare i sin taltur.

På tal om infrastruktur så finns en del bra satsningar i Österbotten — farleden i Vasa, breddningen av riksåttan i Närpes och plankorsningen i Ytterjeppo — och vi har ju också tidigare gjort en del satsningar kring det här.

Kring idrotten är det bra att idrottsplatsbyggandet får tilläggsmedel, bra medel, för det finns många idrottsanläggningar som bör renoveras.

Arvoisa puhemies ja kansanedustajat! Tämä on budjetti, joka tässä haastavassa tilanteessa kantaa vastuuta. Se sisältää vaikeita päätöksiä mutta myös tärkeitä panostuksia ennen kaikkea turvallisuuden näkökulmasta mutta myös esimerkiksi nuorisotyöttömyyden näkökulmasta.

Tästä eteenpäin, ja odotan hyviä keskusteluja tämän viikon aikana. — Kiitos, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

18.31 **Susanne Päivärinta kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Me olemme saaneet tänään budjettikeskustelussa jälleen kuulla vasemmisto-opposition tuutista täyden laidallisen suomalaisten pelottelua: kaikki on hallituksen vikaa, kaikki tehdään väärin. Silti yhtään, ei yhtään, vaihtoehtoa oppositiolta ole ollut tänäänkään tarjota Suomen talouden kuntoon laittamiseksi. Ei se ole ihme, että kotitalouksien luottamus tulevaisuuteen horjuu.

Kerrotaanpa nyt kuitenkin niitä hyviä uutisia. Toivon, että siellä oppositiossa tekin iloitsitte näistä. Talous on todella lähtenyt kasvuun, ja se jatkaa kasvuaan ennusteiden mukaan tulevina vuosina. Investoinnit kasvavat vauhdilla, asuntokaupan ja rakentamisen odotetaan piristyvän, inflaatio on kurissa, samoin lainojen korot. Ja aivan loistava uutinen kuultiin tänään: Turun telakalle tuli jälleen uusi jättitilaus luksusristeilijästä ja optiot kahdesta uudesta laivasta. Jokainen tuon kokoluokan laivatilaus tarkoittaa Suomeen yli miljardin euron arvonlisää ja noin 13 000:a henkilötyövuotta. Eikö totta? Loistavaa. [Välihuutoja]

Loistava uutinen on sekin, että jos jatkaisimme edellisen vasemmistohallituksen holtittomalla hurlumhei-linjalla, me velkaantuisimme joka vuosi 4 miljardia enemmän kuin nyt.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Mutta hyvä uutinen on todella se, että me emme velkaannu 4 miljardia enemmän vuodessa. Holtittomuudelle on laitettu stoppi.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus keventää työn verotusta yli puolellatoista miljardilla eurolla tämän hallituskauden aikana. Potista yli miljardi euroa kohdistetaan pieni- ja keskituloisille. Meille kokoomuksessa jokaisen suomalaisen työ on arvokasta, ja tottakai sen hedelmät kuuluvat ensisijaisesti tekijälle itselleen. Osana veronkevennyksiä hallitus laskee myös ylimmät marginaaliveroasteet lähes 60 prosentista 52 prosenttiin. Se on todellinen kasvutoimi ja rahoittaa itse itsensä, niin kävi myös Ruotsissa.

Täytyy kyllä ihmetellä, että onhan se nyt ihan käsittämätöntä, miten voimakkaasti vasemmisto, miten voimakkaasti SDP, vastustaa veronkevennyksiä, joilla luodaan parempia kannustimia työlle ja yrittämiselle ja jotka todella rahoittavat itse itsensä. On hyvä muistaa myöskin se, että valtion tuloveroista jo yli 60 prosenttia kertyy yli 50 000 euroa vuodessa ansaitsevien suomalaisten verotuloista, vaikka heitä on palkansaajista vain viidesosa — vain viidesosa. Suurituloiset siis maksavat jatkossakin leijonanosan tuloverokertymästä, eli älkää olko huolissanne. SDP valitettavasti elää yhä siinä harhassa, että mitä kireämmin työtä verotetaan, sitä suurempi on verotuotto valtiolle. Todellisuudessa ylikireän verotuksen takia työtä on jäänyt Suomessa tekemättä, pohjoismaisia pääkonttoreita tänne saapumatta ja me olemme hävinneet kilpailussa korkean osaamisen tekijöistä ja työpaikoista. En mitenkään — siis en mitenkään — voi käsittää, miksi vasemmisto-oppositio näkee joidenkin työn niin arvottomana ja niin haitallisena, että palkankorotuksesta pitää kahmaista reilusti yli puolet pois.

Arvoisa puhemies! Jos Suomella ei ole vientiä, jos ei ole talouskasvua, ei ole työpaikkoja eikä tuloja, joilla rahoittaa koulutus, hoiva ja turvallisuus ja hyvinvointi. Kyse siis todellakin on talouskasvusta, jota meillä ei ole Suomessa ollut lähes 20 vuoteen. Siksi onkin nurinkurista, että SDP:lle kelpaa kyllä Ruotsin talous- ja työllisyysluvut mutta ei siellä tehdyt rakenteelliset työmarkkinauudistukset, jotka Orpon hallitus toteuttaa viimein Suomesakin — ne uudistukset, jotka olisi pitänyt tehdä jo aikaa sitten. Vasemmistohallitus ei sen sijaan viime kaudella leikannut mistään. Te ette leikanneet mistään. Te ette tehneet ainkaan ainuttakaan rakenteellista uudistusta. Velkarahalla työllistettiin, ja sitä laskua me nyt maksamme.

Arvoisa puhemies! SDP mainostaa, että kaiken voi tehdä reilummin — eikö niin? Mutta onko se reilua, että SDP jatkaa äänestäjien sumuttamista? Ensin te piilotitte oman vaihtoehtobudjetin teidän työllisyysvaikutukset, nyt on piilossa SDP:n sopeutustavoitteet ensi hallituskaudelle. [Niina Malm: Missä kokoomuksen sopeutustavoitteet on, kerro niistä!] Vai oletteko te todella sitä mieltä, että ei tarvitse sopeuttaa, ettei tarvitse sopeuttaa lainkaan? Olette luvanneet tätä sumuverhoa raottaa kuulemma vuoden 2026 loppuun mennessä — uskomatonta. No, nähtäväksi jää. [Kim Berg: Vuodelle 27!]

Eikö se olisi reilua, että kertoisitte suomalaisille avoimesti oman vaihtoehtonne ja hintalapun sille, vai onko teidän vaihtoehtonne SDP:n varapuheenjohtajan, edustaja Mäkysen julistama velanotto, että velkaa kuulemma kannattaa ottaa ja sitä voidaan ottaa enemmän kuin Orpon hallitus ottaa. Sekö on SDP:n linja? Sitäkö te SDP:ssä nyt piilottelette?

Hallituksen toimet ovat muuta. Ne ovat rohkeita, ja rohkeutta ja uskoa me tarvitaan tulevaan. Sillä Suomi lähtee nousuun. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula on poissa, edustaja Kymäläinen on poissa. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

18.37 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Tänä syksynä eduskunnassa meillä on käsitte-lyssä Orpon hallituksen viimeinen koko vuotta koskeva talousarvioesitys. Esitys on tehty ajassa, jossa Suomen talouden ja työllisyyden tilanne on äärimmäisen vaikea ja vakava. Tilannekuvan kanssa on syytä olla rehellinen: Moni asia on muuttunut hallituksen vallassa-olon aikana valitettavasti huonompaan suuntaan. Työttömyys, velka ja konkurssiluvut ovat ennätystasolla vuosikymmeniin.

Orpon hallitus on kerta toisensa jälkeen vakuuttanut, että kasvu on nurkan takana ja työl-lisyys paranee, mutta kerta toisensa jälkeen nuo lupaukset ovat valitettavasti osoittautu-neet katteettomiksi. Ja kun lupaukset nurkan takana odottavasta talouskasvusta eivät pidä, ongelma ei ole enää vain taloudessa vaan myös luottamuksessa. Kun hallituksen sanat ja ihmisten arki eivät kohtaa, katoaa usko politiikkaan. Se näkyy kotitalouksien käyttäytymi-ssä: kulutetaan vähemmän ja säästetään enemmän, koska tulevaisuuteen ei luoteta.

Eniten suomalaisia huolestuttaa työttömyys. Kun joka kahdeksas suomalainen on työt-ömänä, näkyy ongelma liian monen suomalaisen omassa tai läheisten arjessa. Tilastot ker-tovat karun totuuden: Työttömiä on jälleen enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttö-miä on jo 130 000 ja nuoria, alle 25-vuotiaita, työttömiä työnhakijoita 37 000. Samaan ai-kaan avoimia työpaikkoja on vain noin 26 000. Suomessa on nyt koko Euroopan toiseksi pahin työttömyys. Työttömyys ei kuitenkaan ole vain numero Excel-taulukossa. Se on las-kuja, joita ei saa maksettua. Se on perheitä, jotka miettivät, riittävätkö rahat ruokaan ja lääkkeisiin. Se on nuori, joka kokee, ettei hänellä ole paikkaa tässä yhteiskunnassa. Epä-varmuuden keskellä eläminen on raskasta, eikä sitä pidä ohittaa vain vetoamalla siihen, että parempi aika kyllä tulee.

Arvoisa puhemies! Hallituskauden alussa hallitus lupasi 100 000 uutta työpaikkaa. To-dellisuus on nyt 60 000 uutta työtöntä. Pelkästään suhdanteilla tätä virhearviota ei voi se-littää. Toimettomuus talouden kasvutoimien kanssa olisi rehellistä myöntää, mutta ongel-mien toistelu ei sekään yksin riitä. Nyt tarvitaan ennen kaikkea ratkaisuja, ja niitä on kyllä olemassa. Keskusta on esittänyt yli 50 ratkaisua, joilla talouskasvua voidaan vauhdittaa ja työttömyyttä vähentää. Nostan niistä nyt muutamia:

Ensinnäkin pk-yritysten ja yrittäjyyden tukeminen. Pienet ja keski-suuret yritykset ovat Suomen selkäranka. Keskusta ehdottaa yritysverotuksen uudistusta, joka kannustaa kasva-maan ja investoimaan, ei niinkään jakamaan voittoja ulos. Kotitalousvähennys pitää pa-lauttaa houkuttelevaksi ja yksin asuville tuplata sen enimmäismäärä. Tämä loisi lisää työtä niin rakennus- kuin palvelualoille.

Toiseksi työn vastaanottamisen pitää aina olla kannattavaa. Siksi työttömyysturvan suo-jaosa on palautettava. On kestävämpää, että osa-aikainen tai satunnainen työ ei kannusta lähtemään töihin. Lisäksi pitkäaikaistyöttömien palkkauksessa työnantajamaksuja pitää keventää, jotta heille avautuu uusia mahdollisuuksia.

Kolmanneksi nostan osaamisen vahvistamisen. Elinkeinoelämä kaipaa tekijöitä, mutta liian moni työnhakija törmää osaamisvajeeseen. Tarvitsemme lisää koulutuspolkuja aikuis-ille ja nuorille, mahdollisuuksia uudelleen koulutautua ja päivittää osaamista.

Neljänneksi investoinnit ja luvituksen nopeuttaminen. Suomessa ei voi olla niin, että lupa kestää kauemmin kuin itse rakennusprojekti. Keskusta onkin esittänyt, että Suomi te-kee luvituksesta Euroopan nopeinta vuoteen 27 mennessä. Lisäksi uusi rahoitusyhtiö pk-yrityksille poistaisi investointien pullonkauloja ja mahdollistaisi uusien hankkeiden käyn-nistymisen ympäri maata.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Viidenneksi nostan vielä alueellisen oikeudenmukaisuuden ja kasvun edellytysten rakentamisen koko maan mitalla. Hallituksen keskittämispolitiikan sijaan tulisiikin huolehtia elinvoiman mahdollisuuksista kaikkialla Suomessa.

Arvoisa puhemies! Nämä ratkaisut eivät ole taikatemppuja vaan aivan käytännön toimia, jotka loisivat työtä ja toivoa. Kun työttömän osaamista ja työkykyä vahvistetaan, kun yrittäjälle annetaan mahdollisuus kasvaa ja kun nuorelle annetaan tilaisuus näyttää kykynsä, syntyy sitä, mitä Suomi juuri nyt kaikkein eniten tarvitsee, luottamusta ja uskoa tulevaisuuteen. Keinoja siis on, jos vain tahtoa on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.43 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomen talouteen kohdistuu haasteita, joihin on löydettävä kestävät ratkaisut. Ilmastokriisi ja luontokato etenevät. Turvallisuusympäristömme on perustavalla tavalla muuttunut. Taloutta vaivaavat heikko tuottavuuskehitys ja osaajapula.

Hallituksen talousarvioesityksessä näkyy, että ratkaisuja etsiessään hallitus on valinnut katsoa taaksepäin. Tulevaisuuden visiota ei ole. Hyvinvointiyhteiskunnan uudistamiseen ja kestävyysmurroksen läpi viemiseen vaadittaviin systeemitason muutoksiin ei ole rohkeutta tarttua. Sen sijaan on valittu näköalaton leikkausten tie.

Hallitus on valinnut tien, jolla talouskasvua tavoitellaan ummistamalla silmät niiltä reunaehdoilta, joita planeetan kantokyky kaikelle taloudelliselle toiminnalle asettaa. On vastuutonta ajaa talouskasvua keinolla millä hyvänsä, kun luonnon hälytysmerkit vilkkuvat punaisella. Meidän on kyettävä ihmiskuntana tekemään valtava kestävyysmurros niin omassa ajattelussamme kuin talouden rakenteissa, jotta voimme turvata hyvän elämän edellytykset myös tuleville sukupolville.

Emme voi enää jatkaa luonnonvarojen ylikulutusta tuottamalla ja kuluttamalla jatkuvasti lisää. Meidän on pystyttävä hyödyntämään jo käytössä olevien tuotteiden arvo mahdollisimman pitkään ja saatava materiaalit kiertoon. Luonnonvarojen kuluttamiselle ja ympäristön tarvelemiselle on asetettava hinta. Kestävät valinnat on tehtävä ihmisille ja yrityksille houkutteleviksi.

Suomella on kaikki mahdollisuudet olla kiertotalouden edelläkävijä. Meillä on vahvaa kiertotalousosaamista, riittävästi puhdasta sähköä sekä suhteellisen luotettava investointiympäristö. Kiertotaloutta tulisi nyt vauhdittaa määrätietoisesti, jotta taloudellinen toiminta saadaan sovitettua maapallon ekologisiin rajoihin.

Arvoisa puhemies! Suomen taloudella on kolme keskeistä haastetta: heikko tuottavuuskehitys, osaajapula sekä ilmastokriisi ja luontokato. Näistä mihinkään hallitus ei kykene uskottavasti vastaamaan. Hallitus ei onnistu taklaamaan heikkoa tuottavuuskehitystä, sillä se ei edelleenkään ole kyennyt karsimaan ympäristölle haitallisia, tehottomia yritystukia. On irvokasta, että hallitus markkinoi yritystuista leikkaamisena sitä, että se näivettää kotimaista elokuvatuotantoa leikkaamalla kotimaisen elokuvan tuotantotuista.

Hallituksella ei ole uskottavia ratkaisuja osaajapulaan. Tarvitsemme tähän maahan lisää työikäisiä ja työkykyisiä ihmisiä. Hallitus kuitenkin leikkaa tämän hallituskauden aikana koulutuksesta puoli miljardia euroa eikä edistä työperäistä maahanmuuttoa, vaikka elinkeinoelämä on painokkaasti sen puolesta puhunut. Hallitus on päättänyt sen sijaan leikata myös kotouttamisesta, vaikka tällä rahalla kunnat rahoittavat esimerkiksi kielikoulutusta ja työllistymisen edistämistä eli juuri niitä toimia, joilla maahanmuuttajat saadaan integroitui-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

maan paitsi yhteiskuntaan myös työmarkkinoille. Leikkaukset pakottavat kuntia joko vähentämään kotouttamispalveluja tai etsimään puuttuvia euroja muista palveluista.

Arvoisa puhemies! Hallitukselta puuttuvat uskottavat toimet ilmastokriisin ja luontokadon pysäyttämiseksi. Vihreät ovat pitkään peräänkuuluttaneet vihreää verouudistusta ja haitoille oikeaa hintaa. Kaivosveron nosto on askel oikeaan suuntaan, vaikka korotus olisi voinut olla suurempikin. Seuraavia askeleita olisivat maankäytön muutosmaksu sekä teollisen mittakaavan puunpolton ja työkoneiden fossiilisten polttoaineiden verotuista luopuminen.

Arvoisa puhemies! Talousarvion kaikkien valintojen taustalla tulisi olla se, että pystymme turvaamaan hyvän elämän edellytykset myös tuleville sukupolville. Hallitus on asettanut talouskurin kaiken edelle ja leikannut siitä, mikä tässä maassa on kaikkein tärkeintä. Hyvinvointivaltiota ei voi puolustaa ajamalla sitä alas. Arvokasta luontoamme ei voi suojella köyhdyttämällä sitä. Turvallisuutta ei voi rakentaa lisäämällä eriarvoisuutta ja osattomuutta. Me tarvitsemme yhteisen vision kestävästä taloudesta, jota rakennetaan ekologiset reunaehdot huomioiden. Tämäkään hallituksen talousarvioesitys ei valitettavasti sitä tarjoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

18.47 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen budjettikäsittely lähtien ihan sieltä riihestä on ollut varsin erikoinen show. Tuorein rasismikohu vei hallituksen budjettiriihestä ensimmäiset puolitoista päivää. Pidin erikoisena sitä, että aikuisten ihmisten piti ylipäättään keskustella siitä, mitä saa sanoa ja miten toisista ihmisistä puhutaan. No, tänään täällä eduskunnan täysistuntosalissa iltapäivällä tämä budjetin esittelykeskustelu alkoi vauhdikkaasti ministeri Purran puheella, joka ei mielestäni ollut varsinaisesti budjetin esittelypuhe vaan pikemminkin perussuomalaisten puheenjohtaja Purran puhe. Samaa puheenpartta jatkoi myös perussuomalaisten ryhmäpuheenpuheen käyttänyt edustaja Bergbom. En yllättynyt tästä, mutta sen sijaan on pakko sanoa, että hieman yllätyin siitä, että kokoomuksen ryhmäjohtaja Kopra puhui myös tähän samaan tyyliin. Minua, puhemies, suoranaisesti häiritsi se, että täällä on tänään aloitettu koko syksyn suurimman asian käsittely, ensi vuoden talousarvio, emmekä kuulleet perussuomalaisten tai kokoomuksen ryhmien kantoja tähän asiaan.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on ollut vallassa jo reilut kaksi vuotta. Sinä aikana on kasvanut työttömyys, osattomuus, leipäjonot ja asunnottomuus. Sosiaaliturvaleikkaukset ovat jo tähän asti olleet ylimitoitettuja ja vahingollisia. Ne näkyvät siinä, että asunnottomuus on lähtenyt kasvamaan ensimmäistä kertaa 12 vuoteen ja ruoka-avun tarve kasvaa. Eriarvoisuus ja turvattomuus lisääntyvät näillä päätöksillä Suomessa. Hallitus ei kuitenkaan näytä ottavan tätä tilannetta vakavasti vaan tuo eduskuntaan yhä rajumpia leikkauksia, tällä kertaa toimeentulotukeen eli viimesijaiseen turvaan. Nämä toimeentulotuen leikkaukset pudottavat laskelmien mukaan yli 28 000 suomalaista köyhyyteen. Niillä leikataan kaikkein köyhimpien lapsiperheiden toimeentuloa ja myös monien pitkäaikaissairaiden ja työkyvyttömiä toimeentuloa. Ministeri Grahn-Laasonen on puhunut näistä leikkauksista uudistuksina. Kun eduskuntaan tuotiin työttömyysturvan ja asumistuen leikkauksia, hallituspuolueet puolustautuivat sillä, että viimesijaiseen turvaan ei puututa. No, nyt siitä kuitenkin ollaan leikkaamassa 70 miljoonaa euroa, ja tätä summaa voisi verrata siihen, että viime vuonna hallitus tuki turkistarhausta noin 50 miljoonalla eurolla.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Erityisesti kokoomus on perustellut näitä sosiaaliturvaleikkauksia työllisyydellä, mutta Suomen työllisyyskehitys on nyt kahden vuoden ajan ollut Euroopan surkeinta. Ei ole tullut 100 000 uutta työpaikkaa, vaan työllisiä on itse asiassa 80 000 vähemmän. Samaan aikaan muualla Euroopassa työllisyys on kasvanut, eli kyse ei ole suhdanteesta. Jos kokoomus olisi oikeasti kiinnostunut työllisyydestä, niin se ei olisi poistanut suojaosaa työttömyysturvasta ja asumistuesta. Se on johtanut ainoastaan siihen, että moni osa-aikatyöntekijä on siirtynyt kokonaan työttömäksi. Nyt kaikkein paras työllisyystoimi olisikin palauttaa nämä suojaosat, ja vetoan edelleen työministeri Marttiseen ja sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasoseen, että tämä asia viedään eteenpäin eikä tästä tehdä arvovaltakysymystä. En usko, että kukaan työllistyy sillä, että toimeentuloa heikennetään. Päinvastoin se ajaa ihmisiä entistä pahempaan ahdinkoon ja sosiaalisiin ongelmiin. Toivon, että myös kokoomus arvioisi linjaansa uusiksi, kun pääministeri Orpon lupaamaa sataatuhatta työpaikkaa ei olla näillä toimilla saavuttamassa.

Arvoisa puhemies! On vielä todettava loppuun, että erityisen haitallisia ovat nämä leikkaukset köyhiltä lapsiperheiltä. Se tulee aiheuttamaan ongelmia, se tulee johtamaan ylisukupolvisiin ongelmiin ja syrjäytymisiin. Kun hallitus päätti poistaa työttömyysturvasta lapsikorotukset, on se tarkoittanut jopa satojen eurojen heikennystä työttömien lapsiperheiden toimeentuloon. Nämä leikkaukset tulevat valitettavasti jättämään pitkäaikaisen jäljen moniin lapsiin, jotka joutuvat elämään syvenevässä köyhyydessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

18.53 Mats Löfström r: Tack, ärade herr talman, arvoisa herra puhemies! Merenkulku on Ahvenanmaan elinhermo. Se on paitsi linkkimme Manner-Suomeen ja Ruotsiin myös Ahvenanmaan huoltovarmuuden perusta. On tapana sanoa, että Suomi on saari, koska 96 prosenttia ulkomaankaupasta liikkuu meriteitse. Ahvenanmaalla riippuvuus merenkulusta on vieläkin suurempi. Ruoka, lääkkeet, rakennustarvikkeet, polttoaineet, sementti ja huonekalut — kaikki riippuu merenkulusta. Ahvenanmaan yhteiskunta pysähtyy ilman toimivaa meriliikennettä. Lisäksi merenkulku on suuri työnantaja ja merkittävä osa Ahvenanmaan taloutta.

Siksi on erittäin tärkeää, että hallitus turvasi budjettineuvotteluissaan niin sanotut miehistötuet. Jos näin ei olisi tehty, koko Suomen lipun alla purjehtiva merenkulku olisi vaarantunut, eivät vain lautat. Suomesta olisi tällöin tullut merenkulun lilliputtivaltio, mikä olisi hengenvaarallista nykyisessä turvallisuuspoliittisessa todellisuudessa, jossa nyt elämme.

Kun miehistötuki kyseenalaistetaan, kuvataan se usein yritystueksi. Itse asiassa se on tukea miehistöillemme, työmarkkinoillemme ja huoltovarmuudellemme. Se on edellytys sille, että varustamot voivat olla kilpailukykyisiä ja että Suomen lipun alla purjehtivat alukset voidaan säilyttää.

Päivittäin Suomessa liikennöi 160 alusta — 160 per päivä, se on Suomen tarve joka päivä. Merenkulku on kuitenkin globaali, kilpailtu ala, jossa valtaosa Suomeen liikennöivistä aluksista ei ole Suomen lipun alla. Ilman EU:n sallimia tukijärjestelmiä ei olisi eurooppalaisten lippujen alla purjehtivia aluksia, vaan ne olisi rekisteröity Panamaan, Liberiaan tai johonkin muuhun mukavuuslippuvaltioon, joka voi olla myös veroparatiisi. Näiden lippuvaltioiden aluksilla ei ole miehistössään suomalaisia, eikä niihin kriisiaikoina voisi luottaa.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Arvoisa puhemies! Ruotsissa on siksi Ruotsin lipun alla purjehtivien alusten turvaamiseksi lähes sama tukijärjestelmä kuin Suomessa. Ruotsin liikenne- ja viestintäministeri totesi kaksi viikkoa sitten, että Ruotsin on kaksinkertaistettava lippunsa alla purjehtivien alusten määrä voidakseen huolehtia omasta valmiudestaan. Viro ilmoitti muutama viikko sitten aikovansa nelinkertaistaa omat tukensa lautoille oman huoltovarmuutensa turvaamiseksi.

Jos Suomi valitsisi toisen suunnan, varustamot joutuisivat ulosliputtamaan laivoja ja palkkaamaan miehistöä muista maista, mikä merkitsisi Ahvenanmaan ja Suomen työpaikkojen vähenemistä, verotulojen vähenemistä kunnille sekä meriosaamisen heikentymistä, koska Kotkassa, Maarianhaminassa, Raumalla ja Turussa ei tarvittaisi merikoulutuksia, mikäli suomalaisia merityöpaikkoja ei olisi. Lisäksi on syytä muistuttaa, että valtion talousarvioon ei tulisi säästöjä, koska nämä niin sanotut tuet vastaavat sitä, mitä varustamot maksavat merimiesten sosiaalimaksuista ja mitä ne saavat sitten takaisin. Ilman Suomen lipun alla purjehtivia aluksia ei ole menoja budjetista mutta ei myöskään tuloja. Nollasummapeliä, joku voisi sanoa, mutta koska monet menettäisivät työpaikkansa, olisi tämä itse asiassa miinukselle menevää peliä. Siksi hallitus on viisas eikä tee muutoksia järjestelmään.

Tiedämme myös, että vaikutukset tuntuisivat suoraan Ahvenanmaalla. Helsinki—Ahvenanmaa—Tukholma-linjalla, joka kamppailee jo EU:n päästökaupan jälkeen korkeiden kustannusten kanssa, leikkaus voisi johtaa liikenteen loppumiseen kokonaan. Työpaikkojen menettämisen ja vähentyneen varautumisen ohella se vaikuttaisi tuhansiin matkustajiin ja matkailuun, vähentäisi satamien tuottoja sekä vaikuttaisi kielteisesti Manner-Suomen ja Ahvenanmaan sekä Ruotsin välisiin yhteyksiin.

Siksi hallituksen päätös tässä asiassa oli viisas. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

18.58 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Turvallisuus on yksi ihmisen perustarpeista. Se on peruskallio, jolle rakennamme arkemme, työmme, unelmamme ja perheemme. Ilman turvallisuutta mikään muu ei voi kasvaa eikä kukoistaa. Kun turvallisuus horjuu, niin myös toivo ja luottamus murenevät ja moni muukin perustarve jää toteutumatta. Siksi ulkoisesta turvallisuudesta huolehtiminen on välttämätöntä juuri tässä maailmanajassa. Venäjän raaka hyökkäyssota Ukrainassa on ravistellut Euroopan rauhaa ja muuttanut Euroopan turvallisuusympäristön perustavanlaatuisesti. Samaan aikaan näemme, miten sota kohtelee siviilejä Gazassa, missä humanitäärinen kriisi pahenee päivä päivältä.

Nämä tapahtumat muistuttavat meitä kovalla kädellä, etteivät rauha ja vapaus ole itsensänselvyyksiä vaan ne vaativat vahvaa puolustusta, luottamusta liittolaisiin ja määrätietoista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Rauha rakennetaan ja sitä suojellaan. Suomi kantaa vastuun omasta puolustuksestaan. Varaudumme sekä itsenäisesti että yhdessä kumppaneidemme kanssa. Tässä meillä ei ole vaihtoehtoja. Puolustusmenojen lisääminen on paitsi järkevää myös välttämätöntä.

Turvallisuus ei kuitenkaan tarkoita vain sotilaallista valmiutta; turvallisuus on kokonaisuus, johon kuuluu myös sisäinen turvallisuus, oikeudenmukainen yhteiskunta ja vahva talous. Vain vakaa ja hyvin hoidettu julkinen talous pystyy turvaamaan ne perustukset, jotka luovat luottamusta ja vakauden tunnetta kansalaisten keskuudessa. Ilman talouden tasapainoa vaarannamme kaiken sen, mikä tekee Suomesta turvallisen paikan elää.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Arvoisa puhemies! Entä mitä olisi turvallisuus ilman yhteenkuuluvuutta, oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa? Ihmisille on syvästi tärkeää kokea kuuluvansa yhteisöön, tulla kohdelluiksi tasa-arvoisesti ja saada mahdollisuudet kasvaa ja osallistua. Epäoikeudenmukaisuus ja syrjintä murentavat yhteiskunnan eheyttä ja siten myös turvallisuutta. Siksi tarvitsemme paitsi vakaata taloutta, joka turvaa hyvinvointipalvelumme, myös sydämiä ja mieliä, jotka ovat avoimia yhdenvertaisuudelle. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää paitsi vakaata taloutta, joka mahdollistaa hyvinvointipalveluiden turvaamisen, myös asenteiden muutosta.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden haasteet eivät ole helppoja eivätkä vähäpätöisiä. Korkea velka ja kasvun puute ovat tuoneet meidät pisteeseen, jossa tilanne ei todellakaan korjaannu itsekseen. Nykyinen hallitus onkin tarttunut toimeen päättäväisesti. Olemme sopeuttaneet talouttamme, uudistaneet rakenteita ja luoneet edellytyksiä kilpailukyvyille ja kestäväälle kasvulle, sillä vain kun talous kantaa, voimme taata palvelut, hyvinvoinnin ja turvallisuuden jokaiselle suomalaiselle. Suomen taloudessa on jo näkyvissä valonpilkahduksia, kuten laivanrakennusvaraukset Turun telakalle. Se on orastavaa kasvua, ja ne luovat uskoa tulevaan. Tätä toivoa ja vahvistusta me tarvitsemme nyt kipeästi.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on kaiken kivijalka. Huolehtimalla taloudestamme, puolustuksesta, sisäisestä turvallisuudesta ja oikeusvaltiosta me rakennamme Suomea, jossa hyvinvointi kestää nyt ja tulevaisuudessa, myös tuleville sukupolville. Se on meidän kaikkien tärkein tehtävä tässä salissa, mutta löytääksemme keinot ratkoa vaikeat asiat tulee meidän pyrkiä toimimaan yhdessä vastakkainasettelun sijaan, koska näin Suomi nousee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

19.02 **Jari Koskela ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Aloitan isosta kuvasta. Suomen talous on kovin hitaasti toipumassa. Valtiovarainministeriön syksyn ennusteen mukaan bkt kasvaa prosentti vuonna 25 ja 1,4 prosenttia vuonna 26. Inflaatio on hidastunut, korkotaso on onneksi kääntynyt alas ja ostovoima kohenee. Velkasuhteen kasvu pysähtyy väliaikaisesti vuonna 27 ja uhkaa kiihtyä 29 mennessä, ellei rakennepuolelle tehdä lisätoimia.

Arvoisa puhemies! Haluan siteerata VM:n ennustetta suoraan, koska se tiivistää ongelman ytimen: ”Suomessa julkisyhteisöjen menot ovat rakenteellisesti liian korkeat suhteessa tuloihin. Se näyttäytyy kestävyysvajeena, joka on noin 2 prosenttia suhteessa bkt:hen eli noin 7 miljardia euroa vuoden 29 tasossa. Menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino ilmenee myös siten, että neutraalissa tai edes sangen suotuisissakaan suhdannetilanteissa Suomen julkinen talous ei ole tasapainossa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.” Tämä ei ole hallitus—oppositio-retoriikkaa. Tämä on analyysi, joka seuraa numeroista.

Hallitus on tehnyt päätökset noin 10 miljardin sopeutuskokonaisuudesta vuoden 27 tasossa, jotta velkasuhde saadaan vakautumaan hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti. Tämän linjan ydin on selvä: tulojen ja menojen rakenteellinen epätasapaino korjataan sekä kasvulla että menokuurin avulla. Kysymys kuuluukin: onko oppositio valmis jatkamaan tätä työtä, jos vastuu osuisi heidän harteilleen? Ennusteen ja kestävyysshaasteen mittakaava edellyttää, että sopeuttamista jatketaan myös seuraavalla vaalikaudella. Toistaiseksi oppositio näytöt puhuvat muuta. Kun hallitus esittää säästöjä, oppositio torjuu ne, ja kun hal-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

litus keventää työn verotusta vahvistaakseen ostovoimaa ja työnteon kannustimia, oppositio esittää tilalle lisämenoja tai veronkiristyskiä, jotka heikentävät kasvun edellytyksiä.

Perussuomalaisille linja on kirkas: menokehykset pidetään, säästöt kohdennetaan niin, että turvallisuus ja oikeusjärjestelmä säilyvät vahvoina, työn verotusta kevennetään ja talouden tarjontaa vahvistetaan työmarkkina- ja yritystoiminnan esteitä purkamalla. Näin julkinen talous vahvistuu pysyvämmiin kuin tilapäisillä tulonsiirroilla. Budjetissa tämä näkyy muun muassa ansiotuloverotuksen kevennyksinä, lapsikorotuksen kasvattamisena sekä kokonaisuuden läpi menevinä menosäästöinä, jotka hillitsevät velkaantumista.

Arvoisa puhemies! Kasvu ratkaisee. Ilman investointeja ja vientiä velka ei taitu, siksi katse yritysten näkymiin. Yksityisen sektorin luottamus on varovasti kohenemassa, ja investointeja tukevat energia- ja puolustushankkeet. Ennuste arvioi bkt:n kasvun vahvistuvan 2027. Työllisyys kääntyy nousuun 26—27, ja työttömyys alkaa laskea, jos emme ammu itseämme jalkaan politiikalla, joka nostaa kustannuksia ja epävarmuutta. Yksi pulonkaula on kuitenkin noussut kentältä esiin: rahoituksen saanti pankeista. Moni kannattava hanke viivästyy tai kaatuu, vaikka riskiprofiili olisi kohtuullinen. Tämä on outoa, sillä suomalaiset pankit ovat pärjänneet EU:n stressitesteissä hyvin, vakavaraisuus on vankka ja järjestelmä on terve. Rahoituksen saatavuuden ei pitäisi olla talouden kasvun este. Tarvitsemmekin nyt kolmea asiaa: Ensiksi, terve kilpailu on selkeä viesti pankeille, että kannattavan yritystoiminnan rahoittaminen on osa vastuullista luotonantoa. Toiseksi, julkisten rahoitusinstrumenttien, kuten takausten, kasvuvaiheen rahoituksen sujuvoittaminen niin, että ne täydentävät eivätkä korvaa yksityistä rahaa. Kolmanneksi, ennakoiva sääntely ja veroympäristö, joka pienentää luottotappioriskiä ja kannustaa luotonantoon etenkin pk-sektoreilla.

Lopuksi: Opposition on rehellisesti vastattava samaan kysymykseen, johon olemme jo vastanneet teoilla: oletteko valmiit jatkamaan sopeutumista vai ette? Kestävyysvaje ei katoa toivomalla. Se kaventuu vain, jos julkisen talouden rakenteet uudistetaan, työn ja yrittämisen kannusteet pidetään vahvoina ja yritykset saavat rahoitusta kasvuun. Näin turvaamme suomalaisten hyvinvoinnin, ei vain tänään vaan myös tulevana vuosikymmeninä.

— Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen on poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

19.08 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä valtion talousarvioesitys ensi vuodelle on varmasti yksi ristiriitaisimpia esityksiä, mitä viimeiseen 20 vuoteen on tehty, siis tällä vuosituhanella. Pitää muistaa, että vuoden 2008 jälkeen tässä maassa ei ole ollut talouskasvua. Syytämmekö siitä itseämme vai toisiamme vai hallitusta? Se on meidän kaikkien vika. Olemme haukkuneet väärää puuta silloin, kun toiset haukkuivat oikeaa puuta ja tekivät tulosta.

Katsokaa, arvoisat edustajakollegat, miten on byrokratian puron tänä päivänä käynyt. Eihän me edes yritetä sitä. Meille rakennetaan Tampereelle kohta valtion Lupa- ja valvontavirastoa, johon tulee vielä valtion edunvalvontayksikkö. Luuletteko, että yksikään maaseutuhanke menee siitä Gosplanin käsittelystä koskaan läpi? Se sinetöi sen, että maaseutukuntien yritykset kaatuvat, joka ainoa. Ei kukaan yrittäjä viittä vuotta odota, että saa jonkun hankkeen toimiluvan tai ympäristöluvan voimaan. Meillä Suomessa lupien saanti on

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

vedetty niin tiukalle, että moni yrittäjä luopuu, myy firmansa ulkomaisille sijoittajille ja lopettaa työnteon ja elää niillä koroilla ja sillä pääomalla, minkä on ehtinyt hankkia.

Tämä on niin ala-arvoista toimintaa, että voi sanoa, että kun yritetään muka tehdä hyvää, niin tehdään kamalaa vahinkoa Suomen kansantaloudelle. Siksi olisi välttämätöntä purkaa byrokratiaa kovalla kädellä. 50 000—100 000 virkamiestä vähemmän piristäisi tilannetta, ja byrokratiaa oioitaisiin paljon. Kunnat on käyty läpi, alempi hallinto on käyty läpi, mutta keskushallintoon ei ole yksikään vielä uskaltanut kajota. Lisää tulee koko ajan. Tämä on tuhoisa tie.

Sitten kun katsotaan, miten se oikeasti yrittäjiin vaikuttaa, miljardihankkeet seisovat siellä ilman lupaa. Kuten sanoin tuossa aiemmin, pienillä yrityksillä ei ole varaa odottaa. Ne myyvät firmansa ja lähtevät ulkomaille tai sitten nauttivat siitä pääomasta, minkä kerkiävät hankkia korkojen kanssa. Isot yritykset toki voivat odottaa, tai sitten ne myyvät tai menevät ulkomaille toiminnan kautta, jolloin rahavirta siirtyy Suomesta pois päin.

Sitten tulevat vielä pankkien lainoitusmahdollisuudet tänä päivänä, nämä Basel-säännöt, joita me noudatamme. Kuten edustaja Koskela omassa puheenvuorossaan äsken hyvin kuvasi, missä kunnossa Suomen pankit ovat, ne ovat todella hyvässä kunnossa. Edellytys rahoitukselle olisi hyvä, mutta saako joku maaseutuyritys tai joku semmoinen yritys, joka ihan Helsingin ydinkeskustassa toimii, rahaa yrityshankkeelle? Ei varmasti saa Itä-Suomessa, takuuvarmasti ei saa. Melkein pitää olla miljoona käteistä rahaa yrittäjällä, kun pankkiin menee lainaa hakemaan, että saisi 100 000 euron lainan sieltä. Tämä tilanne on aivan käsittämätön.

Sitten kun katsotaan näitä tilanteita, missä me nyt tällä hetkellä olemme, sitä realismia: Meillä on 340 000 työtöntä suurin piirtein. 600 000 ihmistä on tämän vuoden lopulla ulosotossa — 600 000 ihmistä ulosotossa. Ja sitten kaiken kukkuraksi sen päälle tulee vielä se, että kun tilanne on valtiossa tämä, niin noin 11 miljardia vuoteen otetaan velkaa. Me siis elvytämme tätä meidän talouttamme 11 miljardilla joka vuosi, ja tämmöinen on lopputulos.

Pahinta, mitä minä tässä maassa tiedän, on metsäteollisuuden kimppuun käyminen päästökaupan avulla. Ensinnäkin se 15 miljoonaa tonnia vääriä päästöjä tai liian pieniä nieluja on oikaistava. Millä oikeudella yksikään maan hallitus, olkoon se tämä hallitus tai seuraava tai mikä tahansa, tämä tällainen hallinto, voi pyörittää vääriä lukuja koko ajan suomalaisten vahingoksi? Jokuhan tälle minun ajatukselleni saattaa nauraa, mutta ottakaa, ystävät hyvät, selvää tästä asiasta. Tämä ei naurata, kun tiedätte, mitä se suomalaiselle teollisuudelle maksaa.

Tänä päivänä moni metsäteollisuuden laitos on jo pannut pönkän ovelle, ja lisää tulee, aivan varmasti tulee. Mitä me teemme sitten, kun iso sellutehdas menee kiinni tai sahat pannaan kiinni? Me syömme sitä pääomaa, mitä olemme jo sata vuotta rakentaneet, vaan ei näytä kovin montaa ihmistä enää kiinnostavan. Kyllä kiinnostaa muuten, kun luottoluokitus tippuu pari pykälää alaspäin ja istumme täällä leikkaamassa budjettia 10 miljardilla.

Sitten kun tämä ilmastopolitiikka on viety näin pitkälle, se on johtanut siihen, että nämä väärät päästöluvut sitten kostautuvat meille, kun polttoaineet tulevat päästökaupan piiriin kahden vuoden kuluttua. Samalla se aiheuttaa sen, että kun sen jälkeen vielä päästökaupan tiettyjä rahoja lähtee Euroopan unionin budjettiin, kuten tässä Euroopan unionin rahoituskehysesityksessä on kirjoitettuna, niin me maksamme näistä vääristä luvuista vielä kerran Suomen veronmaksajan vahingoksi valtavia rahoja keskushallinnolle, kaikkein suurimmalle keskushallinnolle, mitä voin kuvitella. Euroopan unionista tehdään tämmöinen keskusjohtoinen valtio, mistä ei tarvinne teille esittää varoittavia esimerkkejä, miten sellaisil-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

le valtioille on käynyt. Jos tästä maasta metsätalouden itsenäisyys tuhotaan, [Puhemies koputtaa] metsäteollisuuden tuotanto ajetaan alas, se johtaa erittäin negatiivisiin seurauksiin metalliteollisuudessa, kemianteollisuudessa, rakentamisessa ja kaikessa mahdollisessa, elektroniikassa, missä tahansa, koska se metsäteollisuuden moottori on tämän maan pitänyt yllä viimeiset sata vuotta ja pitää edelleenkin, jos annamme sille mahdollisuuden. Tällä keinoin, mitä me nyt teemme, arvoisa puhemies, me tuhoamme sen, ja nyt ollaan hyvin lähellä sitä. Pahoin pelkään, että kotimaakunnassani Enocellin tilanne on niin tukala, että jos se loppuu, niin mitä tehdään sitten. [Puhemies koputtaa] Ei ole Itä-Suomen rahoja kuulunut.

Herra puhemies! Lopuksi sanon vain sen, että toivon, että hallitus ottaa vakavasti Itä-Suomen vakavan tilanteen. Ei näy vielä valoa tunnelin päässä, mutta kristittynä uskon parempaan huomiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö on poissa. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

19.14 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Suomi todellakin elää muutoksen aikaa. Taloutta on velkaannutettu vuosikymmenien ajan, väestö ikääntyy vauhdilla, ja turvallisuustilanteemme on kiristynyt tavalla, jota emme ole vuosikymmeniin nähneet. Näihin haasteisiin ei vastata siirtämällä ongelmia tulevien hallitusten ja sukupolvien harteille. Niihin vastataan nyt rohkeilla ja määrätietoisilla päätöksillä. Kahden ensimmäisen vuoden aikana tämä hallitus on toteuttanut historiallisen suuren sopeutuspaketin. Sen vaikutukset alkavat näkyä: velkaantumisen vauhti hidastuu, korkomenojen kasvu on pysähtymässä ja kansainvälisten sijoittajien luottamus Suomeen on palautumassa. Tämä on ollut edellytys sille, että voimme samanaikaisesti panostaa niihin alueisiin, joissa lisäpanoksia tarvitaan eniten, muun muassa puolustukseen, rajaturvallisuuteen ja Ukrainan tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Me emme ole valinneet helppoa tietä, vaan tien, joka turvaa lopulta laadukkaan koulutuksen, hyvän hoivan ikäihmisille ja turvalliset kadut kaikille suomalaisille. Helppo tie olisi ollut lykätä päätöksiä, ottaa lisää velkaa ja toivoa parasta. Se ei olisi ollut vastuullista, eikä se olisi rakentanut tulevaisuutta. Hyvät kollegat vasemmalla, valtiontaloutta ei tasapainoteta hokemalla ”ei tähän, ei tuohon”, se ei pelastu toistamalla ”perukaa, siirtäkää, luopukaa”. Suomi tarvitsee suuntaa, ei peruutusvaihdetta. Hallitus tekee päätöksiä, ja me toivomme, että myös oppositio toisi pöytään omat konkreettiset ratkaisunsa eikä vain listaa asioista, joihin ei saa koskea.

Arvoisa puhemies! Kasvu on avain kaikkeen. Siksi kevennämme työn verotusta, jotta työnteko kannattaa ja palkasta jää enemmän käteen. Siksi laskemme yhteisöveroja, jotta yrityksillä on rohkeus investoida ja luoda työpaikkoja. Siksi vahvistamme pienyritysten asemaa ja avaamme nuorille ovia ensimmäiseen työpaikkaansa. Työllisyystoimet eivät ole vain rivejä budjetissa, ne ovat tuhansien ihmisten elämäntarinoita: nuoren, joka saa ensimmäisen työpaikkansa ja pääsee kiinni työelämään, rakennusmiehen, joka työttömyyden jälkeen löytää taas töitä ja turvaa perheelleen, pienyrityksen, joka saa rahoituksen ja uskaltaa palkata lisää väkeä. Näitä tarinoita haluamme nähdä joka puolella Suomea, ja juuri niitä varten olemme valmiita tekemään vaikeitakin päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Meidän tehtävämme ei ole vain tasapainottaa taloutta vaan myös luoda uskoa tulevaan. Kun yritykset uskaltavat investoida, syntyy työpaikkoja, perheet saavat turvaa ja hyvinvointiyhteiskunnan perusta vahvistuu. Juuri tällaisesta kehityksestä

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kertoi tämänpäiväinen Meyer Turun ilmoitus uusista tilauksista ja investoinneista — konkreettinen osoitus siitä, että Suomeen uskalletaan investoida ja uusia työpaikkoja syntyy. Tämä on, arvoisa puhemies, hallituksen selkeä arvovalinta, ei velan ja veronkorotusten tie, vaan päätökset, jotka rakentavat kestäväää kasvua ja vahvempaa Suomea.

Arvoisa puhemies! Tätä työtä tehdään joka päivä, ei suosion vaan Suomen tähden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä

19.18 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Suomen julkinen talous on erittäin suurissa vaikeuksissa, ja sen kertoo jo sekin, kun katsoo tuosta budjettikirjasta taas sen murheellisimman luvun, joka on ensi vuodenkin osalta 11 miljardia euroa. Ensi vuoden alijäämäksi hallitus esittää 11 miljardia euroa. Tämä kertoo karua kieltä todella siitä, kuinka vakavissa haasteissa julkinen talous on. Joku voisi kysyä, että kun hallitus monesti mainostaa tehneensä julkista taloutta kymmenellä miljardilla vahvistavat päätökset, niin miksi tuo alijäämä ei sitten pienene. Jos todella vuositasolla kymmenellä miljardilla olisi joko menoja vähennetty tai tuloja lisätty, niin kyllähän vuositaisen alijäämänkin pitäisi vähentyä. No syyhän on tietenkin siinä, minkä Valtiontalouden tarkastusvirasto meille tänäkin vuonna on kertonut, että tosiasiallisesti vuoden 27 tasossa tuosta kymmenestä miljardista julkista taloutta vahvistaa vajaat kolme miljardia euroa. Eli kymmenen miljardin päätöksistä vuoden 27 tasossa julkista taloutta vahvistaa tämänhetkisten arvioiden mukaan kolme miljardia euroa. Suurin yksittäinen tekijähän siinä, että hallitus ei valitettavasti näitä omia tavoitteitaan ole saavuttamassa, liittyy tähän umpisurkeaan työllisyyskehitykseen, ja siitä tasosta, jonka hallitus oli hallituskauden alussa asettanut tavoitteeksi, ollaan tällä hetkellä perässä karkeasti kolme miljardia euroa. Se näkyy esimerkiksi siinä, miksi jälleen ensi vuodenkin osalta alijäämä on niinkin suuri kuin se on.

Tämä työllisyyden heikko kehitys ei ole tietenkään tapahtunut hetkessä, vaan itse asiassa trendi on pidemmän aikaa jo ollut tämä. Mutta huomionarvoista todella on se, että muillakin Euroopan mailla — tarkastelisimme sitten muita Euroopan itäalueen maita, joilla on yhteistä rajaa Venäjän kanssa, tai katsoisimme vaikkapa Etelä-Euroopan maita, joilla oli erittäin vaikea tilanne esimerkiksi pandemian aikana — kuitenkin kehitys on ollut positiivisempaa kuin Suomessa. Vaikka kaikkialla on sama suhdanne, samat ongelmat, niin jostain syystä meillä kehitys on ollut kaikista huonointa.

Ylipäättänsä talouden osalta meidän kaksi suurinta ongelmaahan — ensimmäinen on akuutti, toinen on pidemmällä aikavälillä — pitäisi ratkaista. Ensimmäinen liittyy tähän luottamuspulaan, josta paljon tänään on puhuttu, ja toinen liittyy sitten tuottavuuden kehittämiseen ja siihen, miten me pystyisimme sitä vauhdittamaan, koska viime kädessä se tulee ratkaisemaan sen, kykeneekö Suomen kansantalous jatkossa ylläpitämään ne velvoitteet ja lupaukset, joita me olemme kansalaisille antaneet.

Ensin tähän luottamuspulaan: Ensinnäkin, vaikka kotitalouksien ostovoima tällä hetkellä paranee — johtuen ihan siitä, että korot ovat tulleet alaspäin, inflaatio on tullut alaspäin, palkkaratkaisut vahvistavat ostovoimaa, verotuksellisesti ostovoimaa on vahvistettu — niin jostain syystä silti luottamus ei ole palautunut. Voidaan varmaan sanoa, että varmaan ihan kaikilla meillä siinäkin oma roolinsa on. Mutta yksi asia, jonka hallitus olisi voinut tehdä, varsinkin kun tässä laajan keskiluokan luottamus Suomessa on ollut nyt vaikeuksissa, on se, että näiden veronkevennysten kohdentamisessa olisi tullut ensi vuoden osalta

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

päätyä tilanteeseen, jossa nimenomaan myös verotuksellisin keinoin laajan keskiluokan ostovoimaa olisi voinut enemmän lisätä kuin mitä tämän keltaisen kirjan esitysten perusteella on tapahtumassa, koska tosiasiallisesti näistä veronkevennyksistä eniten pääsevät nauttimaan he, joiden tulotaso todella ylittää yli 9 000 euroa kuukaudessa, ja veikkaanpa, että heillä ei nyt ihan se suurin kriisi tähän luottamukseen liity. Siksi ensisijaista on todella se, että meidän pitäisi akuutisti ratkaista tämä luottamuskriisi ja sen jälkeen päästä sitten eteenpäin siinä, millä tavalla me yhteiskunnassa niin yksityisellä puolella kuin myös julkisella puolella pystymme vahvistamaan tuottavuuskehitystä, koska viime kädessä se tulee sitten ratkaisemaan sen, mikä on Suomen kansantalouden kantokyky jatkossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

19.24 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään monessa puheenvuorossa valiteltu, kuinka Suomessa ei ole ollut talouskasvua 17 vuoteen, tai joissakin puheenvuoroissa sanottiin, että 18 vuoteen. Tuo väite samaan aikaan sekä pitää paikkansa että ei pidä paikkaansa. Nimittäin jos me katsomme, mitä meidän talouden koko oli 17 vuotta sitten, niin eihän se juuri tänä päivänä suurempi ole. Samaan aikaan on todettava, että onhan me matkan varrella saatu Suomessa kuitenkin taloutta välillä kasvuun, ja sitten on tullut taas ulkopuolinen sokki, joka on tipauttanut sen alas, ja taas vaivalloisesti olemme saaneet sen kasvuun.

Ensimmäinen sokki oli se finanssikriisi 2008. Sen jälkeen taloutta lähdettiin nostamaan määrätietoisesti ylöspäin. Sitten tuli euroalueen talouskriisi, joka tipautti sen. Taas me lähdimme nostamaan ylöspäin. Sipilän hallituksen aikana tehtiin erinomaista työtä siinä. Sitten tuli koronakriisi, joka tipautti koko Euroopan taloudet, ja nyt sen jälkeen talous lähti elpymään. Tuli Ukrainan sota, sähkömarkkinoiden ja energiamarkkinoiden kriisi, ja se tipautti taas meidän taloutta. Nyt me ollaan taas tilanteessa, jossa yhteenlaskettuna ei ole saatu talouden kasvua aikaiseksi.

Samaan aikaan kuitenkin verrokkimaissa Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa kasvua on tapahtunut aivan eri tavalla. Ne, jotka ovat käyneet viime vuosina USA:ssa, huomaavat, että siellä kaikki maksaa paljon enemmän kuin täällä, kun heillä on ollut viimeiset viisi vuotta erittäin voimakas talouskasvu siellä. Hinnat ovat nousseet, ja totta kai siihen vaikuttavat myös valuuttakurssit, jotka tietenkin tänä vuonna ovat vuoden sisällä muuttuneet, mutta dollari on vahvistunut, ja se näkyy sitten kyllä, siellä kun käy.

Mitkä ovat sitten ne isot kysymykset Suomella edessä, jotta me saamme tämän julkisen talouden pelastettua? Voisin oikeastaan lähestyä niin, että Suomella on itse asiassa kolme isoa kysymystä, jotka meidän pitäisi yhdessä ratkoa.

Ensimmäinen on se, miten me varmistamme Suomen turvallisuuden, ja se on kysymys, joka ei jaa täällä eduskunnassa kovin paljon mielipiteitä. Me kaikki olemme sen kannalla, että meidän pitää yhdessä huolehtia Suomen turvallisuudesta, myös nostaa puolustusbudjettemme ja että Suomi on puolustamisen arvoinen maa. Se on se perusta.

Toinen iso kysymys on se, miten me vältämme julkisen talouden konkurssin, ja siitä tänään täällä on keskusteltu hyvin, erilaisista keinoista.

Kolmas suuri kysymys muuten liittyy talouteen kiinteästi, niin kuin liittyy tuo puolustuskin, koska puolustusbudjetit kasvavat ja se haastaa meidän julkisen taloutemme, ja se kolmas kysymys liittyy syntyvyyteen, eli miten selviää maa, johon ei synny enää lapsia? Meidän syntyvyys on pysyvästi romahtanut 1,25:een. No, mitä se tarkoittaa suomeksi? Ke-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

nellekäänhän ei synny 1,25:tä lasta, ei yhteenkään perheeseen. Se tarkoittaa sitä, että sadalla suomalaisella on yhteen laskettuna enää 62 lasta, enää 39 lastenlasta mutta 24 lastenlastenlasta. Tämä lähtee tällä luvulla laskemaan niin voimakkaasti. Kun talouden kaava lopun päätä on aika yksinkertainen eli meidän bruttokansantuote koostuu meidän työtunneista ja tuottavuudesta — eli talouskasvu on meidän yhteenlasketut työtunnit kertaa tuottavuus — niin on hankala saada maahan, jossa väestö vähenee luontaisesti, niitä työtunteja lisää. Sehän tarkoittaisi, että yhä pienempi väestö tekee yhä suuremman määrän niitä työtunteja, jotta me kansantalouteen niitä saataisiin.

Sen takia nostan tämän kolmantena suurena kysymyksenä, että meidän pitäisi uskaltaa rohkeasti nostaa esiin ja miettiä yhdessä, mikä on se signaali erityisesti meidän nuorille, jotta jokaisen suomalaisen perheen lapsilukutoive voisi toteutua ja jotta Suomesta voitaisiin tehdä yhtä lailla erittäin lapsimyönteinen yhteiskunta, niin kuin muuten moni meidän naapurimaa onkin. Meillä on vielä siinä tekemistä. Moni, joka on asunut tai elänyt Ruotsissa tai Tanskassa, vertailee Suomeen ja sanoo, että Suomessa ei ole yhteiskunta läheskään yhtä lailla lapsimyönteinen kuin vaikkapa Tanska on pitkään ollut. Tässä meillä on tekemistä.

Tällä on suorat heijastusvaikutukset meidän pitkän aikavälin talouskehitykseen ja myös meidän eläkejärjestelmän kestävyYTEEN. Sen kestävytyshän on muuten sillä tasolla, että vaikka moni nuori ajattelee, että en tule koskaan saamaan eläkettä, niin tämä on väärä ajatus. Meidän eläkejärjestelmä on yksi kaikista kestävimmistä osuuksista meidän taloutta. Nuoret tulevat ehkä tekemään töitä vähän pitempään kuin vanhempansa, maksamaan vähän enemmän elinaikanaan eläkemaksuja, saamaan pikkuisen pienempää eläkettä, mutta eläke on joka tapauksessa turvattu.

Nämä ovat niin isoja kysymyksiä, että tätä pientä, näppärää sanailua täällä, jota välillä tarvitaan ja joka vähän virkistää meitä, ei kannattaisi liikaa käyttää näihin, [Puhemies koputtaa] vaan kannattaisi lähteä yhdessä miettimään, miten me ratkomme näitä kysymyksiä, ja siihen mietintään meillä on kyllä aika kiire.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen on poissa. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

19.29 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Kun Orpon hallitus nousi valtaan, se lupasi nostaa suomalaisten elintasoja, kääntää talouden kasvuun ja taittaa velkaantumisen. Kauniita sanoja, mutta käytäntö on ollut aivan toinen. Hallitus on epäonnistunut jokaisessa tavoitteessaan.

Arvoisa puhemies! Pienituloisten arki ei ole helpottunut vaan vaikeutunut. Sosiaaliturvaa leikataan, toimeentulotuen uudistus kurittaa, sotepalveluita on heikennetty, samalla köyhyys, asunnottomuus sekä leipäjonot ovat kasvaneet. Näillä tosiasioilla on myös hintalappunsa, mutta hallitus ei sitä näe. THL arvioi, että hallituksen päätökset ajavat 27 000 lasta köyhyYTEEN ja aiheuttavat 100 000 uutta pienituloista. Siinä missä tavallinen suomalainen miettii, miten maksaa sähkölasku tai vuokra, hallituksen ministerit kuittaavat omiin taskuihinsa tuhansien eurojen verohelpotukset. Miljonäärit taas säästävät vuodessa enemmän kuin moni suomalainen tienaa monen vuoden aikana. Tämä ei ole oikeudenmukaista, mutta tämä ei ole myöskään järkevää.

Arvoisa puhemies! Työllisyyspolitiikka on olennaista talouden näkökulmasta. Hallituksen pitikin luoda 100 000 uutta työpaikkaa. Voin luvata, että kyseistä tavoitetta tukee vil-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

pittömästi koko täysistuntosali. Todellisuudessa kuitenkin työttömyys on kasvanut 70 000:lla ja hallituksen tavoitteet jääneet paperille ja pelkiksi puheiksi. Surullinen tosiasia on, että Suomessa on Euroopan toiseksi korkein työttömyys, ja pitkäaikaistyöttömyys kipuaa kohti 1990-luvun laman lukuja. Hälytyskellojen pitäisi soida, mutta työllisyystoimiksi hallitus tarjoaa lähinnä köyhien kiusaamista, ei oikeiden työpaikkojen luomista. Taustalla pyörivät myös hallituksen työmarkkinareformit eli heikennykset työntekijöiden asemaan.

Hyvä hallitus, tavoite työllisyydestä on yhteinen mutta keinot eivät. Tämä valittu polku ei tuo sitä kuuluisaa valoa sinne tunnelin päähän.

Arvoisa puhemies! Hallitus hokee velkaantumisen taittamista, mutta samaan aikaan tavoitetta hiekottaa kiusaus kaivaa tulopuolelle miljardin euron kuoppa veronalennuksilla rikkaille ja suuryrityksille. Pikajuoksu velan taittamisen suhteen ja sen rinnalla tehdyt ideologiset, tavoitetta vastaan sotivat valinnat ovat nyt ajaneet hallituksen laivan lopullisesti karille. Valtiovarainministeriön omat luvut kertovat, että velkasuhde saadaan hetkeksi pysähtymään vuonna 2027, mutta heti 2028 se nousee taas. Päätökset sosiaaliturvan heikentämisestä, veronkiristyksistä ja julkisten palveluiden leikkauksista ovat heikentäneet ostovoimaa, lisänneet työttömyyttä ja kaventaneet kotimarkkinoiden elinvoimaa. Koko kansantalous kärsii erityisesti pienituloisten kulutusmahdollisuuksien supistumisesta. Ratkaisuksi tarvitaan leikkauspolitiikan sijaan pitkäjänteisiä investointeja tutkimukseen, kehitykseen, koulutukseen ja korkean lisäarvon elinkeinoihin sekä vahvoja sosiaali- ja terveystalveluja työkyvyn ja työllisyyden turvaamiseksi. Ei voida väittää, että kaikki olisi tehty tilanteen korjaamiseksi, kun näin ei ole.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Tämän eriarvoistavan sisä- ja talouspoliittisen linjan takia vaarassa on suomalainen hyvinvointivaltio ja sen rakenteet, joiden hajottaminen on helpompaa kuin itse korjaaminen. Mutta mitä taas tulee ulkopoliittikkaan, en malta olla toteamatta, että vaarassa ovat Suomen maine ja uskottavuus. Silläkin on joku hintansa. Samaan aikaan, kun Gazassa pienet lapset näkevät nälkää Israelin toimien takia, maamme hallitus ei saa aikaiseksi konkreettisia toimia tilanteeseen puuttumiseksi. Ei käy tunnustaminen, ei pakotteet, ei lasten evakuointi, ei mikään. Nyt kun monet muut maat ovat aktivoituneet tunnustamiskysymyksen suhteen, niin esitän toiveeni, että hallitus ryhdistäytyisi tässä asiassa ja tunnustaisi Palestiinan valtion välittömästi. Se ei pelasta Gazan kärsiviä siviilejä, mutta se olisi vahva signaali rauhan ja kahden valtion mallin puolesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo poissa, edustaja Fagerström poissa, edustaja Savola poissa. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

19.34 Johannes Yrttiaho vas: Puhemies! Työttömyys on kasvanut vuoden takaiseen nähden 53 000 henkilöllä, kertoo Tilastokeskuksen tänään julkaistu uusin työvoimatutkimus. Työttömiä työnhakijoita oli ely-keskusten työllisyyskatsauksen mukaan elokuun lopussa 311 000 henkilöä eli 11,5 prosenttia työvoimasta. Pitkäaikaistyöttömiä oli elokuussa 129 000 henkilöä. Määrä on kasvanut vuoden takaiseen nähden yli 32 000 henkilöllä. Nuorten, 15—24-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömyys on kovassa kasvussa, ja pidemmällä aikavälillä, vuodesta 2007 alkaen, se on peräti kymmenkertaistunut tässä maassa.

Puhemies! Vaikka Turun telakalta tuli tänään hyviä, joskin aika lailla odotusten mukaisia uutisia, niin Suomen tai Varsinais-Suomen työllisyystilanne ei sillä valitettavasti kohe- ne. Työt telakalla ja alihankintaverkostossa jatkuvat, ja se on tietenkin erinomainen asia.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Tärkeää on kuitenkin huomata, että varsinaisesti uusien työpaikkojen suhteen tilanne on toinen ja telakan fyysinen kapasiteettikin asettaa tähän omat rajansa.

Pääministeri Orpo sivuutti täällä aiemmassa keskustelussa kokonaan tämän telakkauutisen kanssa samaan aikaan annetun paljon ikävemmän varsinaissuomalaisen uutisen. Valmet Automotiven Uudenkaupungin tehtaan 1 300 työntekijää joutuvat nimittäin yt-neuvottelujen alle. Tehtaan ilmoituksen mukaan vähennystarve voi olla 1 075 henkilöä. Tehtaan kaikki työntekijät joutuvat jälleen kerran pelkäämään töiden jatkumisen puolesta.

Suomen valtio on Uudenkaupungin autotehtaan tuoreena enemmistöomistajana suoraan vastuussa näistä työpaikoista ja töiden jatkumisesta. Tehtaalla on tehty viime aikoina henkilöautoja Mercedes-Benzille. Nyt eurooppalainen autoteollisuus on lamassa. Isot teollisuusmaat vetävät vähenevää tuotantoa kotiinpäin oman maansa kamaralle. Tämä on näkynyt jo aiempinakin vuosina Uudenkaupungin autotehtaan tilauksien vähenemisenä ja työntekijöiden suurina irtisanomisina. Esimerkiksi kevään 2023 yt-neuvotteluissa vähennystarve oli lähes tuhat työntekijää. Vaikuttaa siltä, että Suomen valtio tuli nyt Valmet Automotiven omistajaksi pakkotilanteessa. Onko autonvalmistus Uudessakaupungissa loppumassa ehkä kokonaan? Mitä hallitus aikoo tehdä töiden jatkamiseksi, että Varsinais-Suomen ja Vakka-Suomen alueen tukemiseksi?

Aseteollisuuden tilaukset on mainittu mahdolliseksi uudeksi Uudenkaupungin autotehtaan toimialaksi. Lehdistössä on spekuloitu jopa Patrian ajoneuvotilauksilla. Näiden suunnitelmien uskottavuutta ylipäänsä ja myös ainakin laajempaa työllisyysvaikutusta joutuu epäilemään. On näyttänyt siltä, että tilaajavaltiot pyrkivät tälläkin toimialalla, siis aseteollisuudessa, varmistamaan etenkin nykyisessä tilanteessa tuotannon nimenomaan omille tehtailleen, omalle teollisuudelleen, omaa kansantalouttaan tukemaan. Niinpä nämä tämänpäiväiset uutiset työllisyyden ja työttömyyden kehityksen suhteen luovat kyllä edelleen pikemminkin harmaita pilviä taivaanrantaan kuin päivänpaistetta. — Kiitoksia, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.39 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Vuoden 2026 talousarvioesityksen keskiössä on vastuun kantaminen. Me hallituksessa kannamme vastuuta suomalaisesta työnteon kannattavuudesta, vastuuta kansakuntamme turvallisuudesta ja vastuuta siitä, että hyvinvointimme turvataan tuleville sukupolville ilman kasvavaa velkarallia. Tarvitsemme kasvua, mutta se paikka ei ole velkasuhteessa. Asia on yksinkertainen: tulevaisuuttamme ja turvallisuuttamme ei voida rakentaa velkarahalla. Tämä talousarvioesitys on syntynyt vaikeiden päätösten kautta, mutta juuri siksi se on vahva osoitus hallituksen toimintakyvystä. Olemme edelleen sen työn äärellä, jonka aloitimme hallituskauden alussa.

Arvoisa puhemies! Olemme toteuttamassa hallituskauden aikana historiallisen työn verotuksen kevennyksen. Veronkevennysten kokonaisuus on tasapainoinen. Yli miljardin euron veronkevennykset kohdistuvat laajasti pieni- ja keskituloisille suomalaisille, ja samalla ylimpiä marginaaliveroja lasketaan. Me kutsumme tätä työnteon kunnianpalautukseksi, jolla paitsi parannetaan kansalaisten ostovoimaa myös varmistetaan, että ahkeruudesta palkitaan.

Hyvä oppositio, me hallituksessa tiedämme, että talous ei kasva toivomalla, se kasvaa tekemällä. Ensi vuonna me suomalaiset voimme liikuttaa itsemme lisäksi kasvaneen ostovoimamme tuomia pelimerkkejä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeää on, että tämä talousarvioesitys tunnistaa muuttuneen turvallisuusympäristömme, sillä turvallisuus ei tunne kompromisseja. Esityksen mukaisesti meidän on juuri nyt panostettava puolustukseemme, koska on välttämätöntä, että kykenemme vastaamaan modernin ajan turvallisuusuhkiin. Arkemme turvallisuus ei kuitenkaan rakennu vain isänmaamme rajoja puolustamalla. Siksi pidän tärkeänä, että sisäisen turvallisuuden resursseista huolehditaan, poliisien määrää kasvatetaan ja oikeusprosessien nopeuttamista vauhditetaan. Meidän tärkein tehtävämme on huolehtia arjen turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Me emme usko, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pelastuu siirtämällä vastuu velkarahalla tuleville sukupolville. Nyt on oikea aika olla rohkea ja toimia. Näin varmistamme, että suomalaisille tärkeät palvelut, hoiva sekä huolenpito, voidaan turvata myös tulevaisuudessa. Suomalainen hyvinvointi syntyy terveestä taloudesta, vaikka sen saavuttaminen vaatisi meiltä kipeitä päätöksiä. Tällä linjalla me käänämme Suomen kohti pohjoismaista polkua, jossa vastuullinen taloudenpito, vahva puolustus ja ihmisten arjen turvallisuus kulkevat käsi kädessä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, poissa. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

19.43 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Olemme tänään aloittaneet hallituksen talousarvioesityksen lähetekeskustelun. On jokseenkin ennenkuulumatonta, että tässä salissa kuulumme tänään kymmenen minuutin esittelypuheenvuoron, jossa onnistuttiin puhumaan likipitään kaikesta muusta paitsi hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksestä. Syy tähän on selvä. Tulokset ja tilanne ovat sen verran karut, että huomio on pakko yrittää siirtää mihin tahansa muualle kuin itse asiaan. [Jorma Piisinen: Se oli se Gazan tilanne!]

Tämän päivän keskustelu on osoittanut, että neuvottomalla hallituksella ei ole muuta keinoa puolustautua kuin hyökkäys ja uho. Valtiovarainministeriön uuden talousennusteen mukaan näkymä on synkkä. Kaikki lukemat ja mittarit antavat ymmärtää, ettei hallitus tule tällä kaudella saavuttamaan yhtä ainoaa itselleen asettamaansa talous- tai työllisyystavoitetta. Ensi vuonna uutta velkaa otetaan 8,7 miljardia. Todellisuudessa tuo luku olisi 11 miljardia, mutta Valtion asuntorahaston alas ajaminen pienentää alijäämää reilulla kahdella miljardilla.

Velkasuhde harppaa tänä vuonna lähes 87 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteen, minkä jälkeen velkasuhteen kasvu hetkeksi hidastuu, mutta vain hetkeksi. Tosiasia on, että valtion velkasuhde ylittää vuonna 29 tarkastelujakson aikana 90 prosentin rajapyykin. Kokoomus ja perussuomalaiset jättävät koko tämän katastrofin tulevien hallitusten harteille. Se on Orpon hallituksen perintö.

Arvoisa puhemies! Huolimatta siitä, että suhdanne on kaikkialla Euroopassa ollut sama, juuri meillä Suomessa työllisyystilanne on kokenut ennätyksellisen romahduksen. Tällä hetkellä vain Espanjan tilanne on heikompi. Suomessa työllisyyden trendiluku ylitti elokuussa kymmenen prosentin rajan. Se tarkoittaa, että maassa on yli 300 000 ihmistä vailla työtä, ja tosiasiallisesti pitää katsoa vuosikymmenten taakse, kun luvut ovat viimeksi olleet tätä synkempiä. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden nousu on hälyttävällä tasolla.

Keski-Suomessa tilanne on valtakunnallisesti vertailtuna todella haastava. Esimerkiksi Jyväskylässä pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvat kulut, siis maksettava työmarkkinatuen kuntaosuus, ovat ensi vuonna jo noin 30 miljoonaa euroa. Massatyöttömyyden aikana

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kaupungit tarvitsevat paitsi rahaa myös työkaluja työllisyyden hoitoon. Kumpiakaan ei tällä hetkellä juurikaan ole.

Arvoisa puhemies! Rakennusalan romahduksesta levinnyt taantuma on aiheuttanut konkurssiaallon, jonka seurauksena koko maan talous on olemattoman kasvun olosuhteissa pelon lamaannuttama. Pääministeri on kaksi vuotta todistanut niin eduskunnalle kuin suomalaisillekin, että nyt kasvu käynnistyy, ja jokainen kerta olemme joutuneet pettymään. Eniten ovat kuitenkin pettyneet tavalliset suomalaiset. Samaan aikaan kun hallitus odottaa kasvua, se on tehnyt itse, kuten asiantuntijatkin ovat todenneet, merkittävästi kasvua hidastavia toimia. Ongelman ydin on itse asiassa siinä, että aktiivinen kasvupolitiikka on jäänyt leikkauspolitiikan varjoon.

Konkurssiaallon ja massiivisen työttömyyden takia ihmiset pelkäävät työttömyyttä nyt enemmän kuin koskaan ja kuluttajien luottamus on yhä reilusti pakkasen puolella. Vaikka reaalitytöt ovat palkankorotusten ja laskeneiden korkojen vuoksi nousseet, ne, joilla työtä yhä on, eivät uskalla kuluttaa. Samaan aikaan Suomessa on valtava määrä ihmisiä, joiden käytössä olevat eurot eivät riitä edes arjen peruskuluihin. Ei voi olla niin, että samalla kun hallitus omin toimin lisää suomalaisten kotien hätää, pelkoa ja epävarmuutta tulevaisuuteen ja heikentää yritysten kasvun edellytyksiä, se syyllistää suomalaisia siitä, etteivät he uskalla kuluttaa.

Huomionarvoista on, että pääministeri ei tänään enää pystynyt lupaamaan, että veronalennuksista hyötyvät kaikki palkansaajat. Kuten me nyt kaikki tiedämme, ensi vuonna monen palkansaajan — opettajan, myyjän tai insinöörin — verotaakka ei kevene ja monella se sen sijaan kiristyy. Keskituloisen verotus on nyt korkeammalla tasolla kuin kertaakaan kymmeneen vuoteen.

Arvoisa puhemies! SDP on systemaattisesti tehnyt lukuisia esityksiä kasvun ja työllisyyden parantamiseksi. Tilanne on niin vakava, että toivoisin myös hallitukselta jonkinasteista kyvykkyyttä käydä niistä aitoa ja rakentavaa keskustelua. Tähän tämä syksy tarjoaisi jälleen oivan mahdollisuuden. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen on poissa. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.49 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Eduskunnan syysistuntokausi tunnetaan perinteisesti talouskeskustelusta, ja nyt on taas se aika vuodesta. Meillä on lähetekeskustelussa hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 26. Meille on kaikille annettu tuommoinen tiiliskivi, tuommoinen iso keltainen kirja, ja siinä on sitten se suunnitelma tulevalle vuodelle. Siinä käydään talousarvioesitys lävitse. Sen verran on kirjassa sivuja, että en edes yritä lyhyessä ajassa käydä sitä, enkä ole siihen tutustunut kuin pieneltä osin. Se on niin valtava, että siihen ei kerkeä paneutua, eikä ehkä ole tarkoituksenmukaistakaan, mutta puolustusvaliokunnan jäsenenä luonnollinen keskitymiskohteeni on puolustusministeriön hallinnonala.

Kellekään uutisia seuraavalle kansalaiselle tuskin on jäänyt epäselväksi, millaiseksi Suomen turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö on 2020-luvulla kehittynyt. Yllättävää tuskin on sekään kellekään, että tähän kehitykseen on pyritty ja pyritään jatkossakin vastaamaan myös valtion talousarvion tasolla. Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen, mikä on erityisesti seurausta tämän Venäjän harjoittaman hyökkäyssodan johdosta.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Valitettava esimerkki turvallisuusympäristön epävakaudesta saatiin viime yönä, kun Oslon ja Kööpenhaminan lentoasemat suljettiin tuntien ajaksi droonihavaintojen takia. Tanskan poliisi kertoi, että tapauksen taustalla on kyvykäs toimija. Tähän viittaa tapa, jolla drooneja ohjattiin, sekä droonien koko ja aika, jonka ne olivat ilmassa. Tanskan poliisin mukaan droonien takana saattaa olla ulkovalta, mutta poliisi ei halunnut spekuloida sillä, mikä taho taustalla voisi olla, vaan poliisi käynnisti heti illalla yhteistyön Tanskan puolustusvoimien kanssa, ja muun muassa puolustusvoimien erikoisjoukko nousi helikopteriin tapauksen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Jo syyskuun alkupuolella uutisoitiin esimerkiksi Ylellä isosti, kuinka hallituksen uusi budjettiesitys sisältää kuuden miljardin euron tilausvaltuudet puolustusmateriaalihankintoihin. Se moninkertaistaa kuluvan vuoden tilausvaltuuden, joka on 0,4 miljardia euroa, siis 400 miljoonaa euroa. Maksut jakautuvat vuosille 26—36. Puolustusministeriöstä kerrottiin, että hankinnat pyritään tekemään mahdollisimman suuressa määrin suomalaisilta yrityksiltä, ja tämä luonnollisesti luo työllisyyttä Suomeen ja edistää maamme teollisuuden vientiponnisteluja.

Suomen puolustuskyykyä kehitetään maalla, merellä, ilmassa, kybertoimintaympäristössä ja avaruudessa. Pelkkiin numeroihin ja suuriin kokonaisuuksiin keskittyminen ei kuitenkaan välttämättä kerro kansalaiselle, mitä puolustukseen kohdennetulla rahalla sitten tosiasiassa saa, ja nyt avaan sitä hiukan: Tätä tilausvaltuutta ja tulevaisuudessa budjettikirjan varoja käytetään muun muassa panssaroiuihin miehistönkuljetusajoneuvoihin ja taistelujoneuvoihin. Taistelupanssarivaunuihin tehdään elinjaksopäivitys. Siinä on panssarintorjuntaa, ilmatorjuntaa, pioneerikalustoa, kenttätykistöä, heittimistöä, raketinheittämiä ja niiden moderneja ampumatarvikkeita. Lisäksi päivitetään yksittäisen sotilaan suojavaarustusta, kuten pimeänäkölaitteita. Käsiaseuudistuksen myötä Puolustusvoimissa siirrytään asteittain uudenmalliseen rynnäkkökivääriin, vaikka osalla joukoista vanhat rynnäkkökiväärit säilynevät käytössä vielä seuraavallakin vuosikymmenellä.

Arvoisa puhemies! Menot ehdotetuista kuuden miljardin euron tilausvaltuuksista puolustusmateriaalihankintoihin ajoittuvat suurimmalta osin 2030-luvulle. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevienkin hallitusten on väristä riippumatta syytä ottaa Suomen puolustus yhtä vakavasti — ihan samalla tavalla kuin tulevat hallitukset joutuvat ottamaan tiukan kannan myös tähän valtion yleiseen velkakehitykseen [Puhemies koputtaa] ja kuristamaan tätä yli varojen elämistä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.54 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Tänään saimme vahvistuksen edelleen sille, että hallitus on väärällä raiteella ja rankasti onkin. Työttömyys, köyhyys ja kurjuus lisääntyvät. Tänään saimme työttömyyskatsauksen, ja tilastot eivät valehtele. Suomessa on tällä hetkellä pahin tilanne työttömyydessä 2000-luvun aikana. Yhtä korkeaa työttömyysastetta ei löydy työvoimatutkimuksen nykyisestä, vuodesta 2009 alkavasta trendisarjasta, kertoo Tilastokeskuksen yliaktuaari Joanna Viinikka. Työvoimatutkimuksen mukaan työttömien osuus työvoimasta oli elokuussa 9,3 prosenttia, kun se oli vuotta aiemmin 7,5 prosenttia. Yhtä korkealla luku on ollut viimeksi 1990-luvun lopussa.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on esittänyt toiveita paremman työllisyyden ja paremman talouden kehittymisen osalta. Hallituksen toiveita paremmasta ovat nostaneet esimerkiksi työmarkkinoita ja työntekijöitä moukaroivat päätökset. Helpommat potkut työnteki-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

jälle, heikommat tuet työttömille ja heikentyneet koulutusmahdollisuudet työllistymisen parantamiseksi ovat osoittautuneet varsinaiseksi myrkkyyteksi Suomelle ja suomalaisten työllisyydelle.

Arvoisa hallitus, sain tänään ihan tavallisilta Suomen kansalaisilta kysymyksiä hallitukselle. Kysymykset kuuluivat esimerkiksi seuraavasti.

Kuopion ruoka-apujonosta kysytään: ”Mitä hallitus tekee, että ruokajonot pienentyisivät? Miksi hallitus sanoo, että on yhteiset talkoot, mutta vain heikko-osaisimmat kärsivät? Eikö suojaosuuden voisi palauttaa työttömyysturvaan? Suojaosa kannustaa tekemään töitä pienemmälläkin työtuntimäärällä. Mitenkä pysäytetään se homma, että kun firmat menevät konkurssiin Suomessa, työttömyys lisääntyy?”

”Viime aikoina mediassakin on kerrottu, että ihmisillä ei ole luottamusta tulevaisuuteen hallituksen mittavien leikkausten takia eivätkä ihmiset tämän takia kuluta vaan säästävät rahaa pahan päivän varalle. Ihmiset siis pelkäävät. Turvallisuudentunne on yksi tärkeimpiä asioita elämässä. Miten hallitus suunnittelee palauttavansa luottamuksen tulevaisuuteen?”

”Miksi hallitus haluaa tehdä vähävaraisista vielä vähävaraisempia? Eihän se luo työpaikkoja, jos tuista tehdään työperusteisia, kun eivät työnantajat ota töihin, vaikka miten olisi niin sanotusti ilmaista työvoimaa.”

”Miksi pienituloisten ja työttömien täytyy kärsiä Suomen velkaantumisesta? Olisin tehnyt lapsille makaronilaatikkoo, mutta jauheliha oli liian kallista tähän budjettiin. Tehtiin makaronia ja herne-maissi-paprikkaa, ja onneksi lapset syövät myös koulussa. Kysyn: kuka ministereistä vaihtaisi paikkaa tällaiseen elämään, jossa peruselämiseen ja ruokaan ei tahdo jäädä rahaa yksinhuoltajana, joka käy pienipalkkaisessa työssä?”

Ja vielä kysymys sieltä Itä-Suomesta, hieman syrjäisemmältä seudulta: ”Miksi hallitus ei panosta enemmän siihen, että syrjäseudulla ja maaseudulla asuvat saisivat yhdenvertaiset palvelut ja mahdollisuudet kuin kasvukeskuksessa asuvat, vaikka he osallistuvat yhteiskuntaan ja maksavat veroja siinä, missä muutkin? Maaseudulla työmatkat ovat usein huomattavan pitkiä, julkinen liikenne on vähäistä tai puuttuu kokonaan ja lisäksi tiestön huono kunto vaikeuttaa liikkumista ja työn perässä kulkemista. Maaseudulla on halukkuutta työntekoon ja työvoimapotentiaalia, mutta rakenteellinen työpaikkapula ja heikko työllistävä infra estävät sen hyödyntämisen. Miten hallitus aikoo vastata tähän alueelliseen epätasa-arvoon ja turvata mahdollisuudet työntekoon sekä yhdenvertaiseen elämään täällä vähän syrjemmässäkin?”

Arvoisa hallitus, Suomi ja suomalaiset ovat pudonneet ennennäkemättömään synkkyyteen työttömyyden, köyhyyden ja kurjuuden lisääntyessä, ja näyttää sekä kuulostaa erittäin vahvasti siltä, että te, hyvät hallituksen edustajat, olette pudonneet siitä todellisuudesta, jossa maamme kansalaiset tällä hetkellä yrittävät pärjätä entistä heikommilla eväillä teidän tekemienne päätöksien myötä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila on poissa. — Edustaja Gare-dew, olkaa hyvä.

19.58 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Vuoden 2026 budjetti eli valtion menot ovat yhteensä noin 90,3 miljardia euroa. Tästä summasta pelkkiin velan korkoihin menee jälleen 3,2 miljardia euroa, siis aivan käsittämätön summa rahaa, joka menee täysin hukkaan, ja se johtuu ainoastaan siitä, että aiemmat päättäjät ovat täysin holtittomasti ottaneet

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

vaihtuvakorkoista velkaa. Kahdessa vuodessa korkoihin haaskaantuvalla summalla voisi esimerkiksi kokonaan kattaa hallituksen uudet puolustusmateriaalitilausvaltuudet, jotka ovat Suomelle elintärkeitä.

Puolustukseen panostaminen on aivan välttämätöntä, me tiedämme kaikki sen: hävittäjät, Daavidin linko -ilmatorjuntajärjestelmä, Maavoimien uudistaminen ja muut panostukset tehdään, koska Suomi on todellakin puolustamisen arvoinen maa. Velan ottaminen itsenäisyyden säilyttämistä varten on perusteltua, kun arvaamaton rajanaapurimme riehuu tuolla Ukrainassa edelleen ja lähettelee nyt drooneja jo ympäri Nato-maitakin.

Toisin on esimerkiksi kehitysavun ja muiden maiden kansalaisten sosiaaliturvan rahoittaminen suomalaisten kustannuksella. Näitä ei velkarahalla kuuluisi todellakaan tehdä. Sosiaaliturva olisikin saatava kansalaisuusperustaiseksi mahdollisimman nopeasti. Vihervasemmiston mielestä taas juuri ne ovat kohteita, joihin tulisi lapata loputtomasti rahaa. Lopputonta siitä todellakin tulisi, sillä rajat avattaisiin sepposen selälleen, vasemmistopuolueet ottaisivat hoitaakseen jokaisen tänne halajavan ja maksattaisi heidän elintasonsa yhä köyhytyillä suomalaisilla. Hallituksen sopeutustoimia kritisoi oppositio olisi valmis rahoittamaan paisuvaa julkista taloutta — ja tietysti myös aivan päähkähullua ilmastoideologiaa, joka on todella kallista — milläs muullakaan kuin velkarahalla. Se on se opposition ainoa toivo. Siinä haihtuisivat ostovoima, työnteon kannattavuus ja toimivan arjen edellytykset hyvin nopeasti olemattomiin.

Tämä hallitus on onneksi valinnut pitkänäköisemmän linjan. Me alennamme työn ja autoilun verotusta, ja me lähinnä korotamme haittaveroja, esimerkiksi tupakka- ja alkoholi-veroja. Valtionhallintoonkin me toteutetaan vaalikauden aikana yli 500 miljoonan säästöt. Sen sijaan hyvinvointialueiden talous ja rahoitus kasvaa 900 miljoonalla vuonna 2026. Suomessa on nyt jo yli miljoona yli 70-vuotiaista. Tämä väestönmuutos kasvattaa sotemenoja väistämättä. Tämän hallituksen aikana sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintaa on tehostettu ja sopeutettu, koska niin on pakko tehdä, mutta väite, jota me joka päivä kuullaan, että hallitus leikkaisi sotesta, ei todellakaan pidä paikkaansa. Luvut kertovat, että siihen myönnetään vuosi vuodelta enemmän — siis enemmän — rahaa. On toki turhauttavaa, kun kaikki kasvuennusteet ja tavoitteet eivät ole vielä toteutuneet. Muutokset eivät kuitenkaan tapahdu hetkessä, vaan vuosien saatossa. Lisäksi suhdanteet, tullit, sodat ja yleinen epävarmuus ovat merkittäviä tekijöitä, jotka hidastavat kasvua ja työpaikkojen syntymistä.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen toimilla velkasuhde on vakautumassa vuonna 2027, mutta tämä työ ei voi jäädä siihen. Jos seuraava hallitus ei sitoudu jarruttamaan velkaantumista, niin velkaura kääntyy välittömästi takaisin kasvu-uralle. Projektin Suomen paremman tulevaisuuden hyväksi on siis oltava meidän kaikkien yhteinen. Oikeaa vastuunkatoa ja rohkeutta tulee löytyä myös seuraavalta hallitukselta, mikä ei todellakaan ole helppoa. Se ei ole vain rahanjakoa tai oman edun ajattelua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

20.03 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän aamun työttömyysluvut olivat, toden totta, erityisen surullista katsottavaa. Tilanne on huono koko maassa, mutta erityisen huono se on kotikaupungissani Outokummussa, joka on päätenyt tuon historiallisen surkean tilaston piikki paikalle — niinpä: huolimatta kaikista niistä toimista, mitä kuntana olemme tehneet, Outokummussa on tällä hetkellä maan suurin työttömyys. Kymmenen kärjen joukossa on myös kuusi kuntaa Pohjois-Karjalasta. Tilanne maakunnassa

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

onkin huolestuttava myös sen takia, että työllisyyden hoitoon käytettävät rahat loppuivat TE-alueelta aivan alkuunsa.

Arvoisa maan hallitus: Taantumun yksi syy on yhä paheneva työttömyys. Suuri syy kasvavaan työttömyyteen puolestaan on se, että yritykset eivät kerta kaikkiaan uskalla investoida, uskalla laajentua tai uskalla palkata uusia työntekijöitä. Myöskään uusia yrityksiä ei synny. Sen sijaan yritykset joutuvat irtisanomaan ja yritykset joutuvat lomauttamaan. Suuri syy massiiviseen työttömyyteen on se, että yritykset eivät usko maan hallituksen toimiin tai sen tuomaan kasvuun. Pahin tilanne, toden totta, on itäisessä Suomessa.

Uskoa ja toivoa paremmasta tulevaisuudesta odottavat myös suomalaiset ihmiset. Kukaan ei varmasti ala käyttämään rahoja maan hallituksen mahtikäskyllä, että alkakaa kuluttamaan. On myös mielestäni ennenkuulumatonta, että ministeriöiden virkamiehet syyllistävät tilanteesta suomalaista kuluttajaa, joka ei heidän mukaansa osaa kuluttaa vaan vain säästää pahan päivän varalle. Tämä on varsin ristiriitaista viestintää hallitukselta, joka vähän aikaa sitten pelotteli tuomiopäivän saksien kanssa kansalaisia tulevilla kurjuuksilla ja säästämisen tarpeilla. Voin myös kertoa, että työtön ihminen ei kuluta, koska hänellä ei kerta kaikkiaan ole varaa kuluttaa, eikä hän myöskään säästä rahaa pahan päivän varalle, koska ei ole, mistä säästää. Hänellä nimittäin on jo se paha päivä.

Arvoisa puhemies! Kuten alkuun sanoin, itäisen Suomen työttömyysluvut ovat muuta maata korkeammat. Hallituksen päätökset esimerkiksi työttömyysturvan leikkaamisesta eivät toimi, jos työpaikkoja ei yksinkertaisesti ole tarjolla. Työttömyydestä kunnille aiheutuvat kustannukset kasvavat, vaikka kunnan mahdollisuudet tilanteen korjaamiseen ovat rajalliset. Asia kannattaakin kääntää pääläelleen ja kannustaa kuntia työllisyyden parantamiseen sakkomaksujen maksamisen sijaan. Esimerkiksi vuonna 2025, eli tänä vuonna, Pohjois-Karjalan kunnille aiheutuvat sakkomaksut ovat arviolta 20 miljoonaa euroa.

Keskusta esittää vähintään vuoden, mieluummin kolmen vuoden mittaista kokeilua, jossa kunnilta ei perittäisi sakkomaksuja valtiolle, vaan vastaava summa, mikä menisi valtiolle, tai ainakin merkittävä osa siitä, osoitettaisiinkin maakunnan työllisyysalueelle työllisyyden parantamiseen. Työllisyysalue voisi ohjata tätä rahoitusta esimerkiksi koulutustason parantamiseen, kuntouttavaan työtoimintaan, starttirahoihin tai muihin parhaaksi katsomiinsa toimenpiteisiin. Alueilla tiedetään parhaiten, mitkä ratkaisut ihmisten työllistämiseksi toimivat kyseisellä alueella.

Arvoisa puhemies! Keskusta on esittänyt yli 50 eri ratkaisua talouskasvun vauhdittamiseksi ja työllisyyden parantamiseksi. Näitä ovat esimerkiksi yritysverotuksen uudistus, katto etuuksille, kokeneille työntekijöille veroetu, jos he jatkavat työelämässä eläkeiän saavuttamisen jälkeen, työperäiseen maahanmuuttoon pisteytysmalli — osaavaa työvoimaa tarvitaan nimittäin tasaisesti koko maahan — Itä-Suomesta erityistalousalue. Olemme esittäneet krääsäveroa hillitsemään halpatuontia. Kotimainen kauppa tarvitsee reilua kilpailua. Luvitusta tulee helpottaa, ja kotitalousvähennyksen palautus tulee palauttaa. Se on houkutteleva tapa saada uutta työllisyyttä ja myös kotitalouksia työllistämään yrityksiä.

Arvoisa hallitus! Hyvät kollegat! Nyt on kerta kaikkiaan aika tehdä asioita toisin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

20.08 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden 17 vuoden nollakasvusta ja näköalattomuudesta on helppo syyttää perussuomalaisia tai hallitusta. Tämä hallitus kuitenkin kantaa vastuuta ja on ottanut ennätysmäisen kymmenen miljardin euron

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

sopeutuksen harteilleen. Kuitenkin, hyvä oppositio, leikattavaa löytyy jatkossakin. Suomen valtionvelka on pian 200 miljardia euroa.

Suurimmat syyt heikkoon kehitykseen ovat talouden suhdanteissa, Euroopassa riehuvassa sodassa ja tällä hetkellä pankkien lainatiskien niuhotuksessa, puhumattakaan edellisen hallituksen holtittomasta kaudesta, jolloin ei yhtään — ei yhtään — säästö päätöstä pantu toimeen. Nyt maksamme valtionlainan korkoja jopa kolme miljardia euroa vuodessa. Tällä hetkellä, olipa kyse keskituloisesta perheestä tai pienestä yrityksestä, on lainaa lähes mahdotonta saada hyviinkin hankkeisiin.

Myös vähäinen kilpailu on ilmiönä Suomen talouden kannalta harmillinen. Suomessa on useita aloja, joita hallitsee valtiotaustainen monopoli tai yksityinen duopoli. Usein näihin valtion monopoleihin on liittynyt aikanaan tarve ja hyvä huoltovarmuudellinen näkökulma, jos ajatellaan vaikkapa Finnairia tai Alkoa. Duopolit ovat puolestaan pitkien osuustoimintaliikkeeseen tai keskittymiseen liittyvien ketjujen valitettava lopputulos.

Kuitenkin talouden kasvun kannalta kriittinen kasvun tukos sijaitsee nyt pankkien lainatistkeillä. Elinkeinoministeri Sakari Puisto onkin tarttunut jo toimeen selvittääkseen, mitä asialle on tehtävissä. Muutoksia tarvitaan pikaisesti. Pankit piiloutuvat sääntelyn lisääntymisen taakse vakioselityksensä. Tämä ei kuitenkaan enää riitä. Pankit ovat riisuneet konttoriverkostoaan ja kadottaneet kosketuksen paikalliseen yrityskenttään. Kaavamainen lainahakemusten käsittely ei paranna pienten yritysten mahdollisuuksia, ja talouden kasvu on entistä hitaampaa.

On erittäin oireellista kehitystä, että vähittäispankkitoiminnan suurin haaste on kotimainen kauppajätti. S-Pankki on kasvanut paitsi yritysostoilla myös nojaamalla ennen kaikkea emoyhtiön valtavaan päivittäistavarakaupan asiakasmassaan. Monopoli laajeneminen toimialalta toiselle ei korjaa maamme rakenteellista kilpailun puutetta. Tämä kehitys vie päinvastaiseen suuntaan, kun niiden ote kuluttajien peruspalveluista vahvistuu.

Keskituloisen palkansaajan nettoansioden ostovoima romahti vuoden 2020 jälkeen kolmen vuoden aikana yli kuusi prosenttia. Palkan ostovoimaan vaikuttavat ansiokehitys, inflaatio ja verotus. Vuosien 21 ja 23 välillä nämä kaikki kolme tekijää kehittyivät ostovoiman kannalta epäedulliseen suuntaan. Tuona aikana myös palkkaverotus kiristyi, mikä kaivoi syvää kuoppaa ostovoimaan. Vuoden 23 jälkeen palkansaajien ostovoimassa on nähty selvä käänne parempaan. Kaikki ostovoimaan vaikuttavat tekijät ovat nyt plussalla. Inflaatiopiikki on ohi, ja nykyinen hallitus on kääntänyt veronkiristykset kevennyksiksi. Keskituloisen palkansaajan nettoansion ostovoima kohenee vuosina 24—26 noin seitsemän prosenttia.

Kotimainen kulutus ei vielä ole palannut ennalleen. Kun kassakone ei kilise kaupassa tai ravintolassa, jäävät yhteiskunnan verotulotkin saamatta. Jos haluat, että Suomessa on töitä, näinä aikoina olisi entistäkin tärkeämpää, että valitsisimme kotimaisia tavaroita ja palveluita ulkomaisten sijaan. No, oppositio syyttää tietysti kaikesta hallitusta, mutta kyllä te, hyvä oppositio, olette aiheuttaneet suomalaisille pelkoa ja ahdistusta sairastuttavalla retoriikalla, jota media on sitten tukenut.

Täällä salissa tänään vasemmiston talousnerot esittivät erilaisia lääkkeitä tilanteeseen. Yhtäältä vaaditte, ettei työttömiä saa patistaa töihin, koska töitä ei ole, ja samaan hengenvetoon vaaditte ulkomailta osaavaa työvoimaa, koska on työvoimapula. Näettekö tässä teidän pettämättömässä logiikassa mitään ongelmaa? Meillä on lähes 100 000 vieraskielistä työtöntä tässä maassa. Tämä hallitus kiristää maahanmuuttoa ja leikkaa kehitysavusta. Suomen talouden tila on niin vakava, että emme voi syyttää rahaa velaksi ulkomaille.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

20.13 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä olevan budjettiesityksen valmistelussa nähtiin valtiovarainministeripuolueen julkisuustemppu. Valtiovarainministeriön budjettiesitys valjastettiin puolueen omaksi viestintävälineeksi, ja opposition lisäksi sitä ihmettelivät hallituskumppanitkin. Samanlaisia julkisuustemppuja luultavasti on tulossa vielä lisää, koska kannatus madaltuu tässä päivä päivältä. [Juho Eerola: Kesäkuusta lähtenyt nousuun!] Tämä ei lupaa hyvää sille hallituksen toimintakyvylle, mistä tänäänkin päivällä puhuimme. Nyt sitä toimintakykyä kyllä tarvitaan ulkopoliitikassa ja nimenomaan tämän Palestiina-kysymyksen vuoksi.

Tuosta valtiovarainministerin esityksestä ei juuri mitään uusia leikkauksia lopulta päätnyt tähän käsiteltävänä olevaan esitykseen. Tämä on tietenkin positiivinen uutinen, mutta kehys- ja budjettiriihessä tehdyt päätökset, jotka nyt sisältyvät tähän esitykseen, jatkavat edelleen sitä hallituksen kurjistavaa leikkauspolitiikkaa. Tämä osuu juuri nyt muun muassa korkeakoulutukseen ja kuntiin, ja aitoja kasvutoimia tässä edelleen odotetaan. Kaikista suurituloisimmille ja suuryrityksille annetaan suuri veroale, joka perumalla moni leikkauksista olisi voitu välttää. Pieni- ja keskituloisille hallituksen veronalennuksista ei juurikaan jää käteen, kun hallitus samalla tuo verosanktion ammattiliiton jäsenille ja työttömyysvakuutusmaksu nousee hallituksen epäonnistuneen työllisyyspolitiikan takia.

Arvoisa puhemies! Hyvätuloisten veronalennusten aiheuttamaa koloa valtiontalouteen paikataan muun muassa leikkaamalla korkeakoulujen ja kuntien rahoituksesta. Samalla kun maamme talous on vaikeuksissa ja kasvua yhä vain odotetaan, hallitus leikkaa tulevaisuuden kasvun aineksista leikkaamalla tosiaan koulutuksesta. Kuntien valtionosuusleikkaukset puolestaan ovat leikkaus varhaiskasvatukseen ja peruskouluihin. Hallitus vain siirtää vastuuta leikkauksien käytännön toteuttamisista kunnille.

Saimme budjettiriihestä puolestaan tiedon muun muassa kuntien kotoutuspalveluiden rahoituksen leikkauksesta. Onkin erikoista, että samalla kun hallituksesta osoitetaan huolta maahanmuuttajien saamasta sosiaaliturvasta, hallitus päättää leikata palveluista, jotka edistävät maahanmuuttajien työllistymistä ja muuta kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tämän budjettiesityksen tarkoituksena oli tukea kasvua ja työllisyyttä, mutta aitoja kasvutoimia ei vielääkään hirveästi näy. Hallitus tuntuu laittavan uskonsa pääasiassa veronalennusten vaikutukseen. Hallituksen veronalennukset kuitenkin hyödyttävät kaikista vähiten pieni- ja keskituloisia, joilla lisätulot menisivät suoraan kulutukseen ja sisämarkkinoihin. Yritysverotuksen ja suurituloisten veronalennuksen vaikutukset sen sijaan ovat paljon epävarmempia. Talouden ja työllisyyden tukemiseen tarvitaan nyt aktiivisempaa otetta.

Arvoisa puhemies! Meitä oppositiossa on moitittu tänäänkin siitä asiasta, että olemme vain negatiivisia emmekä tarjoa vaihtoehtoja. Ajattelin tässä kuitenkin nyt jotain positiivistakin löytää, ja kyllä tästä esityksestä sitäkin löytyy. Muun muassa nuorten rekrytointituki on tärkeä tietenkin elementtinä nuorten tukemiseksi työuran alussa. On myös hyvä, että leikkauskohteita löydettiin myös yritystuista. Yritystukileikkauksien kohdistaminen tosin on valitettavan epäonnistunut, koska varsinkaan vääristäväistä ja ympäristölle haitallisista verotuista yrityksille ei pystytty leikkaamaan kuin hippusia.

Sen sijaan hallitus leikkaa kotimaisesta elokuvatuotannosta. Kuulin juuri tänään Suomen elokuva-alan toimijoita. Heitä oli täällä talolla vieraana iso joukko, ja viesti oli varsin

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

huolestuttava, ja viesti oli varsin yhtenäinen siitä, miten suomalaisen elokuva-alan käy. Tästä kannan suurta huolta.

Arvoisa puhemies! Vielä nosto Kela-korvauksien korotuksen toimimattomuudesta. Se on hyvä, että niitä nyt leikataan. Hallitus kuitenkin ehti tuhlaamaan jo satoja miljoonia soitejättien voittoihin valuviin tukiin, ja nyt olisi myös järkevää ohjata se säästettävä raha hyvinvointialueille, jotta hoitojonoja pystyttäisiin aidosti purkamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska, poissa. — Edustaja Piisinen.

20.18 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 26 talousarvioesitys on 8,7 miljardia alijäämäinen. Alijäämää pienentää kertaluonteisesti noin 2,3 miljardilla eurolla Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan tulouttaminen valtion budjettiin rahaston lakautuksen yhteydessä. Tuloutus ei vähennä valtion ja julkisen talouden velkaantumista, sillä ilman tuloutusta budjettitalouden alijäämä olisi 11 miljardia euroa, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on sitoutunut toimenpiteisiin julkisen talouden velkasuhteen vakauttamiseksi hallituskauden loppuun mennessä. Hallitus on ohjelmassaan ja keväällä 24 päättänyt julkista taloutta vuoden 2027 tasolla noin 9 miljardilla eurolla vahvistavasta toimenpidekokonaisuudesta, jonka toimeenpanoon hallitus on sitoutunut. Koska valtiovarainministeriön kesäkuun 25 ennusteen mukaan 9 miljardin euron kokonaisuus ei kuitenkaan riittänyt taittamaan julkisen talouden velkasuhteen kasvua hallituksen tavoitteen mukaisesti, vuoteen 27 mennessä hallitus on tämän talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä päättänyt uusista, noin miljardin euron sopeuttamisista vuodelle 27.

Kaikki tämä on tehty erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, työttömyyden kasvussa ja noususuhdanteen alun edelleen viivästyessä. Ikään kuin tämä ei yksin riittäisi, olemme toisen maailmansodan jälkeisen ajan toistaiseksi haastavimmassa tilanteessa puolustuskykymme parantamiseksi. On selvää, että itsenäisyytemme turvaaminen kaikissa tilanteissa on ensiarvoisen tärkeää, eikä siitä voida tinkiä.

Kuitenkin valtionvelan kehitys euromääräisesti sekä suhteessa bruttokansantuotteeseen on ollut vuodesta 2008 alkaen erittäin voimakasta, eikä tasapainoa näytetä saavutettavan. Reaalitalous on muuttunut, ja valtio joutuu maksamaan lainoista myös huomattavat korkomenot. Puolustusvoimien tilausvaltuuksista aiheutuu menoja yhteensä liki 3 miljardia euroa vuodelle 26, ja kun talousarvion mukaan velkaa joudutaan ottamaan runsaasti lisää, on maamme tilanne todella vakava, eikä sitä paranna opposition epätoivon lietsominen.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka hyväksymme velkaantumisen puolustushankintojen osalta, on meillä vielä melkoinen siivu tasapainotettavaa jäljellä, yksin menoja karsimalla se ei onnistu. Talousarviokirjan mukaan työttömyys on noussut kuluven vuoden aikana varsin korkealle yksityisen sektorin heikosta suhdanteesta ja julkisen sektorin säästöistä johtuen. Suhdannetilanteen parantuessa vuonna 2026 työllisyyden odotetaan kääntyvän kasvuun ja työttömyyden vähentyvän asteittain. Nyt on määrätietoisesti panostettava kasvutoimiin investointien houkuttelemisella Suomeen.

Opposition jatkuva ankeuttava renkutus ja negatiiviset viestit vaikuttavat jo yleiseen mielialaan ja viivästyttävät vaivoin orastavaa kasvua. Kotitalouksien on saatava positiivisia viestejä ja uskoa tulevaisuuteen. Suomi on saatava kasvuun työtä tekemällä ja yrittäjyyttä lisäämällä. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

20.22 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Työttömyys, työttömyys ja työttömyys — siinä Orpon—Purran hallituksen tämän hetken suurimmat ongelmat. Hallituksen massiiviset leikkaukset ovat saaneet ihmiset pelkäämään rahojen riittävyyttä ja oman työpaikan pysyvyyttä. Säästämisellä reagointi ei ole mikään ihme, onhan työttömyydessä pahin tilanne 30 vuoteen, ja heillä, joilla rahat eivät ole aiemminkaan tuntuneet riittävän, on elämän perusedellytyksiin käytettävissä vielä entistäkin vähemmän. Kun hallituspolitiikan peruskaava on ollut vain leikata, leikata ja leikata ja antaa siinä sivussa vähän lisää rahaa jo valmiiksi varakkaille, ei ole ihme, että suomalaisten luottamus on kadonnut. Kun hallitus ei ole onnistunut rakentamaan luottamusta, ihmiset eivät uskalla kuluttaa ja yritykset investoida. Tämän vuoksi hallitus ei saa velkaantumista hallintaan ja jättää karmaisevan perinnön seuraajalleen niin työllisyydessä kuin velkaantumisessa.

Arvoisa puhemies! Orpon—Purran hallitus sai aloittaa kautensa ennätystyöllisyyden vallitessa. Nyt työllisyysaste on romahtanut lähes kolme prosenttiyksikköä. Nousussa ovat myös niin pitkäaikaistyöttömyys kuin nuorisotyöttömyys, joista kumpikin jättää jäljen pitkälle tulevaan. Ei ole tullut sataatuhatta uutta työpaikkaa, vaan miinukselle ollaan menty ja kunnolla. Hallituksella on pian lupauksestaan jo lähes toinen mokoma kirittävää. Suomi kolkuttelee jo Euroopan kärkisijoja, mutta valitettavasti se tullaan näkemään työttömyydessä. Aiemmin pohjalla ollut Espanja on nimittäin jo kovaa vauhtia matkalla ylöspäin. Suomessa kasvu vain viipyilee. Suomalaisten muistiin on varmasti piirtynyt kuva, jossa hallituspuolue perussuomalaiset iloitsee tekemistään leikkauksista saksikuvan kera. Ei olisi kannattanut, sillä lopputulos nähdään nyt. Jokainen uusi numero työttömyysluvuissa on ihminen, jonka elämä on mullistunut ja työpaikka on lähtenyt alta.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2024 vain noin puolet suomalaisista ilmoitti luottavansa terveyspalveluihin ja vielä harvempi sosiaalipalveluihin. En yhtään ihmettele tätä, sillä Orpon hallitus ei ole jatkanut julkisten sotepalveluiden parantamista. Marinin hallituksen soiteudistuksella luotiin kirjahyllyyn kyllä tärkeät seinät, mutta Orpon hallituksen vahtivuorolla olisi nyt kyettävä laittamaan kirjat paikoilleen. Sen sijaan hallitus on keskittynyt keräämään kolikoita yksityisten terveysjättien kassakoneisiin. Kilinä on vain kuulunut, kun yksityislääkärikäyntien Kela-korvauksia on korotettu. Oppositio varoitti useaan kertaan siitä, ettei hoitoonpääsy tule parantumaan tällä tavalla. Tulokset puhuvat nyt puolestaan. Yksityislääkärien käyntimääriin ei ole tullut juurikaan muutosta, mutta korvauksiin oli kulunut lähes kolminkertaisesti rahaa. Onneksi hallitus tajusi virheensä ja päätyi jo vähän pakkittamaan päätöksestään. Nyt pitäisi vielä siirtyä oikeasti parantamaan kaikille suomalaisille yhteisiä julkisia sotepalveluita. Hallituksen romuttama kahden viikon hoitotakuu ja toimivaan omalääkäri- ja omahoitajamalliin siirtyminen ovat onnistumisen avaimia.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on ollut vallan kahvassa jo yli kahden vuoden ajan. Budjettejakin olette ehtineet tehdä jo kolme. Vallassa ei ole enää Marinin hallitus, jota edelleen syytätte lähes kaikesta. Tässä ajassa talouden suuntaa olisi kyllä ehtinyt jo muuttamaan oikeilla toimilla. Ihmiset ovat ihmeissään, ja syystäkin. Tätäkö ennen vaaleja tehdyt lupaukset ovat tarkoittaneet? Näinkö jokaiselle suomalaiselle luvattu veroale tulee näkymään? Loppuhallituskautta on enää alle kaksi vuotta jäljellä, ja perintö alkaa muodostua. Herää kysymys, tullaanko Orpon hallitus muistamaan vain työttömyydestä, velasta ja toivon menetyksestä. Nämä salipuheet SDP:n vaihtoehtojen puutteesta ovat taas selkeää

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

harhaanjohtamista. Olemme jo kahden vuoden ajan esittäneet johdonmukaisesti useita perusteltuja kasvutoimia vaihtoehtona hallituksen leikkaus- ja kurjistamispolitiikalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

20.28 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa eduskunnan väki, on taas keltaisten kirjojen aika. Ajattelin puhua talousarviossa erityisesti taloudesta, sosiaali- ja terveyspalveluista, yrityksistä ja maaseudusta.

Tulin juuri Ranskan keskuspankista, parlamentista ja lähetystöstä viime viikon talousvaliokunnan reissulta. Sieltä ehkä muutama oppi. Ensimmäinen: Poliitiikan riitely syö investoinnit. Pitkäjänteisyyttä tarvitaan ja sopua ennen kaikkea. Toinen oppi: Taloudenhoidon tulee olla ylisukupolvista. Ranskan luottoluokituksen tippuminen voi tarkoittaa pitkällä aikajänteellä myös esimerkiksi yritysten rahoituksen vaikeutumista. Meidän tulee Suomessa tunnistaa tällaiset. EU:n sisämarkkinat rakentuvat erityisesti puolustusinvestoinneille, ja uusiutuva energia on suuri voimavara tässä ajassa, joten uskon, että myös yhteistä pystytään investointien osalta rakentamaan. Ja sitten ehkä se neljäs oppi: Työmarkkinoiden rakentaminen. Ainoastaan sopu tuntuu tuovan kestäviä ratkaisuja. Ajattelin, että olisi kiva neuvoa ranskalaisia, mutta tuntuu siltä, että myös meillä on kehitettävää näillä osaluilla, joten tyydyn toteamaan tämän.

Vuoden 2026 talousarvioesitys on 8,7 miljardia euroa alijäämäinen. Me olemme vakavasti velkaantuva maa. Alijäämää pienentää Valtion asuntorahaston kassan tulouttaminen, 2,3 miljardia euroa, ja tämä asuntorahasto siis lakkautetaan. Tuloutus ei vähennä valtion ja julkisen talouden velkaantumista, mutta ilman tätä kertaluontoista tuloutusta alijäämä olisi 11 miljardia euroa, mitä se on ollut kutakuinkin kaikkina näinä viimeisimpinä vuosina. Suomi on erittäin vakavasti velkaantuva maa.

Työttömyys on myös vakavaa. Me ylitimme ensimmäistä kertaa tällä vuosituhanella, 2000-luvun puolella, 10 prosentin työttömyysluvut, ja pidän sitä erittäin vakavana. Meillä on 37 000 nuorisotyötöntä tässä maassa, ja välittömiä toimia tarvittaisiin. Eriyisesti pitkäaikaistyöttömyys hipoo jo 1990-luvun lukuja. En näe, että tässä budjetissa olisi riittävästi toimia, aktiivisia toimia, työttömyyden selättämiseksi, ja sen takia keskusta tulee myös jättämään välikysymyksen aiheesta.

Tämän päivän keskustelun pohjalta, jota olemme käyneet jo tunteja, ajattelen, että so-
vun sijaan keinona käytetään hyökkäystä, ja toivoisin, että siirtyisimme kuitenkin pitkäjänteiseen yhteiseen parlamentaariseen suunnitteluun hyökkäyksen sijaan. Siihen hallitusta kannustan.

Muistutan, että kahden miljardin euron sopeutustavoite hallitukselta on asetettu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitukseen. Täällä on todettu, että sieltä ei leikata, mutta kahden miljardin leikkaukset sote-palveluihin ovat kuitenkin talouden sopeutuksen yksi pääkohta.

Täällä budjetissa on myös hiukan katumusharjoitusta hallitukselta. Nimittäin erityisesti Kela-korvausten osalta on selvästi tunnistettu, että nämä yli puolella miljardilla eurolla nostetut Kela-etuudet — sinne on siis lisätty rahaa — kohdentuvat varsin huonosti, ovat olleet kalliita ja vaikuttavuudeltaan heikkoja, ja sen takia täällä on hiukan sieltä nipistetty. Pidän sitä hyvänä käännöksenä.

On tärkeää myös, että sote-sektorin valmiuteen varautua ja toimia myös kriittisissä tilanteissa kiinnitetään huomiota aiempaa paremmin. Myös omaishoidon, perhehoidon palkkiotason nostaminen 16 miljoonalla eurolla, eli noin 46 euron kuukausittainen nousu, tämän

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

lakimuutoksen vaikutuksesta on minusta merkittävä. Kiitoksia siitä. Tarvitaan kuitenkin omaishoidon kokonaisuudistus, ja sellaista en vielä budjetista tunnistanut.

Pidän huolestuttavina näitä leikkauksia järjestöavustuksiin, työttömyysturvamenojen kasvattamista, lomitustoiminnan rahoituksen leikkauksia ja sote-henkilöstön jatkuvan opimisen leikkauksia. Myös kotihoidontukioikeuden rajaaminen on erittäin haastavaa.

Taidan varata toisen puheenvuoron jatkoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari poissa, edustaja Haatainen poissa. — Edustaja Kettunen paikalla.

20.33 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää, että ministeriäitio ei ole tyhjänä tähän aikaan illasta: kiitoksia, että tiede- ja kulttuuriministeri Talvitie seuraa ja kuuntelee tätä keskustelua. Toivon teille voimia ja viisautta näinä hankalina aikoina olevissa päätöksissä. Varsinkin elokuva-ala nyt ollut viime aikoina aika isostikin tapetilla. Onneksi nyt elokuva-alalle ei tullut sitä yli seitsemän miljoonan leikkausta, vaan nythän sieltä leikataan 5,5 miljoonaa euroa, mikä on kyllä aika merkittävä summa. Nimittäin tämän jälkeen, jos tämä 5,5 miljoonan euron leikkaus elokuva-alalle tehdään, Elokuvasäätiön rahoitus olisi tässä tasavallassa enää 16 miljoonaa euroa. Vertailun vuoksi: Virossa se on 19 miljoonaa euroa, Ruotsissa 50, Tanskassa 69,5 miljoonaa ja Norjassa 73 miljoonaa euroa. Mutta ministeri Talvitie varmasti vielä, toivottavasti, löytää joi-tain ratkaisuja — tai siis korjaan: koko hallitus löytää ratkaisuja. Mutta kiitän siitä hyvästä työstä ministeriä. Tiedän, että olette omistautunut tieteelle, taiteelle ja kulttuurille, paljon hyvää työtä olette tehnyt.

Mutta, rouva puhemies, tosiasiahan nyt on se, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on isossa kuvassa epäonnistunut. Hallituksen tärkeimmän lupauksen sijaan — elikkä tämä 100 000 uutta työpaikkaa — ei tullut 100 000:ta uutta työpaikkaa, tuli työttömiä 60 000 lisää. Köyhyys, eriarvoisuus, osattomuus ovat lisääntyneet tässä yhteiskunnassa.

Nyt pitää tunnustaa tosiasiat, koota voimat ja aletaan yhdessä tekemään ja nujertamaan tätä työttömyyttä, mikä vallitsee Suomessa. Jos ihmisille ei saada työtä ja taloutta kasvuun, niin emme kyllä pysty myöskään turvaamaan ihmisten palveluja emmekä saamaan velkaa hallintaan, ja tämä on nyt se kysymys. Työttömyys tai sen pelko on myös iso syy sille, miksi talous seisoo paikallaan. Hekään, joilla on työpaikka, eivät kuluta, koska työttömyyden pelko jäytää siellä mielessä. Epävarmuus jyllää myös mielessä. Kotitaloudet eivät kuluta vaan säästävät pahan päivän varalle sinne sukanvarteen. Sinällänsä tämä ei ole yllättävää, kun ensin usealla suulla todistetaan kera saksien, että nyt pitää leikata, nyt pitää säästää. Kyllä suomalainen sitä uskoo omassakin taloudessa. Tämä on se tilannekuva.

Tältä hallitukselta, rouva puhemies, perinnöksi jää ennätystyöttömyyden lisäksi ennätysvelka. Ei sitä kukaan isänmaan parasta ajatteleva toivo, se on vain lukujen valossa fakta-asia. Ensi vuoden 11 miljardin lisävelka huomioiden kolmen ensimmäisen vuoden aikana tämä maan hallitus ottaa velkaa 36 miljardia euroa, kun tämä 11 miljardia siihen lisätään matkaan. Hallitusohjelmassa on tavoite, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan prosentin suhteessa bkt:hen vuonna 2027. Valtiovarainministeriön ennuste on nyt kuitenkin miinus 3,4 prosenttia. Railo on 7,4 miljardia euroa. No, tämän lisäksi hallitus on rikkomassa Euroopan unionin kolmen prosentin alijäämän rajan jokaisena vuotenaan, jotenka tämä kertoo siitä, että tilanne on ääri- ja vakava. Velkasuhteen luvattiin vakautuvan ja kääntyvän laskuun. Todellisuudessa velkasuhde on kasvamassa ennusteen mukaan tällä vaalikau-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

della noin 10 prosenttiyksikköä lähtötilannetta korkeammalle. Suunnanmuutosta tarvitaan. Sitä myös tarjotaan oppositiosta Suomen Keskustan suunnalta. Edustaja Räsänen toi ansiokkaasti tältä listalta, mitä olemme tehneet, yli 50 ratkaisua talouskasvun vauhdittamiseksi ja työllisyyden parantamiseksi.

Haluan, puhemies, vain nostaa... — Ahaa, kello löi siihen viiteen minuuttiin. Se tarkoittaa, puhemies, sitä, että otan vielä toisen puheenvuoron ja tulen tästä listasta muutaman asian tuomaan esille. Ja jos tämä keskustelu menee pitkäksi, niin onhan tässä koko viikko aikaa ottaa uusia puheenvuoroja. — Kiitos, rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

20.39 Anne Rintamäki ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Hyvät kansamme edustajat! Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 jatkaa sitä talouspolitiikan linjaa, jonka pohjalle tämä hallitus on kasattu. Sitä linjaa kuvaa hyvin yksi sana: vastuullisuus. Tällä hallituksella on ollut edeltäjistään poiketen kykyä reagoida muuttuneisiin ennusteisiin ja sopia uusista sopeutuskeinoista aina tarpeen mukaan. Se ei aina ole poliittisesti eikä edes henkilökohtaisesti kovinkaan mukavaa, mutta vaihtoehdot ovat vähissä. Jokaiselle leikkaukselle löytyy vastustajansa, ja jos hallitus taipuisi jokaisen painostajan edessä, olisimme aivan yhtä kyvyttömiä kuin viime hallitus oli. Siihen me emme siis lähde.

Lainarahan piti olla halpaa, vaan eipä se sitä ole. Vanha kansa tietää, että velka on veli otettaessa, veljenpoika maksettaessa. Pelkästään korkomenot ovat jo 3,2 miljardin luokkaa vuodessa. Tosiasia on, että nämä korkomenot ovat pois kaikesta muusta mukavasta. Tälle hallitukselle ei annettu vaihtoehtoja. Meidän toimenkuvanamme on ollut kymmenen miljardin sopeutus. Ilman sitä maamme talous ajaisi päin seinää.

On tietysti kansalaisiltakin ihan perusteltua kysyä, miksi heiltä leikataan, kun rahaa edelleen kipataan ulkomaille ja ulkomaalaisille. Samaa kysyn minäkin, ja tätähän perussuomalaiset ovat pitäneet esillä koko hallituskauden ajan. Hyvänä esimerkkinä tämän kyselyn tuloksista on se, että leikkaamme kehitysapua ennätykselliset 1,3 miljardia euroa tällä hallituskaudella.

Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisia lukuun ottamatta mikään muu puolue ei vielä näe sitä, että meillä ei ole varaa tarjota sosiaaliturvaa ja terveyspalveluita miten sattuu ja kenelle hyvänsä. Kansalaisuusperusteinen oikeus näihin hyvinvointivaltion palveluihin tulee vielä jonain päivänä laajemmaksikin keskustelunaiheeksi, mutta vielä emme ole siihen valmiita. Ilmeisesti emme ole vielä tarpeeksi syvällä suossa.

Suosta ylös pääsemiseksi tarvitsemme myös talouskasvua. Mistä sitä saamme? Mielenkiintoistahan on, että kuluttajien ostovoima on parantunut tällä hallituskaudella mutta ihmiset ovat nyt varovaisia liikkeissään eivätkä ole lähteneet suuremmin kuluttamaan säästettyjä rahojaan. Syyt ovat täysin inhimillisiä. Suomalaiset ovat tottuneet säästämään pahan päivän varalle, ja pahoja päiviä mainostetaan nyt joka tuutista. Synkän tilannekuvan maalailusta tulee helposti itseään ruokkiva kierre. Kuitenkin pieni- ja keskituloisten verotus kevenee yhteensä yli miljardilla. Lapsivähennysten palautus ja korotus ovat hyviä esimerkkejä myös lapsiperhemyönteisestä politiikasta.

Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että täällä Euroopan laitamilla, vaikkakin muusta maailmasta riippuvaisena kellumme usein vesillä, joiden virtauksiin emme voi ainakaan suuresti yksin vaikuttaa. Mitä Ukrainassa tapahtuu? Entä miten USA jatkaa kauppaso-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

tiaan? Epävarmuustekijöitä riittää ulkopuolellakin ihan riittävästi. Emme tarvitse niitä sisäisesti enää yhtään enempää.

Tärkeä kysymys onkin, ovatko nykyiset oppositiopuolueet valmiina muuttamaan toimintatapojaan viime hallituskaudesta ja jatkamaan sopeutuksia. Niitä nimittäin on ennusteiden valossa tiedossa lisää. Vuosien 2019—2023 tyylistä politiikkaa ei voi enää tehdä. Tämän hallituskauden loppuun mennessä pääsemme vasta siihen tilanteeseen, että velkasuhteemme vakautuu, kuten olemme tavoitelleetkin. Toivon oppositiolta tällä viikolla kunnonlaisia avauksia siihen, miten asia heidän mielestään tulisi hoitaa. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen poissa, edustaja Kallio poissa, edustaja Laine-Nousimaa poissa, edustaja Riipi poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

20.44 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026. Suomalaisten ostovoima on vihdoin nousussa. Ensi vuonna keskituloisen palkansaajan ostovoima kohenee jopa 800 eurola. Tämä ei tapahdu itsestään vaan on pitkälti seurausta tämän hallituksen vastuullisista päätöksistä. Veronalennukset kohdistetaan pieni- ja keskituloihin, ja erityisesti lapsiperheet hyötyvät työtulovähennyksen lapsikorotuksen myötä. Tämä on oikeudenmukaista politiikkaa, jossa tavallisen suomalaisen arki asetetaan etusijalle.

Arvoisa puhemies! Arjen kustannuksiin vaikuttavat päätökset ovat tärkeitä arvovalintoja. Ruuan arvonlisäveroa alennetaan. Polttoaineveroa kevennetään. Nämä helpottavat jokapäiväistä elämää niin kauppareissuilla kuin työmatkoillakin.

Lisäksi kotimainen maatalous turvataan. Ruokaa tuottavasta maataloudesta ei leikata. Tämä on ratkaisevaa, sillä suomalainen ruoka on puhdasta ja tärkeä osa huoltovarmuuttamme. Me emme voi ilmastopolitiikan nimissä ajaa alas omaa ruuantuotantoamme tai kilpailukykyämme.

Samalla panostamme lapsiin ja nuoriin, tulevaisuuteemme. Suoraan lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistuvia määrärahoja on budjetissa peräti 11,4 miljardia euroa eli 200 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2025. Peruskoulu on suomalaisen osaamisen kivijalka. Sinne lisätään resursseja, jotta jokainen suomalainen lapsi oppii lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan. Tämä on tärkeä satsaus, jotta jokaisella peruskoulusta valmistuvalla on edellytykset toiselle asteelle.

Kasvun edellytyksiä tuetaan myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen avulla. Tämän kautta me saamme lisää tuottavia yrityksiä ja Suomen kasvun kannalta äärimmäisen tärkeitä yrittäjiä.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin tunnustettava talouden karu todellisuus. Pelkästään velan korot ovat ensi vuonna 3,2 miljardia euroa. Lisäksi uutta velkaa joudutaan ottamaan. Se aika on ohi, jolloin elettiin reilummin ja säästöjä ei tehty lainkaan. Tämä hallitus tekee myös kipeitä päätöksiä, joilla saadaan pelastettua suomalainen hyvinvointiyhteiskunta.

Työllisyystilanne on suhdannetilanteen vuoksi nyt surullisen huonolla tolalla, se on myönnettävä. Tähän on kuitenkin puututtu, ja hallitus on tehnyt merkittävän määrän rakenteellisia työllisyystoimia. Lisäksi maahanmuuttopolitiikkaa on tiukennettu, sillä tälläkin hetkellä maahanmuuttajat edustavat suurta osaa työttömien joukossa. Suomessa on peräti liki 70 000 ulkomaalaista työtöntä. Näiden toimien myötä työllisyys lähtee ennen pitkää

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

nousuun, kun suhdanne helpottuu. On kuitenkin tiedostettava, että päätösten vaikutukset eivät näy välittömästi vaan pidemmällä aikajänteellä.

Täsmätoimenpiteenä nuorten pitkäaikaistyöttömien työllisyysseteliin laitetaan 30 miljoonaa euroa. Tällä tavoin ehkäistään nuorten syrjäytymistä ja heidät saadaan työelämään mukaan. Lokakuussa on tulossa myös uusi kasvu- ja työllisyystoimien paketti.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä, että toissijaisista kohteista leikataan, jotta talouden kuntoon laittaminen haittaisi mahdollisimman vähän suomalaisia. Hallinnosta säästetään yli puoli miljardia euroa ja kehitysavusta leikataan yli 1,3 miljardia. Perussuomalaisten mielestä leikkaamisen varaa olisi vielä paljon enemmänkin. Esimerkiksi vieraskielisten sosiaalietuuksiin käytetään tällä hetkellä yli kaksi miljardia euroa vuodessa. Tämä kaikki on poissa suomalaisilta. Summa on järkyttävän suuri verrattuna esimerkiksi siihen, että Suomen poliisivoimat, joka suojelee turvallisuuttamme, saa noin 1,1 miljardia euroa vuosittain. Eli poliisien määräraha on noin miljardin pienempi kuin vieraskielisten sosiaaliturvaan menevä summa. Tarvitsemme siis kansalaisuusperusteisen sosiaaliturvan, jossa suomalainen saa etusijan omassa maassaan.

Arvoisa puhemies! Valoa näkyy jo tunnelin päässä, ja uskon vakaasti, että tästäkin tilanteesta nousee hallituksen vastuullisella politiikalla ja suomalaisella sisulla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

20.49 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy tässä ihan alkuun hieman palata vielä tämänpäiväisen talousarviokeskustelun lähetekeskustelun alkuun. Ministeri Purraa sekä kokoomuksen ja perussuomalaisten ryhmäpuheenvuoroja kuunnellessa tuntui, että puhuttiin jostain ihan muusta kuin vuoden 2026 talousarvioesityksestä. Vanha tuttu levy pyörii edellisen hallituksen sodan ja suhdanteiden sekä opposition syyttelyssä. Hyvät hallituspuolueiden edustajat — tai edustaja —, nyt on sen verran vakava paikka, että kannattaisiko keskittyä käsillä olevaan talousarvioesitykseen eikä kadonneen kannatuksen metsästyksen ja muiden syyttelyyn. Teillä on nyt vastuu ja teillä on valta. Itse asiassa se kadonnut kannatus voisi löytyä siitä, että keskittyisitte pikemminkin kadonneiden työpaikkojen, kadonneen kasvun ja kadonneen luottamuksen metsästyksen. Kannattaa myös tuumailla hetki sitä, onko kenties kansalaisten luottamus ja kuluttaminen kärsinyt siitä, että tämä hallitus ja sen valtiovarainministeri ovat esiintyneet saksat kädessä heiluen ja leikkuulautaa läimäytellen. Varmasti tuntui sillä hetkellä hauskalta idealta, mutta noin vastuullisessa tehtävässä ei tulisi noin vastuuttomia vitsejä viljellä. Täällä on kuultu syyttelyä siitä, että oppositio on kotitaloudet pelotellut säästämään ja sen johdosta kuluttaminen heikentynyt, mutta kyllä todellakin kannattaisi hallituksen omista riveistä tätä syyllistä hakea.

Arvoisa rouva puhemies! Jos nyt todellakin keskitymme tähän talousarvioon ja unohtamme edellisen hallituksen, opposition, sodan ja suhdanteiden syyttelyn ja katsomme, mitä tämän vuoden talousarvioesitys pitää sisällään, ja erityisesti sitä isoa kuvaa, niin joudumme ikävä kyllä toteamaan, että hallitus ei ole onnistunut keskeisissä tavoitteissaan. Valtionvelka ei taitu, sen sijaan velkataakka kasvaa ja sitä siirretään kylmästi seuraavien hallitusten kannettavaksi. Tämä ei ole vastuullista taloudenpitoa.

Työttömyys on nyt pahempi kuin 30 vuoteen. Hallitus sai perinnökseen ennätystyöllisyyden mutta on onnistunut hukkaamaan sen. Missä ovat ne toimet, joilla työttömyyttä aidosti torjutaan? Budjetin alijäämä on 11 miljardia euroa. Ja miten hallitus aikoo paikata tä-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

män aukon? Pikavipeillä ja näpertelyllä, säästötoimilla, jotka eivät rakenna mitään pysyvää. Tämä ei ole uudistavaa politiikkaa. Tämä on lyhytnäköistä selviytymistä.

Verotuskin kevenee tosiasiallisesti vain huipputuloisilla. Tavallinen palkansaaja, eläkeläinen tai pienyrittäjä ei näe helpotusta. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Tämä on eriarvoistavaa. Talouskasvu ei ole lähtenyt liikkeelle. Rakennusalan elvyttämistä on laiminlyöty. ARA-lainojen valtuuksien vähentäminen on kuitenkin suora isku kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamiseen ja peruskorjauksiin. Tämä tarkoittaa, että valtio vetäytyy sieltä, missä sen tukea eniten tarvitaan.

Arvoisa rouva puhemies! Elokuva-alasta leikkaaminen on paitsi kulttuuripoliittisesti väärää myös taloudellisesti lyhytnäköistä. Onkin ilo, että ministeri on täällä paikalla, niin että viesti tulee varmasti perille. Meillä on tutkittua tietoa siitä, että kotimaiseen elokuva-tuotantoon sijoitettu euro tulee moninkertaisena takaisin valtion kassaan. No, tietysti sitten on vähän eri näkemykset siitä, kuinka moninkertaisena, mutta tulee kuitenkin takaisin suurempana kuin se sijoitettu yksi euro. Miksi siis leikata alalta, joka luo työtä, vientiä ja identiteettiä?

Arvoisa rouva puhemies! Tämä budjetti ei ole tulevaisuuden rakentamisen budjetti. Se on budjetti, joka jättää ongelmat ratkomatta, sysää vastuun eteenpäin ja unohtaa ne ihmiset, jotka eniten tarvitsisivat tukea. Me tarvitsemme suunnanmuutoksen, ja sen aika on nyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Talvitie.

20.54 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Hyvä eduskunta, kiitos tärkeistä evästyksistä. Erityisesti tässä ajassa taiteen ja kulttuurin merkitys yhteisöllisyyden vahvistajana on iso. Se on ulko- ja turvallisuuspoliittinenkin kysymys pitkältä aikaväliltä. Jos meillä ei ole kulttuuria, niin mitä me oikeastaan puolustamme? Siinä mielessä on todella tärkeää, että pystymme tekemään panostuksia. Myöskin odotan ihan eduskunnalta tulevana viikkoina kulttuuripoliittisen selonteon virallista kantaa, jotta voimme ministeriössä lähteä sitten ensi vuodelle sitä toimeenpanosuunnitelmaa viemään eteenpäin.

Mutta sitten tähän budjettikirjaan. On tosiaan niin, että budjettiriihessä osoitettiin 7,8 miljoonan euron yritystukileikkaus opetus- ja kulttuuriministeriöön. Tätä leikkausta pysytettiin pienentämään. Ja kun vähän erilaisia summia nyt tässäkin salissa on tästä elokuva-puolen budjettiesityksen kohdasta tullut, niin ajattelin kuitenkin tuoda esiin, että tässä budjettikirjassa tämä elokuvan kaikkienensa esitys ensi vuodelle on yli 20 miljoonaa euroa. Se on vajaa 20 ja puoli miljoonaa euroa. Se toki kattaa kaikki tuet käsikirjoitukseen, elokuva-tuotantoon ja niin edelleen ja sitten myös Suomen elokuvasäätiön toiminnan tuen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen, poissa. Edustaja Malm, poissa. — Edustaja Hamari.

20.56 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä budjettikeskustelussa on tullut jo hyvin selväksi, että hallitus on epäonnistunut työllisyyden hoidossa. Se jakaa veronkevennyksiä erityisesti hyvin toimeentulleille, velkaantuminen jatkuu, ja vihreän siirtymän mahdollisuuksiakin on hukattu. Mutta itse ajattelin puhua näistä sosiaali- ja terveydenhuollon kysymyksistä ja katsoa erityisesti näitä VM:n ja STM:n budjettiluokkia.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Vaikutusarvioiden ja tilastojenkin pohjalta näissä budjettiluokissa on selvää, että hallituksen suunta on väärä ja että muutosta todella tarvitaan. Lupaen toki nostaa muutamia hyviäkin asioita puheessani.

Kannatan nimittäin lämpimästi omais- ja perhehoidon palkkiotason nostamista. Se on oikea ja inhimillinen linjaus. Ilman omaishoitajien ja perhehoitajien panosta moni suomalainen jäisi ilman tarvitsemiaan palveluita.

Teknologian entistä parempi hyödyntäminen terveydenhuollossa on myös erinomainen asia, mutta emme hyväksy sitä, että samalla leikataan vanhuspalveluiden rahoitusta yli 50 miljoonaa euroa. Näyttääkin siltä, että rahat otetaan ensin pois ja katsotaan sitten, onko teknologian käyttöönotto onnistunut tuomaan ajallista ja siten taloudellista säästöä heikentämättä hoivaa. Olen toki myönteinen teknologian käyttöönottoon, mutta minusta tässä mennään väärässä järjestyksessä. Säästöt syntyvät kyllä, kun teknologioiden käyttöönottoa tehdään laadukkaasti yhdessä henkilöstöä kuunnellen, mutta pahoin pelkään, että tässä nyt mennään metsään.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus aikoo myös kasvattaa säästöjä sairaaloiden päivystysten alasajosta. Me vastustimme jo aiemmin tätä järjetöntä sairaalaverkon karsimista, sillä se heikentää kiireelliseen hoitoon pääsyä etenkin maakunnissa, pidentää matkoja hoitoon ja sillä on myös iso vaikutus ihmisten turvallisuudentunteeseen. Oulaskankaan yöpäivystyksen lakkauttaminen voitaisiin perua antamalla terveydenhuoltolakiin hyvinvointialueille oikeus päättää itse omista päivystysjärjestelyistään. Näin olisikin järkevää toimia, sillä todellista säästöä ei synny ensihoidon kuljetusten pidentyessä. Ja miettikää tuota matkaa, jos olisit viemässä läheistäsi päivystykseen: Jos Oulaskankaan yöpäivystys lakkaa, matkaa seuraavaan yhteispäivystykseen tulee 100—200 kilometriä. Eli täältä Helsingistä lähdettäisiin sitten Turkuun tai Tampereelle viemään omaista päivystykseen. Miettikää, mikä potilasturvallisuusriski tämä on.

Mutta sitten yksi, mikä budjetissa erityisesti myös pisti silmään, on, että siellä etsitään säästöjä terveystarkastuksista. Onneksi tämä säästö on nyt pieni, ja varmasti esimerkiksi Terveydenhoitajaliiton vaikuttamistyö on tuottanut tulosta, mutta haluan silti tässä budjetikeskustelussa mainita, että näihin universaaleihin neuvoloiden, koulujen ja opiskelijoiden terveystarkastuksiin ei tulisi koskea. Ne ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta merkittäviä ja koko yhteiskuntamme ylpeyksiä. Niistä siis näpit irti.

Kiitosta hallitus saa siitä, että kun tilastoista nähtiin, että Kela-korvausten nostolla hoitojonot julkisella eivät lyhentyneet eikä käyntimäärä kasvanut yksityisellä vaan ainoastaan verorahoja meni enemmän, hallitus peruutti osan näistä Kela-korvausten nostoista. Tätä me yritimme kyllä sanoa alusta asti jo aikaisemman tiedon perusteella, mutta valitettavasti puhuimme kuuroille korville. Oli alusta asti selvää, ettei se paranna hoitopääsyä. Meidän vaihtoehtomme on satsata rahoitusta suoraan hyvinvointialueille, sinne, missä hoidon ja hoivan jatkuvuus myös voidaan turvata.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on toteuttanut myös epäoikeudenmukaisia sosiaaliturvaleylikkauksia. Toimeentulotuen kokonaisuudistus ja indeksijäädytykset lisäävät pienituloisuutta ja köyhyyttä. Hallituksen omien arvioiden mukaan pienituloisuusaste nousee yli kaksi prosenttiyksikköä ja lapsiperheiden asema heikkenee erityisesti. Tätä ei voi hyväksyä. THL:n mukaan leikkaukset lisäävät pienituloisten määrää 110 000:lla, ja lapsia tässä joukossa on 27 000. Tätä ei voi mitenkään hyväksyä. Ja tästä STM:n muistiosta, näistä yhteisvaikutuksista, lainaan suoraan: ”Lapsen edun ja lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta tulisi välttää etenkin lapsiköyhyyttä lisääviä politiikkatoimenpiteitä sekä toimia,

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

jotka vaikuttavat heikentävästi lapsen huolenpidosta vastaavien asemaan. Tällaisia vaikutuksia ei nyt toteutettavien heikennysten yhteydessä pystytä kaikilta osin välttämään.” Tätä emme voi hyväksyä.

SDP vaatii suunnanmuutosta: enemmän oikeudenmukaisuutta, enemmän tukea niille, jotka sitä eniten tarvitsevat, panoksia koulutukseen, tutkimukseen ja vihreään siirtymään ja vähemmän lapsiperheköyhyyttä ja vähemmän jo valmiiksi hyväosaisia suosivia arvovalintoja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto poissa. — Edustaja Lindén.

21.01 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Salissa on nyt sen verran rauhallinen tunnelma, että se tarttuu vähän itseenikin tässä, ja vältän tämmöistä voimakkaampaa kiivailua. Tuo keskusteluhan siinä kello 12:n ja 15:n välissä oli melkoista tappelua, ellei jopa eräänlaista mutapainia. Täällä hallitus ja oppositio mätkivät toisiaan oikein kunnolla. Vähemmän oli ehkä esillä semmoinen vakavampi finanssipoliittinen pohdinta, mitkä ne Suomen todelliset vaihtoehdot tällä hetkellä ovat. Tietysti tämä on ymmärrettävää, koska kysymys on suomalaisten kannalta erittäin vakavista asioista. Kun itsekin luetteloin siinä suurimpien kaupunkien työttömyysprosentteja, niin ovathan ne ihan hirvittävät, ja jokaisen luvun takana on ihminen tai perhe, huoli toimeentulosta, suoranainen köyhyys sen seurauksena, että meillä esimerkiksi työttömyysturvaa on niin voimakkaasti leikattu.

On ymmärrettävää, että oppositio muistuttaa hallitusta siitä, että hallituksen keskeiset tavoitteet ovat kaikki jokseenkin saavuttamatta, mutta sitä jossain vaiheessa ihmettelin kyllä, että esimerkiksi valtiovarainministeri laittoi sellaisen vaihteen päälle, että kaksi kolmasosaa hänen puheenvuorostaan oli opposition haukkumista eikä niinkään sitten hallituksen oman talouspoliittisen linjan perustelemista.

Mikä sitten on se haaste, mikä meillä tällä hetkellä on? Se on tietysti laaja ja monimutkainen asia, mutta jos nyt oikein yksinkertaistaisin, niin meidän pitäisi yhtä aikaa pystyä vakauttamaan valtiontalous ja yhtä aikaa elvyttämään ja luomaan niitä kasvun edellytyksiä, ja se ei ole varmasti minkäänväriselle hallitukselle helppo asia. Niinpä sanoisinkin tässä, että enemmän ehkä nyt on eriäviä näkemyksiä hallituksen ja esimerkiksi oman puolueeni SDP:n välillä siinä, miten me näitä tekisimme, mutta tämä haaste, että pitää vakauttaa valtiontaloutta, pitää luoda kasvua, pitää elvyttää, on periaatteessa ihan sama. Me ymmärrämme tämän haasteen.

Kaivoin tuossa eräänä päivänä esille kokoomuksen talouspoliittisen linjauksen, joka, huom., julkaistiin kolme kuukautta ennen vaaleja eli 30. päivä tammikuuta vuonna 23. Siellähän oli tämä linjaus esimerkiksi, että kun luodaan, niin kuin he lupasivat, 100 000 uutta työpaikkaa, niin sen vaikutus valtiontalouteen on kaksi miljardia positiivinen: toisaalta säästyy sosiaaliturvaa, toisaalta tulee verotuloja enemmän. Tästähän se kaksi miljardia muodostuu. No, tämä tilannehan tällä hetkellä nyt on mennyt aivan eri suuntaan, niin kuin olemme nähneet. Jos nyt mietin, kun meiltäkin sitä vaihtoehtoa kysytään, niin totta kai me olemme niin viime vuonna tehneet kuin tänäkin vuonna tulemmme tekemään vaihtoehtobudjetin, mutta, kuten viittasin, varmasti ne varsinaiset pidemmälle menevät linjaukset yleensäkin, kuten äskeinenkin esimerkki kertoo, julkaistaan siinä lähempänä vaaleja, kun tiedetään, mikä se talouspoliittinen tilanne ihan tarkasti ottaen on. Mutta kysymyshän on käytännössä kuitenkin siitä, miten sopeutetaan, eli mitä menoja leikataan, kuinka paljon leikataan, mitkä menot voivat kasvaa ja kuinka paljon ne voivat kasvaa, mitä ja keitä vero-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

tetaan. Jos nyt otan vaikka tämän verotuksen täällä esimerkiksi, niin kun meillä nyt ansiotuloverotusta on luvattu alentaa noin 1 000 miljoonalla eurolla, niin ihan hallituksen omien tiedotteiden mukaan siitä menee noin 550 miljoonaa, ehkä 600 miljoonaa pieni- ja keskituloisille. Tosin hallituksella se keskituloisen raja on 100 000 euroa vuodessa eli varsin korkealla. Ja se toinen puoli, se 350—400 miljoonaa veronalennuksia, menee yli 100 000 ansaitseville. Kuinka suuri prosenttiosuus suomalaisista ansaitsee yli 100 000 euroa vuodessa? Kaksi prosenttia suomalaisista. Eli kaksi prosenttia suomalaisista, kaikkein suurituloisimmat, saavat keskimäärin yli 3 000 euroa verojen alennusta ja toki vielä paljon enemmän, kun mennään siitä sitten yli 100 000:n sinne lähelle miljoonaa euroa vuodessa. Tietysti niin paljon ansaitsevien määrä on pienempi, saamani tiedon mukaan yli miljoona euroa ansaitsevia suomalaisia oli vähän yli 200 vuonna 24. Mutta siis tämä esimerkki vain kertoo siitä, että näitä säästöjä, sopeutuksia, verotuksellisia ratkaisuja voidaan aina tehdä monella tavalla. Kyllä se, että me lupaamme tehdä ne reilummin, on sitten kysymys menojen leikkauksista, menojen kohdentamisista, lisäyksistä tai verotuksen sisällöstä, oikeasti on niin, että me teemme ne reilummin. — Tässä nyt lyhyt tiivistelmä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

21.07 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys vuoden 2026 talousarvioksi osoittaa yhden asian kiistatta: Orpon hallitus on epäonnistunut täysin. Hallitus lupasi kaksi asiaa, katkaista velkaantumisen ja luoda satatuhatta uutta työpaikkaa. Molemmissa on epäonnistuttu täydellisesti.

Työllisten määrä on romahtanut 71 000:lla hallituskauden alusta. Hallitus on siis yli 170 000 jäljessä omasta tavoitteestaan. Työttömien määrä on kasvanut, ja työllisyysaste on sukeltanut lähes kolme prosenttiyksikköä. Nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat räjähtäneet käsiin. Hinta on inhimillisesti ja kansantaloudellisesti valtava.

Velkaantuminen ei ole hallinnassa. Ensi vuonna hallitus ottaa 11 miljardia uutta velkaa. Kun hallitus haaveili parantuneen työllisyyden vähentävän velkaantumista kahdella miljardilla, onkin lopputulos päinvastainen. Työllisyyspolitiikan epäonnistuminen lisää velkaantumista lähes neljällä miljardilla joka vuosi, ja se on karmaiseva perintö seuraavalle hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Hallituksen veropolitiikka on silkkaa epäoikeudenmukaisuutta. Pääministeri lupasi suureen ääneen veronkevennyksiä kaikille, mutta tosiasiaissa ne kohdistuvat vain hyvätuloisille. Ministerituloluokassa käteen jää tuhansia euroja vuodessa, miljoonäärille yli 50 000. Samaan aikaan opettaja, myyjä tai sairaanhoitaja jää odottamaan tyhjin käsin, ja jos kuuluu liittoon, joutuu vielä maksamaan verosanktioita. Tavallisen palkansaajan verotus on noussut korkeimmalle tasolleen kymmeneen vuoteen. Tämähän on se hallituksen oikeudenmukainen veropolitiikka?

Ja kun katsomme hallituksen budjettiratkaisuja, näemme kirjanpitoikkailuja, joilla ongelmia siirretään seuraavien päätettäväksi. Hallitus ei rakenna kasvua vaan näivettää tulevaisuutta. Kansalaiset eivät uskalla kuluttaa, yritykset eivät uskalla investoida, eikä luottamusta ole.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit olemme kahteen kertaan esittäneet selkeän vaihtoehdon hallituksen epäonnistuneelle politiikalle. Meidän kasvutoimemme perustuvat työllisyyden vahvistamiseen, ostovoiman turvaamiseen ja pienten yritysten tukemiseen. Me palauttaisimme suojaosat työttömyysturvaan, kohdistaisimme veronkevennykset pie-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

ni- ja keskituloisille, vahvistaisimme kotimarkkinoita ja loisimme edellytykset vihreän siirtymän investoinneille. Tämä on vastuullista ja tulevaisuuteen katsovaa talouspolitiikkaa.

Kun hallituksen toimia tarkastelee, on mahdotonta olla nostamatta esiin myös ulkopoliitiikan kaaosta. Tasavallan presidentti joutui lähtemään YK:n yleiskokoukseen tyhjin käsin, kun hallitus ei kyennyt tekemään päätöstä Palestiinan valtion tunnustamisesta. Presidentti on ollut valmis tunnustamaan, mutta hallitus epäröi. Nyt Suomi on jäänyt sivuun, kun Iso-Britannia, Kanada, Australia, Ranska ja monet muut maat ovat tunnustaneet Palestiinan. Yli 150 valtiota maailmassa on tehnyt tämän päätöksen mutta Suomi ei. Tämän hallituksen päättämättömyys heikentää Suomen kansainvälistä uskottavuutta. Palestiinan valtion tunnustaminen olisi askel kohti kestäväää rauhaa ja kahden valtion ratkaisua. Pääministeri Orpolta puuttuu johtajuus tehdä päätös historiallisen hetken koittaessa.

Orpon hallitus on siis epäonnistunut kotimaan talouspolitiikassa ja ulkopoliitiikassa. Työttömyys on korkeimmillaan lähes 30 vuoteen, velkaantuminen karkaa käsistä, ja Suomi jää kansainvälisessä politiikassa historian väärälle puolelle. Kansalaiset eivät tarvitse lisää selityksiä, he tarvitsevat suunnanmuutoksen.

Arvoisa puhemies! Tämä budjettiesitys sisältää jälleen myös uusia iskuja suomalaiselle kulttuurille ja osaamiselle. Ensinnäkin elokuvan tuotantotuen leikkaus on märkä rätti suomalaisen kulttuurin kasvoille. Viiden ja puolen miljoonan leikkaus on lähes kolmannes Suomen elokuvasäätiön tukibudjetista. Säätiö ei voi leikatuin resurssien täyttää elokuvain mukaisia tehtäviään edistää monimuotoista ja ammattimaista kotimaista elokuvatuotantoa ja turvata elokuvakulttuurin kehitystä. Kyse ei ole yritystuesta vaan kulttuurituesta, jolla on laajat vaikutukset työllisyyteen, aluekehitykseen ja suomalaisen identiteetin vahvistamiseen. Tällä hetkellä näyttelijöistä jo 30 prosenttia on työttöminä. Leikkaukset vain pahentavat tilannetta. Erityisesti pienillä paikkakunnilla kotimainen elokuva on ratkaisevan tärkeä.

Arvoisa puhemies! Toinen suuri huolenaihe on korkeakoulutukseen kohdistuvat leikkaukset. Hallitus esittää yli 83 miljoonan euron leikkauksia korkeakoulujen perusrahoitukseen. On syytä muistaa, että perusrahoitus on pitkälti henkilöstökuluja. Tämä tarkoittaa vähemmän opettajia, vähemmän ohjausta ja heikompa koulutuksen laatua. Samalla hallitus lisää aloituspaikkoja ja lupaa uusia t&k-panostuksia, mutta mitä hyötyä on lisäpaikoista, jos koulutuksen laatu kärsii, mitä hyötyä on tutkimusrahoituksen kasvusta, jos samaan aikaan leikataan opetuksesta?

Selvitäkseen eteenpäin Suomi tarvitsee osaamista ja kulttuuria, ei niiden alasajoa.

Liikunnan osalta totean vielä lopuksi, että olen tyytyväinen siihen, että liikuntapaikkarahoituksen lisäleikkaukset kyettiin torppaamaan. Liikuntaa ja urheilua pitää tukea ja edistää aiempaa enemmän, ja toivon tähän jatkossakin ministeri Poutalalta vankkaa otetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka poissa, edustaja Kvarnström poissa. — Edustaja Lyly.

21.12 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin nyt käsitellä tätä työttömyysteemaa tässä puheenvuorossa, koska se on ollut tämän päivän tärkein aihe ja kuvaa sitä, minä kanssa me ollaan tekemisissä.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Jokaisen luvun takana, niin kuin edustaja Lindén hyvin tässä totesi, on ihmisiä ja ihminen perheineen, ja se sosiaalinen yhteisö kärsii työttömyydestä. Talouden tunnuslukuja vedetään alaspäin ja työttömyyslukuja vedetään ylöspäin. Tämä on talouden kuva. Siinä on hallituksen työllisyyspolitiikan tämänhetkinen tilanne.

Hallitus aina sanoo täällä, että se tekee historiallisen suuria uudistuksia. Varmaan on tehnyt historiallisen suuria leikkauksia, mutta tulokset kertovat siitä, että ne eivät ole vaikuttaneet positiivisesti. Työttömyys on historiallisen korkealla tasolla. Talouskasvuluvut ovat olleet vuonna 23 miinus 0,9, viime vuonna plus 0,4, ja tälle vuodelle ennustetaan 0,4—1 prosentin kasvua. Eli mataa paikallaan, ja ennuste ensi vuodelle on vähän reilun prosentin luokkaa, eli todella hidasta kasvua.

100 000 uutta työpaikkaa luvattiin. Nyt tavoite on 170 000 työpaikan päässä. Jokainen kuukausi verrattuna edellisen vuoden vastaavaan kuukauteen on työttömyydessä ollut huonompi koko hallituskauden ajan. Mitään todellista käännettä niissä luvuissa ei näy: mikään luku ei ole mennyt paremmaksi kuin edellisen vuoden vastaava luku.

Hallitus on ajatellut, että tekemällä leikkauksia asiat hoituvat. Niin ei ole käynyt. Kuluttajien luottamus on mennyt. Epävarmuus johtuu monesta syystä: maailmanpoliittisesta tilanteesta tietenkin, se on epävarma, työpaikan menettämisen pelosta, heikosta työttömyysturvasta leikkausten jälkeen, heikosta työllistymismahdollisuudesta ja niin poispäin. Pitkäaikaistyöttömyys on 90-luvun lamavuosien tasolla. 129 200 oli viimeinen luku — kasvua vuodessa 32 000. Tämä on ryhmä, joka sulaa todella hitaasti, kun aikanaan kasvu lähtee liikkeelle. Tämä työttömyyden kasvu on todella järkyttävää.

Aktivointitoimet ovat kunnissa vähentyneet, koska oli aliresursointia silloin, kun siirrettiin TE-uudistus kunnille, ja kunnat eivät voi tehdä aktivointitoimia. 78 600 oli elokuun lopussa aktivointitoimissa — 29 500 vähemmän kuin viime vuonna. Eli vuodessa oli vähentynyt näin paljon.

Sitten jos katsotaan tätä kuntatalouden tilannetta, viime vuonna näitä kuuluisia sakkomaksuja maksettiin kunnissa 470 miljoonaa euroa. Tänä vuonna elokuussa 480 miljoonaa oli tullut täyteen. Ennuste on, että 740 miljoonaa euroa ovat kuntien työttömyysturvamenot, ne kuuluisat sakkomaksut. No, onko tämä paljon vai vähän kuntien taloudessa? Yksi kunnallisveroprosentti tuottaa noin 1,2 miljardia eli 1 200 miljoonaa vuodessa, eli työttömyysturvamenot vastaavat noin 0,6:ta veroprosenttia kunnissa. Eli myös kunnissa tämä on todella iso kysymys. Täällä on puhuttu paljon ostovoiman kasvamisesta verotuksen avulla. Tosiasia on, että kuntaverot tulee todennäköisesti nousemaan ensi vuonna ja lähivuosina. Eli täältä tulee iso paukku, ja ostovoima ei nouse samaan tahtiin.

Pitäisi panostaa työttömyysturvaan, opiskeluun, työvoimapula-ammatteihin ja työvoimapula-aloille, laittaa suojaosuuksia, 300 euroa tai vastaava, suunnata veronkevennykset pieni- ja keskituloisille, kotimaista kysyntää pitäisi saada elpymään, vahvistaa pieniä yrityksiä alv-alarajan nostolla, mahdollistaa kohtuuhintainen asuminen, erityisryhmille lisääntyvää rakentamista ja niin poispäin. Paljon on tehtävää.

Sitten aktivointitoimissa on vielä nämä järjestöt, jotka ovat olleet aktivointitoimien järjestäjiä palkkatuetuun työhön meneville. Mutta nämä eivät siihen pääse, koska niiden taloudellinen tilanne on heikko. Ja nyt mainostetaan 30 miljoonan työllistymisaseteliä. Tämä seteli olisi pitänyt laittaa niin, että palkkatuetuun työhön olisi laitettu rahaa. Viime vuonna vedätettiin yli 30 miljoonaa, ja tänä vuonna palautetaan 30 miljoonaa setelin muodossa. Eli kyllä tässä aika paljon tämmöistä pienimuotoista viilaamista on hallituksen toimissa. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen poissa, edustaja Rantanen poissa, edustaja Razmyar poissa, edustaja Eloranta poissa, edustaja Viitanen poissa, edustaja Kumpula-Natri poissa, edustaja Heinäluoma poissa, edustaja Kaunisto poissa, edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Autto poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Hopsu poissa, edustaja Kaunistola poissa, edustaja Vähämäki poissa, edustaja Skinnari poissa, edustaja Lundén poissa, edustaja Viljanen poissa, edustaja Satonen poissa, edustaja Kivelä poissa, edustaja Bergbom poissa, edustaja Paasi poissa, edustaja Eerola poissa, edustaja Holopainen poissa, edustaja Sarkkinen poissa, edustaja Jukkola poissa. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

21.20 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Aivan näin kovalta takamatkalta en odottanut nousevani kärkeen, mutta otetaan se vastaan.

Hallituksen ensi vuoden talousarvioesitys on tehty haastavassa ajassa. Talouskasvu odottaa itseään, ja alijäämäisiä vuosia on 18 perätysten. Tämän syksyn budjettiriihessä hallitus sitoutui vielä miljardin euron sopeutuksiin aiemmin sovittujen yhdeksän miljardin euron lisäksi. Tämä onnistuttiin tekemään samalla, kun sote-kulut nousivat yli miljardi euroa vuodessa, puolustusmenojen nousupaineet ovat jopa viisi miljardia euroa ja korkomenotkin ovat nousseet nolasta yli kolmeen vuosimiljardiin.

Oppositio peräänkuuluttaa hyvinvointivaltion palveluita ja niiden säilyttämistä. Väestömme ikääntyy kovaa vauhtia palvelutarpeen kasvaessa samalla, kun syntyvyys on romahtanut ja väestö keskittyy kasvukeskuksiin. Hyvinvointialueita ei voi ylläpitää, ellei niiden kasvavia kustannuksia kykene kattamaan. Talousarvioesitys osoittaakin, että hallitus ymmärtää työnteon, yrittämisen ja investointien merkityksen muuttuvassa maailmassa.

Tiistaina saatiinkin erinomaisia uutisia Turun telakalta. Royal Caribbean Group ja Meyer Turku julkistivat sopimuksen risteilyalustilauksesta sekä optiot seuraavista aluksista. Aiesopimuksineen työllisyysvaikutus yltää pitkälle 2030-luvulle ja taloudelliset vaikutukset miljardeihin. Juuri tällaisia uutisia näinä päivinä odotetaan.

Orpon hallitus on ymmärtänyt rakenteellisten muutosten välttämättömyyden. Työllisyys on ollut laskussa aina Marinin hallituksen viimeiseltä vuodelta alkaen. Suhdanteet rokkivat siis edellistäkin hallitusta. Hallitus on tehnyt lukuisia rakenteellisia työmarkkinauudistuksia, jotka tuovat kasvua vuosien tähtäimellä. Jo tehdyt toimenpiteet vahvistavat työllisyyttä 90 000 työllisellä keskipitkällä aikavälillä. Verrokkimaissamme nämä uudistukset on tehty jo vuosituhaten alussa, ja niiden hedelmiä korjataan parhaillaan. Jos uudistuksia ei olisi tehty, velkataakkamme kasvaisi tänä vuonna jopa neljä miljardia euroa enemmän. Hallituksen toimet siis hillitsevät jo nyt velkaantumista huomattavissa määrin.

Arvoisa puhemies! Verotusta on säädetty työnteeseen kannustavampaan suuntaan ja kohtuuttoman jyrkkää veroprogressiota lievennetty. Ylimmät marginaaliveroasteet laskevat 59 prosentista 52:een. Tämä on ollut kokoomuksen tavoite jo vuosien ajan. Tutkimusten mukaan tämä toimi rahoittaakin itse itsensä. Ei ole mitenkään perusteltavissa, että työntekijä joutuu antamaan tienaanastaan eurosta lähes 60 senttiä veroihin. Ja kun progressiota lievennetään, on selvää, että hyvätuloiset hyötyvät. Ei silti syytä huoleen: he kantavat jatkossakin suurimman vastuun verokertymästä, kuten kuuluukin. Verokevennys ei myöskään ole antamista. Silloin vain otetaan vähemmän kuin aiemmin. Kaikkien tuloluokkien ansioverotus laskee tämän kauden aikana, ja palkansaajien ostovoima kasvaa tuntuvasti.

Hallitus tähtää määrätietoiseen kasvuun haastavassa taloudellisessa tilanteessa, siitä merkinä mainittu ansiotuloerotuksen kevennys sekä yhteisöveron lasku 20 prosentista

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

18:aan. Investointipuolella puhtaan siirtymän verokannustinta jatketaan. Hallitus siis näkee työntöön, yrittämisen sekä investointien merkityksen. Näihin panostetaan rohkeasti myös haastavina aikoina.

Hyvinvointialueiden rahoitus on ensi vuonna 27,1 miljardia. Rahoitus on lisääntynyt noin neljä miljardia euroa hallituskauden aikana opposition jatkuvasta leikkauspuheesta huolimatta.

Paljon porua aiheuttaneita Kela-korvauksien korotuksia hallitus rahoittaa noin 70 miljoonalla eurolla ensi vuonna, vertailuna hyvinvointialueille ohjattava 27 100 miljoonaa. Näin on helppo saada perspektiiviä opposition toistelemalle mantralle, jonka mukaan julkinen raha lapioidaan terveysjäteille. Raha käytetään kansalaisten palveluihin kohtuukustannuksin tilanteessa, jossa palveluista on pulaa. Summa on 0,26 prosenttia hyvinvointialueiden rahoituksesta. Täytyy myös muistaa, että viimeisenä Marinin hallituksen toimintavuonna hyvinvointialueet käyttivät pelkkään vuokratyöhön 600 miljoonaa euroa. Ilmeisimmin yksityisille voi huoletti lapioida rahaa, jos se vain kanavoidaan julkisen organisaation kautta.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee vastuullista, rohkeaa, kasvuun tähtäävää ja realistista talouspolitiikkaa turvaten samalla niin turvallisuuden kuin hyvinvointipalvelutkin. Oppositiota harmittaa, kun vaihtoehtoja niin kovasti kysellään. Mielestäni niiden kysyminen on varsin perusteltua, edellisiin vuosiin peilaten kun en laskisi ainoastaan vaihtoehtobudjettien varaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström poissa. — Edustaja Räsänen, Joona.

21.25 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Näin illan ratoksi voisi käydä hieman läpi niitä muutoksia hallituksen esitykseen, jotka SDP:n mielestä olisivat perusteltuja. Aloitan ensimmäisenä tästä verotuksen kokonaisuudesta.

Todella nyt ensi vuoden osalta näiden eri suuntaan vaikuttavien muutosten, joita noin 1,6 miljardilla eurolla ansiotuloverotuksen puolella tapahtuu, loppusaldohan tässä hallituksen esityksessä on se, että verorasitus kevenee huomattavasti ensi vuonna vain henkilöillä, jotka tienaa yli 9 000 euroa kuussa. Tämä on ensimmäinen epäkohta. Jo pelkästään tämä veronkevennysvaran kohdistaminen enemmän palvelemaan keskiluokan ostovoimaa olisi tärkeä toimenpide siinä, että tästä luottamuskriisistä, joka meillä tällä hetkellä on ja joka koskettaa laajasti kuluttajia, voitaisiin päästä eteenpäin. Aikaisemminhan jo esitimme sitä, että mikäli tässä luottamuksen palauttamisessa hallitus olisi ollut tosissaan esimerkiksi näiden veronkevennysten osalta, jotka se pieni- ja keskituloisille kohdentaa, niin sehän olisi hyvin voinut tuoda ne riihen jälkeen voimaan jo kuluvana vuonna. Näin toimittiin esimerkiksi Vanhasen ykköshallituksen aikana, jolloin nimenomaisesti haluttiin saada luottamusta palautettua kesken vuoden, ja silloin veronkevennyksetkin aikataulutettiin siten. Tämä oli se ensimmäinen: veronkevennysten kohdistaminen tuloverotuksessa tukemaan pieni- ja keskituloisten ostovoimaa. Me hyvätuloiset pärjäämme kyllä ilman.

Toinen kokonaisuus liittyy sitten näihin muihin veromuutoksiin. Jos katsotaan vaikkapa ruuan arvonlisäveron puolen prosenttiyksikön kevennystä, jonka hallitus tekee ja josta asiantuntijoiden arvion mukaan kuluttaja tuskin hirveästi hyötyy, niin nekin rahat kannattaisi käyttää enemmänkin niihin toimenpiteisiin, joilla olisi vaikutusta esimerkiksi tämän luottamuksen palauttamisen osalta tai esimerkiksi työllisyyden vahvistamisessa. Otan kak-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

si esimerkkiä: Se sama summa, joka sinne ruuan arvonlisäveron puolen prosenttiyksikön keventämiseen käytetään, voitaisiin käyttää pienten yritysten tukemiseen, arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostamiseen, vaikkapa siihen 30 000 euroon, niin kuin SDP on esittänyt, ja sitten toinen puolikas voitaisiin käyttää nykyisen kotitalousvähennyksen parantamiseen, varsinkin kotiin ostettujen palveluiden osalta. Jo pelkästään näillä kahdella toimenpiteellä voitaisiin tukea varsinkin kaikista pienimpien yritysten toimintaedellytyksiä, ja se palvelisi kansantaloutta huomattavasti paremmin kuin tämä puolen prosenttiyksikön alennus ruuan arvonlisäverossa.

No, sitten lisää kokonaisuuksia: Hallituksen isoin kasvutoimi, jota se keväällä markkinoi, oli yhteisöveron alentaminen kahdella prosenttiyksiköllä, joka todella tulee voimaan vuonna 2027. Sen nettovaikutushan valtiontaloudessa on sellainen vajaa 900 miljoonaa, ja tämä hallitushan ajattelee kattavansa sen vuoden 2027 osalta tällä kuuluisalla yhdellä miljardilla, jonka se Valtion Eläkerahastosta sitten nostaa tukkimaan sitä yhden vuoden vajetta. Jos nyt ajatellaan, että haluamme yrityksiä tukea, niin kuin tässä tilanteessa voisi olla ihan perusteltua, niin mihin kannattaisi veroinstrumentitkin suunnata, mitä meidän pitäisi kannustaa?

Ensimmäinen on investoinnit, ja siinä keskeisempi ja huomattavasti tehokkaampi keino olisi laajentaa vihreiden investointien investointikannustinta. Jo aikaisemmin SDP esitti, että sitä kestoja olisi pidennettävä, ja onneksi hallitus tarttui nyt tähän. Seuraava askel olisi ollut se, että alarajaa näiden hankkeiden osalta olisi kannattanut laskea esimerkiksi 25 miljoonaan, jolloin myös keskisuuret yritykset pääsisivät tätä hyödyntämään. Tuettaisiin nimenomaan investointeja.

Toinen asia, johon tätä kannattaisi käyttää enemmänkin kuin tämmöiseen yleiseen alennukseen, olisi tukemaan esimerkiksi yritysten innovaatiotoimintaa. Nykyinen tki-verovähennys voitaisiin muuttaa siten, että innovaatiot myös lisättäisiin vähennyksen piiriin, jolloin nimenomaan yritykset, jotka jo nykyisellä tiedolla, nykyisillä sovelluksilla, pyrkivät saamaan jotain uutta aikaiseksi, pystyisivät tätä hyödyntämään.

Jo pelkästään näillä muutoksilla saataisiin luultavasti kansantalouteen huomattavasti enemmän positiivista kehitystä kuin sillä, että meillä vuonna 2027 yhteisövero laskee muutamalla prosenttiyksiköllä, mikä tulee johtamaan siihen, että suurimmat hyödyt menevät kuitenkin osingonsaajille, joista suurin osa myös on ulkomailla. Eli kun näitä vaihtoehtoja kysytään, niin kyllä, arvoisa puhemies, niitä koko ajan löytyy.

Jatkan jälleen seuraavassa puheenvuorossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm poissa, edustaja Yrttiaho poissa, edustaja Hänninen poissa, edustaja Garedeu poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

21.31 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka ei onnistu vastaamaan kolmeen Suomen talouden suureen haasteeseen: talouden heikkoon tuottavuuskehitykseen, osaajapulaan ja ilmastokriisin ja luontokadon pysäyttämiseen. Päinvastoin se heikentää näitä kaikkia. Sen sijaan, että hallitus leikkaisi tehottomia, ei-uudistavia ja ympäristölle haitallisia yritystukia, se leikkaa tki-rahoista, opiskelijoilta ja korkeakoulutuksesta ja kotimaisista av-tuotannoista, jotka ovat tuoneet tukirahat moninkertaisesti takaisin.

Osaajapulaan hallitus vastaa leikkaamalla kautensa aikana koulutuksesta puoli miljardia. Hallituksen sokean ideologinen maahanmuuttopolitiikka vastustaa Suomen talouden

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kannalta tärkeää maahanmuuttoa ja samaan aikaan vaikeuttaa täällä asuvien ulkomaalaisten mahdollisuutta työllistyä ja integroitua yhteiskuntaan leikkaamalla muun muassa koulutamisesta.

Lisäksi hallituksen politiikka on epäoikeudenmukaista. Se on leikannut kaikkein köyhimmiltä ja antanut eniten kaikkein rikkaimmille. Hallituspuolueiden edustajat ovat tänään kehuneet, kuinka työtulovähennyksen myötä lapsiperheiden tulot nousevat. He jättävät kertomatta, että työttömien lapset eivät heitä kiinnosta. Hallitus on leikannut työttömyysturvan lapsivähennyksen, lapsiperheitä tukevilta järjestöiltä ja kaikkein viimesijaisimmasta edusta, toimeentulotuesta. Hallituksen toimien vuoksi 27 000 uutta lasta on puotamassa köyhyYTEEN.

Arvoisa puhemies! Pääministeri vakuutti tänään hallituksen sitoutuneen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteeseen, mutta tavoitteeseen pääseminen vaatii toimia, ja ne ovat hallitukselta puuttuneet. Päinvastoin hallitus on perunut ilmastotoimia ja lisännyt fossiilisten tukea, ja nyt hallitus leikkaa teknisestä hiilensidonnasta, jota hallitus on mainostanut tärkeimmäksi ilmastotoimekseen. Voikin sanoa, että ilmastotyössä hallitus on jo nyt yli kaksi vuotta seisonut kädet taskussa ja potkinut purkkia eteenpäin. Ja samalla se on sulkenut silmänsä siltä, kuinka ilmaston kuumeneminen aiheuttaa jo nyt merkittäviä kustannuksia myös meillä Suomessa, ja nuo kustannukset uhkaavat karata käsistä, mitä pidempään olemme toimettomia eikä ilmaston kuumenemista saada kuriin.

Suomi on ollut edelläkävijä ilmastotyössä. Määrätietoinen ilmastotyömme on tehnyt Suomesta kiinnostavan kohteen vihreille investoinneille ja tuonut vientituloja yrityksillemme. Siksi pä elinkeinoelämämme on vahvasti sitoutunut ilmastotyöhön, mistä kertoo heidän yhteinen keväinen Finlandia-julistuksensakin. Hallituksen toimeettomuudesta sen sijaan kertoo se, että sen omaan energia- ja ilmastostrategiaan kirjatulla keinoilla Suomi saavuttaa hiilineutraalisuuden vasta joskus 2050-luvun aikana, siis paljon myöhemmin kuin oma tai edes EU:n 2050-tavoite. Orpon hallituksen poukkoileva ilmastopolitiikka ja toimeettomuus ovat myrkyä elinkeinoelämälle ja uhkaavat jo karkottaa vihreitä investointeja.

Arvoisa puhemies! Käsissä oleva budjetti on nykyisen hallituksen viimeinen kokonaisen vuoden budjetti. Koko hallituskauden ajan me Itä-Suomessa olemme odottaneet konkreettisia toimia, joilla voidaan lisätä alueemme elinvoimaa. Niitä ei nähdä tässäkään kirjassa. Kyllä, siellä on joitain tierahoja itäiseen Suomeen, mutta niiden voi sanoa olevan budjettien peruskauraa. Sen sijaan mitään erityisiä lisäsatsauksia, joilla tasoitetaan Itä-Suomen kohtaamaa rajua muutosta, budjetti ei tälläkään kertaa sisällä.

Yhteinen huolestumme on ennätyskorkealla oleva työttömyys. Erityisen huolestuttavaa on nuorten suuri työttömyys. Aivan liian moni nuori valmistuu suoraan kortistoon. Mitä pidempään nuorella kestää saada se ensimmäinen työpaikka, sen vaikeampaa on työllistyä jatkossakin ja sitä suurempi on riski jäädä työelämän ulkopuolelle. Siksi on hyvä, että hallitus on luvannut työkaluja nimenomaan nuorten työllisyyden helpottamiseksi. On syytä seurata, että luvattu nuorisoseteli on toimiva, ja tehdä tarvittaessa pikaisesti muutoksia, jotta se on sellainen.

Mutta kyse ei ole vain nuorista. Ennätystyöttömyys luo huolta ja epävarmuutta satoihin-tuhansiin koteihin. Nyt tarvitaan hallitukselta niin täsmätoimia kuin rohkeaa talouden uudistamista. Sen sijaan hallituksen tempoileva veropolitiikka, suojaosien poisto ja poukkoileva ilmastopolitiikka ovat esimerkkejä työllisyyttä heikentävistä toimista.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

21.36 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on arvostellut tänäänkin hallitusta veronalennuksista, vaikka veronalennukset kohdennettiin nimenomaan pieni- ja keskituloisia painottaen. [Aki Lindén: Niinkö?] Korot ovat laskeneet, inflaatio on saatu kuriin, ja ostovoima on kasvanut. Suomen ylin marginaaliveroprosentti on nykyisin 58 prosenttia. Vielä veronalennuksen jälkeenkin suurituloisimmat maksavat yli puolet tuloistaan tuloveroina. Se ei varsinaisesti kannusta työntekoon. Oppositio arvostelea aina suurituloisille kohdennettua veronalennusta, mutta he eivät koskaan mainitse sitä, kuinka paljon suurituloiset siitä huolimatta veroja maksavat. Vanha viisaus nimittäin sanoo, että verota enemmän sitä, mitä haluat vähemmän, ja verota vähemmän sitä, mitä haluat enemmän. Eikö maamme kaipaa juuri sitä, että Suomeen syntyisi lisää yrityksiä, joissa olisi entistä parempipalkkaisia työntekijöitä? On tärkeää huomata, että näin valtiolla olisi enemmän rahaa myös pienempituloisista huolehtimiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on kertonut myös, että velkasuhteen kasvu jatkuu VM:n omankin ennusteen mukaisesti. Se on totta. Velkasuhteen kasvu saadaan pysäytettyä kauden lopulla. Jo hallitusohjelmaan kirjattiin julkisen talouden tasapainottaminen kahden vaalikauden toimeksi. Valmista ei ollut tarkoituskaan tulla vielä tämän kauden aikana. Niin nopeaan talouden korjaamiseen ei varmasti olisi yltänyt sen enempää SDP:n kuin keskustankaan vetämä hallitus, ei edes nousukaudella, jolloin sopeutustoimien tekeminen olisi ollut olennaisesti kivuttomampaa kuin nykysuhdanteessa. Se on tietysti ymmärrettävää, että näitä toimenpiteitä ei tehty nousukauden aikana, jos käsitys velkarahasta on se, että sitä ei tarvitse maksaa takaisin.

Arvoisa rouva puhemies! Työtulovähennyksen lapsikorotusta nostetaan, mistä lapsiperheet saavat suoran hyödyn. Hallitus on myös helpottanut autoilun ja lämmityksen kustannuksia. Nämä puolestaan helpottavat suomalaisen arjen kustannuksia. Puolustusmenojen korottaminen on välttämätöntä, sillä sen laiminlyönti vaarantaisi itsenäisyytemme, ja sitä hän me emme voi sallia. Siitä olemme varmasti kaikki yhtä mieltä. Olemmehan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

21.39 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan puheenvuoroni loppuun. — Erityisen huolissani olen rakennusteollisuuden tilanteesta tässä ajassa. Suhdanne on heikko, ja vapaapudotusta on ollut useampi kvartaali. Noin kahden vuoden ajan rakennusteollisuus on ollut melkoisessa pudotuksessa ja potkinut positiivista ennustetta käytännössä eteenpäin. Edes varovaisimmat ennusteet eivät todennäköisesti tule toteutumaan. Rakennusteollisuudessa ei nimittäin ole näköpiirissä nopeita voittoja. Yrittäjäläluottamus ei povaa kasvua, ja kuluttajaluottamus on vieläkin pahempaa. Keskusta toivoo hallitukselta erityisesti toimia rakennusteollisuuden nostamiseksi. Rakennusteollisuuden myötä nousisi moni muukin teollisuudenala, ja logistiikalla on ilmiselvää, että sillä on suuri vaikutus erityisesti synkkiin työllisyyslukuihin tällä hetkellä.

Miten voisimme rakentaa pk-yrityksille parempaa politiikkaa tässä ajassa? Kun katsoo esimerkiksi Business Finlandin tukia ja mahdollisuuksia tukea, hallitus on korostanut, miten paljon se tukee pieniä ja keskisuuria yrityksiä, mutta tekoja on vaikea tunnistaa tuosta keltaisesta budjettikirjasta. Nimittäin esimerkiksi innovaatio- ja investointisijoitushakuja suljetaan ja rahoituspalveluita päättyy, myös Nuoret innovatiiviset yritykset -rahoitus päättyy ja esimer-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

kiksi Food from Finland -rahoitus on päättynyt aikaisemmin tällä hallituskaudella. Hallituksella on hyvä kirjaus siitä, että ruokavienti tulisi tuplata, mutta aktiiviset toimet sen tekemiseksi vielä puuttuvat. Kannustan voimakkaasti ottamaan tämän ruokaviennin kysymyksen tosissaan, nimittäin maatalouden tilanne todella tarvitsee lisää kannattavuutta.

Myös puolustusteollisuuden ja sen tuotannon nopeuttamisen merkitys on edelleen kasvanut Ukrainan sodan myötä. Puolustusteollisuus on Suomessa pääsääntöisesti pk-yritystoimintaa, joka tuo kasvua ja työtä maahamme. Itsekin olen vieraillut näissä puolustustarvikealan yrityksissä ja oppinut sitä kautta hahmottamaan, että tavalliset suomalaiset, alkujaan pienet perheyrietykset, jotka ovat erikoistuneet vaikkapa ompeluun tai lasin valmistukseen, ovat kenneet muutoutumaan puolustustarvikkeiden tarpeisiin. Se on hieno asia, että tuotekehitystä tapahtuu ja että se syntyy suomalaisista, vakaista, kotimaisista yrityksistä. Sellaista kasvua pitäisi pyrkiä myös tukemaan tällaisena aikana, kun puolustustarvikkeille on huutava kysyntä.

Kaipaisin hallitukselta myös ratkaisuja maatalouden kannattavuuden parantamiseksi, sillä näitä toimia on ollut erityisen vaikea löytää. Hallitus on luvannut edistää ruokaketjun toimivuutta ja parantaa ketjun tulonjaon oikeudenmukaisuutta. Vuoden 2026 budjetti ei sisällä ratkaisuja maatalouden edelleen vaikeaan taloustilanteeseen. Hallitus ei tarjoa budjettiesityksessään sen enempää nopeasti vaikuttavia kuin pitkän aikavälin ratkaisuja maatalouden kannattavuuden korjaamiseen. Konkreettiset maatalouden kustannuksia vähentävät esitykset, esimerkiksi tuotantorakennusten kiinteistöveron poisto tai selvät kannustimet biokaasutuotantoon, loistavat edelleen poissaolollaan. Talousarvion selvitysosassa todetaan tuotannon jatkuvuuden turvaamisen edellyttävän tuotannon kannattavuuden parantumista nykytilasta. Pitkäjänteinen kannattavuuden turvaaminen kuitenkin edellyttää sitä, että markkinatuottojen osuus viljelijöiden kokonaistulosta on nykyistä suurempi, ja sen eteen edellyttäisi voimakkaita toimia erityisesti kaupan roolin osalta.

Erityisen huolissaan talousvaliokunnan jäsenenä olen ollut siitä, että itsekin uskon, että biokaasu näyttelee suurta roolia suomalaisessa energiantuotannossa ja toivottavasti myös esimerkiksi hiilineutraalin liikenteen ratkaisuihin. Se on myös osaltaan ratkaisu maatalouden kannattavuuteen, ja laajamittaisesti toimivana tuotantona se voisi olla Suomelle merkittävä lähde ottaen huomioon, että meillä on merkittävää metsätaloutta ja sikäli biokaasu on meille luontaista. Biotalous osalta näyttää kuitenkin siltä, että hallituksella ei ole ollut yritystä edistää alan kasvua. Biotalous tuottaman arvonlisäyksen ennustetaan hieman kasvavan, joskin kasvutavoite on vaatimaton ja sitä on heikennetty aiemmista arvioista. Erityisesti talousvaliokunnassa olemme lisänneet sääntelyä, josta keskusta on systemaattisesti jättänyt eriäviä mielipiteitä ja vastalauseita. Ei ole oikein, että biokaasua sakoetaan, kun esimerkiksi käytetään metsätalouden sivutuotteita biokaasun valmistuksessa. Suomalainen biomassa pitäisi nähdä vahvuutena ja uusiutuvana tuotteena, niin kuin se sitä todellisuudessa myös on.

Toivon, että erityisesti näiden asioiden osalta hallitus korjaa suuntaa ja kokonaisvaltaisesti katsoo, että Suomessa tehtävä politiikka erityisesti vaikeina aikoina olisi reilua eikä sillä näivetettäisi ja keskitettäisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen, poissa. — Edustaja Lindén.

21.45 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen poiminut tähän nyt eräitä sellaisia asioita, joita täällä keskustelussa on noussut esille ja joita haluan kommentoida.

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

Ensimmäinen liittyy siihen, että jo viime vuonna minä budjettikeskustelun yhteydessä hieman ihmettelin sitä käytäntöä, joka ilmeisesti on vallitseva, että kun meillä on budjettilakeja — laskin, että niitä on nytkin ainakin yli 30 — niin me emme samalla syvällisyydellä käy niitä täällä. Hallituksen toimesta niitä ei esitellä, ja myöskään niistä ei sitten erikseen käydä keskustelua, vaan ne ikään kuin ovat osa tämän viikon kaikkea keskustelua. Mutta saatan kuvitella, että esimerkiksi huomenna, kun sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaa esitellään ja siellä on 11 tai 12 budjettilakia, jotka tulevat sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn, niin eihän millään niitä siinä ministereiden puheenvuoroissa pystytty yksityiskohdittain esittelemään, niin kuin meillä normaalisti täällä laki esitellään ja siitä käydään erillinen lähetekeskustelu. Tämä on sen takia minusta huolestuttavaa, koska näissä on monta kertaa hyvin tärkeistä asioista kysymys. Tämä on tällainen ensimmäinen havainto.

No, toinen asia, jonka olen kuullut niin tänään kuin aikaisemminkin täällä, ovat väitteet siitä, että Marinin hallituksen aikana otettu velka on syypää nykyisiin korkeisiin korkomaihin. No, jos nyt ihan eritellään tämä, niin Suomen valtionvelka, joka nyt on noin 180 miljardia euroa, eri arvioiden mukaan lisääntyi Rinteen—Marinin hallituskausien aikana noin 40 miljardilla eurolla. On olemassa tammikuulta 23 valtiovarainministeriön selvitys siitä, kuinka paljon eri valtion menot nousivat ja mikä velan osuus näistä oli, ja se osoittaa, että koronatoimenpiteiden, jotka olivat esimerkiksi yritystukia, tukia kunnille, olivat ne sitten suoria terveysmenoja, vaikkapa testauksia ja niin edelleen, osuus oli 20 miljardia euroa. Sitten Venäjän hyökättyä Ukrainaan sen synnyttämän energiakriisin hoitoa oli noin 10 miljardia. Sitten jää vielä yksi 10 miljardia, jossa oli erilaisia uudistuksia, joita tehtiin, joita pääsääntöisesti, ehkä yhtä kahta lukuun ottamatta, oppositio tuki ja vaati jopa voimakkaammin. Esimerkiksi kun hoitotakuussa päätettiin tietyssä vaiheessa ollessani itse esittelijänä edetäkin 0,65:n mukaan ja lykätä sitä 0,7:n tavoitetta, niin silloin perussuomalaisten osuus oppositiossa vaati, että ei, kun heti se 0,7 voimaan. Eli monta kertaa vaadittiin paljon suurempaa rahoitusta kuin mitä hallitus esitti. Tästä voidaan päätellä, että jos olisi vaikkapa peräti 10 miljardia se osuus, joka ei johtunut koronasta ja ei johtunut sitten tästä Ukrainan kohtaamasta Venäjän hyökkäyksestä, niin mikä on se 10 miljardin osuus nykyisestä koko 180 miljardin valtionvelasta. Korkomenoksi muutettuna se on sama kuin 200 miljoonan osuus nykyisestä 3,2 miljardista, joka maksetaan korkoja. Eli tämä on siis se osuus, eikä se koko 3,2 miljardia, mutta tällaista keskusteluahan täällä jatkuvasti kuulee eri yhteyksissä.

Otan toisen esimerkin. Tänäänkin pari kertaa olen kuullut, miten perussuomalaiset saavat aikaiseksi 500 miljoonan euron säästöt valtion hallintomenoista ja 1 300 miljoonan euron säästöt kehitysavusta. Eihän meillä oikeasti lasketa sillä tavalla, että jos teet 100 miljoonan leikkauksen ja se jää voimaan, niin laskettaisiin yhteen, että sen vaikutus on 400 miljoonaa. Silloin me puhumme 100 miljoonan vähennyksestä, ja totta kai se ihan rahamääränä neljänä peräkkäisenä vuonna on 400, mutta emmehän me näin valtiontaloudessa näitä laske, vaan me katsomme, että 100 miljoonan vähennys on 100 miljoonan vähennys ja 200 miljoonan vähennys on 200 miljoonan vähennys. Eli tällä tavalla pyritään muokkaamaan ja paisuttelemaan näitä asioita.

Ihan ehkä lopuksi tämä mielenkiintoinen, mihin nyt en sinänsä ehdi laajemmin, sairausvakuutusmenojen käsittely. Hallitushan nyt sitten päätyi itse siihen, mitä me täällä oppositiossa olemme tuoneet monta kertaa esille, että se peruskorvauksen nosto on ollut aivan ai-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

heeton ja perusteeton, ja nyt sitten päätettiin siinä, että leikataan niitä. Onnittelen siitä hallitusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.50 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Piisinen taisi sanoa, että saimme inflaation hallintaan. Tässä tosiasia on niin, että kun kaivoin tuolta eduskunnan pankkivaltuuston kertomuksen viime vuodelta, niin siinä näytetään hyvin kuva siitä, miten inflaatio Suomeen on viime vuosina kehittynyt. Tässä voi sanoa, että Ukrainan sota 2022 teki sen ison piikin inflaatioon, ja se nosti todella voimakkaasti inflaatiota, ja samalla korot nousivat, samaan aikaan, ylöspäin, ja tässä tapahtui tällainen iso sykli. Kun työehtosopimukset olivat samaan aikaan kiinni, totta kai niitä ei voida kesken kauden korjata, niin ostovoima laskee tästä syystä. Eli ulkopuolelta tuli tällainen sysäys, joka heitti sitten ostovoiman negatiiviseksi. Tämä aina unohtuu, ja nämä voi katsoa suoraan täältä raportista. Sen tässä voi sanoa.

Sitten tämänhetkisestä ostovoimasta vielä sellainen yksityiskohta, että kun täällä on aika paljon puhuttu hallituksen työllistämistoimista, niin kyllä aika voimakkaasti myöskin hallitus on tehnyt niin sanottuja uudistuksia, joilla se on vaikeuttanut ammattiyhdistysliikkeen ja palkansaajaliikkeen asemaa, että ei saada kunnollisia työehtosopimusratkaisuja aikaiseksi. Kuitenkin ne saatiin näittenkin leikkausten ja toimenpiteitten jälkeen tehtyä ja sitä kautta ostovoimaa myöskin varmistettua. Vielä se ostovoima ei palaa, koska tässä kuoppa oli niin iso, mutta ehkä tämän sopimuskauden lopussa ollaan ostovoimassa sitten nollatasolla ja päästään ehkä sen jälkeen jo kasvattamaan. Nämä ovat niitä asioita, jotka tässä aina unohtuvat.

Ja korot tulevat oikeastaan annettuna. Meidän vaikutus siihen, mitä täällä Suomessa voidaan tehdä, liittyy talouspolitiikkaan, kuinka me tehdään vastasyklisiä talouspolitiikkaa, miten me esimerkiksi rakentamista laitetaan liikkeelle, milloin sitä ajoitetaan ja niin pois päin ja sitten miten me investointeja tuemme ja saamme niitä liikkeelle.

Se, minkä takia vielä tässä uudestaan pyysin puheenvuoron, oli se, että jäi vähän kesken äsken, arvoisa rouva puhemies, se, miten näitä kohdentumisia pitäisi tehdä. Jos ajatellaan, että meillä tarvitaan osaamista yhä enemmän eikä vähemmän, koska meidän työelämämme muuttuu sitä vauhtia, me tarvitaan koko työuran aikana sitä osaamisen kehittämistä, ennen työtä, ja sitten jos joudutaan työttömäksi, niin pitäisi pystyä osaamista vahvistamaan. Sen vuoksi tähän osaamiseen panostaminen olisi tässä tärkeätä, ja kaikki nämä aikuiskoulutustuen lopettamiset ja työttömyysturvalla opiskelun mahdollistamiset olisivat nyt tässä semmoisia keinoja, että peruttaisiin se aikuiskoulutustuen lopettaminen ja aloitettaisiin uudella tavalla se, että mahdollistettaisiin työvoimapula-ammattien opiskelu muun muassa, ja sitten työttömyysturvalla samoin. Eli meidän pitäisi näihin asioihin panostaa.

Sitten jos katsotaan näitä leikkauksia vielä: Tässä nykyisessä hallituksen esityksessä mainostetaan sitä 30 miljoonan euron työllistämisseteliä 18–29-vuotiaille. Minä laskin sen tuossa, että se tarkoittaa muutamia tuhansia nuoria, ja niitä kohderyhmän nuoria, jotka ovat työttöminä, on 68 000. Ehkä joka 12. nuori voisi päästä tällaisen piiriin, ja se kertoo siitä mittaluokasta, ja tuossa aikaisemmin mainitsin sitä mittaluokkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun näitä toimenpiteitä kohdistetaan erityisesti kuntatilanteen osalta, niin nyt kun tämä työttömyys on korkealla tasolla, toimeentulotuen kasvu on kunnissa noin 200, melkein 300 miljoonaa, ja se tulee vähän viipeellä, ja sitten jos katso-

Punkt i protokollet PR 83/2025 rd

taan tämä alimitoitettu TE-palvelujen siirto, työttömyyden korkeampi taso kuin vuonna 2023, eli työttömyysturvan menot ovat korkeammat, niin tämä tarkoittaa yhteensä noin puolen prosenttiyksikön kuntaveron korotuspainetta, ja tämä kertoo siitä tilanteesta kaiken kaikkiaan. Muutenkin kuntien osalta, kun verotulot eivät ole kasvaneet, se näkyy sitten kuntataloudessa. Eli tämä osa on tänä iltana keskustelussa jäänyt aika vähälle, ja toivoisin, että siitä päästään sitten keskustelemaan, kun kuntaministeri on aikanaan esittelemässä näitä asioita. — Kiitos.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.